

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 114 S

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 114 S

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	2.10	Landbruks- og matdepartementet	80
1.1	Rammer for finanspolitikken	5	2.11	Samferdselsdepartementet	83
1.2	Endringer på statsbudsjettet siden saldert budsjett	6	2.12	Klima- og miljødepartementet	89
1.3	Statsbudsjettets stilling	10	2.13	Finansdepartementet	93
1.4	Anmodningsvedtak	12	2.14	Forsvarsdepartementet	97
			2.15	Olje- og energidepartementet	111
2	Forslag under det enkelte departement	13	3	Andre saker	115
2.1	Utenriksdepartementet	13	3.1	Staten som selvassurandør	115
2.2	Kunnskapsdepartementet	17		Forslag til vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019	126
2.3	Kulturdepartementet	28		Vedlegg	
2.4	Justis- og beredskaps- departementet	30	1	Endringer etter saldert budsjett, utgifter	170
2.5	Kommunal- og moderniserings- departementet	40	2	Endringer etter saldert budsjett, inntekter	193
2.6	Arbeids- og sosialdepartementet ..	49			
2.7	Helse- og omsorgsdepartementet	57			
2.8	Barne- og familiedepartementet ...	67			
2.9	Nærings- og fiskeridepartementet	71			

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 114 S

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019

*Tilråding fra Finansdepartementet 14. mai 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

1.1 Rammer for finanspolitikken

Den utvidede regjeringen Solberg består av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti og baserer sin politikk på Granavolden-plattformen av 17. januar 2019.

Regjeringen vil skape et bærekraftig velferds-samfunn gjennom å omstille norsk økonomi, skape vekst og flere jobber og sikre flere ben å stå på. Bruken av oljepenger vris i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur, samt vekst-fremmende skattelettelser. Det bidrar til å styrke og sikre vår fremtidige velferd.

Det går godt i norsk økonomi. Veksten er sterk, stadig flere kommer i jobb og den registrerte arbeidsledigheten har ikke vært lavere på ti år.

Regjeringen tilpasser den offentlige pengebruken til situasjonen i økonomien, i tråd med handlingsregelen. Med god utvikling i norsk økonomi har regjeringen de siste årene holdt igjen i utgiftene på statsbudsjettet, for å legge til rette for vekst og nye arbeidsplasser i næringslivet. Samlet

sett har finanspolitikken de siste årene virket om lag nøytralt på aktiviteten i økonomien. Det gjelder også for 2018 og 2019 når vi ser de to årene under ett.

Det vises til Meld. St. 2 (2018–2019) *Revidert nasjonalbudsjett 2019* for nærmere omtale av den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi. Skatte- og avgiftspolitikken er nærmere omtalt i Prop. 115 LS (2018–2019) *Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga*.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet

Bruken av oljeinntekter over statsbudsjettet måles ved *det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet*. I beregningen av underskuddet korrigeres det blant annet for virkningene av økonomiske svingninger på skatter, avgifter, renter og ledighetstrygd. Endringen i det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien, ofte kalt budsjettimpulsen,

er en enkel indikator for budsjettets virkning på aktiviteten i økonomien.

I Saldert budsjett 2019 utgjorde det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet 231,2 mrd. kroner. I regjeringens forslag til revisjon av 2019-budsjettet utgjør det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet 238,1 mrd. kroner. Det er 6,8 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i fjor høst. Økningen i underskuddet skyldes blant annet lavere strukturelle skatte- og avgiftsinntekter og mindre inntekter fra salg av klimakvoter enn tidligere lagt til grunn. Høyere utgifter bidrar også til å øke underskuddet sammenlignet med saldert budsjett, mens økte utbytteinntekter trekker i motsatt retning.

Med utsikter til en høyere vekst i fastlandsøkonomien enn den beregnede trendveksten og videre nedgang i arbeidsledigheten, ble det i fjor høst lagt opp til en nøytral finanspolitikk for 2019. Etter dette har utviklingen i statens inntekter og utgifter for både 2018 og 2019 endret bildet av de årlige vekstimpulsene fra finanspolitikken. Budsjettimpulsen anslås nå til -0,4 pst. i 2018 og 0,5 pst. i 2019. Ser vi de to årene under ett, er finanspolitikken om lag nøytral.

Bruken av oljeinntekter tilsvarende 2,9 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til 2019, mot 2,7 pst. i saldert budsjett.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet

Det *oljekorrigerte budsjettunderskuddet* i 2019 anslås nå til 229,2 mrd. kroner, mot 232,5 mrd. kroner i saldert budsjett. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet motsvares av en tilsvarende overføring fra Statens pensjonsfond utland, slik at statsbudsjettet er i balanse.

Reduksjonen i det oljekorrigerte budsjettunderskuddet skyldes blant annet økte inntekter

utenom skatter og avgifter på 2,3 mrd. kroner, hvorav økte utbytteinntekter utgjør 1,6 mrd. kroner. Anslaget for skatte- og avgiftsinntekter er økt med 2,5 mrd. kroner. Utenom lånetransaksjoner og petroleumsvirksomhet øker utgiftene med til sammen 1,6 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett.

I anslaget for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet inngår nye anslag for rentene på statens innskudd i Norges Bank mv. og statsgjelden. For disse størrelsene og overføringen fra Statens pensjonsfond utland vil det eventuelt bli fremmet forslag om endrede bevilgninger i nysalderingen.

Veksten i statsbudsjettets utgifter

Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2018 til 2019 anslås til 2,0 pst., mot 1,4 pst. i saldert budsjett. Den nominelle utgiftsveksten anslås til 4,9 pst.

1.2 Endringer på statsbudsjettet siden saldert budsjett

Etter salderingen av 2019-budsjettet er det fremmet forslag om bevilgningsendringer som samlet øker utgiftene med 0,3 mrd. kroner, jf. tabell 1.1. Det fremmes nå forslag som øker utgiftene med 2,9 mrd. kroner og reduserer inntektene med 0,3 mrd. kroner. Da er petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og enkelte endringer som inngår i korreksjonene ved beregningen av det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet, holdt utenom. Medregnet oppdaterte anslag for strukturelle skatte- og avgiftsinntekter mv. øker det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet med 6,8 mrd. kroner fra saldert budsjett.

Tabell 1.1 Forslag om bevilgningsendringer¹ fremmet etter salderingen av statsbudsjettet for 2019 og anslagsendringer som inngår i den strukturelle, oljekorrigerede budsjettbalansen

	Mill. kroner
<i>Endrede utgifter og inntekter utenom skatt mv. fremmet siden Saldert budsjett 2019</i>	<i>278</i>
Bostøtte mv. (Prop. 54 S)	276
Endringer i departementsstrukturen mv. (Prop. 57 S)	2
+ <i>Utgiftsforslag som fremmes i denne proposisjonen</i>	<i>2 928</i>
Tilskudd til Statens pensjonskasse	932
Riksveiinvesteringer	910
Mva.-kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner	800
KNM Helge Ingstad, reservedelspakke og økt seiling med KNM Maud	652
Statens lånekasse for utdanning – stipend, rentestøtte, mv.	636
Erstatningsordningen for avlingsskade	525
Trident Juncture – utgifter i 2019 mot tilsvarende inntekter	352
Økt jernbanevedlikehold og investeringer i programområder og tiltak	351
Videreføring av byggeprosjekter – Campus Ås og UiO Livsvitenskap	330
Statsbygg – videreføring av byggeprosjekter	300
UDI – anslagsendringer, merutgifter til mottaksdrift, mv.	253
Barnevernet	250
Nedbetaling av bompengegjeld	200
Nettoordningen for statlig betalt mva.	200
Testcelle for vedlikehold av F135-motor (Rygge 1 AS)	172
PST – investeringer	162
Tiltak i nukleær sektor	162
Fullskala CO ₂ -håndtering – undersøkelsesbrønn	150
EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	134
Anslagsendringer på integreringsområdet	124
Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	118
Mva.-kompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	105
Utstyr til politiet, herunder politibiler, voldsalarmer mv.	100
Tilsagn om tilskudd til 900 heldøgns omsorgsplasser	78
Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane	60
Tilskudd til bredbåndsutbygging	50
Enova	50
Helseforetakene – radiologi/laboratorievirksomhet	-109
EUs romprogrammer	-125
Klimasats	-132

Tabell 1.1 fortsetter

	Mill. kroner
Skredsikring av riksveier	-180
Tilskudd til utleieboliger	-252
Kontantstøtte og barnetrygd	-273
Tilskudd til bygging av studentboliger	-298
OPS-prosjekter på vei	-430
Redningshelikopteranskaffelsen	-457
Planlegging av Ringeriksbanen	-511
EØS-finansieringsordningene	-630
Anslagsendringer i folketrygden ekskl. dagpenger mv.	-2 554
Andre forslag på utgiftssiden	724
- <i>Inntektsforslag som fremmes i denne proposisjonen</i>	<i>-257</i>
Utbytte fra selskaper under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning	1 362
Økte inntekter mot økte utgifter under FD	667
Refusjon av ODA-godkjente flyktningutgifter	112
Inntekter under folketrygden	-157
Salg av klimavoter	-2 565
Andre forslag på inntektssiden	323
- <i>Anslag strukturelle skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge mv.²</i>	<i>-3 347</i>
= <i>Endring i det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet</i>	<i>6 810</i>

¹ Petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og endringer som inngår i korreksjonene ved beregningen av den strukturelle budsjettbalansen, er da holdt utenom.

² Medregnet virkningen av endringer i reglene om skattefrie personalrabatter mv. fremmet i Prop. 51 S (2018–2019) og forslag til avgiftsendringer ifb. RNB 2019, jf. omtale i kapittel 2 og Prop. 115 LS (2018–2019).

Kilde: Finansdepartementet

Tilskuddet til Statens pensjonskasse foreslås økt. Økningen skyldes både lavere premieinntekter enn ventet og økte utgifter dels til sluttoppgjør og dels på grunn av flere alderspensjonister enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Det foreslås å øke bevilgningen til riksveiinvesteringer. Økningen gjelder blant annet innfrielse av bompengeselskapets forpliktelser på strekningen E134 Dagslett – Linnestad og planlegging og grunnerverv i prosjektet E18 Lysaker – Ramstadsetta.

Kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner øker som følge av høyere utgifter i kommunesektoren enn lagt til grunn i saldert budsjett. Videre øker også utgiftene under nettoordningen for statlig betalt mva.

KNM Helge Ingstad kolliderte 8. november 2018 med et tankskip utenfor Bergen. Det foreslås

å øke bevilgningene til Sjøforsvaret for å dekke utgifter til sikring, heving og transport av skipet. Videre foreslås det å gjenanskaffe reservedelspakken, som må anses tapt i forliset. For å kompensere for en del av det operative tapet som forliset innebærer, foreslår regjeringen videre å seile KNM Maud med dobbel besetning.

Utgiftene til utdanningsstøtte øker primært som følge av økt antall mottakere av flyktningstipend og stipend til personer med nedsatt funksjonsevne, samt høyere avskrivning av studiegjeld blant uføre.

Som følge av ekstrem varme og tørke sommeren 2018 kom det inn svært mange søknader om erstatninger for avlingsskader. Noen av søknadene blir først behandlet i 2019. Det foreslås derfor å øke bevilgningen til avlingsskadeerstatninger.

Utgiftene under Forsvarsdepartementet øker mot tilsvarende inntekter, i hovedsak som følge av øvelsen Trident Juncture i 2018.

For jernbanen foreslås det å øke bevilningene til vedlikehold og mindre investeringstiltak. Tiltakene legger til rette for økt kapasitet og bedre punktlighet.

Det er økt behov for midler til videreføring av byggeprosjekter utenfor husleieordningen. Dette gjelder i hovedsak nybygg for Campus Ås (Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og Veterinærinstituttet), og nytt Livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo.

Fremdriften i ordinære og brukerfinansierte byggeprosjekter innenfor statens husleieordning tilsier også økt bevilgningsbehov i 2019. Dette gjelder blant annet prosjektene nytt nasjonalmuseum og sikker teknisk infrastruktur i nytt regjeringskvartal.

Det foreslås å øke bevilningene til Utlendingsdirektoratet (UDI), i hovedsak som følge av økte utgifter til drift av asylmottak. Økningen skyldes blant annet at behovet for mottaksplasser har økt og at de forventede utgiftene per beboer i mottak er høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Bevilgningen til det statlige barnevernet foreslås økt. Årsaken er hovedsakelig at flere barn har behov for mer ressurskrevende tiltak og at behovet for akutttiltak har økt.

Det foreslås midler til en ekstraordinær nedbetaling av bompengегjeld. Forslaget gjelder utvalgte fylkesveiprosjekter.

Det foreslås et tilskudd til å oppkapitalisere Rygge 1 AS, som skal etablere en testcelle for flymotorene til de nye kampflyene på Rygge flystasjon.

Det foreslås økte midler til PST for en investering for økt tilgang på informasjon for å avdekke og forhindre spionasje, sabotasje og påvirkningsoperasjoner mot Norge. Investeringen støtter også opp om PSTs arbeid mot terror.

Nedstenging av reaktorene i Halden og på Kjeller fører til bortfall av inntekter til Institutt for energiteknikk (IFE) samtidig som utgiftene til sikringstiltak øker. Det foreslås derfor å øke driftstilskuddet til IFE.

Det foreslås midler for å opprettholde fremdriften i fullskalaprojektet for karbonfangst, transport og -lagring. Bevilgningen skal dekke statens andel av kostnadene til en undersøkelsesbrønn for et CO₂-lager.

Utgiftene til EUs rammeprogram for forskning og innovasjon økes som følge av oppdatert kontingentanslag basert på vedtatt budsjett fra EU-kommisjonen, samt valutakursjusteringer.

Utgiftene på integreringsområdet øker. Den største utgiftsøkningen er knyttet til integreringstilskuddet, og skyldes hovedsakelig oppjusterte anslag for bosatte overføringsflyktninger og utbetalinger av tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker.

Det foreslås å øke tilskuddet til etablering i bolig. Økningen skal bidra til at vanskeligstilte skal kunne etablere seg i og beholde egen bolig.

Det foreslås mer midler til merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Med økningen legges det til rette for at alle godkjente søknader vil kunne innvilges fullt ut i 2019.

Politiet har behov for investeringer i blant annet politibiler og mobile voldsalarmer. Reformarbeid legger beslag på en betydelig del av politiets ressurser, og kan gjøre det utfordrende å prioritere slike investeringer. Det foreslås å øke politiets bevilgning til utstyrsanskaffelser.

Det foreslås å øke bevilgningen til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser. Bevilgningen skal dekke første års utbetaling av tilskudd til ytterligere 900 heldøgns omsorgsplasser og innebærer økte tilsagn på om lag 1,6 mrd. kroner i 2019. Bevilgningen og tilsagnsrammen fordeles likt mellom tilskudd til rehabilitering og tilskudd til netto tilvekst.

Det foreslås en ny, midlertidig støtteordning for godsoverføring fra vei til jernbane, under forutsetning av at ordningen godkjennes av ESA. Ordningen skal gjelde for inntil tre år.

Tilskuddet til bredbåndutbygging foreslås økt for å gi flere husstander og virksomheter tilbud om bredbånd i områder hvor det ikke er kommersielt grunnlag for utbygging.

Det foreslås å øke bevilgningen til Enova. Midlene skal prioriteres til tiltak for å redusere utslipp i ikke-kvotepliktig sektor, herunder støtte til nullutslippsteknologi innen næringstransport.

Det foreslås å redusere bevilgningen til laboratorie- og radiologiske undersøkelser på bakgrunn av oppdaterte anslag for utbetalinger i 2019. Reduksjonen skyldes hovedsakelig at regnskap for 2018 ble lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Det foreslås lavere utgifter til EUs romprogrammer som følge av oppdaterte anslag for programmene.

Basert på forventet utbetalingstakt foreslås det å redusere bevilgningen til Klimasats. Tilskuddene betales etterskuddsvis, og erfaringsmessig går det om lag to år fra det gis tilsagn til tilskudd blir utbetalt.

Det foreslås å redusere bevilgningen til skredsikring av riksveier. Reduksjonen skyldes at slutt-

oppgjør på E6 Indre Nordnes – Skardalen ikke forventes utbetalt i 2019 og at enkelte 2019-tiltak ble gjennomført i 2018.

Det foreslås å redusere tilskuddet til utleieboliger som følge av lavere etterspørsel etter tilskuddet og mindreforbruk av tilsagnsrammen for tidligere år.

Utgiftene til barnetrygd og kontantstøtte anslås redusert sammenlignet med Saldert budsjett 2019. Utgiftsreduksjonen skyldes hovedsakelig lavere anslag for antall mottakere av de to støtteordningene samt mindre omfang av etterbetaling av kontantstøtte enn tidligere lagt til grunn.

Bevilgningen til bygging av studentboliger foreslås redusert som følge av at det ifb. utlysningen av nye tilskudd i 2019 kom inn færre søknader enn det Stortinget bevilget midler til i Saldert budsjett 2019.

Det foreslås å redusere bevilgningen til OPS-prosjekter på vei. Forslaget skyldes redusert utgiftsbehov til rv. 3/rv. 25 Ommangsvollen – Grundset/Basthjørnet i Hedmark og tunnelutbedringstiltak på E39 Klett – Bårdshaug i Trøndelag.

Bevilgningen til redningshelikopteranskaffelsen foreslås redusert, i hovedsak fordi forsinkelser hos leverandør medfører en forskyvning av utgifter til senere år.

Planleggingen av fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16 har tatt lengre tid enn antatt, slik at bevilgningsbehovet til videre planlegging er redusert i 2019. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen til planlegging av jernbaneinvesteringer.

Det forventes lavere utbetalinger under EØS-finansieringsordningene. Dette skyldes at handlingene med Ungarn og utviklingen i programmene i Polen går saktere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Utgiftene under folketrygden foreslås redusert, blant annet som følge av lavere utgifter til arbeidsavklaringspenger og foreldrepenger. Utgiftene til arbeidsavklaringspenger reduseres som følge av færre antall mottakere enn tidligere lagt til grunn. Færre mottakere av arbeidsavklaringspenger blir delvis motvirket av flere mottakere av uføretrygd. Utgiftene til foreldrepenger reduseres hovedsakelig som følge av at anslagene for antall mottakere, omfanget av etterbetalinger og gjennomsnittlig ytelse per mottaker er satt vesentlig ned. Videre er anslagene for overgangsstonad, hjelpemidler og helsetjenester også nedjustert.

Utbyttene fra selskaper som forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet øker som følge av oppdatert informasjon fra selskapene. Det anslås at de største utbyttene vil komme fra Statkraft, Telenor og DNB.

ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge øker, i hovedsak som følge av økte utgifter til asylmottak. Som følge av økning på utgiftssiden, økes også refusjonene av ODA-godkjente flyktningutgifter.

Inntektene under folketrygden foreslås nedjustert, hovedsakelig som følge av lavere refusjonsinnbetalinger for yrkesskader.

Inntektene fra auksjon av klimakvoter foreslås redusert som følge av at deler av salget blir forskjøvet. EU-kommisjonen har nå kommet til at Norges beholdning av usolgte kvoter skal spres over auksjoner i både 2019 og 2020. I saldert budsjett var det forutsatt at hele det oppsamlede volumet skulle selges i 2019.

1.3 Statsbudsjettets stilling

Det oljekorrigerede budsjettunderskuddet var 232,5 mrd. kroner i Saldert budsjett 2019. Nå anslås underskuddet til 229,2 mrd. kroner. Da inngår de samlede endringene i budsjettet så langt i år, nye anslag for skatter og avgifter og renter på statens gjeld og kontantbeholdning mv., og forslag om endrede bevilgninger i denne proposisjonen.

Statsbudsjettets stilling fremgår av tabell 1.2 og 1.3.

Samlet overskudd på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond består av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten fratrukket overføringen til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet, samt rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge.

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2019 forventes å bli 262,9 mrd. kroner, som er 23 mrd. kroner lavere enn i Saldert budsjett 2019. Av reduksjonen skyldes 20,6 mrd. kroner lavere anslag for skatte- og avgiftsinntekter fra petroleumsvirksomhet. Videre er anslaget for netto inntekter fra SDØE redusert med 5,2 mrd. kroner. I motsatt retning trekker økt utbytte fra Equinor med knapt 2,9 mrd. kroner. Fratrukket overføringen til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet, innebærer dette at nettoavsetningen til Statens pensjonsfond utland anslås til 33,6 mrd. kroner. Samlede rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond anslås å utgjøre 229,4 mrd. kroner i 2019, hvorav 221,1 mrd. kroner fra utenlandsdelen av fondet. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås dermed til 263 mrd. kroner i 2019.

Tabell 1.2 Statsbudsjettets og Statens pensjonsfonds inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner.

		Mill. kroner		
		Regnskap 2018	Saldert budsjett 2019	RNB 2019
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 350 591	1 432 228	1 416 109
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomhet	273 513	312 822	291 872
A.2	Inntekter utenom petroleumsvirksomhet	1 077 078	1 119 406	1 124 237
B	Statsbudsjettets utgifter i alt	1 318 145	1 378 900	1 382 471
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet	22 555	27 000	29 000
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	1 295 590	1 351 900	1 353 471
=	Overskudd i statsbudsjettet før overføring til Statens pensjonsfond utland (A-B)	32 446	53 328	33 638
-	Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond utland	250 959	285 822	262 872
=	Statsbudsjettets oljekorrigerede overskudd (A.2-B.2)	-218 513	-232 494	-229 234
+	Overført fra Statens pensjonsfond utland	225 514	232 494	229 234
=	Statsbudsjettets overskudd	7 001	0	0
+	Netto avsatt i Statens pensjonsfond utland	25 445	53 328	33 638
+	Rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond	224 999	225 700	229 400
=	Samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond	257 445	279 028	263 038

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 1.3 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov.

		Mill. kroner		
		Regnskap 2018	Saldert budsjett 2019	RNB2019
<i>Lånetransaksjoner utenom petroleumsvirksomheten</i>				
	Utlån, aksjetegning mv.	102 839	112 955	118 623
-	Tilbakebetalinger	202 858	112 316	108 846
-	Statsbudsjettets overskudd	7 001	0	0
=	Netto finansieringsbehov	-107 021	639	9 777
+	Gjeldsavdrag	43 899	76 515	64 101
=	Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	-63 122	77 154	73 878

Kilde: Finansdepartementet

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond anslås til 9 553 mrd. kroner ved utgangen av 2019. Av dette er 9 300 mrd. kroner i Statens pensjonsfond utland.

En endelig fastsettelse av tilbakeføringen til statsbudsjettet fra Statens pensjonsfond utland vil bli foreslått i forbindelse med nysalderingen.

Staten lånefinansierer ikke utgifter til drift, investeringer eller overføringer til private, kommuner og fylkeskommuner. Det oljekorrigerede underskuddet, hvor disse utgiftene inngår, finansieres av en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettet gjøres dermed opp i balanse før lånetransaksjoner.

Statsbudsjettets lånetransaksjoner omfatter blant annet utlån til husholdninger og næringsliv, salg og kjøp av aksjer og innskudd i foretak og fond. Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov for 2019 anslås nå til 73,9 mrd. kroner, jf. tabell 1.3. Endringene fra saldert budsjett gjelder blant annet økte utlån under Husbanken og i boliglånsordningen i SPK. I motsatt retning trekker blant

annet lavere avdrag på statsgjeld i 2019 enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Statens faktiske lånebehov og forslag om lånefullmakter kan avvike fra finansieringsbehovet i tabell 1.3. Ved forslag om opptak av statlige lån og lånefullmakter korrigeres det for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet i tabell 1.3, men ikke har likviditetseffekt. Dette gjelder blant annet opprettelse av og endringer i fond som er avsatt for fremtidige tilskudd. Samtidig påvirker enkelte poster på statsbudsjettet ikke likviditeten i pengemarkedet direkte, selv om de påvirker balansen på statsbudsjettet og størrelsen på statens kontantbeholdning. Det gjelder blant annet renter og overføringer fra Norges Bank.

1.4 Anmodningsvedtak

Tabell 1.4 Oversikt over omtale av anmodningsvedtak

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Omtalt side
2013–2014	496	Informasjon om eiere av aksjeselskaper	72
2015–2016	642	Fjernvarmeanlegg i nye bygninger	48
2015–2016	644	Energiforsyning i store bygg	48
2016–2017	92	Norsk romstrategi	78
2016–2017	1108	Lokalene til Nidaros Pilegrimsråd	47
2016–2017	612	Tros- og livssynsamfunn som har benyttet seg av kurstilbud og forstanderveileder	70
2017–2018	62	Utfasing av kortkurs i folkehøyskoler	27
2017–2018	151	Andøya Space Center	80
2017–2018	351	Krav til energiforsyning i byggeteknisk forskrift	48
2017–2018	767	Konkurransesituasjonen i dagligvaremarkedet	79
2017–2018	806	Bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage	27
2017–2018	1007	Aktuelle finansieringsmodeller for fangst, transport og lagring av CO ₂	113
2018–2019	69	Erfaringer med bemanningsnormen i barnehagen	27
2018–2019	74	Rådgivning for effektive særavgifter	16
2018–2019	80	Vurdering av en garantiordning for fornybar energi i utviklingsland	17
2018–2019	81	Kompensasjon for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner	47

2 Forslag under det enkelte departement

2.1 Utenriksdepartementet

Programområde 02 Utenriksforvaltning

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen i saldert budsjett er ikke tilstrekkelig til å dekke alle planlagte aktiviteter for kongefamilien i 2019. Merbehovet har blant annet sammenheng med at utgiftene til statsbesøket i Kina i 2018 ble større enn forventet. Deler av utgiftene til dette statsbesøket ble utbetalt i 2019.

Bevilgningen foreslås økt med 3 mill. kroner.

Kap. 116 Internasjonale organisasjoner

Post 70 Pliktige bidrag

Posten omfatter pliktige bidrag til organisasjoner Norge er medlem i. Kontingentene utbetales i utenlandsk valuta.

Utbetalingene anslås å bli lavere enn tidligere lagt til grunn. Dette skyldes i hovedsak at Norges andel av pliktige bidrag til FNs fredsbevarende operasjoner i 2019 er nedjustert fra 0,849 pst. til 0,754 pst., som resultat av forhandlinger i desember 2018.

Bevilgningen foreslås redusert med 40 mill. kroner.

Kap. 117 EØS-finansieringsordningene

Post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, kan overføres

Post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, kan overføres

Nye prognoser fra EØS-midlenes sekretariat i Brussel (Financial Mechanism Office) viser et redusert utbetalingsbehov under EØS-finansieringsordningene i 2019 på 630 mill. kroner. Dette skyldes hovedsakelig forsinket fremdrift i rammeavtaleforhandlingene med Ungarn, og at utvikling

av programmene i Polen går saktere enn forventet. Det er spesielt forhandlingene og samarbeidet innen sivilt samfunn som er krevende.

Polen og Ungarn er henholdsvis største og tredje største mottaker av EØS-midler. Utenriksdepartementet legger til grunn at 2025 vil være siste utbetalingsår for ordningene for perioden 2014–2021. I og med at det totale avtalebeløpet for ordningene er gitt, og bevilgningene er lave i begynnelsen av perioden, vil bevilgningsbehovet øke betraktelig frem mot 2025 og sannsynligvis nå en topp i 2021.

Det er stor usikkerhet om bevilgningsbehovet til EØS-finansieringsordningene, blant annet som følge av valutakurssvingninger og usikker fremdrift i programmene. For å ta høyde for usikkerheten innenfor budsjettåret foreslår regjeringen en fullmakt til å overskride bevilgningene til EØS-finansieringsordningene med inntil 200 mill. kroner, dersom det er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser i henhold til inngåtte avtaler, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen på kap. 117, post 77 foreslås redusert med 250 mill. kroner.

Bevilgningen på kap. 117, post 78 foreslås redusert med 380 mill. kroner.

Kap. 118 Utenrikspolitiske satsinger

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73

Utgifter til drift av Norsk internasjonalt pressesenter (NIPS) er i Saldert budsjett 2019 bevilget på kap. 118, post 74. Ettersom midlene er driftsutgifter foreslås bevilgningen flyttet til en driftspost.

Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 118, post 74.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 2 mill. kroner, mot tilsvarende økning på post 21, jf. omtale ovenfor.

Programområde 3 Internasjonal bistand

Kap. 140 Utenriksdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås redusert med 10,3 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Kap. 144 Norsk senter for utvekslings samarbeid (Norec)

Post 70 Utvekslingsordninger, kan overføres

Det er overført ubrukte bevilgninger fra 2018 på posten som følge av noe redusert aktivitet i en overgangsperiode ved flyttingen av Norecs kontor fra Oslo til Førde.

Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen med 57 mill. kroner for å dekke inn utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, kan overføres

Det foreslås en reduksjon i bevilgningen på 0,5 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Post 73 FN og globale utfordringer, kan overføres

Det foreslås en reduksjon i bevilgningen på 8,8 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Kap. 152 Menneskerettigheter

Post 70 Menneskerettigheter, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 mill. kroner for å dekke økte forpliktelser knyttet til Den interamerikanske menneskerettighetsdomstolen.

Kap. 159 Regionbevilgninger

Post 71 Europa og Sentral-Asia, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 4 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Post 72 Afghanistan, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 24 mill. kroner for å dekke økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Post 75 Afrika, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 20 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet. Det er rom for en mindre reduksjon på posten grunnet overførte midler fra 2018. Det vises også til forslaget om økt innsats mot barne- og tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, jf. omtale under kap. 164, post 70.

Post 77 Latin-Amerika, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 3,5 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid

Post 70 Utdanning, kan overføres

Utbetalingen til Internasjonal Finance Facility for Education (IFFEd) i 2019 blir mindre enn tidligere antatt. Midlene foreslås omdisponert til å dekke økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 41 mill. kroner

Post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 mill. kroner for å finansiere forberedelsene til et faglig samarbeidsprogram i Kunnskapsbanken om mat-sikkerhet og klimatilpasset landbruk. Det foreslås en tilsvarende reduksjon på kap. 162, post 71, jf. omtale der.

Kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi

Post 70 Næringsutvikling og handel, kan overføres

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 75 mill. kroner på posten til en ny tilskuddsordning for prosjektutvikling og risikoavlastning forvaltet av Norfund. Ordningen skal bidra til at Norfund kan

bruke midler til å utvikle og investere i prosjekter i de mest krevende markedene, spesielt i sårbare stater og MUL-land der det er liten eller ingen tilgang på slik risikokapital. Norfund vil bruke midlene til å investere i prosjektutvikling som er lovende, gjennom å yte lån som senere kan konverteres til egenkapital dersom prosjektet kan modnes og gjøres investeringsklart. Ordningen skal også brukes til risikoreduserende tiltak for å få andre mer kommersielle investorer med i investeringer.

Det foreslås at midler til ordningen skal tilføres selskapet som egenkapital. Ordningen innebærer betydelig høyere risiko enn i Norfunds øvrige investeringer. Det er forventet at flere av prosjektene som vil bli finansiert ikke vil gi finansiell avkastning. Intensjonen med ordningen er at Norfund kan ta større risiko enn ved selskapets regulære investeringer. Det foreslås derfor at hele beløpet budsjetteres på kap. 162, post 75 *Norfund – tapsavsetting*.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 75 mill. kroner.

Post 71 Matsikkerhet og landbruk, kan overføres

Stortinget har anmodet regjeringen om å legge til rette for at matsikkerhet og landbruk blir en satsing i Kunnskapsbanken. Norad er bedt om å kartlegge norske institusjoner i samarbeid med relevante departementer og utarbeide et utkast til et faglig samarbeidsprogram i Kunnskapsbanken. På denne bakgrunn foreslås det å flytte 2 mill. kroner fra posten til tiltak under kap. 161, post 72.

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 11 mill. kroner for også å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet, blant annet merbehov knyttet til Svalbard globale frøhvelv, jf. omtale under kap. 163, post 45 nedenfor.

Post 75 Norfund – tapsavsetting

Bevilgningen på posten foreslås økt med 75 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 162, post 70, jf. omtale der.

Kap. 163 Klima, miljø og hav

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Av utgiftene til utbedring av Svalbard globale frøhvelv er 65 pst. klassifisert som offisiell utviklingshjelp (ODA). Prosjektets utgifter ligger innenfor

den opprinnelige kostnadsrammen på 206,2 mill. kroner, men Utenriksdepartementets andel av utgiftene kan ikke dekkes innenfor gjeldende bevilgning på posten.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 22,8 mill. kroner.

Kap. 164 Likestilling

Post 70 Likestilling, kan overføres

Det foreslås økt innsats i arbeidet mot skadelige skikker gjennom FNs fellesprogram mot barne- og tvangsekteskap og FNs fellesprogram mot kjønnslemlestelse. Den høyeste forekomsten av barneekteskap finnes i Afrika sør for Sahara. FNs fellesfonds program mot barneekteskap omfatter tolv land hvorav åtte er i Afrika. Kjønnslemlestelse er også mest utbredt i Afrika, særlig i vest, øst og i nord-øst. Alle fokuslandene i tredje fase i FNs fellesfond mot kjønnslemlestelse er i Afrika.

I tillegg foreslås økt støtte til FNs befolkningsfonds (UNFPAs) arbeid rettet mot kjønnsselektering/guttepreferanse.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 44 mill. kroner.

Kap. 171 FNs utviklingsarbeid

Post 72 Andre tilskudd (FN), kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 0,5 mill. kroner for å dekke inn økte utgifter til andre formål over bistandsbudsjettet.

Kap. 179 Flyktningtiltak i Norge

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Etter OEDCs regelverk kan visse utgifter knyttet til flyktingers opphold i Norge og reintegrering i hjemlandet klassifiseres som offisiell bistand (ODA) og belastes bistandsbudsjettet. Basert på oppdaterte anslag anslås de ODA-godkjente flyktningutgiftene i 2019 å bli 112,3 mill. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2019.

Det vises for øvrig til budsjettforslagene under Kunnskapsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet som administrerer disse tiltakene i Norge.

Økte utgifter foreslås i denne proposisjonen dekket inn ved omdisponeringer innenfor bistandsbudsjettet.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 112,3 mill. kroner.

Andre saker

Omdisponering av øremerkede midler til Norske leger mot atomvåpen (NLA)

I behandlingen av statsbudsjettet for 2019, jf. Innst. 7 S (2018–2019) ble bevilgningen på kap. 118, post 72 økt med 6 mill. kroner. Midlene ble øremerket til organisasjonene Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (ICAN), Norges Fredsråd (NFR) og Norske leger mot atomvåpen (NLA). NLA har signalisert at tilskudd utbetalt i 2018 vil dekke deler av deres planlagte aktiviteter i 2019.

I 2019 er det på samme post etablert en søkbar tilskuddsordning der fredsorganisasjoner og andre aktører innen nedrustning kan søke om tilskudd. Dette er en ordning der også NLA kan søke om tilskuddsmidler uavhengig av øremerking.

For å bidra til at de beste tiltakene for nedrustning skal få tilskudd, foreslås det å fjerne øremerking av 2 mill. kroner til NLA i 2019. Det foreslås at dette beløpet benyttes til den generelle tilskuddsordningen på posten.

Oppfølging av anmodningsvedtak nr. 74 (2018–2019)

Det vises til anmodningsvedtak nr. 74 (2018–2019) av 3. desember 2018:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om rådgivning for effektive særavgifter bør inkluderes i Skatt for utvikling-programmet i Norads kunnskapsbank, og melde tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019.»

Skatt for utvikling er et program som på forespørsel tilbyr bidrag for å styrke nasjonal ressursmobilisering i utviklingsland. Den overordnede hensikten er å øke offentlige inntekter. Bakgrunnen er erkjennelsen i Agenda 2030 og FN-prosessen for finansiering for utvikling at alle land er avhengig av effektive skattesystemer for å kunne mobilisere nasjonale ressurser for å nå bærekraftsmålene. Per i dag utgjør særavgifter en beskjeden offentlig inntektskilde i de fleste utviklingsland. Det er imidlertid økende interesse for temaet i den globale diskusjonen om skatterelatert utviklingspolitikk. Mulighetene effektive særavgifter gir både når det gjelder inntektsgenerering og ønskede atferdsendringer, tilsier at flere utviklingsland over tid vil ønske assistanse på dette området.

Assistanse for effektive særavgifter kan i prinsippet allerede gis som en del av eksisterende samarbeidsavtaler innenfor Norges skatterelaterte utviklingspolitikk. I Norge er ansvaret for innkreving av særavgifter lagt til Skatteetaten, som har en avtale med Norad om kapasitetsbygging og rådgivning i utviklingsland. Avtaler med OECD, Verdensbanken, Det internasjonale pengefondet (IMF) og FN vil også bli vurdert benyttet for dette formålet. Norge arbeider i disse dager med en avtale med FN for å støtte arbeidet til FNs skattekomité. Komiteen har en egen underkomité for miljø- og klimarelaterte avgifter som gir råd til utviklingsland i utforming av deres avgiftspolitik.

Som med annen norsk skatterelatert bistand er det avgjørende at eventuell norsk innsats er etterspørselsdrevet. Det gjelder uavhengig av hvilke partnerskap og kanaler som brukes for å fremme bedre skatte- og avgiftssystemer. Det er uklart hvor stor etterspørselen fra utviklingsland innen særavgiftsområdet er. Ifølge en forskningsrapport fra Universitetet i Sussex (2017) utgjør potensialet for økte offentlige inntekter ved bruk av utvalgte særavgifter omlag 1–2 pst. av BNP i mange utviklingsland. Norge vil søke å bidra til at potensialet forbundet med effektive særavgifter blir bedre belyst.

I de fleste utviklingsland brukes avgifter ved tildeling av rettigheter/lisenser/kvoter for bruk av naturressurser som i Norge ikke klassifiseres som særavgifter. Dette er allerede et eget arbeidsfelt i noen norske kunnskapsprogrammer, som for eksempel i Olje for Utvikling. Det anses som mulig å videreutvikle norsk innsats langs dette sporet også i Norges kunnskapsprogrammer i skogindustriektoren, fiskerisektoren, energi- og landbrukssektoren.

Det er i dag ingen begrensninger for inkludering av rådgivning for effektive særavgifter i Norges skatterelaterte bistandsinnsats eller andre kapasitetsbyggingsprogrammer. Det er imidlertid sjelden at Norge mottar forespørsel fra utviklingsland om bidrag på dette området. Norge har begrenset erfaring med slik rådgivning, men det antas at Norges erfaringer på dette området vil kunne bli etterspurt etterhvert som Norges innsats for skatterelatert bistand øker. Hvis Norge skulle få forespørsel om bidrag på dette området vil det på vanlig måte bli foretatt en faglig vurdering av behovene definert i forespørselen og eventuelt sammenfall med tilgjengelig norsk ekspertise.

Oppfølging av anmodningsvedtak nr. 80 (2018–2019)

Det vises til anmodningsvedtak nr. 80 (2018–2019) av 3. desember 2018:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for, og komme tilbake med en vurdering av, en garantiordning for fornybar energi i utviklingsland, og redegjøre for dette senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2019.»

Utenriksdepartementet arbeider med oppfølging av vedtaket og vil utrede behovet for, samt ulike modeller for en eventuell garantiordning for fornybar energi i utviklingsland. En vurdering av eksisterende virkemidler vil også inngå. Arbeidet er noe på etterskudd fordi avklaringer rundt prosess har tatt tid. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når utredningen foreligger.

Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)

Det vises til fullmakt fra Stortinget i Saldert budsjett til at Utenriksdepartementet gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 for utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av en rekke utviklingsbanker. Det er behov for tilsvarende unntak for Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), slik at tilskudd kan utbetales i henhold til regelverket for det enkelte fond, jf. forslag til romertallsvedtak.

Øremerkede tilskudd til FN – finansiering av FNs stedlige koordinatorsystem

FNs medlemsland har bestemt (res. 72/279) at det skal opprettes en stilling som uavhengig stedlig koordinator i alle programland og at administreringen av systemet skal overføres fra FNs utviklingsprogram (UNDP) til en uavhengig enhet i FN-sekretariatet. Systemet skal blant annet finansieres ved en koordineringsavgift på 1 pst. av sterkt øremerkede bidrag til utviklingsrettede aktiviteter. Det foreslås at opptil 1 pst. av Norges sterkt øremerkede tilskudd til FN kan brukes til å finansiere FNs stedlige koordinatorsystem.

2.2 Kunnskapsdepartementet**Kap. 200 Kunnskapsdepartementet***Post 01 Driftsutgifter*

Det foreslås å flytte 0,9 mill. kroner fra kap. 290, post 01 til kap. 200, post 01 til koordineringsarbeidet i Kunnskapsdepartementet knyttet til negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det foreslåtte beløpet tilsvarer én stilling fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Se omtale under kap. 290, post 01.

Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag*Post 21 Spesielle driftsutgifter*

Kunnskapsdepartementet deltar i OECD-programmet Indicators of Education Systems (INES). Ved en feil ble ikke Kunnskapsdepartementets bidrag til OECD for INES Working party (WP) og INES Network on Labour Market, Economic and Social Outcomes (LSO) utbetalt i 2018. Dette medførte et mindreforbruk på 1,5 mill. kroner i 2018. 5 pst. av dette er overført til 2019. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1,2 mill. kroner for å unngå overforbruk på posten i 2019.

Kap. 220 Utdanningsdirektoratet*Post 70 Tilskudd til læremidler mv., kan overføres, kan nyttes under post 21*

Nye læreplaner er på høring og vil tre i kraft fra skoleåret 2020–2021. Fagfornyelsen har som mål at elevene skal lære mer og lære bedre. For å lykkes må også praksis endres og læremidler fornyes. Det foreslås å øke tilskuddet til utvikling av læremidler som det ikke er kommersielt grunnlag for med 20 mill. kroner til totalt 89 mill. kroner i 2019. Se også omtale av andre forslag knyttet til fagfornyelsen under kap. 226, post 21 og kap. 560, post 50.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen*Post 64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge*

Det foreslås å øke bevilgningen med 17,2 mill. kroner da det er flere elever som utløser tilskudd sammenlignet med forutsetningene som lå til grunn for Saldert budsjett 2019.

Post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen

Det foreslås å øke bevilgningen med 3,1 mill. kroner til innkjøp av undervisningsutstyr i forbindelse med nye Agder fengsel.

Stortinget besluttet i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2019 å opprettholde driften av Arendal fengsel avd. Kleivgrend i 2019, jf. Innst. 6 S (2018–2019). Det foreslås å øke bevilgningen til opplæring i kriminalomsorgen med 0,7 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 430, post 01.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 3,8 mill. kroner.

Post 74 Prosjekttilskudd

Stortinget bevilget i statsbudsjettet for 2018 1 mill. kroner til samiske organisasjoner som arbeider mot mobbing, jf. Innst. 12 S (2017–2018). Midlene foreslås overført til Sametinget som har større nærhet til organisasjonene og lettere kan realisere bevilgningens formål. Det foreslås å redusere posten med 1 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 560, post 50.

Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen*Post 04 Refusjon av ODA-godkjente utgifter*

Det foreslås å øke bevilgningen med 7,2 mill. kroner. Endringen skyldes flere elever som utløser tilskudd til opphold av barn og unge som søker opphold i Norge, jf. omtale under kap. 225, post 64.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres**Digitale læremidler*

Fagfornyelsen med nye læreplaner vil kreve endret praksis og nye læremidler, for å oppnå målet om at elevene skal lære bedre. Et ledd i dette er nye og mer tilpassede digitale læremidler. Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til kommuner og fylkeskommuner til innkjøp av digitale læremidler med 20 mill. kroner, slik at det totalt settes av 68 mill. kroner til formålet i 2019.

I 2017, 2018 og 2019 er det bevilget midler til et seksårig forsøk med gratis barnehage og skolefritidsordning (SFO) for barn som står utenfor barnehage og SFO. Utdanningsdirektoratet fikk i oppdrag å fordele midlene og etablere et forsknings-

prosjekt. Redusert betaling og gratis kjernetid i barnehagen og kommunale ordninger med gratis SFO har gjort det utfordrende å utforme et forskningsprosjekt som gjør det mulig å vurdere virkningene av forskningsmidlene isolert sett. I 2019 foreslås det derfor å omdisponere om lag 24 mill. kroner innenfor bevilgningen på posten fra forskningsprosjektet til utvikling av nye, innovative digitale læremidler til fagfornyelsen. Mens forskningsprosjektet har vært forsøkt utformet, har midlene i 2017 og 2018 blitt brukt til gratis barnehage i kommuner med mange barn fra familier med lav inntekt og/eller barn med minoritetspråklig bakgrunn. Regjeringen legger høsten 2019 frem en stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap. Skolefritidsordningen vil få en sentral plass i denne meldingen.

Samlet foreslås bevilgningen til tilskuddsordninger i Den teknologiske skolesekken økt med 44 mill. kroner, til totalt 134 mill. kroner i 2019. Samtlige tilskudd lyses ut av Utdanningsdirektoratet. Se også omtale av andre forslag knyttet til fagfornyelsen under kap. 220, post 70 og kap. 560, post 50.

Stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap

I forbindelse med stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap, som legges frem høsten 2019, skal det settes i gang pilotprosjekter som skal gi kunnskap og erfaring om hvordan det spesialpedagogiske systemet og allmennpedagogiske tilbudet kan forbedres. Målet er å gi flere elever rask og god hjelp i form av tilrettelagt spesialpedagogisk opplegg. Det foreslås å omdisponere 5 mill. kroner fra Statlig spesialpedagogisk støttesystem (Statped), kap. 230, post 01. I tillegg prioriteres det 10 mill. kroner innenfor bevilgningen på posten, slik at det totalt settes av 15 mill. kroner til tiltak knyttet til stortingsmeldingen i 2019.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 25 mill. kroner.

Post 61 Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere

Veiledning av nytilsatte nyutdannede lærere skal bidra til en bedre start på yrkeslivet som lærere og at flere velger å bli i yrket. For at navnet på posten bedre skal gjenspeile hva midlene går til, fore-

slås det å endre postnavnet fra «Mentorordning for nye lærere» til «Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere». Regjeringen legger opp til å videreføre tilskuddet på om lag samme nivå i 2020 som i 2019.

Post 71 Tilskudd til vitensentre

Kunnskapsdepartementet vil inkludere Atlanterhavsparken og Vitensenter Nordland i Vitensenterprogrammet fra høsten 2019. Det foreslås derfor å øke bevilgningen til vitensenterordningen med 6,7 mill. kroner. Vitensentrene skal bidra til å øke rekrutteringen til og øke kunnskapsnivået om real- og teknologifag. Atlanterhavsparken i Ålesund og Vitensenter Nordland i Mo i Rana har søkt om å bli regionale vitensentre i det nasjonale Vitensenterprogrammet. De to sentrene vil dekke regioner hvor det i dag ikke er vitensentre. Forskningsrådet har behandlet søknadene og har anbefalt at de to sentrene inkluderes i programmet. Styret i Vitensenterprogrammet bestemmer den endelige fordelingen av midlene.

Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

Post 77 Den tyske skolen i Oslo, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen til Den tysk-norske skolen i Oslo med 3 mill. kroner. Skolen inngår i utdanningssamarbeidet mellom Tyskland og Norge som del av regjeringens Tyskland-strategi og skal bidra til å fremme samarbeid innen kultur, språk og næringsliv mellom landene. Skolen har utfordringer med å inngå leiekontrakt for nye lokaler innenfor de gjeldende økonomiske ramme.

Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

Post 01 Driftsutgifter

Stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap

I forbindelse med stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap som legges frem høsten 2019, foreslås det å omdisponere 5 mill. kroner fra posten til kap. 226, post 21. Se også omtale under kap. 226, post 21.

Lokaler til Skådalen skole

Skådalen skole for døvblindfødte er i lokaler som ikke er tilfredsstillende for skoledrift. En langsik-

tig løsning for videre skoletilbud for elevene ved Skådalen har vært vurdert siden 2010. Etter vurderinger av flere alternativer har Kunnskapsdepartementet startet forhandlinger med Oslo kommune om leie av lokaler ved Vetland skole fra høsten 2019. Det vil være en løsning som legger til rette for et godt og trygt skoletilbud til elevene og for å bevare og videreutvikle fagmiljøet på skolen. Skoleåret 2019–2020 blir et overgangsår med gradvis tilvenning for elevene til nye lokaler. Skoledriften på Skådalen-området avvikles sommeren 2020. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 8 mill. kroner i 2019 til dekning av merutgifter i overgangsåret, herunder til tilpasning av lokaler.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 3 mill. kroner.

Kap. 231 Barnehager

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 51

Det foreslås å utvide ordningen med gratis kjerne-tid til barn i asylmottak slik at den også inkluderer ettåringer. Barnehage er et viktig tilbud for å gi barn en tidlig og god start på språklæring og sosialt samvær, samtidig som det gir foreldre anledning til å delta på kurs og opplæring. Det foreslås å omdisponere 3,2 mill. kroner fra posten til kap. 490, post 60. Se også omtale under kap. 490, post 60.

Kap. 241 Felles tiltak for fagskolesektoren

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 12,6 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 241, post 70. Bakgrunnen er at de to postene slås sammen til én post. Dette har ingen konsekvenser for prosjektene som finansieres over postene.

Post 70 Andre overføringer, kan nyttes under post 21

Det foreslås å samle bevilgningene på kap. 241, post 21. Følgelig foreslås bevilgningen avviklet og satt til null. Det innebærer redusert bevilgning på 12,6 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 241, post 21. Dette har ingen konsekvenser for prosjektene som finansieres over posten.

Kap. 251 (Nytt) 22. juli-senteret*Post 01 (Ny) Driftsutgifter*

22. juli-senteret har siden oppstarten vært organisert som en del av Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS). Regjeringen har besluttet at 22. juli-senteret skal organiseres som en egen virksomhet underlagt Kunnskapsdepartementet fra 1. juli 2019. Dette skal gi senteret rom for å utvikle rollen som et læringscenter som skal balansere minne og kunnskap om 22. juli 2011. Det foreslås en bevilgning på 0,7 mill. kroner i 2019. Driften for øvrig vil i 2019 bli finansiert på kap. 510, post 23.

Kap. 252 EUs utdannings- og ungdomsprogram*Post 70 Tilskudd*

Det foreslås å redusere bevilgningene på posten med 13,8 mill. kroner. Endringen skyldes oppdatert kontingentanslag basert på vedtatt budsjett fra EU-kommisjonen og valutakursjusteringer.

Kap. 253 Folkehøgskoler*Post 70 Tilskudd til folkehøgskoler*

Svalbard folkehøgskole har blitt godkjent for oppstart fra høsten 2019. I statsbudsjettet for 2019 ble det bevilget 7,1 mill. kroner til den nye folkehøgskolen. Svalbard folkehøgskole har søkt om et ulovfestet ekstratilskudd fordi det er dyrere å drive en folkehøgskole på Svalbard enn på fastlandet. Skolen er godkjent for oppstart høsten 2019. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 5 mill. kroner i ekstratilskudd for høsten 2019.

Kap. 256 Kompetanse Norge*Post 01 Driftsutgifter*

Sekretariatet for Norsk fagskoleråd er fra 1. januar 2019 flyttet fra Kompetanse Norge til Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku). I en overgangsfase første halvår 2019 har Diku fått bistand fra Kompetanse Norge til arbeidet. Det foreslås å redusere bevilgningen med 0,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 280, post 50.

Kap. 258 Tiltak for livslang læring*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 01*

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 10 mill. kroner over Arbeids- og sosialdepartementets budsjett til karrieresentrene i fylkene for å forebygge ungdomsledighet. Formålet er mer tilgjengelig og målrettet karriereveiledning. Kunnskapsdepartementet utvikler en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste med forventet oppstart i 2020. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 10 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter. Midlene skal benyttes til utvikling, planlegging og etter hvert drift av den nasjonale digitale karriereveiledningstjenesten.

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 3,1 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 290, post 01 til arbeidet mot negativ sosial kontroll. Begrunnelsen for reduksjonen er et mindreforbruk på posten. Midlene skal brukes til ordningen med minoritetsrådgivere og ambulerende team.

Det foreslås øke bevilgningen til utvikling av fleksible videreutdanningstilbud med 20 mill. kroner innenfor posten som en del av Kompetansereformen – Lære hele livet. Det tas sikte på en ny utlysning av tilskudd tidlig høst 2019. I tillegg til disse utviklingsmidlene foreslås 10 mill. kroner til nye videreutdanningstilbud som universiteter og høyskoler kan søke om gjennom Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku), jf. omtale under kap. 280, post 50.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 6,9 mill. kroner.

Kap. 260 Universiteter og høyskoler*Post 50 Statlige universiteter og høyskoler**Samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåing (SAKS)*

Stortinget har i 2019 bevilget 15 mill. kroner på kap. 260, post 50 til arbeid med strukturtiltak i universitets- og høyskolesektoren, jf. Innst. 12 S (2018–2019) og Prop. 1 S (2018–2019). Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 260, post 50 med 6 mill. kroner mot en tilsvarende økning i bevilgningen til Unit – Direktoratet for IKT og felles tjenester i høyere utdanning og forskning på kap. 280, post 51. For å støtte sammenslåinger i den private delen av universitets- og høyskolesektoren, foreslås det å redusere bevilgningen på

kap. 260, post 50 med 9 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 260, post 70.

Pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene

Stortinget bevilget i 2019 10 mill. kroner til en pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene på kap. 260, post 50. Kunnskapsdepartementet vil gi Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) i oppgave å utarbeide denne pilotordningen. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på kap. 260, post 50 med 10 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 280, post 50, jf. omtale under kap. 280, post 50.

100 nye studieplasser

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 260, post 50 med 24,4 mill. kroner i 2019 til etablering av 100 nye studieplasser. Herav er 20 mill. kroner øremerket til å utvikle studietilbudene i 2019 og 2020. I tillegg kommer utgifter til utdanningsstøtte på kap. 2410 og inntekter på kap. 5617. Midlene til studieplasser vil bli tildelt i kategori D og trappes opp over fire år. For tildeling av eventuelle studieplassmidler som ikke rettes inn mot bestemte fagområder, legger Kunnskapsdepartementet vekt på at universiteter og høyskoler har ansvar for å tilpasse studietilbudene sine til nasjonale, regionale og lokale kompetansebehov.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 0,6 mill. kroner.

Post 70 Private høyskoler

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 260, post 70 med 9 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 260, post 50, for flytting av SAKS-midler, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter

Post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen med 298,5 mill. kroner fordi det blir gitt tilskudd til færre hybelenheter i 2019 enn det Stortinget har bevil-

get midler til. Stortinget vedtok å bevilge midler til 3 400 studentboliger i 2019 budsjettet, jf. Innst. 12 S (2018–2019) og Prop. 1 S (2018–2019). I forbindelse med utlysning av tilskudd for 2019 kom det inn søknader om tilskudd til kun 1 448 nye hybelenheter som alle fikk tilsagn. Ettersom det er gitt tilskudd til under halvparten av det som Stortinget bevilget midler til, er forventede utbetalinger i 2019 om lag 300 mill. kroner lavere enn gjeldende bevilgning på posten. Det er også behov for å redusere tilsagnsfullmakten med 317,6 mill. kroner til 995,5 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 280 Felles enheter

Post 50 Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 280, post 50 med 10 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 260, post 50, i forbindelse med at Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) får ansvar for å utarbeide en pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Kompetansereformen – Lære hele livet

Regjeringen har satt i gang kompetansereformen Lære hele livet. Reformen har tiltak for å gjøre videreutdanningstilbudene mer fleksible og tilgjengelige for arbeidslivet. Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 280, post 50 med 10 mill. kroner til en pilot i Diku. Piloten innebærer at Diku lyser ut midler som universiteter og høyskoler kan søke om for å tilby og drifte fleksible og relevante videreutdanninger. Det foreslås i tillegg 20 mill. kroner til utvikling av fleksible videreutdanningstilbud gjennom Kompetanse Norge, jf. omtale under kap. 258, post 21.

Midler for sekretariatet for Nasjonalt fagskoleråd

Sekretariatsfunksjonen for Nasjonalt fagskoleråd ble flyttet fra Kompetanse Norge til Diku 1. januar 2019. I en overgangsfase første halvår har Kompetanse Norge bistått i sekretariatsarbeidet. Det foreslås å øke bevilgningen med 0,5 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 256, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 20,5 mill. kroner.

Post 51 Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

Samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenføring (SAKS)

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 280, post 51 med 6 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 260, post 50, for flytting av SAKS-midler, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Konsepter for infrastruktur for registre, data, analyse og kunnskaps- og statistikkpublisering

Unit har fått i oppdrag å utrede konsepter for fremtidig infrastruktur for registre, data, analyse og kunnskaps- og statistikkpublisering. Med oppdraget fulgte et budsjett på 4 mill. kroner. Grunnet økt ressursbehov foreslås det å øke bevilgningen på kap. 280, post 51 med 3,5 mill. kroner for å dekke kostnadene, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 285, post 55. Se også omtale under kap. 285, post 55.

Nasjonalt Vitenarkiv

Det foreslås å øke bevilgningen til Nasjonalt Vitenarkiv med 10,4 mill. kroner mot en reduksjon på 10 mill. kroner på kap. 285, post 55 og 0,4 mill. kroner på kap. 287, post 21. Nasjonalt Vitenarkiv er et arkiv for deponering av vitenskapelige artikler og forskningsdata.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 19,9 mill. kroner.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler*Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 70**Flyttekostnader Lånekassen*

Det foreslås å redusere bevilgningen med 10 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 2410, post 01 for å dekke flyttekostnader til Lånekassen. Begrunnelsen for reduksjonen er et mindreforbruk på posten. Se også omtale under kap. 2410, post 01.

Digitalisering av havrelaterte utdanninger

Det foreslås en engangsbevilgning på 15 mill. kroner til mer digitalisering i havrelaterte utdanninger. Dette skal bidra til utdanninger som i større grad kan gjøre arbeidslivet i stand til å møte omstillingsbehov og utnytte muligheter i havnæringene som følger av økt digitalisering.

Rekruttering til lærerutdanningen

Det foreslås en engangsbevilgning på 10 mill. kroner for å motivere til flere dyktige søkere til lærerutdanningen, særlig til grunnskolelærerutdanningen for 1.–7. trinn. Det er viktig å motivere flere menn og personer med innvandrerbakgrunn til utdanningen og yrket.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 15 mill. kroner.

Kap. 285 Norges forskningsråd*Post 55 Virksomhetskostnader**Flyttekostnader Lånekassen*

Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 285, post 55 med 10 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 2410, post 01 for å dekke flyttekostnader til Lånekassen. Se også omtale under kap. 2410, post 01.

Konseptutredning av infrastruktur for registre, data, analyse og kunnskaps- og statistikkpublisering og Nasjonalt vitenarkiv

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 13,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 280, post 51. 3,5 mill. kroner skal gå til konseptutredning av infrastruktur og 10 mill. kroner skal gå til utvikling av Nasjonalt Vitenarkiv. Se også omtale under kap. 280, post 51.

Rammeoverføring fra Barne- og familiedepartementet

Barne- og familiedepartementet skal sette i gang et strategiarbeid om utsatte barn og unge (Barn-Unge21) og Forskningsrådet skal være sekretariat for arbeidet. Dette medfører økte virksomhetskostnader for Forskningsrådet på anslagsvis 2 mill. kroner i 2019 og 0,9 mill. kroner i 2020. Det foreslås på bakgrunn av dette å overføre 0,5 mill. kroner fra Barne- og familiedepartementets kap.

846, post 50 og 1,5 mill. kroner fra kap. 854, post 55 til Kunnskapsdepartementets kap. 285, post 55 i 2019.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 21,5 mill. kroner.

Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71

Nasjonalt Vitenarkiv

Det foreslås å redusere bevilgningen med 0,4 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 280, post 51. Begrunnelsen for reduksjonen er et mindreforbruk på posten. Midlene skal gå til utvikling av Nasjonalt Vitenarkiv, et arkiv for deponering av vitenskapelige artikler og forskningsdata. Se også omtale under kap. 280, post 51.

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Post 72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner

Norge er gjennom sin deltakelse i en rekke ulike internasjonale grunnforskningsorganisasjoner forpliktet til å betale kontingent. Kap. 288, post 72 dekker norsk deltakelse i:

- Den europeiske organisasjon for kjerneforskning (CERN)
- Det europeiske molekylærbiologiske laboratorium (EMBL)
- European Molecular Biology Conference (EMBC)
- European Synchrotron Radiation Facility (ESRF)
- International Agency for Research on Cancer (IARC)

Kunnskapsdepartementet har mottatt endelig informasjon om kontingentene til de internasjonale grunnforskningsorganisasjonene for 2019. Budsjettene for de fleste organisasjonene var ikke fastsatt da Prop. 1 S ble lagt frem, men ble først vedtatt før årsskiftet. Basert på de mottatte kontingentkravene for 2019 foreslås det å øke bevilgningen på posten med 13,6 mill. kroner.

Post 73 EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 134,1 mill. kroner. Endringen skyldes oppdatert kontingentanslag basert på vedtatt budsjett fra EU-kommisjonen og valutakursjusteringer.

Post 75 UNESCO-kontingent

UNESCO, FNs særorganisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon, har som hovedoppgave å medvirke til fred og trygghet ved å fremme internasjonalt samarbeid på fagområdene til organisasjonen. Tilskuddet er en forutsetning for norsk medlemskap og deltakelse i UNESCO. Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 2,1 mill. kroner, som følge av oppdatert kontingentanslag. Se også omtale under kap. 3288, post 04.

Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak

Post 04 Refusjon av ODA-godkjente utgifter

I tråd med tidligere praksis (refusjon av ODA-godkjente utgifter) er det budsjettert med en refusjon på 25 pst. av UNESCO-kontingenten. Som følge av oppdatert kontingentanslag foreslås det å redusere refusjonen med 0,6 mill. kroner. Se også omtale under kap. 288, post 75.

Kap. 290 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen til ordningen med minoritetsrådgivere og ambulerende team, med 3,8 mill. kroner, hvorav 3,1 mill. kroner foreslås omdisponert fra kap. 258, post 21 og 0,6 mill. kroner foreslås omdisponert fra kap. 291, post 62. Regjeringen utvidet ordningen med 13 minoritetsrådgivere i forbindelse med tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2018, jf. Innst. 400 S (2017–2018) og Prop. 85 S (2017–2018). Det foreslås en ytterligere utvidelse med 11 minoritetsrådgivere i 2019. I tillegg foreslås det ytterligere to stillinger i det ambulerende teamet. Forslaget innebærer også et behov for to administrative stillinger i IMDi. Endringene som foreslås innebærer at det totalt vil være 49 minoritetsrådgivere og ambulerende team vil flere minoritets elever få tilgang til råd og hjelp om utfordringer

med negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Videre foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,9 mill. kroner grunnet overføring av én stilling fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet til Kunnskapsdepartementet til koordineringsarbeidet med negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 2,9 mill. kroner.

Kap. 291 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 8 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 291, post 62 for å sikre korrekt postbruk. I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 8 mill. kroner til forsøk med økonomiske insentiver i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap på kap. 291, post 62. For at forsøket skal kunne gjennomføres etter intensjonen, og slik det er beskrevet i Prop. 1 S (2018–2019), må midlene omdisponeres til kap. 291, post 21.

Videre foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 291, post 21 med 0,4 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 291, post 73 for å sikre korrekt postbruk, jf. omtale under kap. 291, post 73.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 7,6 mill. kroner.

Post 60 Integreringstilskudd, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen på posten hovedsakelig som følge av en økning i tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker sammenlignet med det som lå til grunn i Saldert budsjett 2019. Bevilgningsbehovet øker også som følge av økt bosettingsbehov i 2019, hovedsakelig av overføringsflyktninger, som fører til en økning av år 1-tilskudd. I motsatt retning trekker en lavere prognose for bosatte familiegjenforente flyktninger enn tidligere antatt.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 85,6 mill. kroner.

Post 61 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, overslagsbevilgning

Det foreslås å øke bevilgningen på posten hovedsakelig som følge av en økning i prognosen for bosatte enslige mindreårige i 2019 som antas å

utløse lav sats i 2019 sammenlignet med det som lå til grunn i Saldert budsjett 2019.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 2,4 mill. kroner.

Post 62 Kommunale innvandrertiltak

Det er forventet et mindreforbruk på 0,6 mill. kroner i 2019 knyttet til tilskuddsordning for kvalifisering av beboere på integreringsmottak. Det foreslås å omdisponere midlene til styrking av arbeidet med negativ sosial kontroll jf. omtale under kap. 290, post 01.

Videre foreslås det å redusere kap. 291, post 62 med 8 mill. kroner, jf. omtale under kap. 291, post 21.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 8,6 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet

I Prop. 21 S (2018–2019) ble det varslet at regjeringen vil foreslå å overføre tilskuddet til Human Rights Service i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 til Justis- og beredskapsdepartementet. Det foreslås å flytte 1,3 mill. kroner fra kap. 291, post 71 til Justis- og beredskapsdepartementets kap. 400, post 70.

Post 73 Tilskudd

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 291, post 73 med 0,4 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 291, post 21 for å sikre korrekt postbruk. Midlene foreslås øremerket til Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, region vest (RVTS Vest) som har ansvar for to av tiltakene i handlingsplan *Retten til å bestemme over eget liv (2017–2020)* rettet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Kap. 292 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Post 60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Det foreslås å øke bevilgningen på posten hovedsakelig som følge av en økning i utbetaling av persontilskudd for år 1 for de som kom inn i målgruppen i 2018 sammenlignet med det som lå til grunn for Saldert budsjett 2019.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 18,7 mill. kroner.

Kap. 3292 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Post 01 Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter

Det foreslås å øke bevilgningen på posten hovedsakelig som følge av en økning i asylankomster i 2018 som har ført til større utbetaling av tilskudd for 4. kvartal 2018 i 2019 enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 1,8 mill. kroner.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 45

Lånekassen skal i løpet av 2019 og 2020 inn i nye lokaler på fire ulike steder. For å dekke deler av flyttekostnadene foreslås det å øke bevilgningen på posten med 20 mill. kroner mot at kap. 281, post 01 og kap. 285, post 55 reduseres med 10 mill. kroner hver.

Post 50 Avsetning til utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Behovet for avsetning til utdanningsstipend er økt med 66,7 mill. kroner, hovedsakelig på grunn av endret prognose for hvor stor andel av tildelte omgjøringslån som faktisk blir omgjort til stipend. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner som følge av forslag om å etablere 100 nye studieplasser, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 68,2 mill. kroner.

Post 70 Utdanningsstipend, overslagsbevilgning

En betydelig økning i anslaget for antall mottakere av flyktningsstipend øker bevilgningsbehovet med 307,5 mill. kroner. Anslaget for mottakere av stipender til personer med nedsatt funksjonsevne er også økt en god del, og trekker bevilgningsbehovet opp med 104,3 mill. kroner. Nye anslag for mottakere av forsørgerstipend øker bevilgningsbehovet med 51,8 mill. kroner. Øvrige anslagsendringer på posten reduserer bevilgningsbehovet med 28,1 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 435,4 mill. kroner.

Post 71 Andre stipend, overslagsbevilgning

Nye anslag for skolepengestipendordningene for studenter og elever i utlandet gir grunnlag for å redusere bevilgningen med 32,7 mill. kroner. Øvrige anslagsendringer på posten øker bevilgningsbehovet med 3 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 29,7 mill. kroner.

Post 72 Rentestøtte, overslagsbevilgning

Økt anslag for mengden ikke-rentebærende lån øker bevilgningsbehovet med 25,5 mill. kroner. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen med 35 000 kroner som følge av forslag om å etablere 100 nye studieplasser, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 25,5 mill. kroner.

Post 73 Avskrivninger, overslagsbevilgning

Økt anslag for antall personer som får slettet gjeld på grunn av uførhet, kombinert med økt gjennomsnittsgjeld i denne gruppen, øker bevilgningsbehovet med 105,8 mill. kroner. Videre gir nye anslag for sletting av renter behov for å øke bevilgningen med 16,3 mill. kroner. Øvrige anslagsendringer på posten øker bevilgningsbehovet med 13 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 135,1 mill. kroner.

Post 74 Tap på utlån

Anslaget for lån som blir permanent overført til Statens innkrevingsentral er økt med 25 mill. kroner. Samtidig er anslaget for lån som avskrives etter gjeldsordningsloven redusert tilsvarende. For øvrig er det kun mindre justeringer i bevilgningsbehovet.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 1,3 mill. kroner.

Post 90 Økt lån og rentegjeld, overslagsbevilgning

Anslaget for nye utlån er redusert med 125 mill. kroner. Samtidig er anslaget for ubetalte renter mv. økt med 113,5 mill. kroner. Som følge av forslag om å etablere 100 nye studieplasser, jf. omtale under kap. 260, post 50, øker bevilgningsbehovet med 5 mill. kroner.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 6,5 mill. kroner.

Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

Post 04 Refusjon av ODA-godkjente utgifter

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 2,6 mill. kroner. Endringen skyldes at det er flere kvotestudenter fra utviklingsland som flytter tilbake til hjemlandet og bosetter seg der varig. Disse får ettergitt utdanningslånet sitt. Nivået på ettergivelsen baserer seg på regnskapstall for 2018.

Post 29 Termingebyr

En større andel av låntakerne enn tidligere anslått bruker avtalegiro. Derfor foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 6,7 mill. kroner.

Post 89 Purregebyrer

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 5 mill. kroner som følge av at flere låntakere enn tidligere anslått mottar andre- og tredjegangsbetalingsvarsel.

Post 90 Redusert lån og rentegjeld

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 253,8 mill. kroner. Den viktigste årsaken er økt anslag for avskrivninger av lån og renter.

Post 93 Omgjøring av utdanningslån til stipend

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 48,1 mill. kroner på grunn av endret prognose for hvor stor andel av tildelte omgjøringslån som faktisk blir omgjort til stipend.

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Post 80 Renter

Anslagsendringer for påløpte og innbetalte renter reduserer bevilgningsbehovet med 151,8 mill. kroner. Samtidig trekker anslagsendringer for opptjente, ikke-betalte renter bevilgningsbehovet opp med 120,5 mill. kroner. Øvrige anslagsendringer på posten øker bevilgningsbehovet med 25,5 mill. kroner. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen med 35 000 kroner som følge av forslag om å etablere 100 nye studieplasser, jf. omtale under kap. 260, post 50.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 5,7 mill. kroner.

Andre saker

Kunnskapssenter for utdanning

Kunnskapsdepartementet har avgjort at Kunnskapssenter for utdanning skal flyttes ut av Norges forskningsråd til Universitetet i Stavanger. Kunnskapsdepartementet tar sikte på at senteret vil starte opp i den nye vertsinstitusjonen høsten 2019. Pengene som er bevilget til senteret, blir etter dette tildelt Universitetet i Stavanger. Deler av de resterende midlene ved Kunnskapssenteret i Norges forskningsråd vil overføres til Universitetet i Stavanger. Resterende midler vil benyttes i forskningsrådets program for utdanningsforskning, FINNUT.

Oppstartskostnader friskoler

I Innst. 12 S (2018–2019) heter det:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til problemstillingen vedrørende friskolenes mulighet til å finansiere oppstartskostnader med statstilskudd. Flertallet ønsker at friskolene må kunne benytte statstilskuddet til å dekke flere typer relevante kostnader knyttet til oppstart, innenfor de definerte rammer og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med en vurdering og eventuelt tiltak som sikrer friskolene denne muligheten.»

Kunnskapsdepartementet har vurdert om regelverket bør endres slik at friskolene gis adgang til å dekke flere typer oppstartskostnader med statstilskuddet. For vid adgang til å finansiere kostnader som oppstår før skolen starter opp med fremtidig statstilskudd vil innebære at det blir mindre til den løpende driften av skolen. Kunnskapsdepartementet vil foreslå forskriftsendringer som åpner for at nye friskoler og skoler godkjent etter voksenopplæringsloven kap. 4 kan bruke statstilskuddet for juli måned til å dekke oppstartskostnader som er pådratt fra og med januar i det kalenderåret skolen starter opp eller fra tidspunktet for godkjenning hvis det kommer senere. I tillegg vil skolene fortsatt etter en konkret vurdering kunne bruke fremtidig statstilskudd til å dekke enkelte oppstartskostnader til varige driftsmidler med lav verdiforringelse i månedene før oppstart. Skolene vil også som i dag kunne bruke innskuddskapita-

len til oppstartskostnader etter at den har fått godkjenning. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å sende forslaget til forskriftsendringer på høring høsten 2019 med sikte på ikrafttredelse 1. januar 2020.

Utfasing av kortkurs i folkehøgskoler

Kunnskapsdepartementet viser til anmodningsvedtak nr. 62 (2017–2018) av 4. desember 2017, ifb. Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2018:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med folkehøgskolene med sikte på å finne en modell for å fase ut tilskudd til kortkurs der grunnbevilgningen i så fall økes tilsvarende.»

I behandlingen av statsbudsjettet for 2019 hadde flertallet i Utdannings- og forskningskomiteen følgende merknad, jf. Innst. 12 S (2018–2019):

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til folkehøgskoleloven, der det slås fast at «Folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning». Folkehøgskolene er spredd over hele landet og har stor betydning som aktivitets-, kultur- og kurssentre i mange lokalsamfunn. Flertallet mener de forskriftsfestede kortkursene bidrar til at folkehøgskolene kan drive allmenndanning og folkeopplysning i et bredt perspektiv. Flertallet mener videre at kortkursene kan spille en viktig rolle i å forhindre utenforskap og fremme aktivitet. Flertallet viser til at Folkehøgskolerådet har tatt initiativ til en regelgjennomgang med tanke på å lande en fremtidsrettet modell for finansiering av kortkurs. Flertallet støtter dette initiativet.»

Folkehøgskolerådet har spilt inn et forslag til Kunnskapsdepartementet om at benevningene kortkurs og langkurs fjernes fra lov og forskrift, og erstattes med benevningen kurs. Folkehøgskolerådet foreslår videre at alle kurs skal ha en nedre grense på 20 dager. Dette vil innebære at flertallet av dagens kortkurs ikke vil være støtteberettiget, men det vil samtidig kunne åpne for at det etableres nye typer kurs av kortere varighet enn dagens langkurs. Folkehøgskolerådet foreslår også at det etableres en ordening for kurs for spesielle målgrupper som finansieres på tilnærmet samme måte som dagens kortkurs.

Kunnskapsdepartementet har vurdert Folkehøgskolerådets innspill, men ikke tatt det til følge. Kunnskapsdepartementet mener bevilgningene til folkehøgskolene bør konsentreres til kjernevirksomheten, som er langkurs (årskurs) hvor elevene bor på internat. Innenfor dagens lovverk er det ordninger som tilgodeser elever med funksjonsnedsettelser, ved at de teller dobbelt ved beregning av tilskudd.

Kunnskapsdepartementet tar derfor sikte på å fase ut tilskudd til kortkurs fra 1. januar 2021. Grunnbevilgningen til folkehøgskolene vil økes tilsvarende.

De to pensjonistfolkehøgskolene, Stiftelsen Nestor Seniorutvikling og Nordnorsk pensjonist-skole, vil fortsatt kunne holde tilskuddsberettigede kortkurs, med unntak av reisekurs utenfor Norden.

Folkehøgskolene vil fortsatt kunne avholde kortkurs, men ikke finansiert med statstilskudd.

Kunnskapsdepartementet vil ha dialog med Folkehøgskolerådet om hvordan tilskuddet til kortkurs skal fases ut.

Bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage

Kunnskapsdepartementet viser til anmodningsvedtak nr. 806 (2017–2018) av 31. mai 2018:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget våren 2019 og våren 2020 med informasjon om hvordan innføringen av bemanningsnormen og skjerpet pedagognorm har påvirket pedagogtetheten og voksentettheten i barnehagene.»

Kunnskapsdepartementet viser videre til anmodningsvedtak nr. 69 av 3. desember 2018, jf. Meld. St. 1 (2018–2019) Nasjonalbudsjettet 2019, Prop. 1 S (2018–2019) og Innst. 2 S (2018–2019) Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2019 og forslaget til statsbudsjett for 2019:

«Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 redegjøre for erfaringer med innfasing av bemanningsnormen i barnehagen.»

Forskning på barns utvikling og kvalitet i barnehage viser at bemanningstetthet og kompetansen hos de ansatte i barnehagene er viktige faktorer for kvalitet. Nok trygge voksne er viktige for at barna trives og har gode barnehagedager. Det er også viktig for at de skal få mulighet til å utvikle seg uavhengig av bakgrunn og forutsetninger.

Bemanningsnormen krever at barnehagene har en grunnbemanning som tilsvarer minimum én ansatt per tre barn under tre år og minimum én ansatt per seks barn over tre år. Normen ble innført 1. august 2018, og barnehagene har frem til 1. august 2019 til å innfri kravet. Dersom barnehagen ikke innfrir kravet innen 1. august 2019, må barnehageeier søke om dispensasjon.

Statistikk fra Utdanningsdirektoratet viser at bemanningstettheten har økt fra 6,0 barn per ansatt i 2017 til 5,8 barn per ansatt i 2018. 75 pst. av barnehagene oppfyller kravet til bemanning i 2018, mot 56 pst. i 2017.

I forbindelse med budsjettforliket om revidert budsjett 2018 og Statsbudsjettet 2019 har Stortinget bevilget midler til et midlertidig tilskudd til bemanningsnormen i barnehagen. Tilskuddet skal gjelde fra 2018 og ut 2020 og går til små barnehager i kommuner som ikke oppfyller bemanningsnormen, og fordeles til både kommunale og private barnehager. I 2018 ble det bevilget 100 mill. kroner til tilskuddet, og i 2019 er bevilgningen økt til 262,8 mill. kroner.

1. august 2018 ble også pedagognormen i barnehagen skjerpet. Pedagognormen krever at barnehagene har minimum én pedagogisk leder per syv barn under tre år, og minimum én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Det er en skjerping fra tidligere regulering, da kravet var henholdsvis ni og 18 barn per pedagogisk leder. Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer eller tilsvarende. Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet for inntil ett år av gangen.

Statistikk fra Utdanningsdirektoratet viser at 53 pst. av barnehagene oppfyller den skjerpede pedagognormen uten dispensasjon i 2018, en økning fra 24 pst. i 2017. Andelen pedagogiske ledere på dispensasjon har økt fra 4,9 pst. i 2017 til 10,2 pst. i 2018.

Siden 2017 har det blitt flere årsverk til pedagogiske ledere, mens det har blitt færre årsverk til annen grunnbemanning. Økningen i årsverk til pedagogiske ledere har bedret bemannings- og pedagogtettheten. I 2018 oppfylte 40 pst. av barnehagene både bemanningsnormen og pedagognormen uten bruk av dispensasjon, mens 12 pst. av barnehagene ikke oppfylte noen av normene uten bruk av dispensasjon.

Kunnskapsdepartementet vil fortsette å følge med på pedagogtetthet og voksentettheten i barnehagen basert på offentlig tilgjengelig statistikk. Videre vil Kunnskapsdepartementet benytte eksisterende rapporterings- og informasjonskanaler i innføringsperioden for å følge med på hvordan barnehager tilpasser seg normene. Barneha-

gene har fortsatt en plikt til å påse at bemanningen er tilstrekkelig til å drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Å oppfylle normene fritar således ikke barnehagene og kommunene fra å vurdere behov for annen støtte eller dimensjonering av tilbudet. Normene skal legge til rette for et stabilt og forutsigbart minimumsnivå av barnehagelærere og ansatte i grunnbemanningen, og bidra til at alle barn et trygt og likeverdig tilbud, uavhengig av hvilken barnehage barnet går i. Kunnskapsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget i 2020 med oppdatert informasjon om hvordan innføringen av normene har påvirket pedagogtettheten og voksentettheten i barnehagene.

2.3 Kulturdepartementet

Kap. 300 Kulturdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter i Kulturdepartementet. Etter endringer i departementsstrukturen som bl.a. innebærer at Kulturdepartementet har overtatt ansvaret for likestillings- og diskrimineringsområdet, vil det påløpe ekstra utgifter i 2019. Bevilgningen på posten foreslås med bakgrunn i dette økt med 1,3 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjoner på kap. 325, post 21 og kap. 352, post 21, jf. omtale nedenfor.

Kap. 315 Frivillighetsformål

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

I regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030 Et samfunn for alle er kultur og fritid trukket frem som et særskilt innsatsområde. Ett av målene i strategien er å tilrettelegge for et mer tilgjengelig kultur- og fritidstilbud gjennom forenkling og digitalisering. Som et ledd i oppfølgingen av dette ønsker regjeringen å bidra til utvikling av digitale ledsagerbevis for personer med nedsatt funksjonsevne. Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner til dette formålet.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader som idrettslag og foreninger har til merver-

diavgift ved bygging av idrettsanlegg. Formålet med ordningen er å lette finansieringen av slike anleggsinvesteringer. En bred utbygging av anlegg bidrar til idrettsaktivitet over hele landet.

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 189,4 mill. kroner til ordningen. Lotteri- og stiftelsestilsynet har i 2019 mottatt 537 søknader om kompensasjon. Samlet søknadsbeløp er 294 mill. kroner, 10 mill. kroner lavere enn søknadsbeløpet i 2018. Godkjent søknadsbeløp vil først være klart når tilsynet har sluttført søknadsbehandlingen før sommeren.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 105 mill. kroner. Med denne økningen vil alle godkjente søknader kunne innvilges fullt ut i 2019.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til forskning, utredning og statistikk samt spesielle driftsutgifter på Kulturdepartementets ansvarsområde. Bevilgningen foreslås redusert med 1 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 300, post 01, jf. omtale ovenfor.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 100 000 kroner, mot tilsvarende økning på post 73, jf. omtale nedenfor.

Post 73 Språkorganisasjoner

Bevilgningen på posten foreslås økt med 100 000 kroner for å dekke utgifter til et tilskudd som skulle vært utbetalt i 2018, men som ved en feil først er utbetalt i 2019.

Kap. 328 Museum og visuell kunst

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder driftstilskudd til museene i det nasjonale museumsnettverket.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner til et engangstilskudd til Vest-Agder-museet i 2019, slik at veteranskipet D/S Hestmanden kan settes i operativ stand til markeringen av frigjøringsjubileet i 2020. Skipet, som ble bygd i Bergen

i 1911, er et minnesmerke over norske krigsseileres innsats i to verdenskriger.

Videre foreslås bevilgningen økt med 10 mill. kroner for å dekke ekstraordinære kostnader for Nasjonalmuseet i forbindelse med flyttingen av samlingene og oppbyggingen av utstillinger i nybygget på Vestbanen. Museumsbygningen, som har et samlet areal på 54 600 kvm, vil bli Nordens største kunstmuseum og ha om lag 90 utstillingsrom.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 15 mill. kroner.

Kap. 334 Filmformål m.m.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgifter ved Norsk filminstitutt samt mindre utredningsmidler på området. Bevilgningen foreslås økt for å dekke utgifter til prosjektene «Spill ut i verden» og «Utviklingsprogrammet for kvinnelige filmskaper». Kostnadene ved disse prosjektene skal etter sin art belastes filminstituttets driftspost, og ikke Filmfondet. Bevilgningen på posten foreslås med bakgrunn i dette økt med 1,6 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på post 50.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 1,6 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 334, post 01, jf. omtale ovenfor.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 71

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 0,3 mill. kroner for å dekke økte driftskostnader i Kulturdepartementet etter overtakelsen av likestillings- og diskrimineringsområdet, jf. omtale ovenfor under kap. 300, post 01.

Andre saker

Ny finansiering av NRK – avvikling av NRKs lisensavdeling

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand* legger regjeringen opp til at kringkastingsavgiften avvikles fra 1. januar 2020 og at NRK fra samme tidspunkt skal finansieres over statsbudsjettet. Med finansiering over statsbudsjettet vil NRKs kostnader til innkreving av lisens falle

bort, og disse skal derfor trekkes fra NRKs økonomiske ramme.

NRKs samlede kostnader til innkreving av lisensavgift var 138 mill. kroner i 2018. Ved utgangen av 2018 var det om lag 106 ansatte ved NRKs lisensavdeling i Mo i Rana. Lisensavdelingen nedlegges ved overgangen til ny finansieringsordning for NRK, og dermed bortfaller 106 arbeidsplasser. Det tilsvarer 0,8 prosent av alle sysselsatte i Rana kommune. Regjeringen legger opp til at deler av innsparingen ved å legge ned lisensavdelingen brukes til å utvide virksomheten ved Nasjonalbiblioteket.

Regjeringen legger opp til at det skal opprettes 70 nye arbeidsplasser ved Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana. NRK har gitt jobbgaranti til ansatte ved lisensavdelingen frem til 31. mars 2020. Det tas sikte på at Nasjonalbiblioteket kan tilsette 50 personer fra 1. januar og resterende 20 personer i løpet av første kvartal 2020.

Utvidelsen av virksomheten ved Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana innebærer at mer kulturalarmateriale vil kunne bli digitalisert, slik at det blir bevart og gjort tilgjengelig for ettertiden.

Innsparingene som oppnås ved avviklingen av lisensordningen for NRK skal for øvrig anvendes til å lette omstillingene i mediestøtteordningen i en overgangsperiode. Regjeringen har varslet en omlegging av produksjonstilskuddet for nyhets- og aktualitetsmedier i favør av små, lokale aviser. En slik omfordeling skal skje gradvis, slik at de som får redusert tilskudd får tid til å omstille seg. Det vil derfor være behov for å øke mediestøtten i en overgangsperiode. Regjeringen vil komme tilbake til dette i statsbudsjettet for 2020.

2.4 Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 61 Høyesterett

Post 01 Driftsutgifter

Lønnsendringer for dommere i Høyesterett var ikke fastsatt da budsjettforslaget for 2019 ble lagt frem, og det er ikke tatt høyde for dette i saldert budsjett. Endringene har virkning fra 1. oktober 2018 og er beregnet til 1,6 mill. kroner, medregnet arbeidsgiveravgift, ferielønnstillegg og fremtidige pensjonsforpliktelser. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med dette beløpet.

Kap. 400 Justis- og beredskapsdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Overføring av årsverk

I forbindelse med at saksbehandlerkapasitet fra Justis- og beredskapsdepartementet er stilt til disposisjon for Hovedredningsentralen i Sør-Norge, overføres lønnskostnadene. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 1,1 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 455, post 01.

Høygradert kommunikasjonsløsning

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 0,7 mill. kroner til gjenstående arbeid med høygradert kommunikasjonsløsning i departementene, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 451, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 400, post 01 med 0,4 mill. kroner.

Post 23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres

Det er behov for økt kompetanse om viktige opprinnelses- og transittland for migrasjon og retur. Opplæring kan enten gis ved at norske tjenestepersoner reiser til aktuelle land eller regioner eller at representanter fra aktuelle land inviteres til Norge. Det foreslås å øke bevilgningen med 1 mill. kroner til slik opplæring, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 490, post 72.

Post 70 Overføringer til private

Regjeringen har besluttet at ansvaret for forvaltningen av tilskudd til Human Rights Service (HRS) skal overføres fra Kunnskapsdepartementet til Justis- og beredskapsdepartementet. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på kap. 400, post 70 med 1,3 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 291, post 71 under Kunnskapsdepartementet.

Kap. 3400 Justis- og beredskapsdepartementet

Post 02 (Ny) Refusjon av ODA-godkjente utgifter

Utgifter til tiltak som bidrar til velordnet migrasjon, herunder retursamarbeid og oppbygging av

migrasjonsforvaltningen i opprinnelses- og transittland, kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA).

På bakgrunn av foreslått bevilgningsendring på kap. 490, post 72 og kap. 400, post 23 til opplæring av representanter fra aktuelle land, foreslås kap. 3400, post 02 bevilget med 1 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 3490, post 08.

Kap. 410 Domstolene

Post 01 Driftsutgifter

Lønnsendringer for dommere i tingrettene og lagmannsrettene var ikke fastsatt da budsjettforslaget for 2019 ble lagt frem, og det er ikke tatt høyde for dette i saldert budsjett. Endringene har virkning fra 1. oktober 2018 og er beregnet til å utgjøre 29,6 mill. kroner, medregnet arbeidsgiveravgift, ferielønns tillegg og fremtidige pensjonsforpliktelser. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med dette beløpet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker utgifter som etter rettsgebyrloven er inkludert i rettsgebyret, eksempelvis kunngjøringsutgifter, registrering mv. under offentlig bobehandling og nødvendig forkynnelse. Sideutgifter ved tvangsforretninger mv. til namsmannsmyndigheten og tingrettene har steget i 2018. Bevilgningen foreslås derfor økt med 10 mill. kroner.

Post 22 Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres

Kostnadene ved å kreve inn sideutgifter i jordskiftedomstolene og domstolene ble redusert i 2018. Prognosene for 2019 er basert på en svak nedgang og at nåsituasjonen stabiliserer seg. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 3,9 mill. kroner.

Kap. 3410 Domstolene

Post 04 Vernesaker jordskiftedomstolene

Jordskiftedomstolene har hjemmel til å kreve inn sideutgifter i visse saker. Når grensene for verneområder skal fastsettes og merkes, krever ofte Fylkesmannen grensegangssak for jordskiftedomstolene. Sideutgiftene skal bl.a. dekke det tekniske arbeidet i disse sakene. Utgiftene føres i

egne saksregnskap. Videre balanseres utgifter og inntekter når saken avsluttes, selv om dette kan gå over flere år. Anslaget baserer seg på lineær fremskrivning av inntektene, og bevilgningen på posten avviker derfor fra utgiftene på kap. 410, post 22. Det foreslås å redusere bevilgningen med 3 mill. kroner.

Kap. 430 Kriminalomsorgen

Post 01 Driftsutgifter

I Saldert budsjett 2019 ble innsparingen for nedleggelsen av Arendal fengsel, avdeling Kleivgrend foreslått benyttet til å dekke utgifter for partnerne i forvaltningssamarbeidet til utvidelsen av Arendal fengsel, avdeling Evje. Ettersom avdeling Kleivgrend er besluttet videreført i 2019, foreslås bevilgningen på posten redusert med 1 mill. kroner mot en økning på 0,3 mill. kroner under Helse- og omsorgsdepartementets kap. 762, post 61, og en økning på 0,7 mill. kroner under Kunnskapsdepartementets kap. 225, post 68.

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Post 01 Driftsutgifter

Innkjøp av utstyr

Bevilgningen til politiet har økt de siste årene. Reformarbeid legger likevel beslag på en betydelig del av ressursene i politiet, også i 2019. Dette gjør det utfordrende for politiet å prioritere utstyrsanskaffelser. Blant behovene som er identifisert er en tilfredsstillende bilpark, som særlig er viktig som følge av utrulling av IKT-løsninger med mer politiarbeid på stedet og krav om responstid. Videre har politiet behov for utskifting av mobile voldsalarmer. Eksisterende voldsalarmer benytter 3G-nettet, som Telenor har opplyst at vil slås av i 2020. Det foreslås å øke bevilgningen med 100 mill. kroner til utstyrsanskaffelser i politiet.

Gvinstrealisering av nærpolitireformen

Etter at nærpolitireformen ble vedtatt i 2015, har politi- og lensmannsetaten omstilt seg kraftig. Reformen er i hovedsak iverksatt som planlagt. I Saldert budsjett 2019 er utgiftene redusert med 51 mill. kroner grunnet gevinster fra reformen. En fornyet gjennomgang av muligheten for å realisere gevinstene av reformen viser at det er for tidlig å redusere politiets budsjett. På denne bakgrunn foreslår regjeringen at gevinstuttaket for

nærpolitireformen utsettes for 2019. Det vil gi politidistriktene større økonomisk handlingsrom og bedret evne til å håndtere driftsoppgaver mens man står i reform. Justis- og beredskapsdepartementet vil i stortingsmelding om kapasitet og kompetansebehovet i politiet komme med en nærmere vurdering av nærpolitireformen. Bevilgningen foreslås økt med 51 mill. kroner.

Økt tildeling ISF

Inntekter fra EUs Indre sikkerhetsfond er forventet å øke i 2019, jf. omtale under kap. 3440, post 08. Inntektene skal benyttes til å implementere prosjekter innenfor grense- og visumarbeidet. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen med 5,9 mill. kroner.

Flytting av oppgaver i justissektoren

Det er flyttet oppgaver fra politiet til Den høyere påtalemyndighet med virkning fra 1. januar 2019. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 440, post 01 med 1,3 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 445, post 01.

Opphør av driftsavtale mellom Skatteetaten og Politidirektoratet

Fra og med 2019 mottar politietaten økonomitjenester fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ) i stedet for fra Skatteetaten (tidligere Statens innkrevingssentral), og en driftsavtale avsluttes. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen økes med 10,4 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på Finansdepartementets kap. 1618, post 01.

Prøveordning med forenklet transfer ved Oslo lufthavn

I 2015 ble det etablert en prøveordning med forenklet transfer som innebærer at det er opprettet et eget tollpunkt for reisende som ankommer Oslo lufthavn fra utlandet og skal videre med innenriksfly. Avinor har til og med 2018 dekket utgifter til politiet som en del av ordningen. Bevilgningene på kap. 440, post 01 og kap. 3440, post 02 ble økt med 17,7 mill. kroner i 2015. Bevilgningene er siden den gang videreført og tilsvarer 19,4 mill. kroner i budsjettet for 2019. Prøveperioden ble avsluttet i 2018, og ordningen er midlertidig videreført i 2019. Omfang og Avinors finansiering av politiets merutgifter som følge av ordningen i 2019 skal avklares nærmere. Regjeringen vil komme tilbake til ev. justeringer i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2019.

På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 440, post 01 med 19,4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av inntektsbevilgningen på kap. 3440, post 02, jf. også omtale under kap. 3440, post 02.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 440, post 01 med 146,7 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker politi- og lensmannsetatens sideutgifter i forbindelse med asylsaker, herunder utgifter til uttransportering i asylsaker og andre utlendingssaker. Lave asylkomster medfører at prognosen for antall returer ligger under måltallet for 2019, jf. omtale under kap. 440, post 25. Dette tilsier et lavere forbruk på posten. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen med 25,9 mill. kroner.

Post 22 Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag. På bakgrunn av regnskapstall og forventet utvikling i 2019 foreslås det å øke bevilgningen på posten med 2,8 mill. kroner.

Post 25 Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten dekker de variable utgiftene til retur av asylsøkere med avslag, bort- og utviste og personer som uttransporteres til et annet europeisk land med bakgrunn i Dublin-samarbeidet. For saldert budsjett er det lagt til grunn et måltall for retur av personer uten lovlig opphold på 6 000. Foreløpige prognoser tilsier at det vil gjennomføres om lag 5 000 returer i 2019. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 25,4 mill. kroner.

Kap. 3440 Politidirektoratet – politi og lensmannsetaten

Post 02 Refusjoner mv.

Det vises til omtale under kap. 440, post 01 vedrørende prøveordningen med forenklet transfer ved Oslo lufthavn. I Saldert budsjett 2019 er det budsjettert med inntekter fra Avinor tilsvarende 19,4

mill. kroner til å finansiere politiets utgifter til ordningen.

Omfang og finansiering av politiets utgifter skal avklares nærmere. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 3440, post 02 med 19,4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 440, post 01. Regjeringen vil komme tilbake til ev. justeringer i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2019.

Post 06 Gebyr – utlendingssaker

Bevilgningen på posten gjelder gebyr i forbindelse med søknad om statsborgerskap, familieinnvandring og arbeids-, bosettings- og utdanningstilatelser. Oppdaterte prognoser tilsier at gebyrinn-tekten ved utlendingssaker blir noe lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett. Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 14,8 mill. kroner.

Post 08 Refusjoner fra EUs grense- og visumfond

Posten dekker inntektene fra EUs indre sikkerhetsfond. I Saldert budsjett 2019 ble det bevilget 21,3 mill. kroner. Inntektene er forventet å øke til 26 mill. kroner i 2019. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen med 4,7 mill. kroner. Det vises for øvrig til omtale under kap. 440, post 01. Inntektene vil samsvare med utgiftene over fondsperioden, men ikke nødvendigvis i det enkelte år.

Kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Post 01 Driftsutgifter

Informasjon i det digitale rom

Det foreslås økte midler til PST for en investering for økt tilgang på informasjon for å avdekke og forhindre spionasje, sabotasje og påvirkningsoperasjoner mot Norge. Investeringen støtter også opp om PSTs arbeid mot terror. Merutgiftene for nødvendige tiltak er beregnet til 162 mill. kroner i 2019. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med dette beløpet.

Nytt sammenstilling- og analysesystem PST

I Saldert budsjett 2017 og 2018 er det bevilget til sammen 141 mill. kroner til nytt analysesystem i PST. Investeringen fordeles over flere år, men pga. tidsforskyvning i arbeidet med analysesystemet er det behov for økte investeringer i 2019 sammenlignet med det som er lagt til grunn i

Saldert budsjett 2019. Samlet kostnad for systemet er uendret. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 10 mill. kroner.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 172 mill. kroner.

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

Post 01 Driftsutgifter

I forbindelse med flytting av oppgaver fra politiet til Den høyere påtalemyndighet med virkning fra 1. januar 2019 foreslås det å øke bevilgningen med 1,3 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 440, post 01.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 456, post 1

Høygradert kommunikasjonsløsning

Det foreslås å redusere bevilgningen med 0,7 mill. kroner til gjenstående arbeid med høygradert kommunikasjonsløsning i departementene, mot en tilsvarende økning på kap. 400, post 01.

Produktregelverket for elektromedisinsk utstyr

Forvaltningsansvaret for produktregelverket for elektromedisinsk utstyr foreslås overført fra Justis- og beredskapsdepartementet til Helse- og omsorgsdepartementet med virkning fra 8. mars 2019. Det foreslås at bevilgningen reduseres med 1,1 mill. kroner, mot en tilsvarende økning under Helse- og omsorgsdepartementets kap. 746, post 01.

Etablering av fagskole for brann- og redningspersonell

Det arbeides med å etablere ny fagskole for brann- og redningspersonell ved Norges brannskole i Tjeldsund kommune i Nordland. På bakgrunn av at kostnader til gjennomføring av forprosjekt for ny infrastruktur ved Norges brannskole først påløper i 2019, ble bevilgningen nedjustert med 13,3 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2018-budsjettet, jf. Prop. 28 S (2018–2019) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Justis- og beredskapsdepartementet*. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 13,3 mill. kroner.

Stikkord

Det foreslås at kap. 451, post 01 gis stikkordet «kan nyttes under kap 456, post 01» og at kap. 456, post 01 gis stikkordet «kan nyttes under kap. 451, post 01». Begge kapitlene forvaltes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Stikkordet legger til rette for fleksibilitet mellom de to bevilgningene for å ivareta helhetlig styring og effektiv ressursbruk.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 451, post 01 med 11,5 mill. kroner.

Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet*Post 01 Driftsutgifter*

Sivil klareringsmyndighet (SKM) hadde et mindreforbruk i 2018 som følge av at enkelte IKT-investeringer ble forskjøvet. Disse kostnadene vil påløpe i 2019, og det foreslås derfor at bevilgningen på posten økes med 1,4 mill. kroner.

Kap. 454 Redningshelikoptertjenesten*Post 01 Driftsutgifter*

Bevilgningen på posten dekker blant annet vedlikeholds- og modifiseringsprogrammet for dagens Sea King-redningshelikopterflåte, som skal bidra til å opprettholde drift og beredskap frem til de nye redningshelikoptrene er satt i drift. Forsvarsdepartementet har ansvar for vedlikeholdet. På bakgrunn av at enkelte kostnader til vedlikehold av motorer og komponenter først påløper i 2019, ble bevilgningen under posten nedjustert med 45 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2018-budsjettet, jf. Prop. 28 S (2018–2019) *Endringar i statsbudsjettet 2018 under Justis- og beredskapsdepartementet*. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 45 mill. kroner. Bevilgningsøkningen innebærer at inntektene under Forsvarsdepartementets kap. 4791, post 01 økes tilsvarende.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det er inngått kontrakt for anskaffelse av 16 nye redningshelikoptre til erstatning for dagens Sea King-maskiner. Helikoptrene er under produk-

sjon, og de første maskinene er levert til Norge. Hangarer og basebygg bygges til planlagt tid og kostnad, og det meste av logistikk og treningsløsninger er på plass. Leverandøren har derimot utfordringer med utvikling og godkjenning av de nye redningshelikoptrene, med påfølgende konsekvenser for Forsvarets innføringsprogram. Det har ført til forsinkelser. Tidspunktet for å sette første base i drift er fremdeles til vurdering.

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med til sammen 456,8 mill. kroner, i hovedsak som følge av forskyvning av utgifter til senere år.

Kap. 455 Redningstjenesten*Post 01 Driftsutgifter*

I forbindelse med at saksbehandlingsskapasitet i Justis- og beredskapsdepartementet er stilt til disposisjon for Hovedredningssentralen i Sør-Norge, overføres lønnskostnadene. Det foreslås å øke bevilgningen med 1,1 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 400, post 01.

Kap. 456 Nød- og beredskapskommunikasjon*Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 451, post 1**Nød- og beredskapskommunikasjon*

Forskyvninger i arbeidet med konseptvalgutredning for en fremtidig løsning for nød- og beredskapskommunikasjon og kontrollromstilknytning for andre brukere av Nødnett, resulterte i et mindreforbruk på posten i 2018. Disse utgiftene påløper i 2019, og det foreslås derfor å øke bevilgningen med 6,7 mill. kroner.

Videre foreslås det å øke bevilgningen med 8,9 mill. kroner til utbedring av Nødnett samt til utredninger av en fremtidig løsning for beredskapskommunikasjon, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 456, post 21.

Stikkord

Det foreslås at kap. 456, post 01 Driftsutgifter får stikkordet «kan nyttes under kap. 451, post 01», jf. omtale under kap. 451, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 456, post 01 med 15,6 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett

Det foreslås å omdisponere henholdsvis 8,9 og 8,0 mill. kroner fra posten til tiltak på kap. 456, postene 01 og 45, jf. omtale under disse postene. Videre foreslås det at bevilgningen reduseres med 1,6 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av inntektene under kap. 3456, post 01, jf. omtale under denne posten.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 456, post 21 med 18,5 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Utbedringer Nødnett

Det foreslås å øke bevilgningen med 8,0 mill. kroner til sikkerhets-, deknings- og robusthetstiltak i Nødnett, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 456, post 21.

Tilleggskjøp for brukere av Nødnett

DSB er kontraktspart for Motorola og Frequentis. Dette innebærer at investeringer brukeretatene har behov for, går via DSB. Disse investeringene refunderes i sin helhet av brukerne over kap. 3456, post 04. Etatene har meldt inn budsjettbehov for 2019 på 104,6 mill. kroner. Det foreslås derfor at bevilgningen økes med 95 mill. kroner, jf. omtale under kap. 3456, post 04.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 456, post 45 med 103 mill. kroner.

Kap. 3456 Nød- og beredskapskommunikasjon

Post 01 Abonnementsinntekter

Betaling for Sivilforsvaret og Norges brannskoles abonnementsutgifter i Nødnett foreslås håndtert som en intern transaksjon i DSB på kap. 451, post 01, uten inntektsføring under kap. 3456, post 01, for å unngå oppblåsing av inntektene og utgiftene på statsbudsjettet. Det foreslås derfor at bevilgningen reduseres med 1,6 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 456, post 21.

Post 04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Det foreslås at bevilgningen økes med 95 mill. kroner, jf. omtale under kap. 456, post 45.

Kap. 460 Spesialenheten for politisaker

Post 01 Driftsutgifter

Spesialenheten for politisaker har en krevende ressursituasjon i forbindelse med ny ankebehandling av en stor sak. Restansene og saksbehandlingstiden har økt de siste årene. Det er behov for å øke kapasiteten. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1,4 mill. kroner.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

Post 01 Driftsutgifter

Utgiftene på posten har gått ned de siste årene. Antall behandlede straffesaker ble redusert med 4 pst. fra 2016 til 2017. I 2018 er antall behandlede straffesaker 7 pst. lavere sammenlignet med 2017. Ifølge Justis- og beredskapsdepartementet er det sannsynlig at nedgangen skyldes redusert produksjon av straffesaker i politiet. Det forventes at denne utviklingen fortsetter i 2019. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen med 97,7 mill. kroner.

Kap. 467 Norsk Lovtidend

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 0,6 mill. kroner basert på antall produserte Norsk Lovtidend-sider, og en prisstigning per side produsert i 2018.

Kap. 469 Vergemålsordningen

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker driftsutgifter til fylkesmannsembetene og Statens sivilrettsforvaltning, som lønn og andre administrative utgifter. I tillegg skal bevilgningen dekke investeringer, nødvendig konsulentbistand, utstyr og prosjekt-kostnader.

Som følge av den såkalte Tolga-saken, der det ble avdekket at enkelte har fått opprettet vergemål mot sin vilje, arbeides det med å gjennomgå vergemål som er opprettet mot vergehavers vilje, slik at dette ev. kan tilpasses eller oppheves. Det fore-

slås å øke bevilgningen på posten med 10,2 mill. kroner til oppfølging av tiltakene.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning

Post 73 Stortingets rettferdsvederlagsordning

Basert på oppdatert prognose og tilhørende regnskapstall, foreslås det å redusere bevilgningen med 3,0 mill. kroner.

Kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning

Post 70 Erstatning til voldsofre, overslagsbevilgning

Det er iverksatt tiltak for å bygge ned restansene ved Kontoret for voldsoffererstatning (KFV), som etatsstyres av Statens sivilrettsforvaltning. Tiltakene vil gi høyere saksproduksjon og dermed økte utbetalinger av voldsoffererstatning i 2019. Det foreslås på bakgrunn av dette å øke bevilgningen med 50 mill. kroner.

Kap. 475 Bobehandling

Post 01 Driftsutgifter

Utgiftene på posten har steget siden 2015 som følge av økning i tvangsavviklinger, konkursbehandling og øvrige konkurssaker. Det forventes at denne utviklingen fortsetter. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen økt med 23,4 mill. kroner.

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

Post 50 Tilskudd

Beredskap

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen på kap. 480, post 50 med 6 mill. kroner i 2019 for å bedre Sysselmannens beredskapsevne. Den økte bevilgningen skal gå til å forlenge seilingssesongen for Sysselmannens skip M/S «Polarsyssel» fra ni til ti måneder i 2019. Midlene plasseres på svalbardbudsjettet kap. 0006 Sysselmannens transporttjeneste, post 01 Driftsutgifter.

Stikkord

Regjeringen foreslår at svalbardbudsjettets kap. 0007, post 30 Skred- og bustadtiltak får stikkordet «kan overføres». Midlene forvaltes av NVE. Det

er vanskelig å predikere nøyaktig tidspunkt for betaling av utgifter til bygging av skredtiltak fra år til år. Stikkordet medfører at det vil bli enklere å disponere midlene ut ifra oppståtte behov.

Kap. 490 Utlendingsdirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten gjelder utgifter til drift av Utlendingsdirektoratet (UDI). UDI har reforhandlet avtaler med International Organization for Migration (IOM) om assistert retur. Videre er behovet for barnefaglig kompetanse i asylkjeden redusert som følge av dagens lave antall asylsøknader og få beboere i asylmottak. På bakgrunn av disse tiltakene foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 12,5 mill. kroner. Midlene foreslås omdisponert til kap. 490, post 21, for å dekke deler av det økte bevilgningsbehovet til mottaksdrift.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak

Bevilgningen på posten gjelder statens utgifter til drift av asylmottak.

Økte kostnader til mottaksdrift

Behovet for mottaksplasser er økt sammenlignet med Saldert budsjett 2019, blant annet som følge av at det var flere beboere i mottak ved inngangen til året enn tidligere lagt til grunn. Videre ble det ikke i saldert budsjett tatt høyde for at enkelte overføringsflyktninger skal plasseres i mottak i påvente av bosetting. Det økte belegget ved inngangen til året er en følge av at det ankom flere asylsøkere i 2018 enn forventet og at UDI fattet færre asylvedtak i 2018 enn planlagt. Samlet sett er likevel antallet mottaksbeboere lavt. Mottakskapasiteten er fremdeles under nedbygging, og det gjennomføres tiltak for å redusere utgiftene til mottaksdrift.

De forventede utgiftene per mottaksbeboer er høyere enn forutsatt i saldert budsjett. Dette skyldes i hovedsak at mottaksplasser til beboere med særskilte behov, samt transittmottaksplasser som er nødvendige for å håndtere mottakslogistikken, utgjør en større andel av den totale mottakskapasiteten når mottakskapasiteten er så lav som i dag. Disse mottaksplassene er dyrere enn ordinære plasser, og bidrar dermed til å øke gjennomsnittsprisen per beboer.

Utgiftene per beboer øker også som følge av at kapasitetsutnyttelsen i mottakene er noe lavere

enn forutsatt i saldert budsjett. Dette skyldes blant annet at det i perioder med nedbygging av mottakskapasitet er behov for mer ledig kapasitet enn normalt grunnet oppsigelsestid på kontraktene. Videre er det behov for noe ledig kapasitet i mottak for asylsøkere i ankomstfasen (transittmottak) for å kunne håndtere forventede dagsvariasjoner i antall asylsøkere. Samlet er derfor utgiftene til mottaksdrift høyere enn det prognosen for antall beboere skulle tilsi.

På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen på posten med 189,9 mill. kroner.

Elektroniske betalingskort til utbetaling av stønader til beboere i mottak

Det er bevilget midler på posten til anskaffelse av elektroniske betalingskort med begrenset mulighet for kontantuttak til beboere i asylmottak. Betalingskortene var planlagt implementert i løpet av 2018, men det lar seg ikke gjennomføre å lage en ordning som forhindrer at asylsøkere kan tilegne seg kontanter, siden de finner løsninger for å få ut kontanter likevel. Selv om det er ønskelig å unngå at asylsøkerne får kontantutbetaling, er dagens system for elektroniske betalingskort lite egnet til å oppnå dette formålet. De aller fleste mottak utbetaler stønader til elektroniske betalingskort disponert av beboerne, men disse kan ikke sperres for kontantuttak. Videre er det et mindre behov for en slik løsning som følge av få asylsøkere i mottak og kort botid i mottak. På bakgrunn av at ordningen ikke oppnår ønsket effekt og er forholdsvis kostbar, foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 5,2 mill. kroner.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 490, post 21 med 184,7 mill. kroner.

Post 22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse

Bevilgningen på posten dekker tolkning og oversettelse i kommunikasjonen mellom søker og UDI i første instans.

På bakgrunn av at UDI i 2019 planlegger å behandle restanser fra tidligere år vil asylintervjuene i en del av asylsakene allerede være gjennomført. Dette medfører reduserte utgifter til tolk og oversettelse i forbindelse med asylintervju. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1,3 mill. kroner.

Post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak

Vertskommunetilskuddet skal dekke kommunale utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med drift av asylmottak i kommunen.

Økt behov for mottaksplasser

Behovet for mottaksplasser er økt sammenlignet med Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig høyere prognose for antall beboere i mottak og noe lavere kapasitetsutnyttelse av eksisterende plasser, jf. omtale under 490, post 21. Dette fører til at utgifter til vertskommunetilskuddet er høyere enn forventet antall beboere i asylmottak skulle tilsi. Bevilgningen foreslås derfor økt med 42,2 mill. kroner.

Gratis kjernetid for ett-åringer i asylmottak

Regjeringen foreslår å utvide ordningen med gratis kjernetid til barn i asylmottak, slik at den også inkluderer ettåringer, jf. omtale under kap. 231, post 21 under Kunnskapsdepartementet. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen økt med 3,2 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon under kap. 231, post 21.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 45,4 mill. kroner.

Post 70 Stønader til beboere i asylmottak

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til økonomiske ytelser til beboere i asylmottak og andre nødvendige ytelser. Flere beboere i mottak medfører at utgiftene til stønader øker, jf. omtale under kap. 490, post 21. På bakgrunn av dette foreslås det at bevilgningen på posten økes med 27,7 mill. kroner.

Post 72 Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet, overslagsbevilgning

Færre assisterte returer

Formålet med bevilgningen er å bidra til at personer med endelig avslag på søknad om beskyttelse og øvrige personer uten lovlig opphold i Norge, returnerer til hjemlandet samt legge til rette for at flyktinger kan vende tilbake til hjemlandet når det er trygt. Det anslås et lavere antall assisterte

returer enn lagt til grunn for Saldert budsjett 2019. Færre returer medfører et mindreforbruk til reise og stønader for enkeltpersoner som returnerer assistert til hjemlandet. Videre er det gjort endringer i stønadsprogrammer for assistert retur som medfører lavere utbetalinger til assisterte returer enn lagt til grunn i saldert budsjett. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen på posten med 8,1 mill. kroner. Deler av midlene foreslås omdisponert til kap. 490, post 21, for å dekke deler av det økte bevilgningsbehovet til mottaksdrift.

Kompetanseheving på retur

Over posten gis det tilskudd til prosjekter som støtter opp om dialog og forhandlinger med viktige opphavs- og transittland. Det foreslås å redusere bevilgningen med 1,0 mill. kroner, mot en tilsvarende økning under kap. 400, post 23, jf. omtale under denne posten.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 9,1 mill. kroner.

Post 73 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, kan nyttes under kap. 291, post 60

Formålet med bevilgningen er å finansiere støtte til UNHCR og eventuelt andre organisasjoners arbeid med overføring av flyktninger.

Bevilgningen på posten har variert med størrelsen på den norske kvoten for overføringsflyktninger. I Saldert budsjett 2019 ble ikke bevilgningen tilstrekkelig tilpasset kvoten på 3 000 plasser. For å opprettholde støtten til UNHCRs arbeid i tråd med tidligere års støtte og tilpasse støtten til årets kvotestørrelse, foreslås det å øke bevilgningen med 9,1 mill. kroner.

Post 75 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, kan overføres

Bevilgningen gjelder reiseutgifter for overføringsflyktninger og flyktninger som vender tilbake til hjemlandet. Det anslås at det vil ankomme flere overføringsflyktninger inneværende år enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes forsinket ankomst av flyktninger fra kvoten for 2018, og at flere fra årets kvote på 3 000 forventes å ankomme inneværende år. Videre anslås kostna-

dene ved uttak av overføringsflyktninger fra Libya å bli høyere enn tidligere forventet, blant annet fordi endret dollarkurs medfører økte utgifter per reise. På bakgrunn av dette foreslås det å øke bevilgningen på posten med 9,1 mill. kroner.

Kap. 3490 Utlendingsdirektoratet

Post 01 Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter

Utgifter til tilrettelegging for at flyktninger skal vende tilbake til hjemlandet og utgifter til at personer med avslag på asylsøknad skal kunne returnere, kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA). Forslaget til redusert bevilgning til assistert retur under kap. 490, post 72, og lavere andel returer til ODA-godkjente land, medfører reduserte inntekter under kap. 3490, post 01. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 1,1 mill. kroner.

Post 03 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter

Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som ODA. På bakgrunn av økt bevilgning over kap. 490, post 75, foreslås det å øke bevilgningen på posten med 10,4 mill. kroner.

Post 04 Asylmottak, ODA-godkjente utgifter

Visse innenlandske utgifter til mottak av asylsøkere og flyktninger kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som ODA. Forslagene om bevilgningsøkning under kap. 490, postene 21, 60 og 70, medfører økte inntekter under kap. 3490, post 04. På bakgrunn av dette foreslås det å øke bevilgningen på posten med 101,2 mill. kroner.

Post 05 Refusjonsinntekter

Posten består av refusjon fra andre virksomheters bruk av IKT-systemet DUF, samt andre mindre refusjoner. Bruken av UDIs IKT-løsninger er lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019, noe som medfører reduserte refusjoner til UDI. På bakgrunn av dette foreslås det å redusere bevilgningen med 1,9 mill. kroner.

Post 06 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter

Utgifter til gjenbosetting av flyktninger asylsøkerprosessen kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som ODA. På bakgrunn av forslag om å øke bevilgningen under kap. 490, post 73, foreslås det å øke bevilgningen på posten med 9,1 mill. kroner.

Post 07 Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter

Innenlandske utgifter knyttet til tolk, oversettelse og informasjon i tilknytning til asylsøkerprosessen kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som ODA. På bakgrunn av forslaget om å redusere bevilgningen på kap. 490, post 22 samt en forventning om at en lavere andel av utgiftene vil gjelde personer fra ODA-land, foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1,7 mill. kroner.

Post 08 Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter

Utgifter til reintegrering i hjemlandet eller tredjeland av tilbakevendte flyktninger og personer uten innvilget opphold i Norge, samt tiltak som bidrar til velordnet migrasjon, herunder retursamarbeid og oppbygging av migrasjonsforvaltningen i opprinnelses- og transitland, kan i henhold til OECD/DACs statistikkdirektiver godkjennes som ODA.

På bakgrunn av reduserte utgifter over kap. 490, post 72 som følge av færre assisterte returer og endringer i stønadsprogrammer, foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 14,8 mill. kroner. Videre foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 1 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 3400, post 02, jf. forslag om flytting av midler fra kap. 490, post 72, til kap. 400, post 01.

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 15,8 mill. kroner.

Kap. 491 Utlendingsnemnda*Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 21*

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til drift av Utlendingsnemnda (UNE).

Redusert behov for barnefaglig kompetanse i asylkjeden

Behovet for barnefaglig kompetanse i asylkjeden er redusert som følge av dagens lave antall asylsøknader. Videre er det redusert behov for bevilgning inneværende år som følge av overførte midler fra 2018. På bakgrunn av dette foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 3 mill. kroner. Midlene foreslås omdisponert til kap. 490, post 21, for å dekke deler av det økte bevilgningsbehovet til mottaksdrift.

Teknisk ompostering

I saldert budsjett er det bevilget midler til saksomkostninger for klager i henhold til forvaltningslovens § 36 og UNEs utbetalinger i forbindelse med tvungent vernetting. Det foreslås at disse utgiftene heller føres på kap. 491, post 21. På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen med 4,0 mill. kroner, mot en tilsvarende økning under kap. 491, post 21.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 7 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, kan nyttes under post 1

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 491, post 01. Det vises til omtale under nevnte post.

Andre saker*Oppfølging av Riksrevisjonens anbefalinger om politiets og Forsvarets objektsikring*

Det vises til Andre saker under Forsvarsdepartementet for omtale av regjeringens arbeid med oppfølgingen av Riksrevisjonens vurderinger av politiets og Forsvarets objektsikring.

2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønn, husleie og andre faste driftsutgifter i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

I forbindelse med overføring av enkelte statistikkoppgaver innenfor det forvaltningspolitiske og IT-politiske området fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi), foreslås det at bevilgningen reduseres med 930 000 kroner mot tilsvarende økning under kap. 540, post 01, jf. omtale under kap. 540, post 01.

Post 23 Husleie for fellesarealer m.m.

Posten inneholder bevilgning til husleie for ledig areal i regjeringsbygg 5 (R5) og leie for ødelagte bygg i regjeringsskvartalet.

For å dekke merutgiftene ved flyttingen av 22. juli-senteret foreslås det å redusere bevilgningen med 2,8 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 510, post 45, jf. omtale under kap. 510, post 45.

Kap. 510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Post 23 22. juli-senteret

Posten inneholder bevilgning til drift av 22. juli-senteret.

Det foreslås at ansvaret for driften av 22. juli-senteret overføres fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Kunnskapsdepartementet fra 1. juli 2019. Dette gjelder ansvaret for ansatte, daglig drift og faglige aktiviteter. Senteret opprettes som en egen virksomhet. Ansvaret for lokalene og sikringen av lokalene vil fortsatt ligge i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon skal fortsatt levere tjenester innen renhold, vakt og digitale tjenester.

For å dekke lønn for ny direktør for senteret i 2019 foreslås det å redusere bevilgningen med 0,7 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 251, post 01. Kunnskapsdepartementet vil få belastningsfullmakt på kap. 510, post 23 for å dekke øvrige utgifter i 2. halvår i 2019.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten inneholder bevilgning til investeringer, vedlikehold og utskifting av utstyr.

For 2019 er det bevilget 8 mill. kroner for å dekke utgifter til å flytte 22. juli-senteret fra H-blokka til Teatergata 10. Arbeidet hittil har vist at det er utfordringer med bl.a. VVS. Det er også behov for utskifting av elektrisk utstyr.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen med 2,8 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 500, post 23, jf. omtale under kap. 500, post 23.

Kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen

Post 33 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres

Posten inneholder bevilgning til videreføring av byggeprosjekter som Stortinget har vedtatt å starte opp.

Det foreslås å øke bevilgningen med 330 mill. kroner til 2 110,4 mill. kroner i 2019. Dette skyldes i hovedsak økt likviditetsbehov for nybygg for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og Veterinærinstituttet og nytt Livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten inneholder bevilgning der Statsbygg gis i oppdrag å prosjektere og anskaffe brukerutstyr til byggeprosjekter.

Prosjektering av brukerutstyr for nytt regjeringsskvartal

Midler til prosjektering av brukerutstyr for nytt regjeringsskvartal inngår i forprosjektet som er bevilget på kap. 2445, post 30 i 2019. Midler til brukerutstyr bevilges normalt på kap. 530, post 45. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 22 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 2445, post 30, jf. omtale under kap. 2445, post 30.

NMBU Campus Ås og UiO Livsvitenskap

Det foreslås å øke bevilgningen med 40 mill. kroner i 2019 til brukerutstyr for nybygg for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og Veterinærinstituttet og nytt Livsvitenskaps-

bygg ved Universitetet i Oslo, som følge av fremskyndet fremdrift.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 62 mill. kroner til 625 mill. kroner.

Kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen

Post 01 Driftsutgifter

Posten inneholder bevilgning til drift og forvaltning av eiendommer utenfor husleieordningen.

Statsbygg overtok forvaltningsansvaret for statens eiendommer på Røros 1. juli 2018. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2018 ble bevilgningen på posten økt med 2,2 mill. kroner til kartlegging og utarbeidelse av forvaltningsplan og administrative forvaltningskostnader. Arbeidene er forsinket og vil i hovedsak pågå i 2019.

Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner til 22,1 mill. kroner.

Kap. 2445 Statsbygg

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Posten inneholder bevilgning til prosjektering av ordinære byggeprosjekter frem til fullført forprosjekt.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 22 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 530, post 45, jf. omtale under kap. 530, post 45.

Post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Kostnadsramme for energiløsning for nytt regjeringskvartal

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2018 ble det lagt til grunn at energiløsningen i nytt regjeringskvartal skal baseres på bruk av sjøvann, jf. Prop. 85 S (2017–2018). I statsbudsjettet for 2019 er det bevilget 15 mill. kroner på kap. 2445, post 30 til å fullføre et revidert forprosjekt. Det er også bevilget 55 mill. kroner på kap. 2445, post 31 til mulig oppstart av arbeidene med energiløsningen i andre halvår 2019. Videre varslet regjeringen at forslag til kostnadsramme ble planlagt fremmet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019.

Det reviderte forprosjektet er eksternt kvalitetssikret (KS2). I tråd med anbefalingen fra kvali-

tetssikrer foreslås en kostnadsramme på 1,4 mrd. kroner (P85), jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Posten inneholder bevilgning til videreføring av byggeprosjekter som Stortinget har vedtatt å starte opp.

Det foreslås å øke bevilgningen med 200 mill. kroner til 2 437,5 mill. kroner i 2019. Dette skyldes økt likviditetsbehov for Nytt nasjonalmuseum og Sikker teknisk infrastruktur i regjeringskvartalet.

Post 34 Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, kan overføres

Posten inneholder bevilgning til videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter.

Det foreslås å øke bevilgningen med 100 mill. kroner i 2019 til 813 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak høy etterspørsel og god fremdrift på store prosjekter.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

I 2018 ble det bevilget 12 mill. kroner på kap. 2445, post 45 til sikkerhetstiltak i regjeringsbygg 5 (R5). Bevilgningen ble overført til 2019 fordi tiltaket av praktiske årsaker måtte koordineres med sikringstiltakene som pågår i regjeringsbygg 6 (R6). R5 vil med stor sannsynlighet bli benyttet til departementsvirksomhet i mer enn ti år fremover.

Det foreslås derfor at 3 mill. kroner benyttes til sikring av kantinearealene i R5 og at 9 mill. kroner benyttes til videre planlegging av sikringstiltak. Omprioriteringen av midlene gjør det mulig å foreta en mer helhetlig vurdering av sikringsbehovet i R5.

Kap. 540 Direktorat for forvaltning og IKT

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønn til ansatte, husleie og andre faste driftsutgifter for Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

Fra 1. januar 2019 er enkelte statistikkoppgaver innenfor det forvaltningspolitiske og IT-politiske området overført fra departementet, herunder ansvaret for å ivareta Norges bidrag til OECDs Governance at a Glance og oppfølging av tilskudd til IKT-statistikk til Statistisk sentralbyrå

(SSB). Formålet er å styrke den samlede kunnskapsfunksjonen i Difi og rendyrke departementets rolle som utvikler og iverksetter av regjeringens politikk på området.

Det foreslås at ressurser tilsvarende én stilling overføres fra departementet. Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn økt med 930 000 kroner mot en tilsvarende reduksjon under kap. 500, post 01, jf. omtale under kap. 500, post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til Difis utviklingsoppgaver og IT-prosjekter mv.

Som ledd i at Difi har overtatt enkelte statistikkoppgaver innenfor det forvaltningspolitiske og IT-politiske området fra departementet, vil Difi få ansvaret for oppfølging av tilskudd til IKT-statistikk til Statistisk sentralbyrå. Bevilgningen foreslås derfor økt med 0,5 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon under kap. 541, post 22, jf. omtale under kap. 541, post 22.

Kap. 541 IT-politikk

Post 22 Utvikling, gjennomføring og samordning av IT-politikken, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen benyttes til gjennomføring og videreutvikling av IT-politikken. Bevilgningen foreslås redusert med 0,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 540, post 21, jf. omtale under kap. 540, post 21.

Post 70 Forvaltningsutvikling og samordning av IT-politikken, kan nyttes under post 22

Navngitt tilskuddsmottaker – OGP-rådet

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet bevilget Stortinget 350 000 kroner til rådet som oppnevnes av regjeringen i arbeidet med åpenhet i forvaltningen gjennom Open Government Partnership (OGP-råd). Rådet skal blant annet bistå i arbeidet med Norges fjerde OGP handlingsplan som trer i kraft 1. juli 2019 og skal vare i to år. Etter planen skulle mottaker av tilskuddet framgå i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019, etter at regjeringen hadde opprettet et nytt OGP-råd. Det er ennå ikke opprettet et nytt OGP-råd. Regjeringen tar derfor sikte på å omtale navngitt mottaker ifb. ny saldering av statsbudsjettet for 2019.

Kap. 543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker driftsutgifter for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom).

Forenklet fiberutbygging

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) for Samferdselsdepartementet vedtok Stortinget en økning av bevilgningen til Nkom på 15,7 mill. kroner til forenklet fiberutbygging, som blant annet inkluderte midler til implementering av lov om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon (bredbåndsutbyggingsloven).

I økningen inngår 7,7 mill. kroner til syv årsverk i Nkom. Det har tatt noe lengre tid enn planlagt å ferdigstille bredbåndsutbyggingsloven. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen med 3,9 mill. kroner, som tilsvarende halvårseffekten av de syv årsverkene.

Nkom er finansiert av sektoravgifter. Det foreslås derfor en tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 5570, post 70, jf. omtale under kap. 5570, post 70.

Omdisponering til post 45

Det foreslås å omdisponere 6 mill. kroner til post 45, jf. omtale under post 45.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 9,9 mill. kroner til 214,7 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker blant annet måleutstyr til tilsynsvirksomhet på frekvensområdet og videreutvikling av Nkoms IT-løsninger og IT-utstyr.

Bevilgningen foreslås økt med 6 mill. kroner til anskaffelse (utvikling og etablering) av IT-system til sentral informasjonstjeneste mot tilsvarende reduksjon under post 01, jf. omtale under post 01.

Post 71 Bredbåndsutbygging, kan overføres

Bevilgningen dekker tilskudd til bredbåndsutbygging. Det er bevilget 199,8 mill. kroner i 2019.

Det foreslås bevilget 50 mill. kroner til en ekstraordinær økning til tilskudd til bredbåndsutbygging i 2019. Økningen skal bidra til utbygging til husstander og virksomheter som i dag har tilbud om bredbånd basert på Telenors kobbernett, og hvor det ikke foreligger annet tilbud om, eller planer om utbygging av, tilstrekkelig godt bredbånd på kommersielt grunnlag.

Kap. 5570 Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Post 70 Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nkom er finansiert av sektoravgifter. Bevilgningen foreslås redusert med 3,9 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 543, post 01, jf. omtale under kap. 543, post 01.

Kap. 560 Samiske formål

Post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv

Forvaltningsområdet for samisk språk, Røros kommune

Røros kommune ble fra 1. juli 2018 innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2018 ble bevilgningen økt med 2 mill. kroner for å legge til rette for tospråklig forvaltning i Røros kommune og Trøndelag fylkeskommune. På grunn av en feil ble ikke tilleggsbevilgningen i 2018 utbetalt. Det foreslås derfor at 2 mill. kroner bevilges på nytt i 2019.

Samiske organisasjoner som arbeider mot mobbing

Stortinget bevilget i 2018-budsjettet 1 mill. kroner til samiske organisasjoner som arbeider mot mobbing. I 2018 ble midlene tildelt Utdanningsdirektoratet. Midlene foreslås overført til Sametinget som har større nærhet til organisasjonene og lettere kan realisere bevilgningens formål. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon under Kunnskapsdepartementets kap. 225, post 74.

Samiske læremidler

I forbindelse med fagfornyelsen og nye læreplaner i grunnopplæringen er det behov for nye samiske læremidler. Regjeringen foreslår derfor å øke tilskuddet til Sametinget med 10 mill. kroner til nyutvikling av samiske læremidler. Se også

omtale knyttet til fagfornyelsen under kap. 220, post 70 og kap. 226, post 21 under Kunnskapsdepartementet.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 13 mill. kroner til 510,1 mill. kroner.

Kap. 567 Nasjonale minoriteter

Post 74 Kultur- og ressurscenter for norske rom, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker tilskudd til etablering, drift og aktiviteter tilknyttet Romsk kultur- og ressurscenter – Romano Kher. Senteret er et resultat av statens kollektive oppreisning til norske rom. Kirkens Bymisjon er driver av senteret, i tett samarbeid med norske rom.

Romano Kher åpnet i midlertidige lokaler 1. mars 2018. Kirkens Bymisjon har hatt utfordringer med å finne permanente lokaler til senteret. Høsten 2018 ble oppgaven med å finne permanente lokaler gitt til Statsbygg, i samarbeid med Kirkens Bymisjon. Fordi permanente lokaler ikke er på plass, har ikke Kirkens Bymisjon fått gjort investeringer som planlagt.

For å ivareta en forutsigbar drift av senteret vil regjeringen legge til rette for at midler til investeringer er disponible når Statsbygg finner egnede lokaler. Det foreslås derfor at stikkordet «kan overføres» tilføyes posten i 2019, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 75 Romanifolket/taterne, kan overføres, kan nyttes under post 25

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å gjenreise, utvikle og synliggjøre romanifolkets/taternes kultur og historie.

Ordningen med at Stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond navngis som mottaker av midler over statsbudsjettet opphørte i 2017. Bevilgningene for 2015 og 2016 hadde da vært holdt tilbake. Samtidig vedtok Stortinget at overført beløp kunne benyttes i to år utover 2017, jf. Prop. 129 S og Innst. 401 S (2016–2017).

Stortinget sluttet seg i 2017 til at det i dialog med romanifolket/taterne skulle utvikles en ny modell for forvaltning av den kollektive oppreisningen. Det har tatt tid å komme frem til den mest hensiktsmessige løsningen for forvaltningen, som har medført store overføringer på posten.

Forvaltningen av den kollektive oppreisningen er overført til Kulturrådet fra og med 2019. For at ubrukt bevilgning fra tidligere år skal gå til det tiltenkte formålet foreslås det at Kommunal- og moderniseringsdepartementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567, post 75 fra 2019 til 2020, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene

Et treårig forsøk med statlig finansiering av kommunale omsorgstjenester startet opp 1. mai 2016. Forsøket er finansiert ved at deltakerkommunene fikk et trekk i rammetilskuddet på til sammen 1 078,6 mill. kroner som er overført til kap. 761, post 65 under Helse- og omsorgsdepartementet.

I Prop. 1 S (2018–2019) for Helse- og omsorgsdepartementet ble det varslet at forsøket utvides og forlenges til og med 2022. Fra 1. mai 2019 er forsøket videreført kun med den ene av de to modellene som har blitt forsøkt til nå. Det foreslås at midlene til de to kommunene som har deltatt i modellen som er avsluttet, Selbu og Spydeberg, for perioden fra 1. mai 2019 til 1. januar 2020, overføres fra budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet til rammetilskuddet. På bakgrunn av dette foreslås det å øke bevilgningen med 142,4 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 761, post 65. Se omtale under kap. 761, post 65.

Kompensasjon for endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger

Med virkning fra 1. januar 2018 ble det gjennomført endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger, jf. Prop. 74 L (2016–2017). I lovproposisjonen fremkommer følgende: «*Arbeids- og sosialdepartementet og KS er enige om å kartlegge i hvilken grad endringene i regelverket for arbeidsavklaringspenger har betydning for kommunenes utgifter til økonomisk stønad. Det legges til grunn at eventuelle større merutgifter for kommunene skal kompenseres.*»

Ved nærmere analyser av de foreløpige KOSTRA-tallene for 2018, anslår Arbeids- og velferdsdirektoratet at endringen i unntaksbestemmelsen fra maksimal varighet på arbeidsavklaringspenger har medført en økning i den samlede utbetalingen av økonomisk sosialhjelp i 2018 på om lag 90 mill. kroner og at dette gjelder om lag

1 900 personer. Det foreligger per i dag ikke data-grunnlag for å kunne vurdere om disse merutbetalingene vil ha et annet nivå i 2019 enn i 2018.

På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen med 90 mill. kroner for å kompensere kommunene for anslåtte merutgifter til økonomisk sosialhjelp i 2019 som følge av endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 232,4 mill. kroner til 131 751,7 mill. kroner.

Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Ansvar for den delen av riksveinettet som ble omklassifisert til fylkesvei, ble overført fra Statens vegvesen til fylkeskommunene fra 1. januar 2010. Utgiftene til felles (sams) veiadministrasjon for riks- og fylkesveier skulle bli værende i Statens vegvesen, jf. St.prp. nr. 68 (2008–2009) *Kommuneproposisjonen 2010*.

For investeringsoppgaver på fylkesveinettet skal Statens vegvesen stille nødvendige ressurser til disposisjon. Den enkelte fylkeskommune dekker alle kostnader i tilknytning til disse oppgavene. Det er fastsatt en kalkulatorisk timepris som fylkeskommunene skal betale.

Fra 2017 betaler den enkelte statlige virksomhet pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Virksomhetene ble kompensert for dette i statsbudsjettet for 2017. Kompensasjonen til Statens vegvesen omfattet arbeid vegvesenet utfører for fylkeskommunene. Samtidig ble pensjonskostnader inkludert i lønns- og personalkostnadene i den kalkulatoriske timeprisen fra 2017. Kompensasjonen til Statens vegvesen ble dermed for høy, mens fylkeskommunenes kompensasjon ble for lav.

Fylkeskommunene mottok kompensasjon for pensjonspremie for både 2017 og 2018 ved nysalderingen av statsbudsjettet 2018, jf. Prop. 20 S (2018–2019) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet*. For å kompensere fylkeskommunene for betalt pensjonspremie i 2019 foreslås det å øke bevilgningen med 56 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon under kap. 1320 Statens vegvesen, post 01 Driftsutgifter under Samferdselsdepartementet.

Kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak

Post 70 Bostøtte, overslagsbevilgning

Nye anslag

I saldert budsjett for 2019 er det lagt til grunn at i gjennomsnitt 89 200 mottakere ville motta i gjennomsnitt 31 600 kroner i bostøtte per husstand. Nytt anslag innebærer at gjennomsnittlig 85 000 husstander får en gjennomsnittlig utbetalt bostøtte på om lag 31 800 kroner. Det reduserer bevilgningsbehovet med 115 mill. kroner. Hovedårsaken er forventet økt realinntekt. I motsatt retning trekker en økning på 25 mill. kroner som følge av oppdatert anslag på etterbetalinger av bostøtte.

Bedre boforhold for barn

Regjeringen foreslår å øke bostøtten for barnefamilier og andre store husstander for å bidra til å redusere barnefattigdom. Det er fastsatt grenser for hvor høye boutgifter som blir tatt med i beregningen av bostøtten. Det foreslås at disse boutgiftstakene for årlige boutgifter for husstander med to eller flere personer økes med 11 050 kroner fra 1. juli 2019. Om lag 20 000 eksisterende mottakere vil da få i gjennomsnitt om lag 7 500 kroner mer i årlig bostøtte. Det anslås også at om lag 1 100 husstander, 900 av disse med barn, kan komme til som nye bostøttmottakere. På bakgrunn av dette foreslås det å øke bevilgningen med 66 mill. kroner.

Overgangsordning for uføre

Ved en større omlegging av bostøtteregulverket i 2009, ble det innført en overgangsordning som skulle hindre at daværende mottakere fikk lavere bostøtte som følge av de nye reglene. Overgangsordningen gjelder i dag bare unge uføre. Om lag 230 av de om lag 5 000 unge uføre som mottar bostøtte er omfattet av ordningen. Ordningen opphører dersom mottakerne får for høy inntekt én enkelt måned. I juni 2018 falt flere av mottakerne ut på grunn av etterbetaling i forbindelse med den årlige reguleringen av trygdens grunnbeløp (G). Regjeringen vil justere regelverket slik at etterbetaling i forbindelse med framtidige reguleringer av G ikke reduserer bostøtten til unge uføre som er i overgangsordningen. Det anslås at dette vil øke bevilgningsbehovet med 1,2 mill. kroner i 2019.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen med 22,8 mill. kroner til 3 079,8 mill. kroner

Post 75 Etablering og tilpasning av bolig

Det er to tilskuddsordninger på posten: tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning. Tilskudd til etablering skal bidra til at vanskeligstilte skal kunne etablere seg i og beholde egen bolig. Tilskudd til tilpasning av bolig skal bidra til at personer med spesielle behov får tilpasset boligen.

Regjeringen foreslår å øke tilskudd til etablering med 117,5 mill. kroner i 2019. Dette skal bidra til å hjelpe flere barnefamilier fra leie til eie av bolig. Det vil bidra til at flere fattige familier får mer stabile boforhold, samtidig som flere utleieboliger frigjøres til andre vanskeligstilte. Økningen vil kunne gi rom for at om lag 450 vanskeligstilte husstander vil bli etablert i egen eid bolig. Barnefamilier skal prioriteres.

Tilskuddet skal innlemmes i rammetilskuddet til kommunene fra 2020, jf. Meld. St. 14 (2014–2020) *Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner*. Den ettårige økningen i 2019 påvirker ikke beløpet som skal innlemmes.

Det foreslås å øke bevilgningen med 117,5 mill. kroner til 599,1 mill. kroner.

Post 76 Utleieboliger, kan overføres

Tilskuddet skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Etterspørselen etter tilskudd til utleieboliger har vært fallende de siste årene. Det skyldes trolig at kommunene har investert i et høyt antall boliger de siste årene og at det skal bosettes færre flyktninger fremover. Ny forskrift for tilskudd til utleieboliger trådte i kraft 1. januar 2018. Endringene innebar blant annet standardisering av tilskuddsutmålingen og lengre nedskrivingsperiode. Dette kan også ha bidratt til å redusere etterspørselen etter tilskuddet. I tillegg har Oslo kommune ikke søkt om tilskudd i en periode.

Husbanken anslår at de samlet vil gi tilsagn for om lag 500 mill. kroner i 2019. Dette innebærer et mindreforbruk av tilsagnsrammen på om lag 358 mill. kroner. Siden om lag 45 pst. av tilsagnene utbetales i tilsagnsåret, reduseres bevilgningsbehovet med 160 mill. kroner i 2019. Mindreforbruk av tilsagnsrammen fra tidligere år reduserer bevilgningsbehovet med ytterligere 92,2 mill. kroner.

På denne bakgrunn foreslås det å redusere bevilgningen med 252,2 mill. kroner til 458,3 mill. kroner. Det foreslås samtidig at tilsagnsfullmakten nedjusteres med 218,2 mill. kroner til 388,6 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Selv om det er lavere etterspørsel etter tilskudd til utleieboliger, er det fortsatt boligsosiale utfordringer. Parallelt foreslås det derfor å øke bevilgningene til tilskudd til etablering og til bostøtte, jf. omtale under post 70 og 75.

Kap. 595 Statens kartverk

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 21 og 45

Posten dekker Kartverkets utgifter til lønn, pensjon, husleie, IKT-utgifter og andre faste utgifter. Tidsavgrensede prosjekter og kjøp av tjenester fra private leverandører bevilges under post 21. Etter omlegging av tilknytningsform fra forvaltningsbedrift til ordinært bruttobudsjettert forvaltningsorgan fra 1. januar 2017, har det vist seg at en noe større del av bevilgningene til drift enn tidligere forutsatt er knyttet til tidsavgrensede prosjekter. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen med 100 mill. kroner mot en tilsvarende økning under post 21, jf. omtale under post 21.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 01 og 45

Posten skal i hovedsak dekke tidsavgrensede prosjekter og kjøp av tjenester fra private leverandører.

Nasjonal digital høydemodell

I 2016 ble det igangsatt et arbeid med en nasjonal høydemodell som skal gi hele landet bedre høydedata. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2022. Grunnet gode værforhold ble det skannet vesentlig mer areal i 2018 enn planlagt. For å kunne gjøre data tilgjengelig fortløpende ble bevilgningen økt med 16 mill. kroner i nysalderingen av statsbudsjettet for 2018, jf. Prop. 20 S (2018–2019) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet*. Tilsvarende beløp vil forfalle ved leveranse av dataene i 2019. Det foreslås å øke bevilgningen med 16 mill. kroner i 2019. Bevilgningsøkningen i 2018 og 2019 på til sammen 32 mill. kroner vil medføre en tilsvarende reduksjon av bevilgningen senere år.

Posisjonstjenesten CPOS

CPOS er et supplement til satellittposisjonstjenester som Kartverket tilbyr, der brukerne kan få posisjonsdata med centimeternøyaktighet. Utgiftene er dekket av inntekter fra brukerne. Bruken av tjenesten øker. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 9,2 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 3595, post 02, jf. omtale under kap. 3595, post 02.

IKT-sikkerhet m.m.

Kartverket har behov for å heve kvaliteten på flere av tjenestene som tilbys innbyggerne og å forbedre IKT-sikkerheten. Arbeidet er en del av et større prosjekt som skal gjøre Kartverket bedre rustet til å sikre viktige data mot avanserte trusler. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen med 15,3 mill. kroner.

Flytting til post 21

Det foreslås å øke bevilgningen med 100 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon under post 01, jf. omtale under post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 140,5 mill. kroner til 358,4 mill. kroner.

Kap. 3595 Statens kartverk

Post 02 Salg og abonnement m.m.

Som følge av økt bruk av posisjonstjenesten CPOS foreslås det å øke bevilgningen med 9,2 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 595, post 21, jf. omtale under kap. 595, post 21.

Kap. 2412 Husbanken

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønn, husleie og andre faste driftsutgifter for Husbanken. Regjeringen foreslår å opprette en tilskuddsordning til lokale kjøkkenløsninger med eget produksjonskjøkken ved eksisterende sykehjem og omsorgsboliger for personer med heldøgns tjenestetilbud. Det vises til nærmere omtale under kap. 761, post 63 under Helse- og omsorgsdepartementet. Tilskuddsordningen skal forvaltes av Husbanken. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 2 mill.

kroner. Midlene skal dekke kostnader til utvikling av søknads- og saksbehandlingssystem og til forvaltning av ordningen.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten benyttes til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i Husbanken, blant annet på IKT-området.

I statsbudsjettet for 2019 ble det vedtatt at minste pensjonsnivå, særskilt sats for enslige, skal økes med 4 000 kroner fra 1. september 2019. Det ble samtidig vedtatt at bostøtteregelverket skal tilpasses slik at denne økningen ikke medfører redusert bostøtte for de berørte pensjonistene. Tilpasninger til regelendringen innebærer økte IKT-utgifter i Husbanken. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 2 mill. kroner til 40,8 mill. kroner.

Post 90 Nye lån, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten skal dekke utbetaling av lån fra Husbanken og beregnede opptjente, ikke betalte renter fra kundene.

I saldert budsjett for 2019 er Husbankens låneramme 16 mrd. kroner. Lånerammen fordeles på startlån, grunnlån og lån til barnehager. Husbanken forventer nå å gi tilsagn til startlån for om lag 10 mrd. kroner i 2019, mot 8 mrd. kroner som lå til grunn for saldert budsjett. Siden startlån hovedsakelig utbetales i tilsagnsåret mens tilsagn om grunnlån og barnehagelån erfaringsvis utbetales over fem år, øker det bevilgningsbehovet med 1,4 mrd. kroner i 2019. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1 410 mill. kroner til 15 740 mill. kroner.

Andre saker

Lokalene til Nidaros Pilegrimsgård

Det vises til anmodningsvedtak nr. 1108 (2016–2017) av 21. juni 2017:

«Stortinget ber regjeringen raskt vurdere overføring av eiendommen som i dag er i bruk av Stiftelsen Nidaros Pilegrimsgård fra Statsbygg til andre aktører.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 129 S (2016–2017) og Innst. 401 S (2016–2017).

Regjeringen informerte Stortinget i Prop. 1 S (2017–2018) for Kommunal- og moderniserings-

departementet om at departementet ville innlede forhandlinger med Trondheim kommune om mulig overdragelse av bygningen som Stiftelsen Nidaros Pilegrimsgård leier fra staten. Videre ble det informert om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget når forhandlingene med Trondheim kommune er avsluttet. Kommunal- og forvaltningskomiteen hadde i Innst. 16 S (2018–2019) ingen merknader.

Ulike løsninger har vært drøftet mellom departementet, Trondheim kommune og Stiftelsen Nidaros Pilegrimsgård. Det har ikke vært mulig å komme frem til en løsning med endring av eierskapet til den aktuelle eiendommen. Det ble i desember 2018 inngått en leieavtale mellom Statsbygg og Stiftelsen Nidaros Pilegrimsgård for leie av bygget som Nidaros Pilegrimsgård benytter til sin virksomhet. Avtalen innebærer at stiftelsen er sikret langsiktig disposisjonsrett over lokalene.

Departementet anser med dette vedtaket som oppfylt.

Kompensasjon for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner

Det vises til anmodningsvedtak nr. 81 (2018–2019) av 3. desember 2018:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 med en ny vurdering av størrelsen på kompensasjonsordningen for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner, basert på resultatet av kommunenes retaksering.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 1 S (2018–2019) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Innst. 2 S (2018–2019).

Fra 2019 er produksjonsutstyr og -installasjoner fritatt for eiendomsskatt med en overgangsperiode på 7 år. Kommunene er i statsbudsjettet for 2019 kompensert for endringen med 71 mill. kroner over skjønnskuddet. Bakgrunnen er at Stortinget ved behandlingen av statsbudsjettet 2018 vedtok følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis tilnærmet full kompensasjon til kommuner som får redusert eksisterende inntekter som følge av at man fjerner adgangen til å legge eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner, begrenset oppad til 500 mill. kroner. (...)»

Som følge av at lovendringen fases inn over 7 år, tilsvarer kompensasjonen i 2019 1/7 av maksimal kompensasjon på 500 mill. kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har via fylkesmennene innhentet rapporter fra kommunene om det samlede eiendomsskattegrunnlaget for henholdsvis 2018 og 2019 for de eiendommene som ble berørt av lovendringen. På bakgrunn av kommunenes retaksering anslår departementet at kommunenes samlede inntektsbortfall som følge av lovendringen vil være om lag 730 mill. kroner årlig.

Regjeringen legger til grunn at samlet kompensasjon skal trappes opp til om lag 500 mill. kroner nominelt i løpet av 7 år. Stortingets budsjettvedtak for 2019 er i tråd med dette. Dette gir kommunene en rimelig kompensasjon for inntektsbortfallet, samt god tid til å tilpasse seg endringene. Ordningen utformes slik at kommunene mottar full kompensasjon over en viss egenandel per innbygger som er lik for alle berørte kommuner. Dette innebærer at de kommunene som har det største inntektsbortfallet prioriteres og vil få relativt høy kompensasjonsgrad.

Kompensasjonen for 2019 vil bli utbetalt etter at Stortinget har behandlet Revidert nasjonalbudsjett.

Departementet anser med dette vedtaket som oppfylt.

Krav til energiforsyning i byggt teknisk forskrift

Det vises til anmodningsvedtak nr. 351 (2017–2018) av 18. desember 2017:

«Stortinget ber regjeringen uten unødvendig opphold følge opp Stortingets vedtak 642 og 644, 10. mai 2016, om innføring av krav og bestemmelser i Byggt teknisk forskrift.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 1 S (2017–2018) og Innst. 16 S (2017–2018).

Departementet forstår anmodningsvedtak nr. 642 og 644 slik at Stortinget ønsker å skjerpe kravet til energiforsyning i byggt teknisk forskrift. Forslag til endring i byggt teknisk forskrift har vært på offentlig høring. I høringen ble det foreslått å følge opp anmodningsvedtakene gjennom å skjerpe dagens krav til energifleksible varmesystemer. Konkret ble det foreslått å forskriftsfeste at bygninger over 1 000 m² oppvarmet bruksareal skal ha energifleksible varmesystem som dekker minimum 80 pst. av normert netto varmebehov. Forslaget innebærer at det i større

grad legges til rette for energifleksible oppvarmingsløsninger.

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for energieffektive bygg med hensiktsmessige løsninger for energiforsyning. Det er flere pågående prosesser som vil ha betydning for energikrav i bygg. Stortinget ga i klimaforliket i 2012 føringer om at energikravene skal skjerpes til nesten null-energinivå i 2020. I EU pågår det prosesser med bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivet. Prosessene påvirker hverandre og kan innebære endringer i bygningsregelverket. Regjeringen ønsker å se helhetlig på energikrav i forbindelse med disse prosessene. Dette vil gi bedre grunnlag for en mest mulig hensiktsmessig innretning på energikravene. Regjeringen foreslår derfor at anmodningsvedtaket ikke følges opp.

Fjernvarmeanlegg i nye bygninger

Det vises til anmodningsvedtak nr. 642 (2015–2016) av 10. mai 2016:

«Stortinget ber regjeringen innføre en bestemmelse slik at der hvor kommuner har vedtatt tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg etter plan- og bygningsloven §27–5, kan kommunene vedta at nye bygninger utstyres med varmeanlegg slik at fjernvarme kan nyttes.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er et representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen og André N. Skjelstad om å beholde strenge miljøkrav til oppvarming i ny byggeforskrift (TEK 15), jf. Dokument 8:31 S og Innst. 248 S (2015–2016).

Det vises til omtale under anmodningsvedtak nr. 351 av 18. desember 2017 om krav til energiforsyning i byggt teknisk forskrift.

Energiforsyning i store bygg

Det vises til anmodningsvedtak nr. 644 (2015–2016) av 10. mai 2016:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at 60 pst. av netto varmebehov for bygg over arealgrensen på 1 000 m² kan dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er et representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Heikki Eidsvoll Holmås,

Karin Andersen og André N. Skjelstad om å beholde strenge miljøkrav til oppvarming i ny byggeforskrift (TEK 15), jf. Dokument 8:31 S og Innst. 248 S (2015–2016).

Det vises til omtale under anmodningsvedtak nr. 351 av 18. desember 2017 om krav til energiforsyning i byggteknisk forskrift.

2.6 Arbeids- og sosialdepartementet

Kap. 601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.

Post 70 Tilskudd

Bevilgningen på posten er 36,7 mill. kroner. Departementets utgifter til EU-kontingenter er betydelig lavere enn det som er lagt til grunn i saldert budsjett.

Bevilgningen foreslås redusert med 5 mill. kroner.

Kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten er 11 681,8 mill. kroner.

Midler til EESSI

EESSI-prosjektet ble etablert i 2016 og har som formål å sørge for at Norge innfrir EUs krav om at alle EU-/EØS-land skal kunne utveksle trygdeopplysninger elektronisk innen 2019. EUs sentrale prosjekt er noe forsinket. Dette har medført forsinkelser i medlemslandenes prosjekter. Som følge av forsinkelsen må prosjektet forlenges for å kunne implementere EESSI-løsningen fullt ut innen 2019. Forlengelsen vil gi en merkostnad som er anslått til 14 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 14 mill. kroner for å dekke merkostnader i etaten som følge av forsinkelser i det sentrale EU-prosjektet.

Midler til saksbehandling – endringer i AAP regelverk

Regelverket for arbeidsavklaringspenger ble endret fra 1. januar 2018. Endringen medførte blant annet økt saksmengde for Arbeids- og velferdsetaten og problemer med å avklare den videre retten til arbeidsavklaringspenger eller til andre ytelser for en del mottakere av arbeidsavklaringspenger. Videre har færre enn tidligere fått forlenget sin stønadperiode. Dette har ført til flere klager. Arbeids- og velferdsetaten har satt i

verk effektiviseringstiltak, men den sterke økningen i saksmengde har likevel ført til økt behov for å øke etatens kapasitet til klagesaksbehandling i 2019.

Bevilgningen foreslås økt med 15 mill. kroner for å øke etatens kapasitet til avklaring av videre rett til ytelse for mottakere av arbeidsavklaringspenger og klagesaksbehandling.

Nasjonal digital karriereveiledningstjeneste – Rammeoverføring til Kunnskapsdepartementet

Under kap. 605, post 01 er det bevilget 10 mill. kroner til Arbeids- og velferdsetaten til tiltak som forebygger ungdomsledighet gjennom karriereentrene i fylkene. Formålet er å bidra til mer tilgjengelig og målrettet karriereveiledning ved bruk av e-læringsplattformer og digitale verktøy til unge. Det foreslås at midlene overføres til Kunnskapsdepartementet for å støtte utviklingen av en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste med forventet oppstart i 2020.

Det foreslås å sette ned bevilgningen med 10 mill. kroner mot tilsvarende økning av bevilgningen under kap. 258, post 21.

Administrasjonsvederlag

Bevilgningen på kap. 605, post 01 foreslås økt med 1,1 mill. kroner som følge av høyere administrasjonsvederlag til Arbeids- og velferdsetaten, jf. omtale under kap. 3605, post 01.

Veterankontakt Oslo/Akershus

Det er besluttet at forsøksordningen med veterankontakt for Oslo/Akershus, som ble opprettet som en del av oppfølgingsplanen av Regjeringens handlingsplan «I tjeneste for Norge», skal videreføres som et prøveprosjekt for to år. Det er lagt til grunn at kostnaden til prosjektet dekkes innenfor driftsrammen. Forsøksordningen vil bli evaluert.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 20,1 mill. kroner.

Kap. 3605 Arbeids- og velferdsetaten

Post 01 Administrasjonsvederlag

Bevilgningen på posten er 9,3 mill. kroner. På grunn av økte årsverkssatser og forsinkelser i fak-

turering fra 2018, foreslås bevilgningen økt med 1,1 mill. kroner.

Post 06 Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag

Bevilgningen på posten er 27,6 mill. kroner. Det anslås nå at inntektene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes i hovedsak redusert antall nye bidragssaker, da flere inngår private avtaler og ikke har innkreving gjennom NAV Innkreving. En forventet økning i inntekten som følge av økt gebyrsats har ikke funnet sted.

Bevilgningen foreslås redusert med 2,3 mill. kroner.

Kap. 611 Pensjoner av statskassen

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 17,5 mill. kroner. Posten skal dekke utbetalinger for visse grupper som ikke har opptjente pensjonsrettigheter i Statens pensjonskasse. På grunnlag av oppdatert anslag foreslås det å redusere bevilgningen med 1,5 mill. kroner. Det foreslås at Arbeids- og sosialdepartementet får fullmakt til å regulere pensjoner fra statskassen på samme måte som for statspensjonister, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen foreslås redusert med 1,5 mill. kroner.

Kap. 612 Tilskudd til Statens pensjonskasse

Bevilgningen til Statens pensjonskasse er nettobudsjettet og anslås på bakgrunn av differansen mellom utgifter og inntekter. Tilskuddet til Statens pensjonskasse på kap. 612 foreslås økt med 932 mill. kroner til 3 497 mill. kroner. Utgiftene til pensjon mv. inkludert administrasjonskostnader anslås til om lag 27,5 mrd. kroner, mens inntekter fra premiebetalende virksomheter, medlemsinntekter mv. anslås til om lag 24 mrd. kroner.

Inntektene nedjusteres med 493 mill. kroner. Reduksjonen skyldes i hovedsak at anslaget for premieinntekter er redusert.

Utgiftene oppjusteres med til sammen 439 mill. kroner. Dette skyldes blant annet utbetalinger til sluttoppgjør som følge av at flere virksomheter har meldt seg ut av Statens pensjonskasse. Dette gjelder Avinor AS, Avinor Flysikring AS, Svalbard lufthavn AS, Entur AS og Norske Tog AS. Videre skyldes økningen i hovedsak at anslaget for utbetalte alderspensjoner er økt. Anslagsendringene gjennomgått over gir følgende utslag:

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 4 253 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 717 mill. kroner.

Post 22 Sluttoppgjør, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er -1 849 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 200 mill. kroner.

Post 70 For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 161 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 15 mill. kroner.

Kap. 613 Arbeidsgiveravgift til folketrygden

Post 70 For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 24 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås redusert med 1 mill. kroner som følge av at premiegrunnlaget er lavere enn tidligere lagt til grunn.

Kap. 614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

Boliglånsordningen for statsansatte og andre medlemmer av Statens pensjonskasse administreres av Statens pensjonskasse. Anslagene for boliglånsordningen er usikre og påvirkes av flere faktorer som blant annet utviklingen i boligmarkedet, forholdet mellom rentenivået i boliglånsordningen og i markedet generelt og lånebeløp per låntaker.

Både anslaget for nye boliglån (kap. 614) og anslaget for innfrielse og avdrag (kap. 3614) øker sammenlignet med anslaget i Saldert budsjett 2019. Anslagsendringen er basert på erfaringstall for søknadsinngangen i 2018 og tall hittil i 2019.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten er 27 mill. kroner. Posten gjelder utgifter til administrasjon av boliglånsordningen. Anslaget på posten er basert på samme volumforutsetninger som for post 90 Utlån.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner som følge av høyere etterspørsel etter boliglån enn tidligere forutsatt.

Post 90 Utlån, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 5 900 mill. kroner. Posten omfatter utbetaling av nye lån samt beregnede opptjente renter ved utgangen av året. Bevilgningen på posten foreslås økt med 4 200 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak at anslaget for antall utbetalte nye lån per uke i 2019 er økt fra 77 til 125 og at anslaget for gjennomsnittlig utbetalt beløp er økt med 85 000 kroner til 1 550 000 kroner.

Økningen må sees i sammenheng med at flere banker har varslet at de vil sette opp renten etter at Norges Bank besluttet å heve styringsrenten med 0,25 prosentenheter 21. mars 2019. Til sammenligning er første mulighet for ev. renteendring for boliglån i SPK 1. juli 2019. Videre ble lånerammen økt fra 1,7 til 2 mill. kroner per låntaker i forbindelse med lønnsoppgjøret for staten i 2018. Beregnede opptjente renter ved utgangen av 2019 er anslått til om lag 62 mill. kroner. Til sammenligning var anslaget i saldert budsjett 57 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 4 200 mill. kroner.

Kap. 3614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse*Post 01 Gebyrinntekter, lån*

Bevilgningen på posten er 23 mill. kroner og gjelder innbetaling av gebyrer for låntakere i boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner som følge av høyere etterspørsel etter boliglån.

Post 90 Tilbakebetaling av lån

Bevilgningen på posten er 10 900 mill. kroner og omfatter innfrielse og avdrag samt tilbakeføring av opptjente renter ved inngangen til året.

Forventet gjennomsnittlig innfridd beløp er økt med 25 000 kroner til 960 000 kroner. Forventede løpende avdrag er økt med 375 mill. kroner til 2 370 mill. kroner. Ekstraordinære avdrag er videreført med 600 mill. kroner. I motsatt retning er anslaget for antall innfrielse per måned redusert med 30 til 700. Basert på faktisk opptjente renter pr. 31.12.2018 utgjør tilbakeføring av opptjente renter ved inngangen til 2019 om lag 54 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 200 mill. kroner.

Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse*Post 80 Renter*

Bevilgningen på posten er 963 mill. kroner og gjelder innbetaling av renter fra lånekundene i boliglånsordningen i Statens pensjonskasse. Innbetalingen av renter anslås å øke med 85 mill. kroner. Økningen skyldes at gjennomsnittlig utlånsportefølje i 2019 er forventet å bli høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Tilsvarende som i Saldert budsjett 2019 er det budsjettert med en effektiv rente eksklusive gebyrer på 2,5 pst.

Bevilgningen foreslås økt med 85 mill. kroner.

Kap. 2470 Statens pensjonskasse*Post 24 Driftsresultat*

Kap. 2470, post 24 foreslås videreført med -17,4 mill. kroner. Det foreslås følgende justeringer på underpostene:

Post 24.2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen på underposten er 452,2 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås redusert med 3,4 mill. kroner mot økning av underpost 24.3 Avskrivninger.

Post 24.3 Avskrivninger

Bevilgningen på underposten er 127,1 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 3,5 mill. kroner som følge av høyere avskrivningsgrunnlag enn tidligere lagt til grunn. Økningen motsvares av tilsvarende reduksjon av post 24.2 Driftsutgifter og post 24.4 Renter av statens kapital.

Post 24.4 Renter av statens kapital

Bevilgningen på underposten er 0,3 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås redusert med 0,1 mill. kroner for 2019 mot økning av underpost 24.3 Avskrivninger.

Kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak*Post 76 Tiltak for arbeidssøkere, kan overføres*

Regjeringen foreslår å omdisponere 15 mill. kroner fra kap. 634, post 76 til kap. 634, post 77 Varig

tilrettelagt arbeid (VTA), jf. omtale under kap. 634, post 77.

Fra og med 4. februar 2019 ble rett til tiltakspenger for deltakere i Arbeids- og velferdsetaens oppfølgingstjenester i egen regi gjeninnført. Det anslås at det beregningstekniske tiltaksnivået blir om lag 800 plasser lavere som en følge av denne regelendringen.

Beregningsteknisk tilsvarende regjeringens forslag et samlet tiltaksnivå under kap. 634, post 01 og kap. 634, post 76 på om lag 58 500 plasser.

I tillegg innebærer forslaget et redusert behov for tilsagnsfullmakt til regnskapsmessig etterslep med utbetaling i 2020 på 2,3 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 77 Varig tilrettelagt arbeid, kan overføres

For å sikre at flere brukere får tilbud om varig tilrettelagt arbeid (VTA), foreslår regjeringen om lag 300 flere VTA-plasser i andre halvår 2019, eller om lag 150 plasser på årsbasis.

Forslaget innebærer et økt bevilgningsbehov på 15 mill. kroner, som foreslås dekket inn gjennom en omdisponering fra kap. 634, post 76, jf. omtale over.

I tillegg innebærer forslaget et økt behov for tilsagnsfullmakt til regnskapsmessig etterslep med utbetaling i 2020 på 3 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 660 Krigspensjon

Post 70 Tilskudd, militære, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 59 mill. kroner. Det er gjort mindre justeringer i anslagene for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås redusert med 1 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd, sivile, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 159 mill. kroner. Det er gjort mindre justeringer i anslagene for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 1 mill. kroner.

Kap. 664 Pensjonstrygden for sjømenn

Post 70 Tilskudd

Bevilgningen på posten er 37 mill. kroner. Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til dekning av krigsfartstillegg mv. etter sjømannspensjonsloven

§ 15, samt tilskudd som i henhold til statsgarantien skal dekke trygdens underskudd dersom det ikke er tilstrekkelig med midler i reguleringsfondet.

Anslag for tilskudd etter lovens § 15 er økt med 2 mill. kroner som følge av at anslaget for gjennomsnittlig antall mottakere er økt. Det forventes at trygden vil gå med overskudd i 2019.

Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner.

Kap. 666 Avtalefestet pensjon (AFP)

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen er 2 490 mill. kroner. Anslagene for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere er justert ned.

Bevilgningen foreslås redusert med 10 mill. kroner.

Kap. 667 Supplerende stønad til personer over 67 år

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 345 mill. kroner. Anslaget på posten nedjusteres hovedsakelig som følge av redusert anslag for gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner.

Kap. 2541 Dagpenger

Post 70 Dagpenger, overslagsbevilgning

I 2018 var de samlede utbetalingene til dagpenger 10 960 mill. kroner. I saldert budsjett for 2019 er dagpengebevilgningen 10 253 mill. kroner.

Den registrerte arbeidsledigheten har avtatt så langt i år, og det legges til grunn at det vil bli færre dagpengemottakere enn forutsatt i Saldert budsjett 2019.

Det foreslås at bevilgningen reduseres med 1 053 mill. kroner.

Kap. 5705 Refusjon av dagpenger

Post 70 Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs

Bevilgningen er 26 mill. kroner.

Med utgangspunkt i utviklingen det siste året foreslås det at bevilgningen reduseres med 13 mill. kroner.

Post 71 Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge

Bevilgningen er 0,8 mill. kroner.

Med utgangspunkt i forventet utvikling fremover foreslås det at bevilgningen reduseres med 0,5 mill. kroner.

Kap. 2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.

Post 70 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., overslagsbevilgning

I 2018 var utbetalingene gjennom ordningen 794 mill. kroner. I saldert budsjett for 2019 er bevilgningen 890 mill. kroner.

Med utgangspunkt i at utbetalingene i 2018 ble lavere enn anslått og forventet utvikling i 2019 foreslås det at bevilgningen reduseres med 45 mill. kroner.

Kap. 5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs

Post 70 Dividende

I 2018 utgjorde innbetalt dividende totalt 186 mill. kroner. I saldert budsjett for 2019 er bevilgningen 230 mill. kroner.

Med utgangspunkt i at inntektene i 2018 ble lavere enn anslått og forventet utvikling i 2019 foreslås det at bevilgningen reduseres med 30 mill. kroner.

Kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far

Post 70 Overgangsstønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen i 2019 er 1 940 mill. kroner. Grunnet en sterkere nedgang i antall mottakere av overgangsstønad enn forventet i 2018 nedjusteres anslaget for 2019.

Det foreslås at bevilgningen reduseres med 230 mill. kroner.

Post 72 Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, overslagsbevilgning

Bevilgningen i 2019 er 170 mill. kroner.

På bakgrunn av en lavere gjennomsnittlig ytelse enn forventet i 2018, som nå legges til grunn også i 2019, foreslås bevilgningen redusert med 23 mill. kroner.

Post 73 Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen i 2019 er 91,7 mill. kroner. I 2018 ble det foretatt en ompostering fra post 72 til post 73 under kap. 2620. Effekten av denne omposteringen har vært svakere enn lagt til grunn, og utgiftene har ikke økt like mye som anslått under post 73.

Det foreslås at bevilgningen reduseres med 19,7 mill. kroner.

Post 76 Bidragsforskott

Bevilgningen på posten er 704,2 mill. kroner. Utgiftene i 2018 ble høyere enn forventet, noe som gir et høyere inngangsnivå i 2019 enn lagt til grunn i saldert budsjett. Anslag for nedgang i saksvolumet fra 2018 er justert fra 4 pst. i saldert budsjett, til 3,5 pst. Volumet blir bestemt av antall barn i saker med forskudd, av det beløp som kan utbetales per barn og av hvor mye av tilstått forskudd som kommer til utbetaling.

Bevilgningen foreslås økt med 15,8 mill. kroner.

Kap. 2650 Sykepenger

Post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 37 190 mill. kroner.

Det trygdefinansierte sykefraværet ble redusert med 3,6 pst. fra 2017 til 2018, mot en antatt reduksjon på 4 pst. i Saldert budsjett 2019. Et noe høyere inngangsnivå fra 2018 medfører høyere utgifter på posten enn tidligere anslått. Anslaget for forventet sysselsettingsvekst er oppjustert fra 1,3 pst. i Saldert budsjett 2019 til 1,4 pst., noe som også trekker i retning høyere utgifter på posten. Tilsvarende som i Saldert budsjett 2019 forventes det nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet i 2019. Anslaget for veksten i sykepengegrunnlaget er nedjustert fra 3,25 pst. til 3,2 pst. Samlet innebærer disse endringene en økning i anslaget for utgiftene på posten.

Bevilgningen foreslås økt med 110 mill. kroner.

Post 71 Sykepenger for selvstendige, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 480 mill. kroner.

Utgiftene til sykepenger for selvstendige i 2018 endte noe lavere enn lagt til grunn i Saldert

budsjett 2019 som følge av sterkere nedgang i det trygdefinansierte sykefraværet enn anslått. Basert på regnskapstall forventes nå en reduksjon i det trygdefinansierte sykefraværet for selvstendige på 6 pst. i 2019, mot en antatt nullvekst i Saldert budsjett 2019. Anslaget for veksten i sykepengeregrunnlaget er nedjustert fra 3,25 pst. i Saldert budsjett 2019 til 3,2 pst. Alle disse endringene trekker i retning av lavere utgifter på posten. I motsatt retning trekker en oppjustering av forventet sysselsettingsvekst fra 1,3 pst. i Saldert budsjett 2019 til 1,4 pst. Samlet sett innebærer disse endringene en reduksjon i anslaget for utgiftene på posten.

Det foreslås å øke kompensasjonsgraden for sykepenge til selvstendig næringsdrivende fra 75 pst. til 80 pst. med virkning fra 1. oktober 2019. Dette anslås å ville gi en merutgift på 10 mill. kroner på posten i 2019. Helårseffekten anslås til 40 mill. kroner i 2020. Forslaget vil også gi mindreinntekter under folketrygden, jf. omtale under kap. 5700, post 71.

Bevilgningen foreslås redusert med 100 mill. kroner.

Post 72 Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 000 mill. kroner

Utgiftene i 2018 ble om lag 84 mill. kroner lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Det må ses i lys av at regnskapstall og opplysninger fra forvaltningen indikerer at det vil ta noe lengre tid enn tidligere lagt til grunn før effekten av ny pleiepengeordning inntreffer. Tiltakseffekten for 2018 av ny pleiepengeordning er derfor nedjustert, samtidig som tiltakseffekten for 2019 nå er noe oppjustert sammenlignet med det som ble lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Samlet innebærer disse endringene en reduksjon i utgiftsanslaget for 2019 på om lag 60 mill. kroner.

Det foreslås å åpne for skjønnsmessig gradering av pleiepenger fra 1. juli 2019, slik at det skal tas hensyn til foreldre som ikke kan skaffe seg arbeidsinntekt selv om barnet er under tilsyn av andre (for eksempel på grunn av nattevåk eller konstant beredskap). Dette anslås å ville gi en merutgift på 6,5 mill. kroner i 2019 som følge av at flere foreldre vil få ugraderte pleiepenger. Helårseffekten anslås til 13 mill. kroner i 2020.

Bevilgningen foreslås redusert med 53,5 mill. kroner.

Post 75 Feriepenger av sykepenge, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 2 080 mill. kroner. Høyere utgifter til sykepenge for arbeidstakere i 2018 enn antatt i Saldert budsjett 2019, jf. omtale under post 70, samt økt anslag for feriepengeandel i 2019, medfører høyere utgifter på posten enn anslått i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås økt med 20 mill. kroner.

Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger

Post 70 Arbeidsavklaringspenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 31 670 mill. kroner.

I 2018 var det i gjennomsnitt om lag 132 700 mottakere av arbeidsavklaringspenger. Det anslås nå at gjennomsnittlig antall mottakere i 2019 blir om lag 118 100, en reduksjon på 9 100 mottakere sammenlignet med det som ble lagt til grunn i Saldert budsjett. Anslaget for gjennomsnittlig antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i 2019 reduseres med 4 600 som følge av økt overgang til uføretrygd, og med 4 900 som følge av økt overgang til andre tilstander. I motsatt retning øker anslaget for antall mottakere isolert sett noe som følge av økt tilgang. Utgiftsanslaget nedjusteres som følge av økt overgang fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd og økt overgang til andre tilstander med henholdsvis 1 145 og 1 220 mill. kroner. Økt tilgang og andre mindre endringer bidrar isolert sett til en liten økning av anslaget på posten.

Bevilgningen foreslås redusert med 2 240 mill. kroner.

Post 71 Tilleggsstønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 229,6 mill. kroner.

Anslaget for endring i antall mottakere i 2019 er redusert fra -3,9 pst., som lå til grunn for Saldert budsjett 2019, til -18,6 pst. Også i 2018 ble reduksjonen i antall mottakere større enn antatt i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås redusert med 47,6 mill. kroner.

Post 72 Legeerklæringer

Bevilgningen på posten er 425 mill. kroner.

Anslaget for volumvekst i 2019 er redusert fra 1,0 pst., som lå til grunn for budsjettanslaget i Saldert budsjett 2019, til -5,6 pst.

Bevilgningen foreslås redusert med 35 mill. kroner.

Kap. 2655 Uførhet

Post 70 Uføretrygd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 92 950 mill. kroner.

I 2018 var det i gjennomsnitt om lag 332 500 mottakere av uføretrygd. Det anslås nå at gjennomsnittlig antall mottakere i 2019 blir om lag 346 300. Det er en økning på om lag 5 400 mottakere sammenlignet med det som ble lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig høyere overgang fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd enn tidligere lagt til grunn. Høyere anslag for antall mottakere øker utgiftsanslaget med om lag 1 270 mill. kroner. Videre ble utgiftene i 2018 høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Sammen med enkelte andre mindre endringer bidrar dette til en ytterligere økning av anslaget for utgiftene på posten.

Bevilgningen foreslås økt med 1 540 mill. kroner.

Post 75 Menerstatning ved yrkesskade, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 86 mill. kroner.

Regnskapsutviklingen i 2018 og utviklingen så langt i 2019 tilsier lavere utgifter enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås redusert med 16 mill. kroner.

Post 76 Yrkesskadetrygd, gml. lovgivning, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 41 mill. kroner.

Posten dekker utgifter til uførepensjon for yrkesskader inntruffet før 1971, og utgiftene for denne posten faller marginalt fra år til år. De siste prognosene tilsier at utgiftene ser ut til å bli 1 mill. kroner lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Bevilgningen foreslås redusert med 1 mill. kroner.

Kap. 2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.

Post 70 Grunnstønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 761,6 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås redusert med 21,6 mill. kroner.

Post 71 Hjelpestønad, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 514,7 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås økt med 25,3 mill. kroner.

Post 73 Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning

Bevilgningen på posten er 130 mill. kroner for 2019. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig at utgiftene i 2018 ble lavere enn ventet og en forventet volumnedgang på 2 pst. i 2019 istedenfor nullvekst.

Bevilgningen foreslås redusert med 4 mill. kroner.

Post 74 Tilskudd til biler

Bevilgningen på posten er 846,9 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig at utgiftene i 2018 ble lavere enn ventet og at anslått volumvekst for 2019 er redusert fra 20 til 10 pst. I tillegg anslås utgiftene som følge av at personer med tidvis utagerende adferd fra 2019 kan få innvilget tilrettelagt bil å bli lavere enn lagt til grunn.

Bevilgningen foreslås redusert med 111,9 mill. kroner.

Post 75 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler

Bevilgningen på posten er 3 369,6 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019.

Bevilgningen foreslås redusert med 29,6 mill. kroner.

Post 77 Ortopediske hjelpemidler

Bevilgningen på posten er 1 637,3 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig at utgiftene i 2018 ble lavere enn ventet og at anslått volumvekst for 2019 er redusert fra 4 til 1 pst.

Bevilgningen foreslås redusert med 67,3 mill. kroner.

Post 78 Høreapparater

Bevilgningen på posten er 737,7 mill. kroner. Det anslås nå at utgiftene vil bli noe lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Dette skyldes hovedsakelig at utgiftene i 2018 ble lavere enn ventet og at anslått volumvekst for 2019 er redusert fra 4 til 2 pst.

Bevilgningen foreslås redusert med 27,7 mill. kroner.

Post 79 Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år

Bevilgningen på posten er 50,5 mill. kroner. Utgiftene til aktivitetshjelpemidler har vært økende siden ordningen ble innført fra 1. juli 2014. Siden bevilgningen er rammestyrkt, er det åpnet for at det kan gis avslag hvis bevilgningen er brukt opp selv om vilkårene for å få tildelt aktivitetshjelpemidler er oppfylt. Regjeringen foreslår en engangsøkning i bevilgningen i 2019. Dette innebærer at flere personer som oppfyller vilkårene for ordningen vil få tildelt aktivitetshjelpemidler. Det vil bli igangsatt en evaluering av ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år i 2019. Et av formålene med evalueringen vil være å se på hvordan ordningen kan innrettes slik at flest mulig i målgruppen skal kunne motta aktivitetshjelpemidler.

Bevilgningen foreslås økt med 15 mill. kroner.

Kap. 2670 Alderdom

Bevilgningen til alderspensjon er samlet på 232 178 mill. kroner. Anslagene for utgiftene er samlet sett nedjustert med 138 mill. kroner. Dette skyldes nedjustering både av anslagene for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere. Lavere anslag for gjennomsnittlig ytelse gir en reduksjon på til sammen 101 mill. kroner, i all hovedsak som følge av lavere anslått vekst i grunnbeløpet. Lavere anslag for gjennomsnittlig antall mottakere gir en reduksjon på 37 mill. kroner.

Post 70 Grunnpensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 75 740 mill. kroner. Anslaget på posten nedjusteres som følge av redusert anslag for gjennomsnittlig ytelse og antall mottakere.

Bevilgningen foreslås redusert med 170 mill. kroner.

Post 72 Inntekstspensjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 2 730 mill. kroner. Det er gjort justeringer i anslagene både for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 10 mill. kroner.

Post 73 Sært tillegg, pensjonstillegg mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 6 158 mill. kroner. Posten dekker flere ulike tillegg. Anslag for særtillegg og minstenivåtillegg justeres opp som følge av endrede prognoser for 2019. Det er også gjort enkelte mindre justeringer av anslagene for de øvrige komponentene som inngår i denne posten.

Bevilgningen foreslås økt med 22 mill. kroner.

Kap. 2680 Etterlatte*Post 71 Tilleggspensjon, overslagsbevilgning*

Bevilgningen på posten er 805 mill. kroner. Anslaget på posten oppjusteres hovedsakelig som følge av økt anslag for gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner.

Post 72 Sært tillegg, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 85 mill. kroner. Det er gjort mindre justeringer i anslagene for gjennomsnittlig ytelse og gjennomsnittlig antall mottakere.

Bevilgningen foreslås redusert med 2 mill. kroner.

Kap. 2686 Stønad ved gravferd*Post 70 Stønad ved gravferd, overslagsbevilgning*

Bevilgningen er 196 mill. kroner. Anslaget på posten justeres opp, hovedsakelig som følge av at anslag for gjennomsnittlig antall mottakere er økt.

Bevilgningen foreslås økt med 9 mill. kroner.

Kap. 3635 Ventelønn mv.*Post 01 Refusjon statlig virksomhet mv.*

Bevilgningen er 8 mill. kroner. Refusjonsgraden er usikker, men forventes å øke fremover.

På bakgrunn av dette, og forventninger om en noe mindre nedgang i volum i 2019 enn lagt til grunn i saldert budsjett, foreslås bevilgningen økt med 1 mill. kroner.

Kap. 5701 Diverse inntekter*Post 71 Refusjon ved yrkesskade*

Bevilgningen på posten er 940 mill. kroner.

En vesentlig del av folketrygdens utgifter ved yrkesskade blir finansiert av arbeidsgivere ved en refusjonsordning knyttet til den obligatoriske yrkesskadeforsikringen etter lov av 16. juni 1989 nr. 65. Refusjonen skjer gjennom en fastsatt pro-sentsats av de faktiske erstatningsutbetalinger fra forsikringsgiverne.

På bakgrunn av forventede innbetalinger av refusjoner anslås det at inntektene på posten i 2019 vil utgjøre 774,5 mill. kroner. Dette utgjør en reduksjon på 165,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett.

Bevilgningen foreslås redusert med 165,5 mill. kroner.

Post 86 Innkreving feilutbetalinger

Bevilgningen på posten er 1 150 mill. kroner i 2019. Det forventes en økning i inntekter som i vesentlig grad skyldes forsinkelser i fakturering av etteroppgjør for uføre for 2018, som overføres til NAV Innkreving høsten 2019. Det regnskapsføres også inntekter fra Helfo under posten. Det vises til noe usikkerhet i anslaget på grunn av varierende antall feilutbetalingssaker gjennom året.

Bevilgningen foreslås økt med 55 mill. kroner.

Post 87 Diverse inntekter

Bevilgningen på posten er 27 mill. kroner i 2019. Det inntektsføres bl.a. inntekter fra straffegebyr fra Aa-register, renter og avdrag attføringslån og refusjon av tolketjenester på stønadsområdet. Inntektsanslaget reduseres med 7,8 mill. kroner pga. ny regnskapspraksis for bokføring av refusjoner av helsetjenester i utlandet ved Helfo fra og med februar 2019. Endringen medfører at Helfo ikke lenger har behov for å benytte kap. 5701, post 87.

Bevilgningen foreslås redusert med 7,8 mill. kroner.

Post 88 Hjelpemiddelsentraler, m.m.

Bevilgningen på posten er 63 mill. kroner.

Post 88 omfatter inntekter fra salg av brukte biler, og gjeldsoppgjør på bilområdet, i tillegg til salg av hjelpemidler, gjeldsoppgjør for næringslån, og innbetaling av dagbøter. For 2019 er ansla-

get endret på grunn av høyere innbetalinger de siste månedene.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner.

2.7 Helse- og omsorgsdepartementet**Kap. 700 Helse- og omsorgsdepartementet***Post 01 Driftsutgifter*

Det foreslås å redusere bevilgningen med 4,9 mill. kroner i forbindelse med at finansieringen av IKT-tjenester fra Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon endres fra brukerfinansiering til bevilgningsfinansiering, jf. omtale i Kommunal- og moderniseringsdepartementets Prop. 1 S (2018–2019).

Kap. 701 E-helse, helseregistre mv.*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres*

Bevilgningen foreslås økt med 12,4 mill. kroner, hvorav 6,4 mill. kroner flyttes fra kap. 762, post 21. Midlene er knyttet til EPJ-løftet som ble etablert for å sørge for kvalitetsheving av fastlegers og privatpraktiserende spesialisters EPJ-systemer (elektronisk pasientjournal). Et formål med EPJ-løftet er å bidra til effektiv og smidig implementering av løsninger i EPJ for disse gruppene. Samlet avsetning og konkrete prosjekter i EPJ-løftet fastsettes i protokoll til de årlige tarifforhandlingene mellom staten ved Helse- og omsorgsdepartementet, Legeforeningen og fysioterapiorganisasjonene.

Kap. 704 Helsearkivet*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres*

Bevilgningen foreslås økt med 3 mill. kroner mot tilsvarende forslag om økning i inntekter over nytt kap. 3704, post 02. Forslagene om bevilgningsendringer er knyttet til avlevering av arkivmaterie-ll. Det foreslås også en merinntektsfullmakt mellom postene, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 3704 (Nytt) Helsearkivet*Post 02 (Ny) Diverse inntekter*

Det foreslås å opprette nytt kap. 3704, post 02 til føring av inntekter knyttet til avlevering av arkivmaterie-ll. Kap. 3704, post 02 foreslås bevilget med 3 mill. kroner mot tilsvarende forslag om økning i bevilgning på kap. 704, post 21.

Kap. 709 Pasient- og brukerombud*Post 01 Driftsutgifter*

Det vises til behandling av Prop. 1 S (2018–2019), jf. Innst. 11 S (2018–2019). Det foreslås å flytte 2 mill. kroner fra posten til kap. 765, post 21 for å styrke arbeidet med psykisk helse, vold og rus.

Kap. 710 Vaksiner mv.*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres*

Bevilgningen foreslås økt med 12,2 mill. kroner til innkjøp av koppevaksine til etablering av et nasjonalt beredskapslager. Politiets sikkerhetstjeneste, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Folkehelseinstituttet og Forvarets forskningsinstitutt har levert en oppdatert vurdering av kopper ved bruk i bioterrorisme, i tillegg til en ny vurdering av beredskapsnivået mot kopper. Det anbefales at Norge etablerer lager av flere typer koppevaksine til bruk i forskjellige situasjoner og målgrupper. Det vises for øvrig til omtale under kap. 745, post 01.

Kap. 714 Folkehelse*Post 60 Kommunale tiltak, kan overføres, kan nyttes under post 21*

Bevilgningen foreslås redusert med 2,6 mill. kroner for å prioritere andre tiltak.

Post 79 Andre tilskudd, kan overføres, kan nyttes under post 21

Som det fremgår av Prop. 1 S (2018–2019) og Innst. 11 S (2018–2019) er 3 mill. kroner i tilskudd til Mental Helse Ungdom (MHU) videreført til drift av Psykologistudentenes opplysningsarbeid for unge (POFU). Formålet med POFU er at elever skal bli bedre i stand til å ivareta egen psykisk helse og vite hva de skal gjøre dersom de selv eller venner/nære opplever psykiske vansker. Det er også et mål at lærerne skal bli mer bevisst på elevenes psykiske helse og lære hvordan de kan se og oppdage signaler på at elever har det vanskelig. Gjennom POFU får også psykologistudentene kunnskap om og erfaring med ungdoms psykiske helse og sosiale hverdag, og forebyggende arbeid i skolen. MHU har i 2018 fungert som vertsorganisasjon for POFU, men siden dette ikke lenger er aktuelt for 2019 foreslås det at 3 mill. kroner til ovennevnte formål inngår i tilskuddsordningen «Psykisk helse i skolen» i 2019.

Kap. 732 Regionale helseforetak*Post 70 Særskilte tilskudd, kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75*

Det foreslås å redusere bevilgningen med 30 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 761, post 73. Midlene ble bevilget gjennom Stortingets behandling av Prop. 1 S (2018–2019) til etablering av et hospice i Malvik. Det vises til omtale på kap. 761, post 73.

Post 72 Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 647 mill. kroner knyttet til økt pensjonskostnad, jf. omtale under kap. 732, post 86.

Post 73 Basisbevilgning Helse Vest RHF, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 227 mill. kroner knyttet til økt pensjonskostnad, jf. omtale under kap. 732, post 86.

Post 74 Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 172 mill. kroner knyttet til økt pensjonskostnad, jf. omtale under kap. 732, post 86.

Post 75 Basisbevilgning Helse Nord RHF, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 154 mill. kroner knyttet til økt pensjonskostnad, jf. omtale under kap. 732, post 86.

*Post 76 Innsatsstyrt finansiering, overslagsbevilgning**Aldersgrense for egenandelsfritak*

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) ble det bevilget 2,5 mill. kroner på kap. 732, post 77 i forbindelse med endret aldersgrense for egenandelsfritak for pasientbehandling ved barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker og psykiatriske ungdomsteam. Disse midlene skal tilføres sektoren gjennom ISF-refusjonen og er derfor plassert på feil post. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 2,5 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på post 77.

Aktivitetsutvikling ISF 2018

I Saldert budsjett 2018 ble det budsjettert med en aktivitetsvekst på 1,6 pst. i sykehusene fra 2017 til 2018, med utgangspunkt i anslag for 2017 basert på aktivitetstall per første tertial. Endelig aktivitet i 2017 ble lavere enn forutsatt. Dette innebærer at Saldert budsjett 2018 ga rom for en aktivitetsvekst i sykehusene fra 2017 til 2018 på 1,9 pst.

Det vises til Prop. 25 S (2018–2019) og Innst. 114 S (2018–2019) hvor bevilgningen for 2018 ble økt med samlet 76,8 mill. kroner. Beløpet knytter seg til en økning på 162,9 mill. kroner som følge av oppdatert prognose for aktivitet i 2018 og en reduksjon på 86,1 mill. kroner iht. endelig avregning for 2017.

Oppdaterte analyser for hele årsaktiviteten i 2018 tilsier at det samlet er utbetalt om lag 262 mill. kroner for mye i 2018, utover det som ble lagt til grunn i Prop. 25 S (2018–2019). Analysene for 2018 tilsier at reell aktivitetsvekst i 2018 er om lag 1,6 pst. Dette er om lag 0,3 prosentpoeng lavere aktivitetsvekst enn det Saldert budsjett 2018 ga rom for.

Tallene over inkluderer poliklinisk psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Aktiviteten i 2018 innenfor poliklinisk psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling alene ble 2,7 pst. større enn forutsatt i Saldert budsjett 2018, som la til grunn en aktivitetsvekst tilsvarende 1,6 pst.

Helse- og omsorgsdepartementet vil komme tilbake til endelig avregning for 2018 i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet for 2019, inkludert eventuelle justeringer som følge av behandling av enkeltsaker i avregningsutvalget. Eventuelle mer- eller mindre utbetalinger i 2018 vil på vanlig måte bli motregnet mot a-kontoutbetalingene til de regionale helseforetakene for 2019.

Post 77 Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, overslagsbevilgning

Aktivitetsutvikling

I Saldert budsjett 2018 var det lagt til rette for en vekst i laboratorie- og radiologisk aktivitet på om lag 6,8 pst. fra 2017 til 2018. Endelige tall for 2018 viser at utbetalingene ble 2 877 mill. kroner, eller 8 pst., lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2018. Dette skyldes både lavere utbetalinger til laboratorievirksomhet enn det som var lagt til grunn og at utgiftsanslaget som lå til grunn for Saldert budsjett 2018 var noe høyt.

I Saldert budsjett 2019 ble det lagt til grunn en aktivitetsvekst på om lag 2,9 pst. fra 2018 til 2019.

Prognosen for 2019, basert på oppdaterte aktivitetstall per februar 2019, indikerer at utbetalingene vil bli om lag 109 mill. kroner lavere enn det som var lagt til grunn i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 109 mill. kroner.

Aldersgrense for egenandelsfritak

Bevilgningen foreslås redusert med 2,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på post 76. Det vises til nærmere omtale under kap. 732, post 76.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 111,5 mill. kroner.

Post 86 Driftskreditter

I Prop. 1 S (2018–2019) ble det lagt til grunn en pensjonskostnad på 11 800 mill. kroner. Oppdaterte beregninger fra pensjonsleverandørene gir et nytt anslag for pensjonskostnaden for 2019 på 13 000 mill. kroner, noe som er 1 200 mill. kroner høyere enn tidligere forutsatt. Dette forklares hovedsakelig ved tre forhold: endringer i de økonomiske forutsetningene som ligger til grunn for beregning av pensjonskostnaden, mindre pensjonsmidler enn forutsatt grunnet uventet svak avkastning i finansmarkedet høsten 2018 og noe økende bestand. Basisbevilgningen til de regionale helseforetakene foreslås samlet økt med 1 200 mill. kroner som følge av dette, jf. kap. 732, postene 72–75. Tilførselen av driftskreditt til de regionale helseforetakene foreslås dermed redusert med 1 200 mill. kroner.

I 2018 vedtok Stortinget nye samordningsregler for offentlig tjenstepensjon. Gitt Stortingets behandling av endringer i lov om Statens pensjonskasse i 2019, vil det kunne bli endringer i beregningene av offentlig tjenstepensjonsytelser med virkning fra 1.1.2020. Regnskapsmessig vil virkningene av dette trolig måtte hensyntas i regnskapene for de statlige helseforetakene i 2019. Regjeringen vil komme tilbake til håndtering av eventuelle bevilgningsmessige endringer som følge av dette.

Kap. 740 Helsedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 5,5 mill. kroner. I Prop. 1 S (2018–2019) ble det lagt til grunn at forslag om avvikling av meldeordningen knyttet

til spesialisthelsetjenestelovens § 3-3 skulle tre i kraft fra 1. januar 2019 og bevilgningen til Helse- direktoratet ble redusert med utgangspunkt i hel- årseffekt. Avviklingen vil nå få en halvårseffekt. Forslaget finansieres gjennom en tilsvarende reduksjon av Helsetilsynets bevilgning på kap. 748, post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner for å utvikle nye pakkeforløp som skal bidra til helhet- lige, kunnskapsbaserte og standardiserte pasient- forløp og til at pasienter får rett behandling til rett tid. Arbeidet med pakkeforløp for muskel- og skje- lett lidelser, smertebehandling og utmattelse og arbeidet med likeverdig og effektiv utredning av ADHD etter «Namsos-modellen» skal prioriteres.

Kap. 744 Direktoratet for e-helse

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås økt med 23 mill. kroner til sluttoppgjør i forbindelse med overføring av ansatte fra Direktoratet for e-helse til Norsk Hel- senett SF. Ved fratreden og overgang til ny stilling i annen statlig virksomhet utbetales sluttoppgjør. Dette innebærer at arbeidstaker som fratrer skal ha utbetalt de feriepengene som er opptjent i stillin- gen. Direktoratet for e-helse må derfor utbetale sluttoppgjør i 2019 for de ansatte som slutter i direktoratet.

Regjeringen tar sikte på å etablere ny tjeneste- leverandør på e-helseområdet med utgangspunkt i Norsk Helsenett SF fra 1. januar 2020. Regjerin- gen legger opp til at Direktoratet for e-helses rolle som fagorgan, premissgiver og pådriver på e- helseområdet tydeliggjøres. Dette skal bidra til en mer helhetlig og forutsigbar digitalisering av helse- og omsorgssektoren.

Opgaver knyttet til de eksisterende nasjonale e-helseløsningene helsenorge.no, kjernejournal, e-resept og grunndata overføres til Norsk Helse- nett SF. Oppgaver knyttet til nye tiltak i den nasjo- nale e-helseporteføljen beholdes i Direktoratet for e-helse. Som en følge av oppgaveoverføringen tydeliggjøres skillet mellom Direktoratet for e-hel- ses rolle som forvaltningsorgan og Norsk Helse- nett SFs rolle som tjenesteleverandør på e-helse- området. Det tas sikte på å overføre 230 årsverk.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 20 mill. kroner til gjennomføring av forprosjekt for helhetlig sam- handling og felles kommunal journal og til kvali- tetssikring (KS2). Kommunenes pasientjournal- løsninger har i dag funksjonelle mangler, bl.a. innenfor samhandling og informasjonssikkerhet. En stor andel av løsningene er over ti år gamle og mange kommuner må erstatte de eksisterende løsningene i løpet av få år. Forprosjektet omhand- ler alle landets kommuner utenom Midt-Norge, hvor kommunene skal knytte seg til Helseplattfor- men. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til videre prosess etter gjennomført KS2.

Kap. 745 Folkehelseinstituttet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås økt med 600 000 kroner til etablering av nasjonalt beredskapslager med kop- pevaksiner, herunder stabiliseringsstudier, trans- port mv. Det vises for øvrig til omtale under kap. 710, post 21.

Kap. 746 Statens legemiddelverk

Post 01 Driftsutgifter

Legemiddelmangel

Statens Legemiddelverk mottar langt flere meldin- ger om legemiddelmangel enn tidligere. For at Legemiddelverket skal kunne håndtere den økte saksmengden knyttet til mangelsituasjoner fore- slås det å øke bevilgningen til Legemiddelverket med 4 mill. kroner.

Produktregelverket elektromedisinsk utstyr

Forvaltningsansvaret for produktregelverket for elektromedisinsk utstyr ble overført fra Justis- og beredskapsdepartementet til Helse- og omsorgs- departementet med virkning fra 8. mars 2019. I forbindelse med ansvarsoverføringen foreslås det å flytte 1,1 mill. kroner fra kap. 451, post 01 til Statens legemiddelverk.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 5,1 mill. kroner.

Kap. 747 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås økt med 2,4 mill. kroner mot tilsvarende økning i inntekter over kap. 3747, post 04, knyttet til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhets (DSA), tidligere Statens strålevern, arbeid med å forberede og avgi innstilling om søknader om konsesjon fra Institutt for energiteknikk (IFE) etter atomenergiloven, samt føre tilsyn med at regelverket etterleves og konsesjonsvilkårene oppfylles. Kompetansen til å fastsette konsesjonsgebyr og tilsynsavgift etter atomenergiloven § 57 er i forskrift delegert til Helse- og omsorgsdepartementet. Konsesjonsgebyret foreslås økt med 1,4 mill. kroner, til totalt 2,1 mill. kroner i 2019, som følge av økt aktivitet knyttet til konsesjon for atomanlegget i Halden. Videre foreslås tilsynsavgiften økt med 950 000 kroner knyttet til intensivert tilsyn ved IFEs atomanlegg og avfallslagre.

I tillegg foreslås å flytte 2,9 mill. kroner fra kap. 747, post 21 knyttet til at bevilgninger til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhets (DSA) arbeid med tilsyn av IFEs anlegg er plassert på feil post.

Samlet foreslås bevilgningen økt med 5,3 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 2,6 mill. kroner knyttet til realistisk budsjettering av utgifter gitt inntektskrav knyttet til eksternt finansiert virksomhet. Videre foreslås bevilgningen redusert med 2,9 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon i inntekter over kap. 3747, post 02 knyttet til at Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet over tid har hatt nedgang i eksternt finansierte oppdrag. I tillegg foreslås å flytte 2,9 mill. kroner til kap. 747, post 01, jf. omtale der.

Samlet foreslås bevilgningen redusert med 3,2 mill. kroner.

Kap. 3747 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Post 02 Diverse inntekter

Det foreslås å redusere kap. 3747, post 02, med 2,9 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon i utgiftene under kap. 747, post 21.

Post 04 Gebyrinntekter

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhets (DSA) forbereder og avgir innstilling om søknader om konsesjon fra Institutt for energiteknikk (IFE) etter atomenergiloven, samt fører tilsyn med at atomenergiloven etterleves og konsesjonsvilkårene oppfylles. Kompetansen til å fastsette konsesjonsgebyr og tilsynsavgift etter atomenergiloven § 57 er i forskrift delegert til Helse- og omsorgsdepartementet. Formålet for posten foreslås endret, blant annet som følge av at Norsk nukleær dekommisjonering (NND) vil overta ansvar og konsesjon for IFEs atomanlegg, til at bevilgningen er knyttet til inntekter fra gebyr for behandling av søknad om konsesjon etter atomenergiloven og tilsynsavgift i forbindelse med oppføring og drift av atomanlegg. Bevilgningen foreslås økt med 2,4 mill. kroner mot tilsvarende økning i utgiftene under kap. 747, post 01.

Kap. 748 Statens helsetilsyn

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås redusert med 5,5 mill. kroner knyttet til halvårseffekt av avvikling av meldeordningen for spesialisthelsetjenesten. Det vises for øvrig til omtale under kap. 740, post 21.

Kap. 761 Omsorgstjeneste

Post 61 Vertskommuner

Bevilgningen foreslås økt med 24 mill. kroner. Telling og uttrekk av midler ved frafall av beboere gjennomføres hvert år frem til alle beboere er falt fra, og tilskuddsordningen er avvirket i sin helhet. Uttrekket var for høyt i 2016 og 2017, noe som ble delvis rettet opp i Prop. 1 S for 2019. Nye beregninger viser at vertskommunene, som følge av for høyt uttrekk i 2016 og 2017, har fått 26,9 mill. kroner for lite i tilskudd for perioden 2016–2019. Samtidig har Hå kommune fått 2,9 mill. kroner for mye utbetalt for perioden 2016–2019. Det foreslås at 26,9 mill. kroner tilbakeføres de kommunene som har fått for lite utbetalt, samtidig som Hå kommune får 2,9 mill. kroner mindre utbetalt i 2019 enn tidligere anslått.

Post 62 Dagaktivitetstilbud, kan overføres

Bevilgningen foreslås redusert med 15 mill. kroner som følge av overført mindreforbruk i 2018. Det vil fortsatt være disponibelt beløp på posten

Tabell 2.1 Foreslåtte maksimale anleggskostnader og tilskuddssatser per person 2019 i 1000 kr.

	Pressområde- kommuner	Andre kommuner
Maksimalt godkjent anleggskostnad, 5 pst. av godkjent anleggskostnad for sykehjem	190	166
Tilskuddssats 55 pst. av godkjent anleggskostnad	105	91

slik at det kan legges til rette for etablering av 450 nye plasser i 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Post 63 Investeringsstilskudd – rehabilitering, kan overføres, kan nyttes under post 69

Tilskudd til lokalkjøkken

Bevilgningen foreslås økt med 625 000 kroner til opprettelse av et investeringsstilskudd til lokale kjøkkenløsninger med eget produksjonskjøkken fra 1. oktober 2019. Det foreslås en tilsagnsramme på 12,5 mill. kroner, jf. romertallsvedtak. Bevilgningen på 625 000 kroner er knyttet til første års utbetaling i 2019. Tilskuddet skal forvaltes av Husbanken. Det foreslås at driftsbevilgningen til Husbanken over kap. 2412, post 01 økes med 2 mill. kroner til å dekke utviklings- og driftskostnader. For at Husbanken skal få tid til å klargjøre søknads- og saksbehandlingsløsningen innføres ordningen fra 1. oktober 2019.

Opprettelsen av et tilskudd til lokalt produksjonskjøkken er en del av kvalitetsreformen for eldre – Leve hele livet (2019–2023). Ordningen gjelder tilskudd til etablering eller gjenetablering av lokale kjøkkenløsninger med eget produksjonskjøkken i eksisterende sykehjem og omsorgsboliger for personer med heldøgns tjenestetilbud. Målet er å gjøre mat og måltider til en bedre opplevelse og styrke det ernæringsmessige tilbudet ved å bringe matlaging tettere på beboerne i sykehjem og omsorgsboliger. For å skape nærhet mellom matlagingen og beboerne er det ønskelig at kjøkkenløsningen utformes slik at produksjonen av mat er åpen med minst en vegg ut mot fellesareal/spiseplass.

Maksimal godkjent anleggskostnad per heldøgns bruker vil utgjøre 5 pst. av maksimal anleggskostnad for en sykehjemsplass, jf. investeringsordningen for heldøgns omsorgsplasser. Tilskuddet følger samme regelverk som investeringsordningen for sykehjem med dekning av inntil 55 pst. av godkjent anleggskostnad.

Det legges til grunn samme utbetalingsprofil for tilskudd til lokalkjøkken som for tilskudd til heldøgns omsorgsplasser, slik at 5 pst. av tilsagns-

ramme kommer til utbetaling det første året, 15 pst. andre år, 30 pst. tredje år, 30 pst. fjerde år og 20 pst. femte år.

Ytterligere 900 heldøgns omsorgsplasser

På grunn av stor søknadsinngang til investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser foreslås bevilgningen økt med 39,2 mill. kroner i 2019. Dette innebærer at det kan gis tilsagn om tilskudd til rehabilitering/modernisering og utskiftning av ytterligere 450 plasser.

Dette innebærer en økning av tilsagnsrammen i 2019 på 783,8 mill. kroner. Total tilsagnsramme for 2019 blir da 2 090,1 mill. kroner, tilsvarende 1 200 heldøgns omsorgsplasser. Tilsagnsfullmakten foreslås økt til 8 753,8 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Det foreslås i tillegg å øke tilskuddet til 450 heldøgns omsorgsplasser til netto tilvekst, jf. omtale under kap. 761, post 69. Samlet foreslås det å øke bevilgningen til investeringsstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser med 78,4 mill. kroner og tilsagnsrammen med 1 567,6 mill. kroner til tilskudd til ytterligere 900 heldøgns omsorgsplasser i 2019. Samlet tilsagnsramme økes til 4 180,1 mill. kroner i 2019, svarende til 2 400 heldøgns omsorgsplasser.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 39,8 mill. kroner.

Samlet tilsagnsramme blir 8 765,6 mill. kroner.

Post 65 Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene, overslagsbevilgning

Et forsøk med statlig finansiering av kommunale omsorgstjenester startet opp 1. mai 2016. I forsøket er omsorgstjenestene finansiert etter to ulike modeller. Fire kommuner deltar i modell A hvor det benyttes en statlig finansieringsmodell og statlige tildelingskriterier. To kommuner deltok i modell B hvor midlene ble gitt som et øremerket

rundsumtilskudd. Forsøket er i hovedsak finansiert ved at deltakerkommunene har fått et trekk i rammetilskuddet (kap. 571, post 60) tilsvarende kommunenes netto utgifter til omsorgstjenester. Helsedirektoratet administrerer forsøket.

I Helse- og omsorgsdepartementets Prop. 1 S (2018–2019) ble det varslet at forsøket utvides og forlenges ut 2022. Fra 1. mai 2019 er forsøket videreført kun med modell A. Selbu og Spydeberg kommuner som har deltatt i modell B, vil starte en prosess med overgang til modell A. Selbu kommune vil som følge av dette rammefinansieres fra 1.5.2019 til 1.1.2020. Spydeberg kommune vil rammefinansieres fra 1.5.2019 og frem til eventuell deltakelse i forsøket for den sammenslåtte kommunen Indre Østfold. På bakgrunn av dette foreslås det å redusere bevilgningen med 142,39 mill. kroner. Beløpet overføres til kap. 575, post 60.

I tillegg foreslås det å øke bevilgningen med 5,6 mill. kroner som følge av nye prognoser fra Helsedirektoratet som indikerer merutgifter for forsøk med statlig finansiering i 2019. Det forventede merforbruket antas å ha sammenheng med økt aktivitet i forsøkskommunene, justeringen for demografisk vekst i forhold til uttrekket og antatt lavere enhetspriser enn de nasjonale prisene.

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 136,8 mill. kroner.

Post 69 Investeringstilskudd – netto tilvekst, kan overføres

På grunn av stor søknadsinngang til investerings-tilskuddet i 2019, foreslås bevilgningen økt med 39,2 mill. kroner i 2019, slik at det kan gis tilsagn om tilskudd til netto tilvekst av ytterligere 450 heldøgns omsorgsplasser.

Dette innebærer en økning av tilsagnsrammen i 2019 på 783,8 mill. kroner. Total tilsagnsramme for 2019 blir etter dette på 2 090,1 mill. kroner, svarende til 1 200 heldøgns omsorgsplasser. Tilsagnsfullmakten foreslås økt til 1 985,6 mill. kroner.

Det foreslås i tillegg å øke tilskuddet til 450 heldøgns omsorgsplasser til rehabilitering, jf. omtale under kap. 761, post 63. Samlet foreslås det å øke bevilgningen til investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser med 78,4 mill. kroner og tilsagnsrammen med 1 567,6 mill. kroner til tilskudd til ytterligere 900 heldøgns omsorgsplasser i 2019. Samlet tilsagnsramme øker til 4 180,1 mill. kroner i 2019, svarende til 2 400 heldøgns omsorgsplasser.

Post 73 Særlige omsorgsbehov

Det foreslås å øke bevilgningen med 30 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 732, post 70. Ved Stortingets behandling av Prop. 1 S (2018–2019), jf. Innst. 11 (2018–2019), ble det bevilget 30 mill. kroner til etablering av et hospice i Malvik i 2019. Midlene er et øremerket tilskudd som tildeles Lukasstiftelsen. Tilskuddet skal finansiere hospicetjenester som tilbys kommunene og enkeltpasienter som selv oppsøker tilbudet. Tilskuddet skal forvaltes av Helsedirektoratet.

Kap. 762 Primærhelsetjeneste

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 70

Bevilgningen foreslås redusert med 6,4 mill. kroner knyttet til EPJ-løftet, mot en tilsvarende økning på kap. 701, post 21.

Post 61 Fengselshelsetjeneste

Bevilgningen foreslås økt med 283 000 kroner knyttet til videre drift av Arendal fengsel, avd. Kleivgrend mot en tilsvarende reduksjon under kriminalomsorgen på kap. 430, post 01.

Kap. 765 Psykisk helse og rusarbeid

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 72

Styrking av arbeidet med psykisk helse, vold og rus

Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 709, post 01. I Saldert budsjett 2019 ble det flyttet 4 mill. kroner fra kap. 765, post 21 til kap. 709, post 01. Midlene ble flyttet for å styrke pasient- og brukerombudene med en koordinerende funksjon, en oppgave som kan løses med 2 mill. kroner. Det foreslås å flytte tilbake 2 mill. kroner til kap. 765, post 21 for å styrke arbeidet med psykisk helse, vold og rus.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Bevilgningen foreslås økt med 3,6 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 765, post 75. Som følge av at NORCE blir ny eier for NKVTS fra 1. juli kommer EØS-regelverket til anvendelse og konkrete oppdrag tildeles gjennom en anskaffelse etter konkurranse. Helsedirektoratet får i oppdrag

å bruke midlene til å foreta en anskaffelse av en rammeavtale om rådgivning til nasjonale myndigheter innenfor temaene vold og traumatisk stress inkl. radikaliserings og voldelig ekstremisme og psykososial oppfølging ved katastrofer (beredskap). Det vises for øvrig til omtale under kap. 745, post 75.

Mestringsportal

Det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til utvikling av internettassistert behandling for personer med lettere til moderate psykiske lidelser. Helsedirektoratet og Direktoratet for e-helse arbeider med å utvikle Mestringsportalen, en portal som skal tilby veiledet selvhjelp eller internettbasert oppfølging og behandling fra primærhelsetjenesten. Prosjektet er nå i en pilotfase i Bærum kommune. Med utviklingen av Mestringsportalen vil lavterskeltilbudet i kommunene styrkes, og portalen skal bidra til å gi god og effektiv behandling og oppfølging av mennesker med lettere til moderate psykiske lidelser i primærhelsetjenesten. Det kan medføre kortere ventetid for personer som strever med angst, depresjon og søvnvansker, samt frigjøre kapasitet i spesialisthelsetjenesten.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen økt med 10,6 mill. kroner.

Post 75 Vold og traumatisk stress, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 3,6 mill. kroner mot tilsvarende økning på post 21. Midlene trekkes ut av grunnbevilgningen til Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Det vises for øvrig til omtale under kap. 745, post 21.

Kap. 781 Forsøk og utvikling mv.

Post 79 Tilskudd, kan nyttes under post 21

I Innst. 11 S (2017–2018) økte Stortinget tilskuddet til Blå Kors Kompasset med 5,7 mill. kroner over kap. 781, post 79. Bevilgningen på kap. 781, post 79 tar høyde for at tilskuddet på 5,7 mill. kroner kan videreføres i 2019. Ved en feil er denne økningen ikke tatt inn i omtalen av tilskuddet i Prop. 1 S (2018–2019) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Kap. 2711 Spesialisthelsetjeneste mv.

Post 70 Spesialisthjelp

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner.

Post 71 Psykologhjelp

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 10 mill. kroner.

Post 72 Tannbehandling

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 118,3 mill. kroner.

Post 76 Private laboratorier og røntgeninstitutt

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 26 mill. kroner.

Kap. 2751 Legemidler mv.

Post 70 Legemidler

Apotekavanse

Det vises til Innst. 11 S (2018–2019) fra helse- og omsorgskomiteen hvor det fremgår følgende:

«Flertallet viser til kuttet i apotekavansene på reseptlegemidler fra budsjettforliket slik at staten samlet sett sparer 41,5 mill. kroner i 2019, hvor av 27 mill. kroner på kap. 2751 post 70 og 14,5 mill. kroner på kap. 732 postene 72–75. Et kutt i apotekenes avanse vil kunne svekke apotekenes muligheter til å gi råd til pasienter om riktig legemiddelbruk. For at den negative effekten for apotekenes kundeveiledning skal reduseres i 2019, ber flertallet departementet om å oppjustere pakningstillegget for A-/B-produkter i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, samtidig med en justering i avansen for legemidler med godkjenningssfritak. Virkningene av disse justeringene, som vil få halvårseffekt i 2019, forutsettes å være budsjettneutrale for staten.»

Som en oppfølging av merknaden foreslås det følgende endringer for hhv. pakningstillegg for A-/B-produkter og avanse for legemidler med godkjenningsfritak:

- Avansetillegget for A/B-pakninger økes fra 15 kroner til 19 kroner per pakning.
- For uregistrerte legemidler reduseres prosenttillegget fra 25 pst. til 15 pst. og kronetillegget økes fra 35 kroner til 75 kroner per pakning.

Disse endringene vil være budsjettneutrale for staten i 2019. For apotekene vil endringene bety merinntekter (ekskl. mva.) på 18,5 mill. kroner i 2019 og 36 mill. kroner i 2020.

Anslagsendring

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli noe høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 79,2 mill. kroner.

Post 71 Legeerklæringer

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 1 mill. kroner.

Post 72 Medisinsk forbruksmateriell

Avanse inkontinensprodukter

Det vises til helse- og omsorgskomiteens innstilling til statsbudsjettet for 2019:

«Flertallet viser til regjeringens forslag under kap. 2751 post 72 til redusert avanse for inkontinensprodukter mv. Forslagene skal samlet gi en innsparing for folketrygden på 36,2 mill. kroner. Flertallet ber regjeringen vurdere om de gjennomførte kuttene påvirker pasientenes tilgang til riktige produkter og tjenestetilbudet pasientene får hos apotek og bandasjist, og vurdere behov for eventuelle alternative tiltak i revidert nasjonalbudsjett 2019.»

Det er så langt ingenting som tyder på at endringen vil få konsekvens for brukernes tilgang til medisinsk nødvendige produkter og tjenestetilbud fra apotek og bandasjist. Etter Helfos vurdering er det ikke behov for å vurdere andre alternative tiltak med bakgrunn i utviklingen på området etter gjennomføringen av tiltakene.

Anslagsendring

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli noe lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 32,1 mill. kroner.

Kap. 2752 Refusjon av egenbetaling

Post 70 Egenandelstak 1

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 44,2 mill. kroner.

Post 71 Egenandelstak 2

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 19 mill. kroner.

Kap. 2755 Helsetjenester i kommunene mv.

Post 62 Fastlønnsordning fysioterapeuter, kan nyttes under post 71

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 16 mill. kroner.

Post 70 Allmennlegehjelp

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 124,6 mill. kroner.

Post 71 Fysioterapi, kan nyttes under post 62

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 45 mill. kroner.

Post 72 Jordmorhjelp

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner.

Post 73 Kiropraktorbehandling

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner.

Post 75 Logopedisk og ortoptisk behandling

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 4 mill. kroner.

Kap. 2756 Andre helsetjenester*Post 70 Helsetjenester i annet EØS-land*

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 3 mill. kroner.

Post 71 Helsetjenester i utlandet mv.

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 90 mill. kroner.

Post 72 Helsetjenester til utenlandsboende mv.

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 20 mill. kroner.

Kap. 2790 Andre helsetiltak*Post 70 Bidrag*

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at utgiftene vil bli lavere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås redusert med 4,9 mill. kroner.

Kap. 3740 Helsedirektoratet*Post 05 Helsetjenester til utenlandsboende mv.*

Regnskap for 2018 og utgiftsutviklingen hittil i 2019 tilsier at inntektene vil bli høyere enn anslått i saldert budsjett. Bevilgningen foreslås økt med 12 mill. kroner.

Kap. 5631 Aksjer i AS Vinmonopolet*Post 85 Statens overskuddsandel*

Bevilgningen foreslås økt med 87,1 mill. kroner. Statens andel i 2019 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet er fastsatt til 50 pst. av resultatet i 2018, før ekstraordinære poster. I 2018 ble overskuddsandelen 65,2 mill. kroner. Dette er 24 mill. kroner høyere enn budsjettert. Forskjellen skyldes endret årsresultat som følge av reduserte personalkostnader grunnet lavere regnskapsført pensjonskostnad enn budsjettert.

Statens andel i 2018 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet er fastsatt til 50 pst. av resultatet i 2017 før ekstraordinære poster. Overskuddsandelen ble i 2017 63,5 mill. kroner. Ved en feil ble statens overskuddsandel ikke innbetalt i 2018, men først i januar 2019.

Post 86 Utbytte

Bevilgningen foreslås økt med 3 000 kroner. Vinmonopolets aksjekapital utgjorde 50 000 kroner ved utgangen av 2017 og 2018. Utbyttet er fastsatt til 5 pst. av aksjekapitalen og utgjør 2 500 kroner årlig. Ved en feil ble ikke utbyttet innbetalt i 2018, men først i januar 2019.

Andre saker*Overføring av legemidler til regionale helseforetak*

Finansieringsansvaret for en rekke legemidler er overført fra folketrygden til de regionale helseforetakene i perioden 2006–2019. Overføringene omfatter legemidler der det er klart at både initiering, evaluering og avslutning av pasientens legemiddelbehandling gjøres av lege i spesialisthelsetjenesten. Stortinget har sluttet seg til forslagene i Prioriteringsmeldingen, herunder målsetningen om at finansieringsansvaret følger behandlingsansvaret, og at flere legemidler flyttes fra blåreseptordningen til de regionale helseforetakene. Det er fastsatt endringer i legemiddelforskriften og blåreseptforskriften. Gjennom endringene presiseres det at legemidler, der spesialisthelsetjenesten styrer behandlingen eller det trengs utstyr eller personale som finnes i spesialisthelsetjenesten, ikke skal dekkes av folketrygden. Forskriftsendringene trådte i kraft 1. januar 2018. Det foreslås, i tråd med denne avgrensningen av folketrygdens finansieringsansvar, å overføre finansieringsansvaret for flere legemiddelgrupper til de regionale helseforetakene i årene fremover. Dette varsles nå, slik at de regionale helseforetakene får tilstrekkelig tid til å forberede seg til aktuelle over-

føringer i årene 2020–2022. Det kan være aktuelt å overføre finansieringsansvaret for legemidler til intravenøs behandling av infeksjoner og ved parenteral ernæring, legemidler som brukes ved komplikasjoner ved nyresvikt, tromboseprofylakse ved kirurgi og transplantasjonsmedisin. I tillegg kan opprydding i terapiområder som ALS, jernoverskudd og immunglobuliner være aktuelt. En nærmere konkretisering av legemidler og beløp som skal overføres vil fremgå av budsjett-fremleggene det enkelte år.

Endring i helseforetakenes lånebetingelser

I tråd med Granavolden-plattformen endrer regjeringen lånebetingelsene til helseforetakene ved å åpne for at avdragstiden økes fra 25 til 35 år. Avdragstiden kan likevel ikke være lengre enn levetiden for investeringen. Endringen vil gjelde for alle prosjekter som ikke er ferdigstilt. I tillegg åpnes det for at helseforetakene kan velge mellom serielån og annuitetslån. Endringene vil kunne lette den likviditetsmessige belastningen for helseforetakene de første årene etter at prosjektene er ferdigstilt. De nye lånebetingelsene vil kunne legges til grunn i arbeidet med de økonomiske langtidsplanene som de regionale helseforetakene behandler i juni 2019. De nye lånebetingelsene har ingen budsjetteffekt i 2019.

Helseplattformen

Helseplattformen skal innføre ny, felles pasientjournal (PAS/EPJ) ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Journalen skal følge pasienten i alle møter med helsetjenesten. Det er første gang det etableres en felles løsning for kommune- og spesialisthelsetjeneste, fastleger og avtalespesialister. Gjennom Helseplattformen er Midt-Norge utprøvsregion for det nasjonale målbildet «En innbygger – én journal». Helseplattformen skal bidra til økt kvalitet i pasientbehandling, bedre pasientsikkerhet, mer brukervennlige systemer og å sette helsepersonell i stand til å utføre sine oppgaver på en bedre og mer effektiv måte.

Helseplattformen AS ble opprettet 1. mars 2019 som et heleid datterselskap av Helse Midt-Norge RHF. Det er lagt til rette for flere eiere etter hvert som kommunene i regionen beslutter å ta journalløsningen i bruk. Selskapet skal være kontraktspart for Epic på vegne av helsetjenesten og ha ansvaret for det felles innføringsprosjektet.

Helseplattformen og Epic Systems Corporation inngikk 20. mars 2019 kontrakt om levering

av en felles løsning for pasientjournal til hele helsetjenesten i Midt-Norge.

Kontraktverdien for anskaffelsen er på 1,2 mrd. kroner, og omfatter lisenser, tjenestekjøp og 10 års vedlikehold. Innføringsprosjektet startet opp 1. april 2019. Nøkkelpersonell rekrutteres i sykehus og kommuner for å delta i arbeidet med oppsett av løsningen.

Styret i Helse Midt-Norge RHF har fastsatt en styringsramme (P50) på 2,86 mrd. kroner for anskaffelse og innføring av journalløsningen for spesialisthelsetjenesten. Helse Midt-Norge RHF legger til grunn en øvre ramme (P85) på i underkant av 3,4 mrd. kroner inklusive risikoavsetning for spesialisthelsetjenesten. Det vil være styret for Helse Midt-Norge RHF som må godkjenne eventuell anvendelse av risikoavsetningen fra P50 opp til P85. Den vedtatte økonomiske rammen i Helse Midt-Norge RHF forutsetter en fordeling på 70/30 mellom Helse Midt-Norge og kommunene.

I statsbudsjettet for 2019 ble det foreslått en låneramme tilsvarende 70 pst. av forventet investeringskostnad for spesialisthelsetjenestens del av prosjektet, med en bevilgning på 465 mill. kroner i 2019. I tillegg ble det etablert en tilskuddsordning tilsvarende 100 pst. av den faste investeringskostnaden for kommunene og fastlegene, med en bevilgning på 110 mill. kroner i 2019. Dette er et tilskudd som skal betales tilbake med renter etter hvert som kommuner og fastleger tar i bruk løsningen.

Det vil være nødvendig å komme tilbake til Stortinget med endelig låne- og tilskuddsramme.

2.8 Barne- og familiedepartementet

Kap. 844 Kontantstøtte

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 190,9 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes hovedsakelig at det anslås færre etterbetalinger og færre mottakere av kontantstøtte enn i Saldert budsjett 2019.

Kap. 845 Barnetrygd

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 82 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes hovedsakelig at det anslås færre mottakere av barnetrygd enn i Saldert budsjett 2019.

Kap. 846 Familie- og oppveksttiltak

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 61 og post 71

Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 846, post 21 med 0,1 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 865, post 70 for å sikre korrekt postbruk. Midlene skal brukes til Fagutvalg for Influencer Markedsføring. Se nærmere omtale under kap. 865, post 70.

Videre foreslås det å øke bevilgningen på kap. 846, post 21 med 5,5 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 846, post 61. Midlene skal brukes til utredning av og pilotprosjekt med fritidskort. Se nærmere omtale under post 61.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 846, post 21 med 5,4 mill. kroner. Posten foreslås tilføyd stikkordene «kan overføres» og «kan nyttes under post 61», som følge av usikkerhet knyttet til utredningen av fritidskort. Stikkordet «kan nyttes under post 50» utgår.

Post 50 Norges forskningsråd, kan nyttes under post 21

Det er avsatt midler til et strategiarbeid om utsatte barn og unge (BarnUnge21) på posten. Forskningsrådet vil være sekretariat for strategiarbeidet. Dette medfører økte virksomhetskostnader for Forskningsrådet. Forskningsrådets virksomhetskostnader budsjetteres på Kunnskapsdepartementets kap. 285, post 55. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på kap. 846, post 50 med 0,5 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 285, post 55.

Post 61 Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, kan nyttes under post 71

Regjeringen vil starte arbeidet med utredning av og pilotprosjekt knyttet til en fritidskortordning som kan benyttes til å dekke utgifter til barns fritidsaktiviteter. I Saldert budsjett 2019 er det avsatt 10 mill. kroner på posten til en pilot til dekking av utgifter til fritidsaktiviteter for barn som ikke har mulighet til å betale. Midlene foreslås nå benyttet til utredning og pilotprosjekt knyttet til en fritidskortordning. Målet med en fritidskortordning vil være at flere barn og unge deltar i faste organiserte fritidsaktiviteter.

Det skal identifiseres og utvikles fritidskortmodeller som har potensial for overføring til andre kommuner og som kan vurderes skalert opp til en nasjonal ordning. Tekniske løsninger skal vurderes i denne prosessen. Barne-, ung-

doms- og familiedirektoratet (Bufdir) vil få ansvaret for utviklingsprosjektet.

Vadsø og Arendal er valgt til å delta i utviklingsprosjektet. Disse to kommunene vil også få tildelt midler i 2019 som skal legges inn i fritidskortordninger for å dekke barns utgifter til faste organiserte fritidsaktiviteter. Bufdir vil i tillegg lyse ut midler for å rekruttere flere deltakerkommuner eller -bydeler til utviklingsprosjektet. Disse kommunene vil ikke få tildelt midler til å legge inn i fritidskortordninger i 2019, men til å delta i arbeidet med utvikling av fritidskortordninger. Ved utvelgelsen vil det legges vekt på at kommunene/bydelene skal ha ulikt innbyggertall, ligge i ulike landsdeler og ha ulik andel barn som lever i familier med vedvarende lav inntekt. I tillegg vil det legges vekt på å både ha kommuner som har erfaring med slike ordninger og kommuner som ikke har det. Kommunene bør også ha ulik grad av erfaring med samarbeid med frivillig sektor eller med andre relevante aktører.

Behovet for midler til utviklingsprosjektet i Bufdir og kommunene anslås på usikkert grunnlag til hhv. 5,5 og 4,5 mill. kroner. For å sikre korrekt postbruk foreslås det å flytte 5,5 mill. kroner fra kap. 846, post 61 til 846, post 21.

I tillegg foreslås posten økt med 1 mill. kroner til Kirkens Bymisjon Vestfold for å opprette et fritidshus. Fritidshusene tilbyr ulike fritidstilbud, fysisk aktivitet og aktiviteter i skolens ferier. De er møtesteder for alle, men familier med lav inntekt har særlig nytte av et slikt tilbud.

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 846, post 21 med 4,5 mill. kroner.

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 71

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 15 mill. kroner til et prøveprosjekt med hurtigbosetting av enslige, mindreårige asylsøkere, mot tilsvarende reduksjon på kap. 856, post 01. Se nærmere omtale under denne posten. Endringen gjennomføres for å sikre korrekt postbruk. Av samme grunn flyttes 0,5 mill. kroner til evaluering fra kap. 854, post 71, jf. nærmere omtale under denne posten.

For å øke tilskuddet til Landsforeningen for barnevernsbarn flyttes 0,6 mill. kroner til kap. 854, post 71, jf. nærmere omtale under denne posten.

Det foreslås til sammen å øke bevilgningen på kap. 854, post 21, med 14,9 mill. kroner.

Post 50 Forskning og utvikling

Det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 854, post 50 med 1,5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 285, post 55. Midlene gjelder virksomhetskostnader for Norges forskningsråd knyttet til strategiarbeid. Se nærmere omtale av saken under kap. 846, post 50.

Post 71 Utvikling og opplysningsarbeid mv., kan nyttes under post 21

Det ble varslet i Prop. 1 S (2018–2019) at Barne- og familiedepartementet ville sette i gang en evaluering av tilskuddsordningene på posten i løpet av 2019. For å sikre korrekt postbruk for anskaffelsen, foreslås det å flytte 0,5 mill. kroner til kap. 854, post 21.

I Saldert budsjett 2019 er det øremerket et tilskudd på 3,9 mill. kroner til Landsforeningen for barnevernsbarn, jf. Innst. 14 S (2018–2019). Det foreslås å øke tilskuddet til drift til Landsforeningen for barnevernsbarn med 0,6 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 854, post 21.

Det foreslås også å øke bevilgningen på posten med 4 mill. kroner til et tilskudd til KS. Midlene skal gå til DigiBarnevern, delprosjekt nasjonal plan for bekymringsmelding. Forslaget innebærer at en større del av ansvaret for nasjonal portal for bekymringsmelding overføres fra Bufdir til KS. KS vil ha ansvaret for teknologisk utvikling, mens Bufdir har det faglig normerende ansvaret for prosessflyt og språkkomponenter. KS vil få utgifter til å utvikle portalkomponenter og tillegg til KS sin digitale plattform for samhandling (KS FIKS). Forslaget vil bety en besparelse og forenkling for kommunene.

Det foreslås samlet å øke bevilgningen på kap. 854, post 71, med 4,1 mill. kroner.

Kap. 855 Statlig forvaltning av barnevernet*Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 22 og post 60*

Bevilgningen på kap. 855 i Saldert budsjett 2019 er basert på at antall barn med behov for spesialiserte tiltak holdes på 2017-nivå. Gjennom 2018 oppstod imidlertid en økning i behovet for spesialtilpassede tiltak i både statlige og private institusjoner. Utviklingen har vedvart inn i 2019 og har også gjort det nødvendig å kjøpe flere enkeltplasser fra private leverandører. Merbehovet i 2019 skyldes dermed hovedsakelig at flere barn har

behov for mer ressurskrevende tiltak og at behovet for akutttiltak har økt.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke kap. 855, post 01 med 260 mill. kroner, jf. også omtale under post 60.

Post 22 Kjøp av private barnevernstjenester, kan nyttes under post 1

Det foreslås å øke bevilgningen med 54 mill. kroner, jf. nærmere omtale under post 01.

Post 60 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak, kan nyttes under post 1

Det foreslås å redusere bevilgningen med 64 mill. kroner, jf. nærmere omtale under post 01. Hovedårsaken til mindrebehovet er at fosterhjem levert av private aktører brukes mindre, og at det er satt i gang og gjennomført flere tiltak for å redusere prisen på disse fosterhjemmene.

Kap. 3855 Statlig forvaltning av barnevernet*Post 60 Kommunale egenandeler*

Det foreslås å øke bevilgningen med 50 mill. kroner grunnet økt bruk av institusjonstiltak, jf. nærmere omtale under kap. 855, post 01.

Kap. 856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere*Post 01 Driftsutgifter*

Det er bevilget 15 mill. kroner på posten til et prøveprosjekt med hurtigbsetting av enslige, mindreårige asylsøkere, jf. Innst. 14 S (2018–2019). Prøveprosjektet skal være etter modell fra Nederland. Bufdir vil lyse ut et oppdrag om dette. For å sikre korrekt postbruk, foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 856, post 01, med 15 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 854, post 21.

Kap. 865 Forbrukerpolitiske tiltak*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 50*

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 0,2 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 865, post 70 for å sikre korrekt postbruk. Se nærmere omtale under post 70.

Post 70 Tilskudd, kan nyttes under post 21

I 2018 tok blant annet det daværende Barne- og likestillingsdepartementet initiativ til å få utarbeidet etiske retningslinjer mot kroppspress i sosiale medier. Medietilsynet og Forbrukertilsynet fikk i oppdrag å utarbeide en skisse til etiske retningslinjer. Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Annonsørforeningen (ANFO), som representerer bransjen, arbeider nå med å ferdigstille retningslinjene. Retningslinjene er planlagt håndhevet av et faglig utvalg. Barne- og familiedepartementet foreslår i 2019 å gi tilskudd til MBL og ANFO til oppstart og drift av Fagutvalg for Influencer Markedsføring.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 0,3 mill. kroner for å sikre korrekt postbruk ved utbetaling av tilskudd til MBL og ANFO i 2019, jf. tilsvarende nedjusteringer under kap. 865, post 21 og kap. 846, post 21.

Kap. 882 Kirkebygg og gravplasser*Post 61 (Ny) Tilskudd til fredete og verneverdige kirkebygg, kan overføres*

Det foreslås et tilskudd til kommunene på 20 mill. kroner til istandsetting og brannsikring av middelalderkirker i stein. Det er 158 slike kirker i Norge. De eldre kirkebyggene er blant de viktigste kulturminnene i landet og mange har en svært dårlig vedlikeholdstilstand. En større andel av disse kirkene har ikke automatisk slukkeanlegg eller annen tilfredsstillende brannsikring.

Beslutning om hvilke kirker og sikringstiltak som kan motta støtte i 2019, vil være begrunnet i en faglig vurdering av vedlikeholdsbehov og behov for brannsikring. Kirkebygg som er svært utsatt og som fordrer at det settes i gang tiltak raskt, skal prioriteres. Disse vurderingene vil gjøres i dialog med antikvariske myndigheter og kirkelige organer. Prosjektene som får støtte gjennom disse midlene må godkjennes av Riksantikvaren og det må foreligge en finansieringsplan fra kommunen. Av tidsmessige grunner kan det derfor bli krevende å få gjennomført alle utbetalinger i 2019. Posten foreslås derfor tilføyd stikkordet «kan overføres».

Kap. 2530 Foreldrepenger*Post 70 Foreldrepenger ved fødsel, overslagsbevilgning*

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 694 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes i hovedsak at det anslås færre fødsler og lavere utbetaling per person enn i Saldert budsjett 2019.

Post 71 Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 67 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at det anslås færre mottakere av engangsstønad enn i Saldert budsjett 2019.

Post 72 Feriepenger av foreldrepenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 5 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at det ble utbetalt mindre i foreldrepenger i 2018 enn anslått i Saldert budsjett 2019.

Post 73 Foreldrepenger ved adopsjon, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 7 mill. kroner. Mindrebehovet skyldes at det anslås færre mottakere av foreldrepenger ved adopsjon og lavere lønnsvekst enn i Saldert budsjett 2019.

Andre saker*Oversikt over tros- og livssynsamfunn som har benyttet seg av kurstilbud og forstanderveileder*

Det vises til anmodningsvedtak nr. 612 (2016–2017) av 25. april 2017:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at ulike trossamfunn involveres i opplæring/informasjon om vold og overgrep.»

Vedtaket ble utkvittert i Prop. 1 S (2018–2019) for Kulturdepartementet. I forbindelse med behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) ba imidlertid familie- og kulturkomiteen om at regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019 kom tilbake med en oversikt over hvilke trossamfunn som har benyttet seg av støttede kurstilbud om vold og overgrep, og om hvordan den reviderte Forstanderveilederen er mottatt og forankret i de ulike trossamfunnene, jf. Innst. 14 S (2018–2019).

Kurstilbud

Kulturdepartementet har gitt støtte til ulike kurs-tilbud som skal bidra til at religiøse ledere har nødvendig informasjon og kompetanse for å virke i det norske samfunnet, herunder også om vold og overgrep.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn (STL) har fått tilskudd fra Kulturdepartementet til kurs i lokale tros- og livssynsdialoggrupper m.m. Kursene bygger på guiden «Å leve med tro og livssyn i Norge – En guide for mennesker som arbeider med flyktninger og asylsøkere». I perioden september 2017 til juni 2018 ble det holdt kurs og seminarer (om lag 250 deltakere) for følgende tros- og livssynssamfunn: Den norske kirke, Frikirken, Ahmadiyya Muslim Jamaat, Muslimske Union Agder, Muslimske Union Ungdom, Human-Etisk Forbund, Kvekerne, Den katolske kirke, Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Den norske sotozen buddhistorden, Baha'i-samfunnet, Thailandske buddhistforening, Det Islamske Felleskapet Bosnia og Hercegovina, Buddhistforbundet, Islamsk Kultursenter, Kristensamfunnet, Afghansk kulturforening, Muslim Society, Mevlana, Metodistkirken, Det jødiske samfunn, Vietnamesisk buddhist- og kulturell forening, Alnor moské og Kirkens bymisjon.

I perioden oktober 2018 til januar 2019 ble det holdt kurs og seminarer (om lag 330 deltakere) for arabiske muslimer i Tromsø, somaliske muslimer i Tromsø, pakistanske muslimer i Oslo, eritreiske katolikker Bergen og vietnamesiske katolikker Bergen.

I tillegg har STL i begge periodene avholdt kurs i sine lokale dialoggrupper som består av tros- og livssynsamfunn som er virksomme på stedet.

Forstanderveileder

Forstanderveilederen ble høsten 2018 oppdatert med informasjon om negativ sosial kontroll, radikaliserings og voldelig ekstremisme, samt oppdatert informasjon om avvergingsplikten, mishandling i nære relasjoner og kjønnslemlestelse. Veilederen ble sendt ut i november 2018. Departementet og fylkesmannsembetene har derfor foreløpig kun et begrenset erfaringsgrunnlag når det gjelder mottakelse og forankring. Fylkesmannsembetene bruker forstanderveilederen i sitt arbeid med godkjenning av forstandere.

2.9 Nærings- og fiskeridepartementet**Kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet***Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres*

Inndekning for Konkurransetilsynets innsats i dagligvaremarkedet

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 5 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 911, post 01, jf. omtale der.

Inndekning for saksbehandlingsskapasitet i Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 1 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 912, post 01, jf. omtale der.

Oppsummering

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 900, post 21 med 6 mill. kroner.

Post 22 Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 929, post 51

Utgifter til pågående utredninger innen det nukleære området blir høyere enn tidligere lagt til grunn. Fremdrift i dette arbeidet kan være viktig for samlede utgifter på sikt. Det foreslås å øke bevilgningen med 27,9 mill. kroner.

Det er behov for å inngå kontrakter i 2019 for utredninger knyttet til behandling av norsk brensel med utbetaling i 2020. Det foreslås derfor en bestillingsfullmakt på 27 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 75 Tilskudd til særskilte prosjekter, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 1,5 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 911, post 01, jf. omtale der.

Kap. 904 Brønnøysundregistrene*Post 01 Driftsutgifter*

Regjeringen foreslår at det etableres et register over reelle rettighetshavere i Brønnøysundregistrene. Formålet med registeret er å innhente, registrere, lagre og gi innsyn i opplysninger om reelle rettighetshavere. Registeret vil blant annet

bidra til økt åpenhet om aksjeeiere, jf. anmodningsvedtak nr. 496 (2013–2014), og ivareta de krav som stilles gjennom EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv.

Det foreslås å øke bevilgningen med 20 mill. kroner.

Kap. 906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Post 31 Miljøtiltak Løkken, kan overføres

I henhold til utarbeidet tiltaksplan for Løkken er det bygd et nøytraliseringsanlegg for å sikre at kravene fra Miljødirektoratet oppfylles. Staten har ikke en egnet tomt for plassering av dette renseanlegget. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) er derfor nødt til å feste eller kjøpe tomt til dette formålet. Det foreligger en festeavtale med Salvesen & Thams Eiendom AS med klausul om at DMF kan kjøpe tomten som omfattes av festeavtalen.

Det er økonomisk gunstig og hensiktsmessig for staten å kjøpe ut tomten fremfor å feste den. Kjøpesummen anslås til om lag 0,5 mill. kroner, som dekkes innenfor bevilgningen på kap. 906, post 31.

Det foreslås en fullmakt til å kjøpe angitte tomt, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk

Post 73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, overslagsbevilgning

Antallet tilskuddsberettigede sjøfolk i ordningen er noe høyere i 2019 enn forutsatt i saldert budsjett. Det har særlig vært en oppgang i antall sjøfolk i tilskuddsmodellen for NIS konstruksjonsskip. I øvrige modeller har antallet sjøfolk holdt seg relativt stabilt. I tillegg har lønnsnivået blant de sysselsatte omfattet av ordningen økt. Samtidig anslås det en større reduksjon som følge av at utbetalingstidspunktet for femte termin er flyttet fra desember 2019 til januar 2020. Samlet anslås utgiftene til ordningen å øke med 10 mill. kroner. I tillegg påløper 26,7 mill. kroner til etterutbetaling av tilskudd for 2018. Økningen skyldes omgjøring av vedtak om avslag på søknad om tilskudd.

Det foreslås å øke bevilgningen med 36,7 mill. kroner.

Kap. 911 Konkurransetilsynet

Post 01 Driftsutgifter

Konkurransesituasjonen i dagligvaremarkedet er utfordrende, med konsentrerte markeder på detaljist- og leverandørleddet og omfattende etableringshindre. Regjeringen er i gang med å utrede konkurransefremmende tiltak i dagligvarebransjen, blant annet som ledd i oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 767 i Dok. 8:170 S (2017–2018), Innst. 292 S (2017–2018). I den forbindelse vil regjeringen øke innsatsen med å håndheve konkurranseloven i dagligvarebransjen. Tiltaket ble varslet i Meld. St. 9 (2018–2019) *Handelsnæringen – når kunden alltid har nett*.

Det foreslås å øke kapasiteten i Konkurransetilsynet med 6–7 årsverk. I et langsiktig perspektiv gir dette mulighet til å etablere en stabil kjerne av medarbeidere som vil konsentrere seg om dagligvaremarkedet. Økt synlighet og tettere kontakt med markedsaktørene vil få prioritet. Tilsynet vil få kapasitet til raskere oppfølging av tips og klager, og vil kunne behandle flere saker enn i dag. Økt kapasitet vil også gjøre det mulig å gjennomføre flere utredninger av mulige konkurranseproblemer. Det vil gi bedre grunnlag for å vurdere aktuelle tiltak i markedet.

Det foreslås å øke bevilgningen med 6,5 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på 5 mill. kroner på kap. 900, post 21 og 1,5 mill. kroner på kap. 900, post 75.

Kap. 912 Klagenemndssekretariatet

Post 01 Driftsutgifter

Saksbehandlingstid i Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)

Saksbehandlingstiden i KOFA utgjør nå omtrent ett år. For å få ned saksbehandlingstiden er det behov for en midlertidig økning i Klagenemndssekretariatets kapasitet. Det foreslås å øke bevilgningen med 1 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 900, post 21.

KOFA-konferansen

Det forventes økte utgifter og tilsvarende økte refusjoner på 0,2 mill. kroner knyttet til å arrangere KOFA-konferansen i 2019, jf. tilsvarende økning på kap. 3912, post 02.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 912, post 01 med 1,2 mill. kroner.

Post 22 Konkurransklagenemnda

Det er til dels store svingninger i saksmengden til Konkurransklagenemnda fra år til år. I 2019 har Konkurransklagenemnda en historisk stor klagesak i Telenor-saken, flere omfattende innsynsbejæringar og saksomkostningskrav etter forvaltningsloven § 36. Til sammenligning hadde nemnda kun én stor sak i 2018. Nemnda har en lovpålagt plikt til å behandle klager som kommer inn. Det er satt en frist på seks måneder i konkurranse-loven for Konkurransklagenemnda behandling av klagesakene.

Det foreslås å øke bevilgningen med 5,8 mill. kroner.

Kap. 917 Fiskeridirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 5,75 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 3917, post 01, jf. omtale der.

Post 22 Fiskeriforskning og -overvåking, kan overføres

Bevilgningen motsvares av inntekter fra fiskeriforskningsavgiften, jf. kap 5574, post 74. Avgiften skal dekke deler av kostnadene ved å skaffe nødvendig kunnskapsgrunnlag for fiskeriforvaltningen.

Det er behov for økt bevilgning som følge av økte utgifter til overvåking av fisket. Videre er det nye forvaltningsbehov innen bærekraftig forvaltning, blant annet tiltak mot marin forsøpling, bedre utnyttelse av innsamlede data for forvaltningsformål og utprøving av mer effektiv fangstteknologi.

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 917, post 22 med 19,8 mill. kroner. Dette motsvares delvis av en reduksjon på 7 mill. kroner under kap. 919, post 76 og en økning av inntektene på kap. 5574, post 74.

Kap. 3917 Fiskeridirektoratet

Post 01 Refusjoner og diverse inntekter

Inntektene gjelder i hovedsak refusjoner fra andre statsetater og inntekter knyttet til registrering av pant i akvakulturregisteret m.m.

I 2019 er inntektene anslått til 5,85 mill. kroner. Av dette er 5,75 mill. kroner refusjoner for viderefakturerte kostnader til husleie fra Havforskningsinstituttet. Inntektene fra akvakulturregisteret og andre refusjoner er uforutsigbare og svinger fra år til år.

Det foreslås å øke bevilgningen med 5,75 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 917, post 01.

Kap. 919 Diverse fiskeriformål

Post 60 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner

Bevilgningen omfatter kommunenes og fylkeskommunenes andel av vederlag fra oppdrettstillatelser som utbetales gjennom Havbruksfondet og fra grønne oppdrettstillatelser fra 2013.

Grønne tillatelser

I 2013 ble det utlyst tildeling av 45 grønne oppdrettstillatelser. Vedtak om utbetaling for kommunenes andel av inntektene gjøres etter hvert som tillatelsene er lokalisert. I 2018 ble det utbetalt 32,1 mill. kroner mindre til kommunene enn anslått. Det gjenstår å utbetale 93,6 mill. kroner. Nærings- og fiskeridepartementet forventer at alle gjenstående tillatelser lokaliseres og utbetales i løpet av 2019.

Havbruksfondet

Fiskeridirektoratet skal utbetale midler fra Havbruksfondet i oktober hvert år i henhold til nærmere fastsatte retningslinjer. Basert på innbetalinger til fondet i 2018 ligger det an til at det skal utbetales om lag 458,5 mill. kroner fra havbruksfondet i 2019. Dette er 7 mill. kroner lavere enn tidligere anslått.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 919, post 60 økt med 25,1 mill. kroner.

Post 76 Tilskudd til fiskeriforskning, kan overføres

Bevilgningen motsvares av inntekter fra fiskeriforskningsavgiften, jf. omtale under kap. 5574, post 74.

Som inndekning for deler av forslaget om økt bevilgning på kap. 917, post 22 foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 919, post 76 med 7 mill. kroner. Grunnet overføring av ubrukt bevilgning fra 2018 vil ikke omdisponeringen føre til reduksjon i planlagt aktivitetsnivå.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 7 mill. kroner.

Kap. 922 Romvirksomhet*Post 70 Kontingent i European Space Agency (ESA)*

Kontingent til den europeiske romorganisasjonen ESA betales i euro. Oppdaterte valutaanslag innebærer et økt bevilgningsbehov.

Det foreslås å øke bevilgningen med 4,3 mill. kroner.

Post 71 Internasjonal romvirksomhet

Utbetalinger til internasjonal romvirksomhet gjøres i euro og amerikanske dollar. Oppdaterte valutaanslag innebærer et økt bevilgningsbehov.

Det foreslås å øke bevilgningen med 6,7 mill. kroner.

Post 73 EUs romprogrammer

Kontingenten for norsk deltakelse i EUs romprogrammene utbetales i euro. Oppdaterte anslag fra EFTA og for valutakurs viser et lavere bevilgningsbehov.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 124,6 mill. kroner.

Kap. 923 Havforskningsinstituttet*Post 01 Driftsutgifter*

Det foreslås å redusere bevilgningen med 4 mill. kroner, mot tilsvarende økning i bevilgningen på kap. 926, post 01, jf. omtale der.

Post 22 Fiskeriforskning og -overvåking, kan overføres

Bevilgningen motsvares av inntekter fra fiskeriforskningsavgiften, jf. omtale under kap. 5574, post 74.

Inntektene fra fiskeriforskningsavgiften er anslått å øke med 24 mill. kroner i 2019 grunnet høyere anslag på verdien av førstehåndsomsetningen av villfisk.

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 923, post 22 med 20 mill. kroner.

Kap. 924 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer*Post 70 Tilskudd*

Posten dekker de årlige medlemskontingentene i euro for norsk deltakelse i EU-programmer under Nærings- og fiskeridepartementets område. Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2019 var ikke EFTAs budsjett for 2019 kjent. Utkast til budsjett for 2019 viser at bevilgningen kan reduseres. Grunnen er at Norge tidligere har betalt for høy kontingent for EUs delprogram for entreprenørskap og innovasjon, som lå under EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP). Dette programmet ble avsluttet i 2013.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 9,9 mill. kroner.

Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy*Post 01 Driftsutgifter*

Utgiftene til det planlagte toktet til Antarktis med forskningsfartøyet «Kronprins Haakon» er anslått å bli høyere enn tidligere lagt til grunn.

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 926, post 01 med 4 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon i bevilgningen på kap. 923, post 01.

Kap. 929 Institutt for energiteknikk*Post 22 Sikring av atomanlegg, kan overføres*

Bevilgningen skal dekke sikringstiltak ved Institutt for energiteknikk (IFE) sine atomanlegg. Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet og Nasjonal sikkerhetsmyndighet gjennomførte et fellestilsyn med IFEs atomanlegg i Halden og på Kjeller i 2018 som avdekket en rekke avvik. IFE arbeider med å følge opp sikringspåleggene.

Det foreslås å øke bevilgningen med 20 mill. kroner.

Post 51 Tilskudd til atomforskning, kan overføres, kan nyttes under kap. 900, post 22

Styret i Institutt for energiteknikk (IFE) besluttet 25. april 2019 å stenge Kjellerreaktoren permanent. Selv om både Haldenreaktoren og Kjellerreaktoren er stengt, er driftsregimene i stor grad knyttet opp mot de eksisterende konsesjonene med de krav til sikkerhet og bemanning dette medfører. Nedstengingen innebærer imidlertid bortfall av oppdragsinntekter. Oppfølging av kontroll og tilsyn med IFEs nukleære aktiviteter har også ført til økte kostnader. Underskuddet i IFEs nukleære sektor ligger på denne bakgrunn an til å bli større enn tidligere antatt. Det foreslås derfor en økning av driftstilskuddet til IFE.

Det foreslås å øke bevilgningen med 114 mill. kroner.

Kap. 935 Patentstyret

Post 01 Driftsutgifter

Patentstyret mottar tilskudd fra Utenriksdepartementet for bistandsarbeid i utviklingsland. Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 935, post 01 med 4,5 mill. kroner mot tilsvarende økte inntekter på kap. 3935, ny post 04.

Kap. 3935 Patentstyret

Post 04 (Ny) Ymse inntekter

Det foreslås å opprette en ny post for budsjettering av tilskudd fra Utenriksdepartementet og andre refusjoner knyttet til bistandsarbeid i utviklingsland som Patentstyret utfører.

Det foreslås å bevilge 4,5 mill. kroner på kap. 3935, ny post 04 mot en tilsvarende økning under kap. 935, post 01. I tillegg foreslås en merinntektsfullmakt, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap

Post 51 (Ny) Tapsavsetning, egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

I Saldert budsjett 2018 ble det bevilget 43 mill. kroner i egenkapital til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Tilsvarende beløp ble bevilget som tapsavsetning. Tapsavsetningen ble ikke overført til fondskontoen i Norges Bank i 2018, og midlene foreslås derfor bevilget på nytt i 2019.

Det foreslås en bevilgning på 43 mill. kroner på kap. 950, ny post 51.

Post 52 Risikokapital, Nysnø Klimainvesteringer AS

Det vises til omtale i Nærings- og fiskeridepartementets Prop. 1 S (2018–2019) under kap. 950, post 52 Risikokapital, Nysnø Klimainvesteringer AS. I 2019 ble det bevilget 400 mill. kroner i egenkapital til selskapet, hvorav 140 mill. kroner som risikokapital og 260 mill. kroner som øvrig kapitalinnskudd. I Prop. 1 S (2018–2019) fremgår det at regjeringen vil foreslå opptrapping av bevilningene til selskapet i lys av virksomheten og investeringsmulighetene selskapet har. Regjeringen foreslår å øke investeringskapitalen i selskapet med ytterligere 100 mill. kroner i 2019. Av dette foreslås 35 mill. kroner bevilget som risikokapital på post 52 og 65 mill. kroner som øvrig kapitalinnskudd på post 90. Dette er i tråd med tidligere budsjettering av kapitaltilførsel til selskapet. De bevilgede midlene vil bli plassert på en fondskonto i Norges Bank og tilføres selskapet ved behov. Regjeringens forslag innebærer at det bevilges til sammen 500 mill. kroner i kapitalinnskudd til selskapet i 2019.

Det foreslås å øke bevilgningen med 35 mill. kroner.

Post 71 (Ny) Tilskudd til avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 67 (1998–99) *Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999* ble det bevilget 20 mill. kroner til overkursfond i Electronic Chart Centre AS, som del av en egenkapitaltilførsel til selskapet. Fondsmidlene ble aktivert i statens kapitalregnskap og har siden stått uendret. Fondet er nå i sin helhet nedskrevet i selskapets regnskap og bør også avskrives i kapitalregnskapet.

Det foreslås å bevilge 20 mill. kroner som tilskudd til avskrivning av overkursfond i Electronic Chart Centre AS i kapitalregnskapet på kap. 950, ny post 71, jf. også omtale under kap. 3950, ny post 91.

Post 90 Kapitalinnskudd, Nysnø Klimainvesteringer AS

Det vises til omtale under post 52. Det foreslås å øke bevilgningen med 65 mill. kroner.

Kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap

Post 91 (Ny) Avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS

Det vises til omtale under kap. 950, post 71. Det foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner på kap. 3950, ny post 91 til avskrivning i statens kapitalregnskap.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

Post 76 Miljøteknologi, kan overføres

Prosjekter under miljøteknologiordningen går over flere år. Vanligvis tar det tre til fire år fra et prosjekt får støtte, til prosjektet er fullført og siste andel av tilskudd kan utbetales. Som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt har en vesentlig del av bevilgningen i tidligere år blitt overført til etterfølgende år. Som det fremgår av bevilgningsreglementet, skal utgifter tas med i budsjettet for det året de antas å bli utbetalt. For å redusere overføring av ubrukt bevilgning under ordningen fra 2018 til 2019, ble bevilgningen for 2018 redusert med 200 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av 2018-budsjettet. Samtidig ble ordningens tilsagnsfullmakt økt med 200 mill. kroner, jf. omtale og forslag i Prop. 24 S (2018–2019).

Etter en vurdering av forventede utbetalinger og tilsagn i 2019 foreslås det at tilsagnsfullmakten for ordningen økes med 200 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 80 (Ny) Næringstiltak på Svalbard

Ved behandlingen av Prop. 20 S (2017–2018) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Nærings- og fiskeridepartementet* ble det vedtatt en tilsagnsfullmakt på 8,2 mill. kroner for å dekke gitte tilsagn til næringstiltak på Svalbard. Tilsagnsfullmakten skulle dekke de innvilgede tilsagnene som ville komme til utbetaling i 2018 eller 2019. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2018 vedtok Stortinget en bevilgning på 6,4 mill. kroner til å dekke innvilgede tilsagn som var antatt å komme til utbetaling i 2018. Ved utgangen av 2018 var det utbetalt 4,4 mill. kroner, og det gjenstod et utbetalingsansvar på 3,2 mill. kroner.

Det foreslås en bevilgning på 3,2 mill. kroner på kap. 2421, ny post 80, for å dekke gitte tilsagn under ordningen.

Post 95 Egenkapital, såkornfond og koinvesteringsfond

Såkornfondene som ble opprettet i perioden 2006–2008, er nå i en fase der investeringene skal realiseres, og det nærmer seg avslutning av fondene. Såkornfondene opprettet i denne perioden eies av private investorer og har fått lån fra staten. Det foreslås at Nærings- og fiskeridepartementet gir Innovasjon Norge fullmakt til å inngå avtaler med eierne av fondene om tiltak som skal bidra til kostnadseffektiv drift av såkornfondene i en avsluttende fase og bedre fondenes muligheter til å betale tilbake lån og renter til staten, jf. forslag til romertallsvedtak. Ved behandlingen av Prop. 20 S (2017–2018) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Nærings- og fiskeridepartementet* ga Stortinget fullmakt til å inngå avtale om bytte av forvalter og godkjenne endret sammensetning av teamet, og godkjenne endringer i lokalisering. Dette er eksempler på tiltak som kan bedre mulighetene til å betale tilbake lån og renter til staten.

Innovasjon Norge må sørge for at eventuelle tiltak er i overensstemmelse med ESA-notifiseringen av fondene. Videre må Innovasjon Norge dokumentere og rapportere på bruk av fullmakten i de årlige rapporteringene for såkornfond til departementet.

Kap. 3900 Nærings- og fiskeridepartementet

Post 30 Inntekter fra salg av gruveeiendom

Stortinget har tidligere gitt Nærings- og fiskeridepartementet fullmakt til å selge eiendom i Raudsand i Nesset kommune og ved Løkken Verk i Meldal kommune. Nærings- og fiskeridepartementet har de siste årene mottatt flere forespørsler om kjøp av hjemfalt gruveeiendom som staten eier.

På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt for salg av gruveeiendommer som ikke er aktive, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 3906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Post 86 (Ny) Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt

Etter §§ 66 og 67 i mineralloven kan Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard ilegge henholdsvis tvangsmulkt og overtredelsesgebyr til den som har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Disse inn-

tektene føres i dag på statsbudsjettets kap. 5309 Tilfeldige inntekter. Det foreslås å bevilge inntektene på kap. 3906, ny post 86.

Det foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner.

Kap. 3912 Klagenemndssekretariatet

Post 02 Refusjoner og andre inntekter

Det forventes en økning i refusjon av utgifter i forbindelse med KOFA-konferansen.

Det foreslås å øke bevilgningen med 0,2 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 912, post 01.

Post 87 Overtredelsesgebyr

På bakgrunn av allerede fakturerte gebyr for overtredelser og forventning om ytterligere innbetaling foreslås det å øke bevilgningen med 4,1 mill. kroner.

Kap. 3940 (Nytt) Internasjonaliseringstiltak

Post 70 (Ny) Tilbakeføring fra Baltiske investeringsprogram

Det baltiske investeringsprogrammet (BIP) ble opprettet i 1992 av de nordiske finans- og økonomiministrene (MR-finans) for å støtte små og mellomstore bedrifter i Estland, Latvia og Litauen. I 1998 ble det vedtatt en utfasing av BIP fra 1999. Etter hvert som midler til utlån og egenkapitalinvesteringer blir frigjort, skal disse tilbakeføres til de nordiske landene, jf. Prop. 29 S (2008–2009). Finansdepartementet hadde ansvaret for gjennomføring av BIP, mens daværende Nærings- og handelsdepartementet hadde budsjettansvar for programmet.

Som del av BIP ble det underskrevet en avtale mellom MR-finans og Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) om et såkalt baltisk spesialfond for investeringer. I henhold til reglene for fondet skal EBRD tilbakebetale midler til bidragsytere etter hvert som midler frigjøres.

Det foreslås en bevilgning på 6,7 mill. kroner.

Kap. 5325 Innovasjon Norge

Post 50 Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning

Under Innovasjon Norges landsdekkende innovasjonsordning skal midler som ikke er bundet opp i

tilsagn om tilskudd eller tapsfond for lån eller garantier ved utgangen av året tilbakeføres. Tilsvarende skal også annullerte eller reduserte tilsagn ved utgangen av det tredje året etter at tilsagn ble gitt tilbakeføres. I 2019 vil det bli tilbakeført 21,9 mill. kroner. 5,5 mill. kroner er midler bevilget for 2018 som ikke var bundet opp, i hovedsak udisponerte midler til ordningen for grønn fornyelse av skip i nærskipsfart. 16,4 mill. kroner gjelder tilsagn fra 2015 som ikke er kommet til utbetaling, i hovedsak etablerertilskudd.

Det foreslås å øke bevilgningen med 6,9 mill. kroner.

Post 85 (Ny) Tilbakeføring av avskrevne lån fra såkornkapitalfond

Innovasjon Norge har mottatt om lag 0,6 mill. kroner i innbetalinger på avskrevne lån fra såkornfond som tidligere er oppgjort.

Det foreslås en bevilgning på 0,6 mill. kroner.

Post 91 Tilbakeført kapital, såkornfond

Det er i utgangspunktet forutsatt at lånene til såkornfond skal tilbakebetales etter 15 år, men det kan betales tilbake avdrag på tidligere tidspunkt. Når midlene blir tilbakebetalt til Innovasjon Norge, blir de plassert på en ikke-rentebærende konto i Norges Bank. Det er lagt opp til at midlene tilbakeføres til statskassen året etter at de er tilbakebetalt til Innovasjon Norge. I 2018 ble det tilbakebetalt 18,2 mill. kroner til Innovasjon Norge.

Det foreslås å øke bevilgningen med 8,2 mill. kroner.

Kap. 5329 Eksportkredittordningen

Post 71 (Ny) Tilbakeføring av tilskudd fra Eksportkreditt Norge AS

Eksportkreditt Norges formål er å forvalte statens eksportkredittordning, som er den statlige ordningen for finanstjenester til kjøp av kapitalvarer og tjenester, i hovedsak ved eksport. Driften av selskapet finansieres gjennom et tilskudd. Det foreslås å tilbakeføre ubenyttet tilskudd fra selskapet til statskassen, hovedsakelig fra perioden 2012–2014, som var selskapets første driftsår. Tilbakeføringen vil for selskapet fremstå som et utbytte.

Det foreslås en bevilgning på 22 mill. kroner.

Kap. 5574 Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet

Post 74 Fiskeriforskningsavgift

Fiskeriforskningsavgiften tilsvarer 1,35 pst. av førstehåndsomsetningen for villfisk. Inntektene motsvares av utgifter under kap. 917, post 22, kap. 919, post 76, og kap. 923, post 22.

Nye anslag for verdien av førstehåndsomsetningen i 2019 gir grunnlag for å øke forventede inntekter med 24 mill. kroner.

Det foreslås å øke bevilgningen med 24 mill. kroner, mot tilsvarende økte utgifter på kap. 917, post 22 og kap. 923, post 22.

Kap. 5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge

Post 81 Rentemargin, innovasjonslåneordningen

Innovasjon Norges innovasjonslåneordning finansieres ved innlån fra statskassen hvor renten følger statspapirer med tilsvarende løpetid. Ordningens administrasjonskostnader dekkes normalt av rentemarginen mellom innlån og utlån. Nettobeløpet, etter at administrasjonskostnadene er dekket, skal tilbakeføres statskassen påfølgende år. Netto rentemargin ble budsjettetert til 20 mill. kroner i 2019. Det faktiske beløpet ble 24,5 mill. kroner og kommer til utbetaling i 2019.

Det foreslås å øke bevilgningen med 4,5 mill. kroner.

Post 85 Utbytte, lavrisikolåneordningen

Det er krav om at egenkapitalandelen for lavrisikolåneordningen skal være på 10,5 pst. Alt overskytende overskudd skal tilbakeføres til staten. Overskuddet for 2018 ble budsjettetert til 125 mill. kroner. Innovasjon Norges årsregnskap for 2018 viser at det faktiske overskuddet ble 152,7 mill. kroner. Differansen skyldes i hovedsak et bedre resultat som følge av bedre rentemargin og lavere tap enn budsjettetert.

Det foreslås å øke bevilgningen med 27,7 mill. kroner.

Post 88 (Ny) Tilbakeføring av utbytte fra såkornkapitalfond

Innovasjon Norge har mottatt ekstraordinært utbytte på 3 mill. kroner fra et av såkornfondene hvor staten bidrar gjennom egenkapital. Det ekstraordinære utbyttet er utbetalt til Innovasjon

Norge etter realisering av porteføljeselskaper i fondet.

Det foreslås en bevilgning på 3 mill. kroner.

Kap. 5656 Aksjer under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning

Post 85 Utbytte

Basert på opplysninger fra selskapene anslås det at de samlede utbytteinntektene i 2019 blir 22 997,6 mill. kroner, mot 21 635,5 mill. kroner lagt til grunn i Saldert budsjett 2019, jf. tabell 2.2. Utbyttene fra de børsnoterte selskapene anslås å bli 13 200,8 mill. kroner. Det anslås at de største utbyttene vil komme fra Telenor ASA (6 670,2 mill. kroner), DNB ASA (4 500,2 mill. kroner) og Norsk Hydro ASA (886,1 mill. kroner). Utbyttene fra de unoterte selskapene anslås til å bli til sammen 9 796,8 mill. kroner. Det anslås at de største utbyttene vil komme fra Statkraft SF (8 444,0 mill. kroner) og Argentum Fondsinvesteringer AS (1 000,0 mill. kroner).

Det foreslås at bevilgningen økes med 1 362,1 mill. kroner.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak

Romstrategi

Det vises til anmodningsvedtak nr. 92 (2016–2017) av 29. november 2016:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en norsk romstrategi med følgende fire strategiske hovedområder. 1. Klima og miljø 2. Teknologioverføring 3. Samfunnssikkerhet 4. Forskning og utdanning.»

Vedtaket ble fattet ved behandling av Innst. 97 S (2016–2017), jf. Dokument 8:122 S (2015–2016) *Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland om en ny norsk romstrategi.*

I Prop. 1 S (2017–2018) for Nærings- og fiskeridepartementet ble det informert om at departementet arbeider med en romstrategi. I Innst. 8 S (2017–2018) viser næringskomiteen til at de legger til grunn at strategien skal behandles i Stortinget på egnet måte. I Innst. 275 S (2017–2018) står det at komiteen har merket seg at det fra representanter fra regjeringspartiene er varslet at strategien vil bli lagt frem som en stortingsmelding. I

Tabell 2.2 Utbytteanslag

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2019	Revidert budsjett 2019	Endring
<i>Børsnoterte selskaper:</i>			
DNB ASA	3 931,9	4 500,2	568,3
Entra ASA	251,7	276,2	24,5
Kongsberg Gruppen ASA	225,0	225,0	0,0
Norsk Hydro ASA	1 240,5	886,1	-354,4
Telenor ASA	6 563,1	6 670,2	107,1
Yara International ASA	643,1	643,1	0,0
<i>Unoterte selskaper:</i>			
Ambita AS	2,8	4,0	1,2
Argentum Fondsinvesteringer AS	1 000,0	1 000,0	0,0
Baneservice AS	13,6	13,6	0,0
Electronic Chart Centre AS	1,5	0,9	-0,6
Flytoget AS	95,0	95,0	0,0
Mesta AS	15,0	15,0	0,0
Nammo AS	50,0	50,0	0,0
Posten Norge AS	194,0	124,0	-70,0
SIVA SF	50,0	50,0	0,0
Statkraft SF	7 358,0	8 444,0	1 086,0
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	0,3	0,3	0,0
Sum	21 635,5	22 997,6	1 362,1

Prop. 1 S (2018–2019) og Meld. St. 12 (2018–2019) varslet Regjeringen at strategien vil legges frem for Stortinget på egnet måte i vårsesjonen 2019. Det ligger nå an til at strategien vil legges frem som en melding til Stortinget i andre halvår 2019.

Fremme konkurranse, innovasjon og nyetablering i mat- og dagligvaremarkedet

Det vises til anmodningsvedtak nr. 767 (2017–2018) av 28. mai 2018:

«Stortinget ber regjeringen utrede tiltak som vil virke konkurransefremmende og legger til rette for nyetablering og fremmer innovasjon i mat- og dagligvaremarkedet, herunder forbud

mot prisdiskriminering for dominerende leverandører samt forhold knyttet til distribusjon, og snarest mulig komme tilbake med dette til Stortinget på egnet måte.»

Vedtaket ble fattet ved behandlingen av Innst. 292 S (2017–2018), jf. Dokument 8:170 S (2017–2018) *Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Ingvild Kjerkol og Anette Trettebergstuen om balansert makt i verdikjeden for mat og dagligvarer.*

Nærings- og fiskeridepartementet ga i juni 2018 Konkurransetilsynet flere oppdrag som ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak. Konkurransetilsynet leverte i oktober 2018 flere foreløpige utredninger. Disse utredningene omfattet blant annet:

- Overordnet analyse av konkurransesituasjonen i dagligvaresektoren.
- Kartlegging av innkjøpspriser fra to leverandører. Utvalget omfattet om lag 700 merkevarer som stod for 8 pst. av den totale dagligvareomsætningen.
- Kartlegging av grossistavtalen mellom Bunnpris og NorgesGruppen.

Arbeidet med anmodningsvedtaket fortsetter i 2019. Kartleggingen av innkjøpspriser er utvidet. Det legges opp til at kartleggingen avsluttes i juni 2019. Dersom undersøkelsen viser store forskjeller må dette vurderes videre. Blant annet må det vurderes om eksisterende konkurranselovgivning er tilstrekkelig, eller om det er behov for et forbud mot prisdiskriminering.

Regjeringen har også foreslått å bevilge midler til Konkurransetilsynet for bedre håndheving av konkurranseloven i dagligvarebransjen, jf. omtale under kap. 911, post 01. Den økte kapasiteten vil gjøre det mulig å gjennomføre flere utredninger av mulige konkurranseproblemer. Det vil gi bedre grunnlag for å vurdere aktuelle tiltak i markedet.

Videre vil regjeringen utarbeide en stortingsmelding om dagligvaremarkedet som legges frem våren 2020. Stortingsmeldingen vil gjøre det mulig for regjeringen å gi en helhetlig fremstilling av utfordringene i markedet og vurderinger av mulige tiltak for å bedre konkurransesituasjonen.

Fremdrift og vurdering av bevilgningsbehov for Andøya Space Center

Det vises til anmodningsvedtak nr. 151 (2017–2018) av 11. desember 2017:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2018 med forslag til fremdrift og vurderinger av bevilgningsbehov for Andøya Space Center.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 64 S (2017–2018), jf. Prop. 20 S (2017–2018) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Nærings- og fiskeridepartementet*. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2018 bevilget Stortinget et ansvarlig lån på 20 mill. kroner til Andøya Space Center. Lånet skulle finansiere en mulighetsstudie med mål om å avklare om prosjekt for etablering av en oppskytningsbase for småsatellitter på Andøya kan gjennomføres på kommersielt grunnlag og uten subsidier fra staten.

I Innst. 8 S (2018–2019) ber Stortinget regjeringen rapportere om status for utredningen og

prosjektet senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2019.

Andøya Space Center AS leverte 20. februar 2019 en henvendelse om tilførsel av ny egenkapital på opptil 1 300 mill. kroner for etablering av oppskytningsbase for bæreraketter for små satellitter gjennom datterselskapet Andøya Spaceport. Målsettingen til Andøya Spaceport er på kommersielt grunnlag å kunne skyte opp bæreraketter med små satellitter fra Andøya innen utgangen av 2020. Mulighetsstudien, som er finansiert av det ansvarlige lånet Andøya Space Center fikk i 2018, ble levert til Nærings- og fiskeridepartementet 8. mars 2019 og er en del av underlaget for kapitalhenvendelsen fra selskapet.

Kapitalhenvendelsen fra Andøya Space Center behandles av departementet som en eiersak. Nærings- og fiskeridepartementet vurderer nå hvorvidt henvendelsen fra selskapet med tilhørende styringsdokument og mulighetsstudien gir et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget når saken er ferdig behandlet.

2.10 Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, kan overføres, kan nyttes under post 50

Bevilgningen nyttes i hovedsak til større vedlikeholdstiltak og særskilte investeringer i virksomheter under Landbruks- og matdepartementet. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 2,6 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 1100, ny post 49, jf. omtale under.

Post 49 (Ny) Kjøp av fast eiendom

Landbruks- og matdepartementet og Opplysningsvesenets fond samarbeider om modernisering av gamle og uhensiktsmessige festekontrakter som omfatter blant annet bygningsmasse i Ullensvang og i Øystre Slidre. Partene har avtalt at Landbruks- og matdepartementet kan kjøpe tomtegrunn under bygninger som departementet eier på vegne av staten, men som står på Opplysningsvesenets fonds grunn. Det foreslås å opprette en ny post 49 med en bevilgning på 2,6 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1100, post 45. Differansen mellom kjøpesum og bevilgningen på 2,6 mill. kroner dekkes av overførte midler fra 2018 på kap. 1100, post 45.

Kap. 1112 Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet

Post 50 Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet har ekstraordinære utgifter i 2019 til forberedelse av flytting av hovedkontoret fra Oslo til Ås. Samtidig er omfanget av eksternt-finansierte prosjekter redusert. Økt bevilgning vil gjøre det mulig for Veterinærinstituttet å opprettholde regional tilstedeværelse. Instituttet skal blant annet flytte til nye lokaler i Tromsø, hvor det vil bli oppført en ny obduksjonssal.

Det foreslås at bevilgningen på posten økes med 30 mill. kroner.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Post 77 (Ny) Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, kan overføres

Det foreslås å opprette en ny post til kompensasjon etter planlagt ny lov om forbud mot hold av pelsdyr. Kompensasjon for avvikling av pelsdyrhold vil kunne gis alle aktive produsenter per 15. januar 2018, selv om de har avviklet før lovforbudet trer i kraft.

Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å sende kompensasjonsforskrift på høring kort tid etter at Stortinget eventuelt har vedtatt lovforslaget. Forskrift vil kunne være fastsatt omkring 1. oktober 2019. Det er derfor mulig at noe kompensasjon vil kunne utbetales innen utgangen av 2019. Det foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner.

Kap. 1148 Naturskade – erstatninger

Post 71 Naturskade – erstatninger, overslagsbevilgning

Erstatning for naturskade gjennom Statens naturskadeordning skjer etter at skaden er gjenopprettet, og der den skadelidte har tre år på seg til å gjennomføre arbeidet.

På bakgrunn av oppdaterte prognoser for utbetalinger og nye tilsagn, foreslås det at bevilgningen på posten økes med 22,4 mill. kroner, til 175 mill. kroner. Det foreslås samtidig at tilsagnsfullmakten på posten reduseres med 43,3 mill. kroner, til 64,5 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 71 Tilskudd til erstatninger m.m., overslagsbevilgning

Avlingsåret 2018 var preget av en sommer med ekstraordinær varme og tørke over store deler av Sør-Norge. Dette bidro til omfattende avlingsskader i nesten alle produksjoner. På høsten forårsaket mye nedbør i noen områder også økte avlingsskader. En rekke tiltak ble gjennomført for å sørge for nok grovfôr og hindre betydelig nedslakting. Prisene på grovfôr var høye også ved fri import, og i ekstraordinære jordbruksforhandlinger høsten 2018 ble blant annet erstatningssatsen for grovfôr økt med 50 pst.

Det ble mottatt om lag 15 000 søknader om erstatning for klimabetinget avlingssvikt innen fristen 31. oktober 2018. Om lag 75 pst. av søknadene ble ferdig behandlet og utbetalt i 2018. Blant ferdigbehandlede søknader i 2018 var gjennomsnittlig utbetaling per søknad 142 000 kroner. Totalt ble det utbetalt 1 667,4 mill. kroner i avlingsskadeerstatninger i 2018. Av dette var om lag 50 mill. kroner erstatning for skader i avlingsåret 2017.

Ved inngangen til 2019 gjenstod behandlingen av om lag 3 700 saker fra 2018. I tillegg må bevilgningen ta høyde for utbetalinger for avlingsskader som oppstår i 2019.

Det foreslås at bevilgningen økes med 525 mill. kroner, til 568 mill. kroner.

Kap. 5652 Statskog SF – renter og utbytte

Post 85 Utbytte

Utbytte fra Statskog SF for 2018 settes til 75 pst. av årsresultatet etter skatt, jf. Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet. Årsregnskapet for 2018 viser et resultat etter skatt på 106 mill. kroner. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 55,3 mill. kroner, til 80 mill. kroner.

Andre saker

Fullmakt til å avvikle Staur gård AS

Bakgrunn

Eiendommen Staur gård i Stange ble kjøpt av staten i 1960 for forsøksvirksomhet i regi av Statens kornforretning. Etter at Statens kornforretning ble omdannet til Statkorn Holding AS, senere Cermaq AS, ble eiendommen ført tilbake til staten.

Aksjeselskapet Staur gård AS ble da opprettet for å videreføre driften av eiendommen. Staten eier 100 pst. av aksjene i selskapet, som leier hele eiendommen av Landbruks- og matdepartementet. Eiendommen er på om lag 1 000 mål. Staur gård AS leier ut om lag 200 mål til forsøksvirksomhet for korn, mens selskapet selv driver resten av jorda. Videre disponerer Norsk sau og geit (NSG) arealer til produksjon av sæd for sau, mens Tyr/Geno eier et eget bygg på punkt feste som benyttes som teststasjon for kjøttfe. Resten av eiendomsmassen disponeres av Staur gård AS. I tillegg leies tre bolighus ut til private.

Forretningsområdene til selskapet Staur gård AS er gjestegårdsvirksomhet, ordinær landbruksvirksomhet og tilrettelegging av FoU-virksomhet på eiendommen. Gjestegårdsvirksomheten ble opprinnelig opprettet for å dekke statlige behov for konferansefasiliteter. I dag dekkes dette behovet i stor grad av private tilbydere, i direkte konkurranse med Staur. Selskapet har slitt med å hevde seg i konkurransen i gjestegårdsmarkedet, og selskapet var høsten 2016 nær konkurs etter at store underskudd hadde radert ut egenkapitalen. Som følge av dette foreslo Landbruks- og matdepartementet i Prop. 19 S (2016–2017) at selskapet skulle avvikles og at eiendommen skulle selges. Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget, som fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen om at forpliktelsene til selskapet Staur gård AS håndteres ved å skyte inn egenkapital finansiert over kap. 1100 post 45. Dersom salg av gården blir aktuelt, fremmes en egen sak om dette for Stortinget.»

Landbruks- og matdepartementet fulgte opp Stortingets anmodning gjennom å tilføre selskapet 8 mill. kroner, slik at selskapet kunne håndtere sine forpliktelser og unngå konkurs.

Status

Det har etter kapitaltilførselen blitt utredet hvordan selskapet kan utvikle en lønnsom og bærekraftig drift over tid. Styret i selskapet har vurdert å satse på gjestegårdstriften i et fremtidig driftskonsept, og har utarbeidet skisser for mulig fremtidig utvidelse av denne aktiviteten. Utvidelse kan medføre at FoU-aktiviteten utgjør en mindre andel av selskapets samlede virksomhet.

De siste årene er det investert betydelige midler til vedlikehold av eiendommen, men det er fremdeles et stort etterslep. Videre foreligger det

betydelige brannvernutfordringer på eiendommen, og lokale brannvernmyndigheter har stilt krav om utbedringer. Hovedbygningen på Staur gård er fredet etter Kulturminneloven, noe som gjør brannsikring ekstra komplisert og kostnadskrevenende. Kostnadsanslag fra selskapet tilsier et behov for 20–25 mill. kroner for å gjennomføre nødvendige brannverntiltak og andre tiltak som skal kunne gjøre bygningsmassen bedre egnet til gjestegårdstriften, herunder utbedring av kjøkkenfasiliteter. Riksantikvaren har godkjent en slik løsning i tråd med vernet.

Vurdering

Regjeringen mener at landbrukseiendommer bør eies og driftes av andre enn staten. Det er i Norge lange tradisjoner for at slike verdier hovedsakelig er i privat eie.

Staur gård AS driver virksomhet i et konkurranseutsatt marked (gjestegård/kurs og konferanse). Det er etter regjeringens oppfatning ikke en statlig oppgave å eie, drive eller legge til rette for drift av et kurs- og konferansehotell. Med selskapets fremtidige planer vil omsetningen i dette markedet kunne økes betydelig. Det vil etter regjeringens oppfatning være uheldig om staten eier et aksjeselskap som står i fare for å utkonkurrere lokale og regionale gjestegårder.

Landbruks- og matdepartementet har innhentet vurderinger av å tilføre selskapet ressurser opp mot EØS-avtalens regler for statsstøtte. Disse vurderingene viser at det kan være risiko for å bryte med statsstøttereguleringen dersom selskapet tilføres ressurser og fordeler fra staten på annet enn markedsmessige betingelser.

Det finnes mer effektive måter å understøtte forskning og utvikling i landbruket på enn via et statsaksjeselskap. Den FoU-aktiviteten som finner sted på eiendommen i dag er alene ikke en god nok begrunnelse for at staten skal eie eiendommen Staur gård og opprettholde statsaksjeselskapet Staur gård AS. Deler av FoU-aktiviteten på eiendommen vil uansett kunne videreføres selv om eiendommen selges og selskapet avvikles. Dette gjelder blant annet festeforholdet til TYR/Geno. Øvrige avtaler antas også å kunne videreføres med ny eier, eventuelt at aktiviteten flyttes til alternative lokasjoner.

Regjeringens vurdering er at annet eierskap til eiendommen enn statlig er det beste alternativet for Staur gård. Staten bør avvikle selskapet, og selge eiendommen på det åpne markedet. Regjeringen vurderer også at eiendommens karakter og historie vil bli godt ivaretatt ved fredningsfor-

pliktelsene som følger med ved salg av eiendommen. En ny eier vil kunne ha bedre forutsetninger for å videreutvikle eiendommen enn det et statlig eierskap vil ha mulighet for, gitt de begrensninger staten har gjennom blant annet statsstøttereguleringen.

Forslag

Departementet foreslår å avvikle Staur gård AS i tråd med aksjeloven, jf. forslag til romertallsvedtak. Eiendommen Staur gård vil bli solgt i tråd med avhendingsinstruksen. For å ta høyde for salg av eiendommen, foreslås det å øke Landbruks- og matdepartementets fullmakt til salg av eiendommer til 110 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Fullmakt til å selge areal direkte til Tromsø kommune

Landbruks- og matdepartementet eier eiendommen Holt i Tromsø kommune. Eiendommen disponeres av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) til forskningsformål. Hele eiendommen er kategorisert som et landbruks-, natur- og friluftsområde. En mindre del av eiendommen er i dag leid ut til stiftelsen Holt 4H Læringstun, som driver med praktisk kunnskapsformidling innen arktisk land- og hagebruk, natur og friluftsliv. Tilbudet retter seg spesielt mot skoler og barnehager i byen.

Regjeringen ønsker å legge til rette for at tiltakene kan fortsette, men mener at lokale tilbud av denne typen bør være kommunale. Tromsø kommune har uttrykt interesse for å kjøpe arealene der stiftelsen Holt 4H Læringstun driver sin aktivitet, for å gi stiftelsen de langsiktige rammebetingelsene de har behov for. Dette dreier seg om 30–40 daa dyrket mark, som NIBIO ikke har behov for i sin virksomhet. Det foreslås derfor at Landbruks- og matdepartementet gis fullmakt til å gjennomføre et direktesalg av nevnte arealer til Tromsø kommune basert på verditakst, jf. forslag til romertallsvedtak.

Fullmakt til NIBIO for å gjennomføre kapitalinnskudd

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) eier 6 pst. av aksjene i Sagaplant AS, et nasjonalt plantehelse-senter som fremstiller klimatilpasset, sykdomskontrollert og sortsekte plantemateriale av hagebruksvekster for norske forhold. I forbindelse med behov for låneopptak krever banken at eierne bidrar til å øke kapitalen i selskapet. Styret i Sagaplant AS har bedt eierne om å bidra med et

kapitalinnskudd i form av et ansvarlig rentefritt lån i henhold til sin eierandel. For NIBIOs del utgjør dette 66 600 kroner.

Det bes om fullmakt fra Stortinget til at NIBIO kan gjøre et kapitalinnskudd i form av et ansvarlig lån på 66 600 kroner fra sin opptjente virksomhetskapital, jf. forslag til romertallsvedtak. Virksomhetskapitalen er opptjent gjennom overskudd fra markedsaktiviteter, og er ikke statlig bevilgede midler. Kapitalinnskuddet vil bidra til å ivareta tidligere investeringer og sørge for fortsatt drift. NIBIO har vurdert at eierskapet er formålstjenlig.

Bruk av tilskudd til reintelling sør for Finnmark

Formålet med bevilgningen på kap. 1142, post 71 *Omstillingstiltak i Indre Finnmark* er å finansiere ulike tilpasninger og tiltak for å legge til rette for en bærekraftig reindrift i indre Finnmark. I sammenheng med reduksjon av reintallet i Finnmark har det over flere år vært behov for å gjennomføre tellinger av rein som et særskilt kontrolltiltak. Prioriteringen av Finnmark har medført at det foruten de to siste årene ikke har blitt telt rein sør for Finnmark. Ut fra en helhetsvurdering mener Landbruksdirektoratet at det er nødvendig også å få telt enkelte distrikt sør for Finnmark i 2019. Opplysningene om disse distriktenes reelle reintall er viktig for å legge til rette for en økologisk bærekraftig utnyttelse av beiteressursene. Kunnskapen om reintall er også viktig for Fylkesmannens arbeid med arealvern og behandling av søknader om tilskudd. Videre vil reintellingene gi innsikt i distriktets reindrift generelt.

Telling av rein i enkelte distrikt sør for Finnmark vil bli dekket over kap. 1142, post 71 i 2019.

2.11 Samferdselsdepartementet

Kap. 1300 Samferdselsdepartementet

Post 71 Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.

Det foreslås å øke bevilgningen med 2,5 mill. kroner for å etterbetale tilskudd til Norsk elbilforening og prispenger til årets trafikksikkerhetskommune 2018. Ved en feil ble tilskuddene ikke utbetalt i 2018.

Kap. 1320 Statens vegvesen

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 290,5 mill. kroner knyttet til følgende:

Ompostering av administrative utgifter til byggherreoppfølging

I Saldert budsjett 2019 er det innført en ny poststruktur under kap. 1320 Statens vegvesen, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Blant annet er det opprettet en ordinær driftspost, post 01 Driftsutgifter. Som følge av omleggingen er det usikkerhet knyttet til fordelingen av midlene på de nye postene 01 Driftsutgifter, 22 Drift og vedlikehold av riksveier og 28 Trafikant- og kjøretøytilsyn. Det anslås nå at 250 mill. kroner av bevilgningen på post 22 Drift og vedlikehold av riksveier knyttet til administrative utgifter til byggherreoppfølging skal budsjetteres på post 01 Driftsutgifter. Det foreslås derfor å ompostere 250 mill. kroner fra post 22 til post 01. Dette påvirker ikke prioriteringene til utgiftsmålet.

Ompostering knyttet til utviklingsprosjekter

Som følge av innføringen av ny poststruktur under kap. 1320 Statens vegvesen i Saldert budsjett 2019 er det usikkerhet knyttet til fordelingen av midler på de nye postene. Statens vegvesen har et pågående program for utviklingsprosjekter for effektivisering, selvbetjeningsløsninger og digitalisering. En større andel av utgiftene knyttet til programmet bør føres på post 01 enn det som er lagt til grunn i saldert budsjett. På dette grunnlag foreslås det å øke bevilgningen på posten med 100 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1320, post 28 Trafikant- og kjøretøytilsyn.

Digitalisering og ny teknologi

Det foreslås omdisponert 25 mill. kroner til post 01 fra kap. 1320, post 28 Trafikant- og kjøretøytilsyn som følge av redusert bemanningsbehov til trafikant- og kjøretøytilsyn. Den foreslåtte bevilgningsøkningen på post 01 vil bli nytt til tiltak for økt digitalisering og bruk av ny teknologi.

Omfordeling av utgifter knyttet til inntekter

I Saldert budsjett 2019 er det budsjettert med inntekter på kap. 4320, post 01 Salgsinntekter på 220 mill. kroner. Det er videre lagt til grunn at utgifter på 70 mill. kroner på kap. 1320, post 01 Driftsutgifter og 150 mill. kroner på post 22 Drift og vedlikehold av riksveier er knyttet til disse inntektene.

Som følge av innføringen av ny poststruktur under kap. 1320 Statens vegvesen i Saldert budsjett 2019 er det usikkerhet knyttet til fordelingen av midler på de nye postene. Regnskap til Statens

vegvesen for de siste årene viser at en andel av utgiftene som er knyttet til inntektene på kap. 4320, post 01 også belastes postene 28 Trafikant- og kjøretøytilsyn og 30 Riksveinvesteringer, i tillegg til postene 01 og 22 som budsjettert. For post 30 gjelder dette utgifter knyttet til eksterne samarbeidsprosjekter. For post 28 gjelder dette utgifter knyttet til salg av oppslag i Autosys, kjennemerker, personlige bilskilt og bilde til førerkort.

På dette grunnlaget foreslås det å justere bevilgningene på kap. 1320, postene 01, 22, 28 og 30 slik:

- Post 01: reduksjon på 28,5 mill. kroner
- Post 22: reduksjon på 131,5 mill. kroner
- Post 28: økning på 40,0 mill. kroner
- Post 30: økning på 120,0 mill. kroner

Det foreslås ikke å endre inntektsbevilgningen på kap. 4320, post 01.

Overføring av pensjonsutgifter til Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett

Fra 2017 betaler statlige virksomheter pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Virksomhetene ble kompensert for dette i statsbudsjettet for 2017. Kompensasjonen til Statens vegvesen omfatter blant annet arbeid veivesenet utfører for fylkeskommunene på fylkesveinettet. Samtidig har fylkeskommunene betalt Statens vegvesen for utgifter etaten har knyttet til fylkesveinettet gjennom en kalkulatorisk timepris. Pensjonskostnader ble inkludert i timeprisen fra 2017. Kompensasjonen til Statens vegvesen i statsbudsjettet for 2017 ble dermed for høy, mens kompensasjonen til fylkeskommunene ble for lav.

For å kompensere fylkeskommunene for betalt pensjonspremie i 2019 foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 56 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 60 Innbyggertilskudd på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett.

Fylkeskommunene mottok kompensasjon for pensjonspremie for både 2017 og 2018 ved nysalderingen av statsbudsjettet 2018.

Post 22 Drift og vedlikehold av riksveier, kan overføres, kan nyttes under post 29 og post 30

Det foreslås å redusere bevilgningen med 356,5 mill. kroner knyttet til følgende:

- økning på 25 mill. kroner til økt vedlikehold av riksveier, som foreslås omdisponert fra kap. 1320, post 28, jf. omtale under denne posten

- reduksjon på 131,5 mill. kroner, jf. omtale under kap. 1320, post 01 om omfordeling av utgifter knyttet til inntekter
- reduksjon på 250 mill. kroner ved ompostering av administrative utgifter knyttet til byggherreoppfølging til kap. 1320, post 01, jf. omtale under denne posten.

Post 28 Trafikant- og kjøretøytilsyn, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen med 110 mill. kroner knyttet til følgende:

- økning på 40 mill. kroner, jf. omtale under kap. 1320, post 01 om omfordeling av utgifter knyttet til inntekter
- reduksjon på 100 mill. kroner ved ompostering av utgifter til utviklingsprosjekter til kap. 1320, post 01, jf. omtale under denne posten
- reduksjon på 50 mill. kroner på grunn av redusert bemanning i forbindelse med økt bruk av selvbetjeningsløsninger. Midlene foreslås omdisponert til postene 01 og 22, jf. omtaler under disse postene.

Post 29 OPS-prosjekter, kan overføres, kan nyttes under post 30

Tunnelutbedring på E39 Klett – Bårdshaug

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget om lag 330 mill. kroner til tunnelutbedring i henhold til tunnelsikkerhetsforskriften på OPS-strekningen E39 Klett – Bårdshaug i Trøndelag. Etter forhandlinger med OPS-selskapet om omfanget av tiltak og kostnader er bevilgningsbehovet i 2019 redusert med om lag 280 mill. kroner, til om lag 50 mill. kroner.

Rv. 3/rv. 25 Ommangsvollen – Grundset/Basthjørnet

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 500 mill. kroner til milepælsbetaling til OPS-selskapet for prosjektet rv. 3/rv. 25 Ommangsvollen – Grundset/Basthjørnet i Hedmark. Den samlede statlige andelen av milepælsbetalingen forventes å bli lavere enn tidligere antatt. Dette tilsier et redusert avsetningsbehov i 2019 med 150 mill. kroner.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med til sammen 430 mill. kroner. Midlene foreslås omdisponert til post 30 Riksveiinvesteringer, jf. omtale under denne posten.

Post 30 Riksveiinvesteringer, kan overføres, kan nyttes under post 22, post 29 og post 31

Bevilgningen på posten foreslås økt med til sammen 910 mill. kroner, hvorav 869,4 mill. kroner foreslås omdisponert fra andre poster, jf. omtale under kap. 1320, postene 01, 29 og 31, kap. 1352, post 72 og kap. 1360, post 72. Bevilgningsøkningen knytter seg til følgende:

E18 Lysaker – Ramstadsletta i Akershus

Prosjektet er sist omtalt i Prop. 17 S (2018–2019) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Samferdselsdepartementet*. Prosjektet ble midlertidig stanset i november/desember 2018 grunnet budsjettoverskridelser, og prosjektorganisasjonen ble lagt ned.

Det foreslås nå å øke bevilgningen med 340 mill. kroner og å gjenoppta planleggingen av prosjektet. Midlene vil gå til å dekke påløpte utgifter, videreføre grunnerverv og forberedende arbeid. Det arbeides med kvalitetssikring av forprosjektet (KS2) og et grunnlagsmateriale for en eventuell bompengeproposisjon. 160 mill. kroner av den foreslåtte bevilgningsøkningen gjelder inngåtte forpliktelser og er uavhengig av om prosjektet gjenopptas.

E134 Dagslett – Linnes – innfri gjeld

Gjennom behandlingen av Prop. 146 S (2014–2015) *Utbygging og finansiering av rv. 23 Dagslett – Linnes i Buskerud* sluttet Stortinget seg til et opplegg for delvis bompengefinansiert utbygging av prosjektet. Strekningen er nå en del av E134. Blant annet på grunn av behov for å se prosjektet i sammenheng med utbyggingen av E134 mot Lier ble prosjektet stoppet, jf. Prop. 87 S (2017–2018) *Nokre saker om luftfart, veg, særskilte transporttiltak, kyst og post og telekommunikasjonar*. Samferdselsdepartementet skulle blant annet komme tilbake til Stortinget med et forslag til håndtering av bompengeselskapets gjeld.

Bompengeselskapet for E134 Dagslett – Linnes har tatt opp et lån på om lag 250 mill. kroner til å dekke utgifter til forberedende arbeider, jf. Prop. 146 S (2014–2015). Selskapet har også inngått avtaler om rentesikring knyttet til lånet. I tillegg har selskapet hatt utgifter til drift. Samlet var selskapets forpliktelser om lag 260 mill. kroner ved utgangen av 2018. I henhold til avtalen som er inngått mellom Statens vegvesen og bompengeselskapet er staten forpliktet til å dekke dette.

Tabell 2.3 Avslutningsår, lånerente og bomsatser i prosjektene som nedbetales

Prosjekt	Opprinnelig planlagte avslutningsår	Effektiv lånerente inkl. sikringer, 2018	Bomsats, takstgruppe 1. Full pris	Bomsats, takstgruppe 2. Full pris
Fv. 544 Halsnøysambandet	2025	1,88 pst.	96 kroner	264 kroner
Fv. 17 Tverlandet – Godøystraumen	2022	5,58 pst.	24 kroner	36 kroner
Listerpakken	2020	1,64 pst.	25 kroner	50 kroner

Det foreslås en bevilgningsøkning på 260 mill. kroner til å dekke bompengeselskapets forpliktelser.

Andre store prosjekter

Det foreslås en bevilgningsøkning på 190 mill. kroner til andre store investeringsprosjekter under Statens vegvesen, herunder rv. 4 Roa – Gran grense. Økningen skyldes blant annet at merutgiftene i 2018 til E18 Lysaker – Ramstadsletta ble dekket gjennom en redusert avsetning til andre prosjekter, som derfor har økt behov i 2019.

Omfordeling av utgifter knyttet til inntekter

Det foreslås å øke bevilgningen med 120 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 1320, post 01, jf. omtale under denne posten.

Post 31 Skredsikring riksveier, kan overføres, kan nyttes under post 30

Sluttoppgjør på E6 Indre Nordnes – Skardalen

I Saldert budsjett 2019 er det bevilget 138 mill. kroner til restarbeider og sluttoppgjør på prosjektet E6 Indre Nordnes – Skardalen. Statens vegvesen er i konflikt med entreprenør, og utbetaling av sluttoppgjør på 100 mill. kroner vil ikke skje som budsjettet. Rettssak er berammet til våren 2020. Behovet for midler til sluttoppgjør i prosjektet må dekkes i 2020 eller senere, når det foreligger endelige avklaringer.

Mindrebehov i 2019

I 2018 hadde Statens vegvesen merutgifter på posten på om lag 80 mill. kroner. Merutgiftene ble dekket inn ved tilsvarende innsparing på kap. 1320, postene 23 og 30, jf. stikkordet «kan nyttes under post 31» som var tilføyd disse postene. Merutgiftene skyldtes i hovedsak fremskynding av tiltak som i Saldert budsjett 2019 var planlagt gjen-

nomført i 2019. Bevilgningsbehovet på posten er dermed tilsvarende lavere i 2019.

Det foreslås å redusere bevilgningen med til sammen 180 mill. kroner. Midlene foreslås omdisponert til kap. 1320, post 30, jf. omtale under denne posten.

Post 73 Tilskudd for reduserte bompengetakster utenfor byområdene

Det foreslås en bevilgningsøkning på 200 mill. kroner til nedbetaling av bompengegjeld i de fylkeskommunale veiprojektene fv. 544 Halsnøysambandet i Hordaland, fv. 17 Tverlandet – Godøystraumen i Nordland og Listerpakken i Vest-Agder. Dette skal legge til rette for at bompengerevningen i disse prosjektene kan utvikles raskere enn forutsatt. Forslaget innebærer en ekstraordinær nedbetaling i 2019, og gjelder ikke den eksisterende tilskuddsordningen for reduserte bompengetakster utenfor byområdene som forvaltes av Statens vegvesen.

Opprinnelig planlagte avslutningsår for prosjektene er 2020–2025. Med bevilgningen på 200 mill. kroner er det forventet at innkrevingen for disse tre prosjektene vil kunne utvikles i 2019. Årlige innkreivingskostnader for prosjektene er på til sammen om lag 9,3 mill. kroner. Tabell 2.3 viser opprinnelig planlagt avslutningsår, effektiv lånerente og bomsatser i de enkelte prosjektene.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 109,7 mill. kroner, som følge av at deler av Norsk jernbaneskole er overført fra Jernbanedirektoratet til Bane NOR SF. Overføringen er nærmere beskrevet i Samferdselsdepartementets Prop. 1 S (2017–2018) på side 154. Tilhørende inntektsbevilgning foreslås redusert med 96,2 mill. kroner, jf. omtale under kap. 4352, post 01

nedenfor. Differansen mellom inntekter og utgifter på 13,5 mill. kroner har vært dekket av bevilgningene til Jernbanedirektoratet. Denne støtten foreslås videreført som tilskudd til Bane NOR SF, jf. omtale under kap. 1352, post 71 nedenfor.

Post 70 Kjøp av persontransport med tog, kan overføres

Fullmakt til å inngå kontrakt om trafikkpakke 2 Nord

Ved behandlingen av Prop. 85 S (2017–2018) i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2018 fikk regjeringen fullmakt til å inngå flere kontrakter om kjøp av persontransport med tog i 2018. Fullmakten gjaldt blant annet trafikkpakke 2 Nord. Ettersom kontraktsinngåelsen for trafikkpakke 2 Nord ble utsatt til 2019, er det behov for en ny fullmakt. Jernbanedirektoratet legger nå opp til å inngå kontrakt i juni 2019, med trafikkstart i juni 2020.

Med utgangspunkt i gjeldende trafikkavtale med Vygruppen AS (tidligere NSB AS) er det anslått behov for en fullmakt på inntil 7 290 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Det er lagt til grunn en kontraktsperiode på 8,5 år med opsjoner om ett års forlengelse inntil to ganger.

Post 71 Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under post 72, post 73 og post 74

Bevilgningen til drift og vedlikehold av jernbanen foreslås økt med 263,5 mill. kroner, knyttet til følgende:

- 13,5 mill. kroner i driftstilskudd til jernbaneskolen, mot tilsvarende reduksjon under kap. 1352, post 01.
- 250 mill. kroner til økt vedlikehold, mot tilsvarende reduksjon til planlegging av jernbane under kap. 1352, post 72.

Økningen til vedlikehold legger til rette for økt forebyggende vedlikehold og utskiftning av komponenter mellom Asker og Lillestrøm. Om lag fire av fem togreiser på Østlandet påvirkes av strekningen, og tiltakene forventes å bidra til bedre punktlighet og regularitet i hele jernbanenettet.

Post 72 Kjøp av infrastrukturtenester – planlegging av investeringer, kan overføres, kan nyttes under post 71 og post 73

Det foreslås å redusere bevilgningen til planlegging av jernbane med 511 mill. kroner. Bevilgningsbehovet til fellesprosjektet Ringeriksbanen

og E16 er redusert med 625 mill. kroner, fordi arbeidet med reguleringsplan har tatt lengre tid enn tidligere antatt. I Saldert budsjett 2019 er det satt av 1 016 mill. kroner til planlegging av fellesprosjektet. Reguleringsplanen for prosjektet skulle opprinnelig fastsettes før jul i 2018. Som følge av høringsuttalelser måtte planen revideres og sendes på ny, begrenset høring. Planen forventes nå fastsatt etter sommeren 2019. Dermed kan ikke planlagte aktiviteter (bl.a. grunnverv) som krever en vedtatt reguleringsplan, starte opp som forutsatt i saldert budsjett. Videre har prosjektet i 2019 et noe lavere behov til kjøp av ekstern bistand enn budsjettet.

Det legges derfor opp til å benytte 114 mill. kroner til å fremskynde pågående planlegging av andre prosjekter og tiltak. Resterende 511 mill. kroner foreslås omdisponert til følgende formål:

- 250 mill. kroner til jernbanevedlikehold under kap. 1352, post 71
- 101 mill. kroner til jernbaneinvesteringer under kap. 1352, post 73
- 60 mill. kroner til en ny, midlertidig støtteordning for godsoverføring fra vei til jernbane under kap. 1352, post 75
- 100 mill. kroner til riksveinvesteringer under kap. 1320, post 30

Post 73 Kjøp av infrastrukturtenester – investeringer, kan overføres, kan nyttes under post 71, post 72 og post 74

Bevilgningen til jernbaneinvesteringer foreslås økt med 101 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon i utgiftene til planlegging av jernbane under kap. 1352, post 72. Økningen legger til rette for at Bane NOR SF kan igangsette flere mindre tiltak under programområdene, blant annet etablering av togparkering (hensetning) og ombygging av Nittedal stasjon. Tiltakene legger til rette for økt kapasitet på jernbanen.

Post 75 (Ny) Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane

Det foreslås bevilget 60 mill. kroner til en ny, midlertidig tilskuddsordning for godsoverføring fra vei til jernbane, mot tilsvarende reduksjon under kap. 1352, post 72.

Støtteordningen foreslås innrettet mot togtransportformene kombitransport og vognlast, der konkurransen mot veitransport er sterkest. Støttebeløpet utbetales til togselskapene basert på netto tonnkilometer gods kjørt på bane. Det er en forutsetning at ordningen godkjennes av ESA før

støtte kan utbetales. Ordningen skal gjelde for inntil tre år.

Kap. 4352 Jernbanedirektoratet

Post 01 Diverse inntekter

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 96,2 mill. kroner, som følge av at deler av Norsk jernbaneskole er overført fra Jernbanedirektoratet til Bane NOR SF, jf. omtale under kap. 1352, post 01 ovenfor.

Posten er i Saldert budsjett 2019 benevnt som post 01 Innbetalinger til Norsk jernbaneskole og Norsk jernbanemuseum. Navnet på posten foreslås endret til Diverse inntekter.

Kap. 1360 Kystverket

Post 30 Nyanlegg og større vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 38 mill. kroner, mot en reduksjon av bevilgningen til tilskudd for godsoverføring fra vei til sjø under kap. 1360, post 72. Økningen foreslås benyttet til oppstart av farledsprosjektene gjennomseiling Hjertøysundet i Møre og Romsdal og innseiling Farsund i Agder. Prosjektene forventes å medføre 60 mill. kroner i utgifter i 2020, jf. forslag til romertallsvedtak. I tillegg vil økningen dekke enkelte mindre utbedringer, blant annet utbedring av fyr, fyrstasjoner og stormskader på molo i Steinesjøen havn i Nordland.

Redusert investeringsfullmakt

Det foreslås å redusere fullmakten til å forplikte staten for fremtidige budsjettår over kap. 1360, postene 21 og 30 fra 330 mill. kroner til 245 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Endringen skyldes følgende:

- Det vil ikke bli inngått kontrakt for miljøtiltak for ubåtvraket U-864 ved Fedje i 2019. Dette reduserer fullmaktsbehovet med 305 mill. kroner.
- Oppstart av prosjektene innseiling Farsund og gjennomseiling Hjertøysund øker fullmaktsbehovet med 75 mill. kroner inklusive merverdiavgift, jf. omtale på post 30 ovenfor.
- Kontraktsinngåelsen for innseiling Bodø er blitt utsatt fra 2018 til 2019, og kostnadsanslaget er økt fra 120 mill. kroner til om lag 150 mill. kroner. På grunn av markedsusikkerhet foreslås det å ta høyde for ytterligere 15 mill.

kroner i økte utgifter. 20 mill. kroner av prosjektutgiftene forventes å påløpe i 2019, slik at kontraktsinngåelsen gir et fullmaktsbehov på 145 mill. kroner.

Post 34 Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, kan overføres

Bevilgningen foreslås redusert med 25,2 mill. kroner, slik at det ikke bevilges midler på posten i 2019. Bevilgningen er knyttet til prosjektet innseiling Leirpollen, som er forsinket. Planlagt oppstart for prosjektet er nå utsatt fra 2019 til 2020. Prosjektet var et kompensasjonstiltak i forbindelse med at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift ble innskrenket i 2014. Da endringen ble reversert i 2018, ble det likevel lagt opp til å slutføre igangsatte investeringstiltak.

Post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kan overføres

Feil i omtale i Prop. 1 S (2018–2019)

I Samferdselsdepartementets Prop. 1 S (2018–2019) under omtalen av kap. 1360, post 60, står det at det kan gis inntil 50 pst. i samlet statlig tilskudd til å prosjektere fylkeskommunale og kommunale fiskerihavneanlegg som er prioritert i Meld. St. 33 (2016–2017) *Nasjonal transportplan 2018–2029*. Dette er ikke riktig. Det riktige er at det kan gis inntil 100 pst. tilskudd.

Post 72 Tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen med 77,4 mill. kroner, slik at det ikke bevilges midler på posten i 2019. Utsatt oppstart av enkelte av prosjektene har medført at det vil bli lavere utbetalinger over ordningen i 2019 enn tidligere forutsatt. Alle utbetalinger i 2019 kan dekkes av overført, ubrukt bevilgning fra 2018. Bevilgningen på posten foreslås omdisponert til følgende formål:

- 39,4 mill. kroner til riksveiinvesteringer, jf. omtale under kap. 1320, post 30
- 38,0 mill. kroner til nyanlegg og større vedlikehold under Kystverket, jf. omtale under kap. 1360, post 30

Kap. 5611 Aksjer i Vygruppen AS

Kapittelnavnet foreslås endret fra Aksjer i NSB AS til Aksjer i Vygruppen AS. NSB AS endret navn til Vygruppen AS 24. april 2019.

Post 85 Utbytte

Utbyttet fra Vygruppen AS foreslås økt med 8 mill. kroner, i tråd med statens utbyttepolitikk for selskapet. Selskapets konsernresultat etter skatt for 2018 ble 16 mill. kroner høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Gjeldende utbyttepolitikk er at halvparten av konsernets resultat etter skatt tas som utbytte.

Kap. 5622 Aksjer i Avinor AS*Post 85 Utbytte*

Utbyttet fra Avinor AS foreslås økt med 72,4 mill. kroner, i tråd med statens utbyttepolitikk for selskapet. Selskapets konsernresultat etter skatt for 2018 ble 144,8 mill. kroner høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Gjeldende utbyttepolitikk er at halvparten av konsernets resultat etter skatt tas som utbytte.

Andre saker

Økt fullmaktsramme til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for drifts- og vedlikeholdsarbeider på riksveier

Fullmaktsrammen i 2019 for forpliktelser utover budsjettåret for drifts- og vedlikeholdsarbeid på riksvei som forfaller hvert år er 2 700 mill. kroner. Tilbudene for driftskontrakter som hittil er innkommet i 2019 indikerer at rammen i Saldert budsjett 2019 er for lav. Det foreslås å øke rammen for årlig forfall til 3 100 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Det er ikke behov for å endre fullmakten for samlet ramme for gamle og nye forpliktelser.

Mulig forlenget finansieringstilskudd på drivstoff i Tromsø

Stortinget samtykket første gang i 1990 til at det kunne kreves inn et lokalt, midlertidig finansieringstilskudd på omsetning av drivstoff for å delfinansiere hovedveiutbyggingen i Tromsø. Ordningen har senere blitt forlenget flere ganger, senest i 2016, jf. Prop. 126 S (2015–2016) *Nokre saker om luftfart, veg, særskilte transporttiltak og jernbane*. Ordningen ble da forlenget til 31. juli 2019, eller til et nytt opplegg for brukerfinansiering kom i gang. På bakgrunn av dette er det vedtatt en lokal forskrift med hjemmel i veglova § 27A, jf. forskrift av 8. august 2016 nr. 1015. Forskriften oppheves i utgangspunktet fra 31. juli 2019 i tråd med Prop. 126 S (2015–2016).

Det ble vinteren 2017 fattet vedtak i Tromsø kommune og Troms fylkeskommune om innkreving av bompenger for å delfinansiere tiltak i «Tenk Tromsø». En proposisjon om bompenger er likevel så langt ikke forelagt Stortinget. Av hensyn til kontinuitet i brukerbetalingen foreslår regjeringen å åpne for å videreføre dagens ordning med finansieringstilskudd frem til 31. juli 2022, jf. forslag til romertallsvedtak. En forutsetning for en eventuell videreføring er at det på samme måte som tidligere fattes kommunalt og fylkeskommunalt vedtak om dette. Dersom slikt vedtak ikke fattes, vil Samferdselsdepartementet ikke bruke fullmakten det nå bes om.

Det lokale finansieringstilskuddet er i dag 1,06 kroner (inkl. mva.) per liter drivstoff, og i 2018 ga dette et samlet nettobidrag på om lag 31 mill. kroner. Tilskuddet blir innbetalt til Tromsø veg AS, og kan indeksreguleres i samsvar med konsumprisindeksen. I samsvar med gjeldende praksis er det lagt til grunn at merverdiavgiften ved en eventuell videreføring refunderes gjennom bevilgninger over statsbudsjettet.

Dersom det blir etablert annen brukerfinansiering i Tromsø, vil finansieringstilskuddet bli avviklet.

Den utvidede TT-ordningen

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019), jf. Innst. 13 S (2018–2019), bevilget Stortinget 184,2 mill. kroner til den utvidede TT-ordningen over kap. 1330, post 60. Av dette gjelder 139,2 mill. kroner videreføring av tilskuddet til de fylkeskommunene som mottok tilskudd i 2018, og 45 mill. kroner nye fylkeskommuner med oppstart i 2. halvår 2019.

Regnskapet for 2018 viser et mindreforbruk i utbetalingene til fylkeskommuner som deltar i ordningen. Det er ønskelig at ordningen kan utvides innenfor tilgjengelige midler, som vil bli brukt til å tildele tilskudd til nye fylker fra 2. halvår 2019.

2.12 Klima- og miljødepartementet**Kap. 1400 Klima- og miljødepartementet***Post 71 Internasjonale organisasjoner*

I 2018 skulle det utbetales et tilskudd på 1,8 mill. kroner til Internasjonalt arbeid mot luftforurensning (EMEP-arbeidet) som forvaltes av Norsk Institutt for Luftforskning (NILU). Som følge av en teknisk feil ble tilskuddet utbetalt i 2019, og

ikke i 2018 som forutsatt. Ubenyttede midler på posten i 2018 er ikke overførbare.

Det foreslås å øke bevilgningen med 1,8 mill. kroner.

Kap. 1410 Kunnskap om klima og miljø

Post 21 Miljøovervåking

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 2,5 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 1420, post 85, jf. omtale der.

Kap. 1412 Meteorologiformål

Post 50 Meteorologisk institutt

Meteorologisk institutt har i dag 11 værradarer i drift i Norge. Værradaren på Bømlo er fra år 2002 og må oppgraderes. En værradar er utsatt for stor slitasje, og kvaliteten på observasjonene går ned med alderen. Forventet levetid for en værradar før det blir nødvendig med såkalt midtlivsoppgradering er om lag 15 år.

Data fra Bømloradaren er viktig for blant annet sanntidsovervåking av nedbøren som kommer inn fra havet i vest mot kysten, flytrafikken på Flesland og flom- og skredvarslingen hos NVE.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 12,9 mill. kroner.

Post 70 Internasjonale samarbeidsprosjekt

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 29,9 mill. kroner som følge av endrede anslag for utgiftene til deltakelse i internasjonale meteorologiske organisasjoner.

Kap. 1420 Miljødirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Felles IT-drift i miljøforvaltningen

I forbindelse med Klima- og miljødepartementets arbeid med effektivisering og samordning av de administrative tjenestene i miljøforvaltningen, er ansvaret for IT-drift hos Riksantikvaren og Norsk Polarinstitutt overført til Miljødirektoratet. Dette medførte overføring av tre stillinger fra hver av de to etatene til Miljødirektoratet med virkning fra 1. januar 2019.

Det foreslås å øke bevilgningen med 4,1 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på henholdsvis 2,1 mill. kroner på kap. 1429, post 01 og 2 mill. kroner på kap. 1471, post 01.

Hurtigbåtsamband

Det vises til omtale av en midlertidig støtteordning for å utløse økt bruk av null- og lavutslippsløsninger i fylkeskommunale hurtigbåtsamband under kap. 1420, post 61. For å administrere ordningen foreslås det at Miljødirektoratets driftsbevilgning økes med 1 mill. kroner.

Oppsummering

Samlet foreslås det at bevilgningen på kap. 1420, post 01 økes med 5,1 mill. kroner.

Post 34 Statlige erverv, nasjonalparker, kan overføres

Posten skal dekke utgifter til gjennomføring av nasjonalparkplanen som følger av St.meld. nr. 62 (1991–92). I forbindelse med nysalderingen av 2018-budsjettet ble fullmakten på posten økt med 30,7 mill. kroner, jf. Prop. 22 S (2018–2019) og Innst. 103 S (2018–2019).

Dette har også konsekvenser for 2019-budsjettet. Siden en del av forpliktelsene antas å bli utbetalt i 2019, øker ikke fullmaktsbehovet like mye som i nysalderingen. Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 18,3 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 61 Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, kan overføres

Forskyvning i utbetaling av tilskudd

Bevilgningen på posten i 2019 er på 208,2 mill. kroner. Overføringer fra 2018 utgjør 59,8 mill. kroner. Tilskuddene betales etterskuddsvis. Erfaringsmessig går det om lag to år fra tilsagnet gis til det blir utbetalt. På bakgrunn av forventet utbetalingstakt foreslås bevilgningen på posten satt ned med 132,3 mill. kroner. I tillegg foreslås det å øke tilsagnsfullmakten med 170, 5 mill. kroner, til 347,2 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Hurtigbåtsamband

Regjeringen satser på grønn skipsfart. De seneste årene har det vært en formidabel utvikling i retning av nullutslippsferger, blant annet som resultat av at staten og fylkeskommunene har stilt miljøkrav i offentlige innkjøp. Dette har bidratt til å redusere klimagassutslippene. Regjeringen ønsker at hurtigbåtene følger etter. Hurtigbåter er i dag blant transportsegmentene som har høyest

utslipp per passasjerkilometer. Samtidig er ny utslippsfri teknologi under utvikling.

Det foreslås å bevilge 24 mill. kroner til en midlertidig øremerket satsing innenfor Klimasatsordningen, for å utløse økt bruk av null- og lavutslippsløsninger i fylkeskommunale hurtigbåtsamband.

Oppsummering

Samlet foreslås det at bevilgningen på kap. 1420, post 61 reduseres med 108,3 mill. kroner.

Post 63 Returordning for kasserte fritidsbåter

Utbetalinger til kommuner og interkommunale selskap for behandling av kasserte fritidsbåter ble i 2018 lavere enn antatt. En årsak til dette er at tilskudd til kommunale selskap, som er egne rettssubjekt, må utbetales fra kap. 1420, post 75. Siden ordningen var ny i 2018 er erfaringstallene usikre. Bevilgningen foreslås redusert med 10 mill. kroner.

Post 75 Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, overslagsbevilgning

Basert på erfaringstall fra 2018 for de nye vrakpantordningene for kasserte fritidsbåter og nye kjøretøygrupper, foreslås det å redusere bevilgningen på kap. 1420, post 75 med 86 mill. kroner.

Post 76 Refusjonsordninger, overslagsbevilgning

I 2019 er det bevilget 77,5 mill. kroner til utbetalinger under refusjonsordningen for avgift på hydrofluorkarbon (HFK) og perfluorkarbon (PFK). Formålet med refusjonsordningen er å samle inn og destruere så mye gass som mulig, slik at denne ikke slippes ut i miljøet. Refusjonssatsen følger avgiftssatsen for HFK/PFK. Som følge av oppdaterte anslag foreslås bevilgningen økt med 22,5 mill. kroner.

Mengden spillolje som det ble utbetalt refusjon for i 2018 var litt høyere enn tidligere år, totalt 63,2 mill. kroner. Basert på utgiftene i 2018, foreslås det å øke bevilgningen med 4 mill. kroner.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på kap. 1420, post 76 med 26,5 mill. kroner.

Post 85 Naturinformasjonssentre, kan overføres

Hedmark er det eneste fylket som har alle de fem rovviltartene ulv, bjørn, jerv, gaupe og kongeørn. Regjeringen foreslår å etablere et rovdysenter i

fylket som vil kunne formidle objektiv kunnskap om rovviltartene. Senteret foreslås etablert av lokale interessenter.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 2,5 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1410, post 21.

Kap. 1428 Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi

Post 50 Overføring til Klima- og energifondet

Bevilgningen foreslås økt med 50 mill. kroner. Disse midlene skal prioriteres til tiltak for utslippsreduksjoner i ikke-kvotepiktig sektor, herunder støtte til lav- og nullutslippsteknologi innen næringstransport. Med den foreslåtte økningen, vil Klima- og miljødepartementet inngå en tilleggsavtale med Enova om forvaltningen av til sammen 545 mill. kroner i 2019. Dette er midler som ikke er særskilt regulert i gjeldende styringsavtale med foretaket.

Kap. 1429 Riksantikvaren

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å redusere bevilgningen med 2,1 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 1420, post 01, jf. omtale der.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Som oppfølging av kunnskapsløftet er tilgjengeliggjøring og formidling av digitalisert materiale en prioritert oppgave. Dette arbeidet blir utgiftsført på post 21. Det foreslås å øke bevilgningen med 3 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1429, post 22.

Post 22 Bevaringsoppgaver, kan overføres

Bevilgningen foreslås redusert med 3 mill. kroner, jf. omtale ovenfor.

Kap. 1471 Norsk Polarinstitutt

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å redusere bevilgningen med 2 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 1420, post 01, jf. omtale der.

Videre foreslås det å redusere bevilgningen med 0,2 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 1473, post 70, jf. omtale der.

Samlet foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 2,2 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen med 1,8 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 1473, post 70, jf. omtale der.

Kap. 1473 Kings Bay AS

Post 70 Tilskudd

Som et av tiltakene i Svalbardmeldingen ble ansvaret for forvaltningen av statens eierskap i Kings Bay AS overført til Klima- og miljødepartementet. Bakgrunnen for overføringen var behovet for å se driften av forskningsstasjonen mer i sammenheng med utviklingen og tilretteleggingen for klima- og miljøforskningen i Ny-Ålesund.

Kings Bay AS har utfordringer med bygningsmassen. Det er behov for oppgraderinger av bygninger og investeringer i infrastruktur.

Det foreslås øke bevilgningen med 2 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon under kap. 1471, postene 01 og 21.

Kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak

Post 73 Klima- og skogsatsingen, kan overføres

Det er i 2019 bevilget 200 mill. kroner til et arbeid med økt datatilgang og åpenhet for å stoppe avskoging. Midlene skal brukes til å investere i infrastruktur for å gi offentlig tilgjengelig data om skogen, og i tillegg bedre skoglandenes kunnskap og kapasitet til å bruke data. Videre skal det gis støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner i landene. Satsingen er tidsavgrenset til tre år, og har dermed en samlet kostnad på 600 mill. kroner. En stor del vil bli brukt til innkjøp av høyoppløselige satellittbilder.

Satellittbilder med høy oppløsning er i dag kun tilgjengelig fra kommersielle leverandører, til kommersielle priser og med lisenser som begrenser bruk og deling av bildene. Slike bilder blir derfor mindre brukt enn det som er hensiktsmessig for å gi et godt datagrunnlag for å identifisere og måle endringer i skogen. Høyoppløselige bilder er viktig for å kalibrere bilder med lavere oppløsning, og for å fange opp små endringer i skogen. I tillegg kan høyoppløselige bilder være nyttig i forbindelse med arbeidet med skogkriminalitet, og

for å skape transparens i forsyningskjeder til landbruksprodukter som soya og palmeolje.

Klima- og miljødepartementet vil gjennomføre en anskaffelse av høyoppløselige satellittbilder i tropiske skogland. Verdien av anskaffelsen begrenses oppad til 450 mill. kroner, og dekkes på kap. 1482, post 73. Det foreslås en bestillingsfullmakt på 450 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 4481 Salg av klimakvoter

Post 01 Salgsinntekter

Auksjonering av kvoter er et sentralt element i EU ETS, og fra 2013 skal salg av klimakvoter skje på en felleseuropeisk auksjonsplattform. Prosessen med å knytte seg til auksjonsplattformen har tatt svært lang tid, men avtalene med EU er nå endelig signert, og trådte i kraft 13. mars. Forsinkelsene har medført at det for perioden 2013–2018 er akkumulert totalt 41,4 millioner usolgte kvoter. I saldert budsjett var det forutsatt at hele det oppsamlede volumet skulle selges i 2019. Kommisjonen har nå kommet til at volumet vil bli spredd over auksjonene i 2019 og 2020. Det må ses i lys av at EU-kommisjonen nå legger til grunn at salget av Norges kvoter først vil komme i gang i juni 2019, mye senere enn antatt i saldert budsjett. Kommisjonen ønsker å unngå at salget av det akkumulerte auksjonsvolumet påvirker prisen i markedet. I tillegg til deler av volumet for perioden 2013–2018, skal også kvotemengden for 2019 selges i år. Basert på kvoteprisen i markedet våren 2019 er inntektene fra salg av klimakvoter i 2019 anslått til 4,6 mrd. kroner. Kvoteprisen har økt mye det siste året, men prisene kan svinge sterkt i dette markedet og anslaget er derfor usikkert. Det tas også forbehold om ytterligere forsinkelser i auksjonsoppstarten.

Det foreslås å redusere bevilgningen med 2,6 mrd. kroner, fra 7,2 mrd. kroner til 4,6 mrd. kroner.

Kap. 5578 Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet

Post 72 Fiskeravgifter

En refusjon på 1 mill. kroner fra Statens fiskefond ble ved en feil innbetalt for sent til å bli registrert i regnskapet for 2018. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 1 mill. kroner.

Andre saker

Omdisponering av gjenstående midler til biogasspilotordningen til Innovasjon Norges Bioøkonomiordning

Ordningen for biogasspilot gjennom Innovasjon Norge er i 2019 videreført uten nye bevilgninger. Det ble i Prop. 1 S (2018–2019) for Klima- og miljødepartementet varslet at departementet i 2019 vil ta stilling til om ordningen skal videreføres.

Regjeringen la høsten 2014 frem en nasjonal, tverrsektoriell biogass-strategi.

I perioden 2015–2018 ble det bevilget totalt 70 mill. kroner til pilotordningen for biogass gjennom Innovasjon Norge. Som følge av lav etterspørsel ble 28 mill. kroner overført til Klima- og energifondet. Av de resterende 42 mill. kroner har Innovasjon Norge gitt tilsagn om 20,6 mill. kroner til ulike prosjekter. Av de resterende 21,5 mill. kroner har Innovasjon Norge igjen 9,5 mill. kroner i disponible midler og 12 mill. kroner er bevilget på kap. 1400, post 76 i 2019.

Ordningen ble evaluert av Vista Analyse høsten 2018. Vista Analyse konkluderte med at andre eksisterende tilskuddsordninger kan dekke de samme behovene. Klima- og miljødepartementet legger opp til at de ubrukte midlene fra biogassordningen overføres til bioøkonomiordningen under Innovasjon Norge, med føring om prioritering av biogass.

Vederlagsfri overdragelse av Hove steinkirke

Hove steinkirke foreslås overdratt vederlagsfritt fra staten ved Riksantikvaren til Fortidsminneforeningen i forbindelse med deres 175-årsjubileum i 2019. Fortidsminneforeningen har forvaltet kirken i 40 år, og har god kompetanse til å ta vare på kirken og de kulturminneverdiene den representerer. Foreningen forvalter allerede 7 stavkirker og mer enn 40 historiske bygninger, herunder middelalderbygninger. Kirken er fra ca. 1170, automatisk fredet og den eldste steinbygningen i Sogn. Kirken var en gave til staten i 1901 fra sorenskriver Blix, som hadde arvet den fra sin bror arkitekt Peter Blix. En vederlagsfri overdragelse av Hove steinkirke til Fortidsminneforeningen betinger Stortingets samtykke, jf. forslag til romertallsvedtak.

Tilskudd til utviklingsformål

Stortinget har i 2019 gitt Klima- og miljødepartementet fullmakt til å gi unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger ved at tilskudd til

utviklingsformål kan foretas en gang i året for flere organisasjoner, herunder FNs klima- og skogprogram. Det foreslås at fullmakten utvides til å også omfatte FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), jf. forslag til romertallsvedtak. Forslaget skyldes at UNODC, som andre FN-organisasjoner, har særskilte krav til å ha dekning på konto for lønnsutgifter minst ett år frem i tid for å kunne ansette i faste stillinger.

2.13 Finansdepartementet

Kap. 21 Statsrådet

Post 01 Driftsutgifter

I statsråd 22. januar 2019 ble det gjort endringer blant regjeringens medlemmer og øvrig politisk ledelse i departementene. Endringene fører til at flere politikere lønnes over kap. 21. Endringene gir også en del engangsutgifter til fratredelsesytelser og godtgjørelse under karantene for avgåtte politikere, og til installering og demontering av sikkerhetsstyr.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 8 mill. kroner.

Kap. 1600 Finansdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å omdisponere 5 mill. kroner til å etablere særskilte områder for sikker kommunikasjon for Tolldirektoratet, i forbindelse med rehabilitering av lokaler. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 1610, post 45.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 6,3 mill. kroner mot en tilsvarende økning på følgende kapitler:

- 1,5 mill. kroner til kap. 1610 Tolletaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, til å etablere særskilte områder for sikker kommunikasjon i forbindelse med rehabilitering av lokaler for Tolldirektoratet.
- 1,4 mill. kroner til kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter, til dekning av lønnsutgifter i et felles forenklingsprosjekt med departementet.
- 1,0 mill. kroner til kap. 1618 Skatteetaten, post 70 Tilskudd, til styrking av det skattejuridiske miljøet ved Universitetet i Oslo.

- 2,4 mill. kroner til kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 01 Driftsutgifter, til dekning av større økning i betalingen til EU-kommisjonens statistikkprogram enn forutsatt i saldert budsjett.

Det vises til nærmere omtale under den respektive utgiftspost.

Kap. 1605 Direktoratet for økonomistyring

Post 01 Driftsutgifter

Det forventes en økning i utgifter og inntekter for Direktoratet for økonomistyring som følge av opp-tak av nye kunder, sammenslåinger og endringer i tjenesteavtaler for kunder. Bevilgningen på posten foreslås økt med 50 mill. kroner mot tilsvarende økning i inntektsbevilgningen på kap. 4605, post 01.

Kap. 4605 Direktoratet for økonomistyring

Post 01 Økonomitjenester

Inntektene på kap. 4605, post 01, gjelder i hovedsak viderefakturering av utgifter til andre virksomheter (kunder). Bevilgningen på posten foreslås økt med 50 mill. kroner, jf. omtale av tilsvarende utgiftsøkning på kap. 1605, post 01.

Kap. 1610 Tolletaten

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Lokaler for sikker kommunikasjon – Tolldirektoratet

Tollbugata 1 i Oslo ble frem til 2018 disponert av Tollregion Oslo og Akershus, som har fått nye lokaler på Helsefyr i Oslo. Eiendommen rehabiliteres nå av utleier for å kunne tas i bruk av Tolldirektoratet sent i 2019. Det er behov for å etablere særskilte områder for sikker kommunikasjon. Bevilgningen på posten foreslås økt med 6,5 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 1600, postene 01 og 21, jf. omtale ovenfor.

Automatisk registrering av kjøretøynummer

Tolletaten og Statens vegvesen samarbeider om en felles løsning for ANPR (automatisk registrering av kjøretøynummer). Det er nå inngått avtale om levering av en ny sentral prosesseringsløsning for ANPR.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 5,7 mill. kroner mot en tilsvarende økning i inntektsbevilgningen på kap. 4610 Tolletaten, post 04 Diverse refusjoner. Beløpet utgjør Statens vegvesens andel av kostnadene.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 12,2 mill. kroner.

Kap. 4610 Tolletaten

Post 04 Diverse refusjoner

Bevilgningen på posten foreslås økt med 5,7 mill. kroner som følge av refusjon fra Statens vegvesen for felles løsning for ANPR, jf. omtale under kap. 1610 Tolletaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold ovenfor.

Kap. 1618 Skatteetaten

Post 01 Driftsutgifter

Felles forenklingsprosjekt

I forbindelse med et felles forenklingsprosjekt er personellressurser utlånt fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet. Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 1,4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1600, post 21.

Ny leverandør av IKT-tjenester

Etter en ny avtale med Skatteetaten skal en leverandør av IKT-tjenester som en del av disse også levere PC-er, mobiltelefoner og utstyr til publikumsløsninger ved skattekontorene. Slikt utstyr ble tidligere anskaffet direkte fra utstyrsleverandør og belastet post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 7 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på post 45.

Tvangsmulkt i a-ordningen

Utgiftene til behandling av klager på ilagt tvangsmulkt i a-ordningen dekkes i dag over post 01. Utgiftene, som anslås til 3,8 mill. kroner, foreslås i stedet dekket over post 23 Spesielle driftsutgifter, a-ordningen, for bedre å synliggjøre de samlede kostnadene ved ordningen. Det foreslås å redusere bevilgningen på post 01 med 3,8 mill. kroner mot en tilsvarende økning på post 23.

Tilskudd til skatteforskning

Det er ønskelig at Skatteetaten skal kunne inngå avtale om tilskudd til skatteforskning ved Universitetet i Bergen. Bevilgningen på posten foreslås derfor redusert med 0,5 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på post 70 Tilskudd.

Levering av tjenester fra Skatteetaten til Politi- og lensmannsetaten

Leveringen av tjenester fra Skatteetaten ved Statens innkrevingsentral til politi- og lensmannsetatens økonomisystem er under avvikling. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 10,4 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 440 Politidirektoratet – politi og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter under Justis- og beredskapsdepartementet.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 6,3 mill. kroner.

Post 22 Større IT-prosjekter, kan overføres

SIRIUS er et prosjekt for utvikling av en ny digitalisert skattemelding. Prosjektet ble igangsatt i 2018, og for 2019 er det avsatt 176,1 mill. kroner. Det har vist seg mer krevende enn forutsatt å få tak i eksterne ressurser med relevant kompetanse. Noen leveranser i prosjektet må derfor forskyves til 2020 og 2021. Bevilgningen på posten foreslås derfor redusert med 58 mill. kroner. Forskyvningen påvirker ikke kostnadsrammen eller anslåtte gevinster og nytte.

Post 23 Spesielle driftsutgifter, a-ordningen

Bevilgningen på posten foreslås økt med 3,8 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på post 01, jf. omtale ovenfor.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 7 mill. kroner, mot tilsvarende økning på post 01, jf. omtale ovenfor.

Post 70 Tilskudd

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,5 mill. kroner for at Skatteetaten skal kunne inngå avtale

om tilskudd til skatteforskning ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo. Utgiftsøkningen foreslås dekket gjennom tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 1600, post 21 med 1,0 mill. kroner og kap. 1618, post 01 med 0,5 mill. kroner, jf. omtale under nevnte poster.

Kap. 4618 Skatteetaten*Post 86 Bøter, inndragninger mv.*

Inntektene på posten anslås nå lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Virkningen av satsøkninger i 2018 ble lavere enn forutsatt, og det utliknes også færre straffekrav. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 50 mill. kroner.

Post 88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret

Det anslås om lag samme utlikning i 2019 som i 2018. På bakgrunn av regnskapstall for 2018 anslås inntektene på posten nå lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2019. Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 37,6 mill. kroner.

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå*Post 01 Driftsutgifter*

Statistisk sentralbyrås betaling for deltakelse i EU-kommisjonens statistikkprogram har økt mer fra 2018 til 2019 enn lagt til grunn til for gjeldende bevilgning. Det skyldes en større økning i programmets budsjetteramme og ekstrakostnader til fagekspertter hos Eurostat (EUs statistikkontor). Bevilgningen på posten foreslås økt med 2,4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1600, post 21.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå*Post 85 Tvangsmulkt*

Statistisk sentralbyrå kan med hjemmel i statistikkloven ilegge tvangsmulkt ved brudd på opplysningsplikten. I 2018 gikk antallet tvangsmulker ned. Bedre kjennskap til brukergrensesnitt i Altinn og klarere informasjon fra etaten medvirket trolig til nedgangen. På bakgrunn av regnskapet for 2018 og forventet utvikling foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 10 mill. kroner.

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

Post 61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, overslagsbevilgning

Saldert budsjett på posten er 24,6 mrd. kroner. I 2018 var utgiftene på posten 24,4 mrd. kroner, og det økte utgiftsnivået i kommunesektoren i 2018 ser ut til å videreføres i 2019. Basert på regnskapstall og forventet utvikling foreslås det å øke bevilgningen på posten med 800 mill. kroner.

Kap. 1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Med virkning fra 1. januar 2015 ble det innført en ordning med nettoføring av merverdiavgift i ordinære statlige forvaltningsorgan. Nettoføringsordningen innebærer at forvaltningsorganene som er inkludert i ordningen, ikke belastes merverdiavgift for utgifter på postene 01–49 i sine budsjetter og regnskaper, men kan føre utgiftene til merverdiavgift på et sentralt kapittel for merverdiavgift under Finansdepartementet (kap. 1633, post 01). På bakgrunn av regnskapstall og forventet utvikling foreslås bevilgningen på posten økt med 200 mill. kroner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

Post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Etter at budsjettforslaget for 2019 ble utarbeidet i 2018 kjøpte Norges Bank tilbake en del statsobligasjoner med forfall i 2019. Banken har også redusert statens egenbeholdning av obligasjoner. Begge forhold reduserer utgiftene til innløsning i 2019. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen på posten med 12 414 mill. kroner.

Reduksjonen av statens egenbeholdning av obligasjoner påvirker også inntektene på kap. 5341, post 98, jf. omtalen nedenfor.

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

Post 98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner

Det vises til omtale under kap. 1651, post 98, om reduksjon av egenbeholdningen av statsobligasjoner. Det foreslås at bevilgningen på posten reduseres med 4 000 mill. kroner.

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

Post 85 Overføring

Det er i Saldert budsjett 2019 anslått 12 000 mill. kroner i overføring fra Norges Bank. Den faktiske overføringen fastsatt av Norges Banks representantskap i årsregnskapet for 2018 er 14 798,3 mill. kroner. Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 2 798,3 mill. kroner.

Kap. 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift

Post 30 Avskrivninger

På denne posten inntektsføres summen av avskrivninger på statens kapital som bevilges på underpost 3 i statens forretningsdrift (kap. 2445–2490). På bakgrunn av endringer på disse underpostene foreslås bevilgningen på kap. 5491, post 30 økt med 3,5 mill. kroner.

Kap. 5521 Merverdiavgift

Post 70 Merverdiavgift

Det vises til forslag om innføring av merverdiavgiftsfritak for elektroniske bøker og tidsskrifter. Se omtale i Prop. 115 LS (2018–2019) *Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga* punkt 2.

Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn redusert med 18 mill. kroner.

Kap. 5526 Avgift på alkohol

Post 70 Avgift på alkohol

Det vises til forslag om lettelse i alkoholavgiften for småbryggerier. Se omtale i Prop. 115 LS (2018–2019) *Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga* punkt 4.

Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn redusert med 0,5 mill. kroner.

Kap. 5536 Avgift på motorvogner mv.

Post 71 Engangsavgift

Det vises til forslag om å fjerne engangsavgiften for kjøretøy over 20 år og redusere engangsavgiften for motorsykler. Se omtale i Prop. 115 LS (2018–2019) *Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga* punktene 3.2 og 3.3.

Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn redusert med 14 mill. kroner.

Kap. 5541 Avgift på elektrisk kraft*Post 70 Avgift på elektrisk kraft*

Det vises til Stortingets vedtak i statsbudsjettet for 2019 om at elektrisk kraft til utvinning av kryptovaluta i datasentre ikke skal omfattes av redusert elavgift. Saken er klar for høring om kort tid. Se omtale i Prop. 115 LS (2018–2019) *Endringer i skatte-, avgifts- og tollavgivninga* punkt 5.

Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn redusert med 10 mill. kroner.

Kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift*Post 80 Renter av statens faste kapital*

På denne posten inntektsføres summen av renter av statens kapital som bevilges på underpost 4 i statens forretningsdrift (kap. 2445–2490). På bakgrunn av endringer på disse underpostene foreslås bevilgningen på kap. 5603, post 80 redusert med 0,1 mill. kroner.

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank*Post 85 Utbytte*

I Saldert budsjett 2019 er det ført opp 112,7 mill. kroner i utbytte fra Den nordiske investeringsbank, basert på at det vil bli mottatt samme utbytte i 2019 som i 2018. Banken har nå vedtatt et lavere utbytte enn lagt til grunn. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen med 28,9 mill. kroner. Utbyttet fastsettes i euro, og kursendring frem til utbetaling kan gi avvik.

Kap. 5700 Folketrygdens inntekter*Post 71 Trygdeavgift*

Bevilgningen på posten er 150 681 mill. kroner.

Det foreslås å øke kompensasjonsgraden for sykepenges til selvstendig næringsdrivende fra 75 pst. til 80 pst. med virkning fra 1. oktober 2019. Dette anslås å ville gi mindreinntekter på 5 mill. kroner på posten i 2019. Helårseffekten anslås til 20 mill. kroner i 2020. Det vises også til omtale under kap. 2650 Sykepenges, post 71 Sykepenges for selvstendige.

Bevilgningen foreslås redusert med 5 mill. kroner.

Andre saker*Kap. 41 Stortinget – merinntektsfullmakt og nettoposteringsfullmakt*

Etter innspill fra Stortingets administrasjon foreslås det en merinntektsfullmakt for kap. 41 Stortinget, post 01 Driftsutgifter, og kap. 3041 Stortinget, post 01 Salgsinntekter. Forslaget gjelder i det vesentlige Stortingets spisesteder, hvor merinntekter henger sammen med merutgifter, jf. forslag til romertallsvedtak.

Videre foreslås det etter innspill fra Stortingets administrasjon en nettoposteringsfullmakt for kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, jf. forslag til romertallsvedtak. Fullmakten gjelder refusjoner fra Oslo kommune og andre aktører i henhold til avtalte utgiftsfordelinger i forbindelse med bygge- og sikringsprosjekter. Det ble gitt tilsvarende fullmakt ved budsjettrevisjonen våren 2018. Det er behov for fullmakten også i 2019, men ved en feil kom den ikke med i Prop. 1 S (2018–2019) eller Saldert budsjett 2019.

Kap. 1618 Skatteetaten – nettoposteringsfullmakt for post 22 Større IT-prosjekter

Skatteetaten utvikler løsninger i samarbeid med andre offentlige institusjoner om enkelte IT-prosjekter. På bakgrunn av dette er behov for en nettoposteringsfullmakt for kap. 1618, post 22 Større IT-prosjekter, jf. forslag til romertallsvedtak. Nettopostering av refusjoner fra andre offentlige institusjoner vil gi det mest korrekte uttrykk for etatens egen ressursbruk. Skatteetaten har i dag slike fullmakter for postene 01 og 45.

2.14 Forsvarsdepartementet*Innledning*

I hovedsak er endringene som presenteres nedenfor forslag til omdisponeringer innenfor Forsvarets budsjetttrammer, bruk av merinntekter og endringer av teknisk karakter. Stortinget har gitt Forsvarsdepartementet en generell merinntektsfullmakt som gir vid adgang til å benytte merinntekter til å overskride utgiftsbevilgninger.

I tillegg foreslår regjeringen å bevilge 652,1 mill. kroner til utgifter til sikring, heving og transport av KNM Helge Ingstad etter ulykken, gjenanskaffelse av reservedelpakke som gikk tapt i forliset og økt seiling med KNM Maud. Økningen foreslås delvis finansiert av reduserte utgifter under kap. 1700, post 21 (48,8 mill. kroner) og

omprioriteringer innenfor forsvarsbudsjettet (117,0 mill. kroner).

Videre foreslår regjeringen å bevilge 172 mill. kroner til oppkapitalisering av Rygge 1 AS for etablering av testcelle for vedlikehold av F135-motor.

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 14,4 mill. kroner som følge av tilsvarende økte inntekter fra brukerbetaling til Nasjonalt BEGRENSET nett, jf. kap. 4700, post 01.

Det er inngått en samhandlingsavtale mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben om fordeling av driftsutgifter ved Forsvarsdepartementets eiendommer. Det foreslås å øke bevilgningen med 11,5 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1720, post 01.

Det er et behov for å øke bevilgningen på posten til nødstrøm i Myntgata 1 i Oslo. Dette vil sikre strømforsyningen til flere utpekte skjermingsverdige objekter. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 7,5 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 45.

I samsvar med regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste, skal det etableres et felles monument for personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner. Det foreslås å øke bevilgningen med 4,0 mill. kroner til etablering av dette monumentet, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1700, post 71.

Det behov for å oppgradere adgangskontroll, alarm- og TV-overvåkingsanlegg mv. Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 2,0 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 45.

Midler til permisjonsreiser i Forsvaret har tidligere vært bevilget sentralt på kap. 1720, post 01. Fra 1. januar 2019 er ordningen endret slik at utgifter til reiser skal betales av den enkelte avdeling. Bevilgningen foreslås derfor økt med 0,4 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1720, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 39,8 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, overslagsbevilgning

Posten gjelder utbetaling av kompensasjon for personell som har pådratt seg psykiske belastningsskader i utenlandsoperasjoner. Basert på regnskap og forventet utvikling foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 48,8 mill. kroner. Midlene foreslås omdisponert til kap. 1732, post 01 til sikring, heving og transport av fregatten KNM Helge Ingstad.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 4,0 mill. kroner i forbindelse med etablering av et felles monument for personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner, mot en tilsvarende utgiftsøkning på kap. 1700, post 01.

Post 74 (Ny) Overføring til aksjeselskap

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS (AIM Norway AS) er i ferd med å etablere et motordepot for de nye kampflyene på Rygge flystasjon. Hoveddelen av investeringen på til sammen om lag 1,1 mrd. kroner finansieres med selskapets egne midler. Motordepotet etableres gjennom tre datterselskaper i AIM, hvorav Rygge 1 AS har ansvaret for å etablere en testcelle for flymotorene.

AIM Norway AS er besluttet solgt til Kongsberg Defence & Aerospace AS, jf. Prop. 61 S (2018–2019). Som en del av nedsalget er det lagt til grunn at staten skal beholde eierskapet i Rygge 1 AS. For å kunne etablere testcellen, er det behov for en oppkapitalisering av Rygge 1 AS med 172,0 mill. kroner. Det foreslås en bevilgning på posten til et slikt tilskudd.

Kap. 4700 Forsvarsdepartementet

Post 01 Driftsinntekter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 14,4 mill. kroner som følge av økte inntekter fra brukerbetaling for Nasjonalt BEGRENSET nett, jf. tilsvarende utgiftsøkning på kap. 1700, post 01.

Tabell 2.4 Omdisponeringer

Beskrivelse	Beløp	Jf. tilsvarende reduksjon/økte inntekter på
Merbehov til kjøp av reservedeler og drivstoff	119,6	Kap. 1732, post 01 (61,0) Kap. 1734, post 01 (3,0) Kap. 1760, post 45 (55,6)
Øvelsen Cold Response 2020	85,5	Kap. 4720, post 01 (65,5) Kap. 1733, post 01 (20,0)
Maritime patruljefly	63,0	Kap. 4720, post 01
Økt seiling i nasjonale farvann	20,0	Kap. 1733, post 01
Anskaffelse av 84 mm øvingsgranater	17,1	Kap. 1733, post 01
20 spesialkontainere til ammunisjon i forbindelse med beredskap for NATOs hurtige reaksjonsstyrke	16,0	Kap. 1733, post 01
Økte valutautgifter	13,2	Kap. 4720, post 01
Anskaffelse av proviant, ammunisjon og reservedeler til forsyningsberedskapen	16,4	Kap. 1732, post 01 (0,4) Kap. 1733, post 01 (15,9)
Rustningskontroll i forbindelse med Wien-dokumentet	1,3	Kap. 4720, post 01
Forsvarets bistand til Ridderrennet på Beitostølen	0,2	Kap. 4720, post 01
Sum	352,3	

Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

Post 47 Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 47

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 100,0 mill. kroner til dekning av merbehov for produksjon av hangarer på Ørland flystasjon til de nye kampflyene F-35. Midlene foreslås omdisponert til kap. 1761, post 47.

Kap. 1720 Felleskapasiteter i Forsvaret

Post 01 Driftsutgifter

Økte utgifter som følge av tilsvarende økte inntekter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 375,7 mill. kroner som følge av en tilsvarende økning av inntektene, jf. omtale under kap. 4720, post 01. Det gjelder utgifter i 2019 til øvelsen Trident Juncture 2018 (351,9 mill. kroner), leveranse og vedlikehold av lisenser til andre etater i forsvarssektoren (16,0 mill. kroner), inntekter fra forpleining og forlegning ved Forsvarets messer, kvarter og boliger (4,8 mill. kroner) og refusjoner i forbindelse med prosjektoffiser til prosjekt P1274 Utvik-

ling av Forsvarets spesialstyrker mot 2030 (3,0 mill. kroner).

Omdisponeringer fra andre poster og disponering av økte inntekter

Bevilgningen foreslås økt til ulike formål som motsvares av økte inntekter og omdisponeringer fra andre poster, jf. tabell 2.4.

Fordeling av midler fra felleskapasiteter

Det er videre foretatt en endring i timeprisen på FLOs verksteder, slik at pensjonsutgifter nå er hensyntatt. Det foreslås at bevilgningen reduseres med 40,2 mill. kroner, jf. tilsvarende økning vist i tabell 2.5.

Fellesøvelser i Forsvaret bevilges på kap. 1720, post 01, i saldert budsjett, for senere omfordeling i Revidert nasjonalbudsjett i henhold til deltagelse fra de ulike avdelingene. Årsaken til dette er at det ved fremleggelse av budsjettet ikke er klart i hvilket omfang forsvarsgrenene skal delta på disse øvelsene. Bevilgningen foreslås redusert med 174,3 mill. kroner mot en økning på andre kapitler vist i tabell 2.5.

Tabell 2.5 Felleskapasiteter

Kap.	Post	Beskrivelse	Timeprisen på		Pendler- og rettighetsreiser	Beregningsmodell for personlig bekledning og utrustning
			FLOs verksteder	Fellesøvelser i Forsvaret		
1731	01	Hæren	2,3	101,0	14,7	2,0
1732	01	Sjøforsvaret	23,8	18,3	4,9	0,4
1733	01	Luftforsvaret	0,5	26,0	8,4	-18,6
1734	01	Heimevernet	2,6	29,0	1,2	
1735	21	Etterretningstjenesten			0,6	-0,7
1760	45	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	6,6			1,5
1790	01	Kystvakten	2,3		8,1	
1791	01	Redningshelikoptertjenesten	0,1		3,4	-0,9
1792	01	Norske styrker i utlandet	1,9			
Sum			40,2	174,3	41,3	-16,3

Midler til pendler- og rettighetsreiser har tidligere vært bevilget sentralt i Forsvaret. Fra 1. januar 2019 er det gjennomført en endring i ordningen, hvor utgifter til reisene skal betales av den enkelte avdeling. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 41,3 mill. kroner mot en økning vist i tabell 2.5.

Bevilgningen på posten foreslås videre økt med 16,3 mill. kroner knyttet til ny beregningsmodell i Forsvaret for personlig bekledning og utrustning. Den nye beregningsmodellen medfører både økninger og reduksjoner i bevilgninger på Forsvarets kapitler som er gjengitt i tabell 2.5.

Andre endringer

Bevilgningen foreslås redusert med 106,5 mill. kroner knyttet til at deler av sensoravdelingen skal overføres fra Cyberforsvaret til Luftforsvaret. Bevilgningen på kap. 1733, post 01, økes tilsvarende.

Alliert treningssenter er lokalisert på Garnisonen i Porsanger, Banak og Åsegarden. Trenings-senteret er overført fra Forsvarets operative hovedkvarter til Hæren. Det foreslås å redusere bevilgningen med 44,4 mill. kroner knyttet til lønn og EBA-drift. Samtidig foreslås en tilsvarende økning på kap. 1731, post 01.

Det pågår en omstilling mellom Forsvarsmateriells IKT-kapasiteter og Cyberforsvaret. I fase 1 av omstillingen flyttes en seksjon fra Forsvarsmateriells IKT-kapasiteter til Cyberforsvaret. Det foreslås at bevilgningen på posten økes med 19,7 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 01.

Bevilgningen på posten er videre foreslått økt med 16,0 mill. kroner som følge av merinntekter på kap. 4720, post 01.

Bevilgningen er videre foreslått redusert med 57,0 mill. kroner til delvis dekning av merbehov knyttet til hendelsen i forbindelse med KNM Helge Ingstad. Kap. 1732, post 01, foreslås derfor økt tilsvarende.

I tillegg foreslås bevilgningen økt med 5,0 mill. kroner knyttet til forberedelser av sikringstiltak av eksisterende kai og etablering av flytebrygge for mottak og ivaretagelse av nye fartøyer til Marinejegerkommandoen, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1732, post 01.

Forsvaret overtok i 2017 batterifabrikken i Horten. Formålet til batterifabrikken er å produsere batterier til ubåtene i ULA-klassen. I 2019 skal eiendomsmassen på batterifabrikken overføres fra Sjøforsvaret til Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), og det foreslås derfor å øke bevilg-

ningen med 7,8 mill. kroner. Det foreslås en tilsvarende reduksjon på kap. 1732, post 01.

Det er foretatt en endring i timeprisen på Hærens verksteder slik at pensjonsutgifter nå er inkludert. Det foreslås at bevilgningen på posten økes med 2,2 mill. kroner med en tilsvarende reduksjon på kap. 1731, post 01.

Kundeansvaret for forvaltningssystemene Krypto og HF-radiosystem er overført fra Luftforsvaret til Cyberforsvaret. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 6,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1733, post 01. Videre foreslås det å øke bevilgningen med 5,1 mill. kroner knyttet til utsatt oppbygging av styrkereserver og at bevilgningen reduseres tilsvarende på kap. 1760, post 45.

Det er en økning av elever til grunnleggende offisersutdanning av flygere og navigatører på Forsvarets høyskole. Det foreslås å øke bevilgningen med 3,0 mill. kroner, samtidig som bevilgningen på kap. 1733, post 01, reduseres tilsvarende.

Videre foreslås det å øke bevilgningen med 2,6 mill. kroner knyttet til tilbakeføring av operativ EBA på Værnes, med en tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 1791, post 01.

Det foreslås å øke bevilgningen med 2,4 mill. kroner til arbeidet med FoU-prosjektet «Sjømakt 2040: Geopolitisk utvikling og det maritime dome- net» på Forsvarets høyskole, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1732, post 01.

Bevilgningen foreslås økt med 2,1 mill. kroner knyttet til finansiering av inngått avtale mellom Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Forsvaret i forbindelse med sikkerhetsgodkjenning og brukerstedsgodkjenning av informasjonssystemer i Forsvaret. Bevilgningen på kap. 1760, post 45, foreslås redusert tilsvarende.

Forsvarsbygg belaster den enkelte kunde for utgifter knyttet til forvaltning av bolig og kvarter. Det er overført bolig og kvarter fra Luftforsvaret til Forsvarets operative hovedkvarter, og det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1,7 mill. kroner. Bevilgningen foreslås redusert tilsvarende på kap. 1733, post 01.

Tjenesteleveranser innenfor personell- og lønnsområdet skal heretter utføres av Forsvaret for Forsvarsmateriell. Det foreslås derfor at bevilgningen på posten økes med 1,7 mill. kroner, samtidig som kap. 1760, post 01, reduseres tilsvarende.

Videre foreslås det at bevilgningen økes med 1,1 mill. kroner knyttet til at en ernæringsfysiolog er overført fra Forsvarsmateriell til Forsvarets sanitet. Bevilgningen på kap. 1760, post 01, foreslås redusert tilsvarende.

Bevilgningen foreslås økt med 1,0 mill. kroner knyttet til øvelse Crisis Management Exercise, som er NATOs krisehåndteringsøvelse på politisk og strategisk nivå. Bevilgningene foreslås tilsvarende redusert på kap. 1733, post 01 (0,6 mill. kroner), og på kap. 1791, post 01 (0,4 mill. kroner).

Bevilgningen foreslås økt med 0,6 mill. kroner knyttet til at Forsvarets personell- og verneplikt-senter overtar ansvar for vakthold og sikring i eget bygg i Harstad. Bevilgningen på kap. 1732, post 01, foreslås redusert tilsvarende.

Bevilgningen foreslås økt med 0,5 mill. kroner som følge av økt leveranse av vernepliktige mannskaper til Heimevernet. Bevilgningen på kap. 1734, post 01, foreslås redusert tilsvarende.

Luftforsvarets andel av kundeansvaret for TDL Network Design System skal overføres til Cyberforsvaret. Cyberforsvaret vil derved ivareta kundeansvaret for hele løsningen. Det foreslås å øke bevilgningen med 0,3 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1733, post 01.

Videre foreslås bevilgningen økt med 0,2 mill. kroner knyttet til interneffektiviseringer gjennomført i Forsvaret, jf. omtale under kap. 1733, post 01.

Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben har opprettet en samhandlingsavtale knyttet til fordeling av driftsutgifter for Forsvarsdepartementets eiendommer. Bevilgningen foreslås redusert med 11,5 mill. kroner basert på denne samhandlingsavtalen, og midler foreslås omdisponert til kap. 1700, post 01, jf. omtale under kap. 1700, post 01.

Forsvarets kommunikasjonsenhet skal omorganiseres i 2019. Hensikten med omorganiseringen er å etablere en mer robust, effektiv og koordinert kommunikasjonsvirksomhet, samtidig som Forsvaret opprettholder kompetanse og gjennomføringsevne som virker i fred, krise og krig. Det foreslås å redusere bevilgningen med 3,8 mill. kroner. Reduksjonen motsvares av tilsvarende økninger på kap. 1732, post 01 (1,7 mill. kroner), kap. 1733, post 01 (1,7 mill. kroner), og kap. 1734, post 01 (0,4 mill. kroner).

Midler til permisjonsreiser i Forsvaret har tidligere vært bevilget sentralt i Forsvaret på kap. 1720. Fra 1. januar 2019 er det foretatt en endring i ordningen hvor utgifter til permisjonsreiser skal betales av den enkelte avdeling. Det foreslås å redusere bevilgningene med 1,8 mill. kroner. Samtidig foreslås det å øke bevilgningen på kap. 1700, post 01 (0,4 mill. kroner), og kap. 1760, post 01 (1,4 mill. kroner).

Premie til yrkesskadeforsikring for Forsvarsmateriell er tidligere blitt betalt av Forsvaret. Siden Forsvarsmateriell er utskilt som egen etat

foreslås utgiften belastet Forsvarsmateriell på kap. 1760, post 01. Forsvarsdepartementet foreslår derfor at 1,7 mill. kroner omdisponeres fra kap. 1720, post 01.

Bevilgningen foreslås videre redusert med 1,5 mill. kroner knyttet til Hærens deltakelse i samarbeidet Joint Deployable Exploitation and Analysis Laboratory. Reduksjonen motsvares av en tilsvarende økning på kap. 1731, post 01.

Hjemmel til en PhD-stipendiat er overført fra Forsvarets høgskole til Etterretningstjenestens våpenskole. Bevilgningen foreslås redusert med 0,4 mill. kroner, samtidig som kap. 1735, post 21, økes tilsvarende.

Det er gjennomført overføringer av EBA i Forsvaret, hvor en messe på Setermoen er overført fra FLO til Hæren. Bevilgningen foreslås redusert med 0,1 mill. kroner, mot en tilsvarende økning i bevilgningen på 1731, post 01.

Det foreslås at bestillingsfullmakten på posten økes med 655 mill. kroner, fra 1 517 mill. kroner til 2 172 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Økningen skyldes i hovedsak at fullmakten i saldert budsjett ikke ble endret i tråd med gitte bevilgninger.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1720, post 01 økt med 338,9 mill. kroner.

Kap. 4720 Felleskapasiteter i Forsvaret

Post 01 Driftsinntekter

Bevilgningen foreslås økt med 375,7 mill. kroner, jf. tilsvarende økning på kap. 1720, post 01.

Bevilgningen foreslås videre økt med 333,0 mill. kroner for inntekter fra Trident Juncture 2018 for transport, leiebiler, overnatting, mat, drift av camp, drift av mottakshavn og drivstoff fra øvende nasjoner. Forsvarets utgifter ble utbetalt i 2018 gjennom omprioriteringer fra andre områder i Forsvaret, mens inntektene først kommer i 2019. Det foreslås at inntektene i 2019 nyttes på prioriterte områder i Forsvaret, jf. tilsvarende økning på kap. 1720, post 01 (159,1 mill. kroner), kap. 1731, post 01 (16,0 mill. kroner), kap. 1732, post 01 (40,4 mill. kroner), kap. 1733, post 01 (95,8 mill. kroner), kap. 1735, post 21 (18,5 mill. kroner), og kap. 1790, post 01 (3,2 mill. kroner).

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret foreslås bevilgningen på posten redusert med 2,9 mill. kroner, jf. tilsvarende justerin-

ger på andre poster som følge av mer korrekt budsjettering.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 705,8 mill. kroner.

Kap. 1731 Hæren

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 101,0 mill. kroner for Hærens deltakelse på fellesøvelser, jf. tilsvarende utgiftsreduksjon på kap. 1720, post 01.

Fra 1. januar 2019 ble Garnisonsavdelingen ved Garnisonen i Porsanger overført fra Heimevernet til Hæren. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 56,8 mill. kroner, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1734, post 01.

Det foreslås å øke bevilgningen med 44,4 mill. kroner som følge av at alliert treningssenter er overført til Hæren, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1720, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 16,0 mill. kroner for grunnleggende offisersutdanning i Hæren som dekkes gjennom økte inntekter på kap. 4720, post 01.

Det foreslås å øke bevilgningen med 15,0 mill. kroner til vedlikehold av stormpanservogn CV9030 som følge av høy belastning gjennom høyt aktivitetsnivå. Det foreslås en tilsvarende reduksjon i bevilgningen på kap. 1733, post 01.

Videre foreslås bevilgningen redusert med 1,1 mill. kroner knyttet til interneffektiviseringer gjennomført i Forsvaret, jf. omtale under kap. 1733, post 01.

Bevilgningen foreslås redusert med 14,0 mill. kroner for å dekke merbehov til kjøp av reservedeler og drivstoff i Luftforsvaret. Reduksjonen motsvares av en tilsvarende økning på kap. 1733, post 01.

Det er gjennomført overføringer av EBA i Forsvaret, hvor FLOs messe på Setermoen samt noe EBA i Luftforsvaret er overført til Hæren. Bevilgningen foreslås økt med 0,2 mill. kroner, med en tilsvarende reduksjon i bevilgningen på 1720, post 01 (0,1 mill. kroner), og kap. 1733, post 01 (0,1 mill. kroner).

Det er foretatt en endring i timeprisen på Hærens verksteder slik at pensjonsutgifter nå er hensyntatt. Dette gir høyere timepris for kundene, og det foreslås at bevilgningen reduseres med 4,1 mill. kroner, jf. tilsvarende økning på andre kapit-

Tabell 2.6 Endring av timeprisen på Hærens verksteder

Kap.	Post	Beskrivelse	Beløp
1720	01	Felleskapasiteter i Forsvaret	2,2
1733	01	Luftforsvaret	0,5
1734	01	Heimevernet	0,6
1760	01	Forsvarsmateriell	0,2
1792	01	Norske stryker i utlandet	0,7
Sum			4,1

ler. Reduksjonene motsvares av tilsvarende økninger i henhold til tabell 2.6.

Forsvarets kommunikasjonsenhet skal omorganiseres i 2019, og det foreslås å redusere bevilgningen med 0,4 mill. kroner. Reduksjonen motsvares av tilsvarende økning på kap. 1734, post 01.

Det er gjennomført overføringer av EBA i Forsvaret, hvor FLOs messe på Setermoen samt noe EBA i Luftforsvaret er overført til Hæren. Bevilgningen foreslås økt med 0,2 mill. kroner, med en tilsvarende reduksjon i bevilgningen på 1720, post 01 (0,1 mill. kroner), og kap. 1733, post 01 (0,1 mill. kroner).

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å øke bevilgningen på posten med 20,4 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1731, post 01 økt med 234,2 mill. kroner.

Kap. 4731 Hæren

Post 01 Driftsinntekter

Alliert treningssenter er lokalisert på Garnisonen i Porsanger, Banak og Åsegarden. Treningssenteret er overført fra Forsvarets operative hovedkvarter til Hæren. Det foreslås å øke bevilgningen med 5,8 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 4720, post 01.

Fra 1. januar 2019 ble Garnisonsavdelingen ved Garnisonen i Porsanger overført fra Heimevernet til Hæren. Det foreslås å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner, samtidig som bevilgningen på kap. 4734, post 01, reduseres tilsvarende.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 7,3 mill. kroner.

Kap. 1732 Sjøforsvaret

Post 01 Driftsutgifter

I etterkant av hendelsen med KNM Helge Ingstad 8. november 2018 har det blitt gjennomført sikring, heving og transport av skipet. Operasjonen var kompleks og ressurskrevende. Reservedelspakken knyttet til Standing NATO Maritime Group var ombord i KNM Helge Ingstad da hendelsen inntraff, og den må i hovedsak anses som tapt. Reservedelene må gjenanskaffes, da de skal benyttes som fremskutt lager til fartøyer som deltar i NATOs stående marinestyrke allerede inneværende år. For å kompensere for en del av det operative tapet som forliset innebærer, foreslår regjeringen også at KNM Maud får dobbel besetning. For å nå dette målet, må Sjøforsvaret starte personelloppbyggingen allerede i 2019. Til sammen foreslår regjeringen å bevilge 652,1 mill. kroner som følge av hendelsen med KNM Helge Ingstad. Økningen finansieres delvis av reduserte utgifter under kap. 1700, post 21 (48,8 mill. kroner) og kap. 1720, post 01 (57,0 mill. kroner) og omdisponeringer på samme post (60,0 mill. kroner).

Det er foretatt en endring i timeprisen på FLOs verksteder slik at pensjonsutgifter nå er hensyntatt. Bevilgningen foreslås økt med 23,8 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon under kap. 1720, post 01.

Det foreslås videre å øke bevilgningen med 18,3 mill. kroner knyttet til deltakelse på fellesøvelser mot tilsvarende reduserte utgifter under kap. 1720, post 01.

Tabell 2.7 Økte behov på posten med inndekking

Beskrivelse	Beløp
Økte valutautgifter	16,5
Økte drivstoffutgifter	10,7
Offisersutdanning	7,2
Økt vakthold på Evenes flystasjon	4,8
Landingsplass på Haakonsværn orlogsstasjon til bruk for helikopteroperasjoner	1,3
Sum	40,4

Bevilgningen på posten foreslås økt med 40,4 mill. kroner til følgende tiltak i tabell 2.7, jf. tilsvarende økte inntekter på kap. 3720, post 01.

Bevilgningen foreslås økt med 0,5 mill. kroner til interneffektiviseringer gjennomført i Forsvaret mot tilsvarende reduksjon under kap. 1733, post 01.

Bevilgningen foreslås redusert med 61,0 mill. kroner for å dekke merbehov til kjøp av reservedeler og drivstoff mot tilsvarende økte utgifter under kap. 1720, post 01.

Videre foreslås bevilgningen redusert med 5,0 mill. kroner grunnet forberedelser av sikringstiltak av eksisterende kai og etablering av flytebrygge for mottak samt ivaretagelse av nye fartøyer til Marinejegerkommandoen. Reduksjonen motsvares av en tilsvarende økning på kap. 1720, post 01.

Husleie og forsyningsutgifter for flyoperative flater på Haakonsværn foreslås overført fra Luftforsvaret til Sjøforsvaret. Dette medfører økte utgifter på 0,2 mill. kroner på posten, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1733, post 01.

Det er overført en spesialist innenfor rekruttforvaltning fra Sjøforsvaret til Luftforsvaret. Bevilgningen foreslås redusert med 0,8 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 1733, post 01.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås

det å redusere bevilgningen på posten med 4,2 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Det foreslås at bestillingsfullmakten på posten økes med 170 mill. kroner, fra 910 mill. kroner til 1 080 mill. kroner. Økningen skyldes at leieavtalen for KNM Magnus Lagabøte er overført fra Kystvakten til Sjøforsvaret.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1732, post 01 økt med 604,3 mill. kroner.

Kap. 1733 Luftforsvaret

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 106,5 mill. kroner ettersom deler av sensoravdelingen skal overføres fra Cyberforsvaret til Luftforsvaret, jf. omtale på kap. 1720, post 01. Bevilgningen foreslås videre økt med 96,3 mill. kroner til inndekking for økte utgifter til operativ testing og evaluering av kystvakt- og fregatthelikoptrene NH90, jf. tilsvarende utgiftsreduksjon på kap. 1790, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 95,8 mill. kroner til følgende tiltak i tabell 2.8, jf. tilsvarende økte inntekter på kap. 4720, post 01.

Tabell 2.8 Økte behov på posten, jf. økte inntekter

Beskrivelse	Beløp
Økte valutautgifter	51,3
Økte drivstoffutgifter	39,7
Offisersutdanning	4,8
Sum	95,8

Det foreslås å øke bevilgningen med 26,0 mill. kroner til deltakelse på fellesøvelser, jf. omtale under kap. 1720, post 01. Bevilgningen foreslås økt med 14,0 mill. kroner for å dekke et merbehov ved kjøp av reservedeler og drivstoff. Reduksjonen motsvares av en tilsvarende reduksjon på kap. 1731, post 01.

Som følge av effektivisering innenfor vedlikehold foreslås effektiviseringsgevinstene fordelt på de kapitler der effektiviseringstiltakene har hatt effekt. Bevilgningen på posten foreslås økt 1,2 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen økes med 6,0 mill. kroner til underveisavgift til Avinor Flysikring AS, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 45.

Som følge av redusert behov på posten foreslås det å omdisponere 104,0 mill. kroner til andre formål under Forsvaret.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 18,8 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01, kap. 1731, post 01 og kap. 1732, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1733, post 01 økt med 223,0 mill. kroner.

Kap. 1734 Heimevernet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 29,0 mill. kroner knyttet til deltakelse på fellesøvelser, jf. omtale under kap. 1720, post 01. Videre foreslås bevilgningen økt med 15,0 mill. kroner som følge av en tilsvarende økning av inntekter, jf. omtale under kap. 4734, post 01.

Fra 1. januar 2019 ble Garnisonsavdelingen ved Garnisonen i Porsanger overført fra Heimevernet til Hæren. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen med 56,8 mill. kroner, samtidig som bevilgningen på kap. 1731, post 01, foreslås økt tilsvarende.

Bevilgningen foreslås redusert med 3,0 mill. kroner for å dekke merbehov til kjøp av reservedeler og drivstoff, jf. omtale under kap. 1720, post 01. Videre foreslås bevilgningen redusert med 0,6 mill. kroner knyttet til interneffektiviseringer gjennomført i Forsvaret, jf. omtale under kap. 1733, post 01.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å øke bevilgningen på posten med 5,6 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 10,8 mill. kroner.

Kap. 4734 Heimevernet

Post 01 Driftsinntekter

Inntekter i forbindelse med refusjon for støtte til US Marine Corps Rotational Force – Europe på Værnes har økt. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 15,0 mill. kroner.

Som følge av at Garnisonsavdelingen ved Garnisonen i Porsanger er overført fra Heimevernet til Hæren foreslås bevilgningen redusert med 1,5 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 4731, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 13,5 mill. kroner.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 18,5 mill. kroner til prioriterte oppdrag (13,8 mill. kroner) og korrigerende av årsverk på Etterretningstjenestens våpenskole (4,7 mill. kroner). Bevilgningsøkningen dekkes av merinntekter på kap. 4720, post 01.

Videre foreslås bevilgningen redusert med 0,2 mill. kroner knyttet til interneffektiviseringer gjennomført i Forsvaret, jf. omtale under kap. 1733, post 01.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,5 mill. kroner jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 17,8 mill. kroner.

Kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold*Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1760, post 45*

Forsvarsmateriells bevilgning for innkjøp av verkstedtjenester er i dag fordelt mellom postene 01 og 45 på kap. 1760. For å imøtekomme målet om å ha en samlet oversikt over utgiftene til de enkelte investeringsprosjektene, foreslås bevilgningen på posten redusert med 43,9 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 1760, post 45.

Videre pågår det en omstilling mellom Forsvarsmateriells IKT-kapasiteter og Cyberforsvaret. I fase 1 av omstillingen flyttes en seksjon fra Forsvarsmateriells IKT-kapasiteter til Cyberforsvaret. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 19,7 mill. kroner. Bevilgningen på kap. 1720, post 01 foreslås økt tilsvarende.

Bevilgningen foreslås økt med 1,8 mill. kroner til komponentutskifting på forsvarssektorens EBA mot tilsvarende reduksjon under kap. 1760, post 45.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å øke bevilgningen på posten med 0,5 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01 og kap. 1731, post 01.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1760, post 01 redusert med 61,4 mill. kroner.

Post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonal-finansiert andel, kan overføres

Det har oppstått et mindrebehov på posten knyttet til forsinket godkjenning i NATO på flere prosjekt som medfører at utbetalinger først påløper i 2020. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 26,2 mill. kroner som foreslås omdisponert til kap. 1760, post 45.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 45

Bevilgningen på posten foreslås økt med 43,9 mill. kroner til å samle bevilgningene til innkjøp av verkstedtjenester, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 01. Videre foreslås posten økt med 34,5 mill. kroner som følge av økte inntekter, jf. omtale under kap. 4760, post 45 og 28,5 mill. kroner til økt materiellbehov mot en tilsvarende reduksjon i

bevilgningen på kap. 1760, post 44 (26,2 mill. kroner), og kap. 1760, post 48 (2,3 mill. kroner).

Videre er foreslås posten økt med 6,6 mill. kroner som følge av endring i timeprisen på FLOs verksteder slik at pensjonsutgifter nå er hensyntatt, jf. tilsvarende reduksjon under kap. 1720, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 73,4 mill. kroner som er omdisponert til andre formål, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1700, post 01, kap. 1720, post 01, kap. 1733, post 01 og kap. 1760, post 01.

Det foreslås å øke bestillingsfullmakten på posten med 50 mill. kroner, fra 65 000 mill. kroner til 65 050 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Økningen skyldes behov for å inngå forpliktelser om mulige fremtidige utbetalinger for oppgjør av prisjusteringsmekanismer iht. vilkår i avtalen for salg av statens aksjer i AIM Norway AS til Kongsberg Defence & Aerospace AS, jf. nærmere omtale i Prop. 61 S (2018–2019).

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 33,4 mill. kroner.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, kan overføres

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 150,6 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon av inntektene på kap. 4760, post 48. Videre foreslås bevilgningen redusert med 2,3 mill. kroner knyttet til et behov for midler til Forsvarsmateriells totale materiellportefølje mot en tilsvarende økning under kap. 1760, post 45.

Samlet foreslås bevilgningen på posten redusert med 152,9 mill. kroner.

Kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold*Post 01 Driftsinntekter*

Det pågår en omstilling mellom Forsvarsmateriells IKT-kapasiteter og Cyberforsvaret. Det foreslås at bevilgningen reduseres med 2,9 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 4720, post 01.

Post 45 (Ny) Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter

Det foreslås bevilget 21,0 mill. kroner grunnet en økning av inntekter fra brukerbetaling for Nasjo-

nalt BEGRENSET nett. I forbindelse med inntekter fra konvensjonalbøter etter brudd av kontraktbestemmelser, foreslås det bevilget 13,5 mill. kroner mot tilsvarende økte utgifter.

Samlet foreslås posten bevilget med 34,5 mill. kroner.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter

I forbindelse med reduserte refusjoner i 2019 på grunn av forsinket godkjenning i NATO av ulike prosjekt foreslås bevilgningen til fellesfinansiert andel redusert med 150,6 mill. kroner, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1760, post 48.

Kap. 1761 Nye kampfly med baseløsning

Post 47 Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47

Bevilgningen foreslås økt med 100,0 mill. kroner som følge av behov for økt bevilgning til produksjon av hangarer på Ørland flystasjon til de nye kampflyene F-35, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1710, post 47.

Kap. 1790 Kystvakten

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 96,3 mill. kroner knyttet til inndekking for økte utgifter til operativ testing og evaluering av kystvakt- og fregatthelikoptrene NH90 i Luftforsvaret. Bevilgningen på kap. 1733, post 01 foreslås økt tilsvarende.

Videre foreslås bevilgningen økt med 3,2 mill. kroner til forventet økte drivstoffutgifter i 2019, jf. økte inntekter på kap. 4720, post 01.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å øke bevilgningen på posten med 11,9 mill. kroner, jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Det foreslås at bestillingsfullmakten på posten reduseres med 170 mill. kroner, fra 2 080 mill. kroner til 1 910 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Økningen skyldes at leieavtalen for KNM Magnus Lagabøte er overført fra Kystvakten til Sjøforsvaret.

Oppsummering

Samlet foreslås bevilgningen på kap. 1790, post 01 redusert med 81,2 mill. kroner.

Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen foreslås økt med 45,0 mill. kroner som følge av en tilsvarende økning av inntektskravet under kap. 4791, post 01.

Som følge av endret ansvarsfordeling internt i Forsvaret og mindre omdisponeringer foreslås det å redusere bevilgningen på posten med 0,4 mill. kroner jf. tilsvarende justeringer og omtale på kap. 1720, post 01.

Samlet foreslås bevilgningen på posten økt med 44,6 mill. kroner.

Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten

Post 01 Driftsinntekter

Vedlikeholds- og modifiseringsprogrammet for dagens Sea King-redningshelikopterflåte skal bidra til å opprettholde drift og beredskap frem til de nye helikoptrene er satt i drift. Enkelte kostnader til vedlikehold av motorer og komponenter er forskjøvet fra 2018 til 2019, jf. omtale under Justis- og beredskapsdepartementets kap. 454, post 01. Det foreslås derfor å øke inntektskravet på posten med 45,0 mill. kroner med en tilsvarende økning på utgiftsposten kap. 1791, post 01.

Kap. 1792 Norske styrker i utlandet

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås å øke bevilgningen med 2,6 mill. kroner som følge av en endring i timeprisen på FLOs og Hærens verksteder, slik at pensjonsutgifter nå er hensyntatt, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 1720, post 01 og kap. 1731, post 01.

Andre saker

Oppfølging av Riksrevisjonens anbefalinger om politiets og Forsvarets objektsikring

Stortingets behandling av Riksrevisjonens undersøkelse av objektsikring

Kontroll- og konstitusjonskomiteen forutsatte i Innst. 88 S (2018–2019) *Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av objektsikring* at regjeringen følger opp Riksrevisjonens fire anbefalinger, og at Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 får seg forelagt en helhetlig plan for oppfølging, herunder tidsplan for gjennomføring og forventede kostnader.

Riksrevisjonen anbefaler at Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet:

- Sørger for forpliktende fremdriftsplan og finansiering, slik at permanent grunnsikring av skjermingsverdige objekter i politiet og Forsvaret blir etablert i tråd med Stortingets forutsetninger
- Iverksetter nødvendige midlertidige tiltak for skjermingsverdige objekter i politiet og Forsvaret i samsvar med sikkerhetsloven, frem til permanent grunnsikring er etablert
- Sikrer felles forståelse av objektsikringsinstruksen mellom departementene
- Avklarer og sørger for at politiet og Heimevernet har nødvendig kapasitet, hver for seg og sammen, til å sikre og beskytte objekter ved bruk av sikringsstyrker.

De delene av Riksrevisjonens undersøkelse som gjaldt forebyggende grunnsikring tok utgangspunkt i lov om forebyggende sikkerhetstjeneste, som trådte i kraft 1. januar 2001, og objektsikkerhetsforskriften, som trådte i kraft 1. januar 2011. Regelverket vektla i stor grad fysisk sikring av utpekte objekter. Ny lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) med tilhørende forskrifter trådte i kraft 1. januar 2019 og legger større vekt på helhetlig sikring av skjermingsverdige verdier sett i forhold til nasjonale sikkerhetsinteresser og grunnleggende nasjonale funksjoner. Regelverket stiller krav om at den enkelte virksomhet, basert på en risikovurdering, skal etablere et forsvarlig sikkerhetsnivå for beskyttelse av informasjon, informasjonssystemer, objekter og infrastruktur. Identifiserte sårbarheter tilsier at det i større grad må fokuseres på utfordringene med digitalisering og de menneskelige aspektene ved det forebyggende sikkerhetsarbeidet. Det er ikke konkrete og absolutte krav til fysiske sikringstiltak, men funksjonelle krav der sikringen tilpasses de ulike sektorenes og virksomhetenes særegenheter. De fysiske aspektene ved sikring må sidestiltes med logiske og menneskelige aspekter for å få en mer helhetlig, robust, treffsikker og kostnadseffektiv grunnsikring.

Regjeringen vil fortsatt prioritere å få på plass den fysiske grunnsikringen av de skjermingsverdige objektene i politiet og Forsvaret. Arbeidet vil tilpasses kravene i den nye sikkerhetsloven. Nedenfor følger en felles omtale av politiets og Forsvarets oppfølging av anbefalingene.

Forpliktende fremdriftsplan og finansiering

Det foreligger forpliktende fremdriftsplaner med finansiering for å sørge for at den permanente grunnsikringen i både politiet og Forsvaret tilfredsstiller kravene i sikkerhetsloven.

Politidirektoratets plan, som går over fem år og også inkluderer sikring av samtlige operasjonsentraler, er kostnadsberegnet til 300 mill. kroner og skal sørge for at de skjermingsverdige objektene er forskriftsmessig sikret innen utgangen av 2020. Politidirektoratet har etablert et særskilt prosjekt som skal sørge for gjennomføringen av planen og som følges tett opp av Justis- og beredskapsdepartementet gjennom etatsstyringen av direktoratet. Det er bevilget 171 mill. kroner til objektsikring i politiet i 2019, hvor 142 mill. kroner er knyttet til planen og 29 mill. kroner til redundanstiltak. Videre er budsjettet til PST økt med 17,5 mill. kroner. Dette kommer i tillegg til bevilgninger knyttet til datasentre på 148,2 mill. kroner og nytt beredskapssenter med 865,3 mill. kroner, som til sammen vil sikre seks av politiets skjermingsverdige objekter.

Forsvarsdepartementets investeringsprogram for sikring av skjermingsverdige objekter har en økonomisk ramme på 450 mill. kroner, og siste utbetaling er planlagt i 2025. I programmet gjennomføres investeringsprosjekter som omfatter den fysiske sikringen av objektene, som barrierer, deteksjon og verifikasjon. Reaksjonstiltak omtales, men inngår ikke som en del av investeringsprosjektene. Programmet er per utgangen av mars 2019 inndelt i om lag 40 prosjekter på ulike steder i landet. Prosjektene igangsettes av Forsvarsdepartementet innenfor fullmakt gitt av Stortinget.

Planlegging og gjennomføring av prosjektene i investeringsprogrammet er svært tid-, kompetanse- og ressurskrevende. Regjeringen informerte i Prop. 1 S (2018–2019) for Forsvarsdepartementet om at det var igangsatt et arbeid for å se på muligheten for en forsering av programmet. Regjeringen har tilrettelagt for en økonomisk forsering ved at det er satt av om lag 180 mill. kroner i 2019. Etter å ha innhentet ny informasjon fra Forsvarsbygg, vurderer Forsvarsdepartementet at siste prosjekt kan overleveres innen utgangen av 2023. Dette vil være mulig fordi kapasiteten på prosjektering økes og prosjektlederkapasiteten styrkes. Videre er det igangsatt tiltak for tettere samhandling mellom de involverte aktørene, optimalisering av prosjektstruktur og anskaffelsesstrategi på tvers av prosjektene. Av rammen på 450 mill. kroner har Forsvarsdepartementet ved

utgangen av mars 2019 sendt gjennomføringsoppdrag for prosjekter med en samlet styringsramme på om lag 120 mill. kroner. Investeringsprogrammet består av prosjekter i ulike faser. Det er derfor betydelig usikkerhet knyttet til behov, løsnings- og marked, og dermed kostnad og tidspunkt for ferdigstilling. Det er likevel per i dag ansett at fysiske sikringstiltak på gjeldende liste over skjermingsverdige objekter kan gjennomføres innenfor den nye tidsplanen og avsatt ramme.

Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget med nærmere informasjon om status og fremdrift i programmet for sikring av skjermingsverdige objekter, første gang i departementenes Prop. 1 S (2019–2020).

Midlertidige tiltak frem til permanent grunnsikring er etablert

Politidirektoratet har inkludert midlertidige tiltak i sin helhetlige plan for etablering av den permanente grunnsikringen. Planen vil medføre sikring av allerede utpekte objekter per 2018 etter sikkerhetsloven av 1998, i tillegg til å sikre politiets operasjonssentraler.

Forsvaret har allerede iverksatt, og vil fortsette å iverksette, midlertidige tiltak på objektene som er vurdert som mindre/ikke tilfredsstillende sikret. Dette gjøres gjennom bruk av lokale vaktstyrker, tilpassing og innskjerping av lokale rutiner samt mindre fysiske tiltak. Med de midlertidige tiltakene vil 58 pst. av objektene som ikke har tilfredsstillende sikring, ha kompenserte tiltak på plass. Dette er tiltak i påvente av planlagte større fysiske sikringstiltak. Av de resterende objektene vil 38 pst. enten fases ut i nær fremtid eller avklassifiseres basert på oppdaterte risikovurderinger. Det vil ikke bli prioritert ressurser til disse objektene. For de resterende 4 pst. av objektene er det foreløpig vurdert at kostnadene ved midlertidige tiltak ikke står i et rimelig forhold til effekten som oppnås. Forsvaret vil for objektene som allerede er utpekt gjennomgå sikringsrisikoanalysene opp mot den nye sikkerhetsloven i løpet av 2019. Formålet er å få oppdatert sikringsstatus vurdert opp mot de nye sikringskravene. Dette vil kunne medføre justeringer i både de midlertidige tiltakene og fremdriftsplanen for de permanente tiltakene.

Felles forståelse av objektsikringsinstruksen

I høringene om objektsikring på Stortinget høsten 2018 opplyste politidirektøren og forsvarssjefen at

det ikke var ulik forståelse av objektsikringsinstruksen i de to etatene. Justis- og beredskapsdepartementet har imidlertid påpekt behov for noen endringer i instruksen. Forsvarsdepartementet har i 2018 og 2019 ledet en gjennomgang av instruksen for å avdekke eventuelle uklarheter samt utarbeide forslag til endret instruks. Justis- og beredskapsdepartementet, Politidirektoratet, Forsvarsstaben og Forsvarets operative hovedkvarter har også deltatt i arbeidet. Andre særlig berørte aktører har kommet med innspill. Det er ikke avdekket behov for å gjøre substansielle endringer i instruksen siden det vurderes at politiets og Forsvarets ansvarsdeling innen objektsikring må ligge fast. Det er likevel blitt foreslått en rekke mindre justeringer for at instruksen skal bli tydeligere, mer presis og for å ivareta etatens erfaringer siden den kom i 2012. En av endringene som vurderes er at det blir reflektert tydeligere i instruksen at trussel er førende for vurdering av og iverksetting av objektsikring. Forsvarsdepartementet gjennomfører en høringsrunde våren 2019, og det tas deretter sikte på at regjeringen fastsetter en endret instruks ved kongelig resolusjon.

Politiets og Heimevernets kapasitet

Politidirektoratet har gjennomført et arbeid for å avklare, analysere og fastsette ambisjonsnivået for politiets objektsikring ved bruk av sikringsstyrker. Basert på de listeførte objektene er det for de enkelte politidistrikter gjennomført analyser av styrkebehovet i ulike scenarier på kriseskalaen. Heimevernsdistriktene har deltatt i arbeidet for å avklare mulighetene for bistand og samarbeid. Analysen viser at det er særlig ved en situasjon i øvre del av kriseskalaen, som krever langvarig og omfattende objektsikring med permanente sikringsstyrker ved objektene, at det ikke vil bli tilstrekkelige ressurser til også å utføre alle andre oppgaver som ligger til etaten. I en slik situasjon må det gjøres prioriteringer for å sikre at de antatt viktigste oppgavene blir ivaretatt. Analysearbeidet har hatt god nytteverdi for planlegging, disponering og prioriteringer i distriktene. Heimevernets medvirkning har gitt forventningsavklaringer, bevisstgjøring og bedret samarbeid mellom de to etatene.

Forsvaret har høsten 2018 kvalitetssikret sin vurdering av styrkebehovet til militær sikring av utpekte nøkkelobjekter mot væpnet angrep og bistand til sikring av politiets forhåndsplanlagte objekter mot angrep av kriminell karakter. Forsvarsstaben har rapportert at det er tilstrekkelig

heimevernsstyrker til sikring av både nøkkelobjektene og politiets forhåndsplanlagte objekter samtidig. Dersom Heimevernet samtidig må løse oppgaver innenfor rammen av øvrige militære oppdrag, som omfatter langt mer enn objektsikring, vil det naturlig nok gå ut over kapasiteten til objektsikring. Den aktuelle trusselsituasjonen setter premissene for hvordan objektsikringsoppdrag løses. Det er derfor gjort en generisk grunnberegning av styrkebehovet, med forbehold om den usikkerhet som ligger i ulike situasjonsbestemte forutsetninger. Forsvarets kapasitet til objektsikring vil kunne økes ut over Heimevernets styrker ved å benytte også andre av Forsvarets avdelinger til objektsikring.

I 2019 er Heimevernet styrket med 61 mill. kroner for å øke både andelen av områdestrukturen som øves årlig og lengden på den årlige øvingen for hele områdestrukturen, noe som også vil bidra til bedre evne til objektsikring. Videre er Heimevernet styrket i 2019 med om lag 25 mill. kroner, blant annet for å ivareta en områdestruktur på 37 000 soldater og økt årlig kurs- og treningsaktivitet for befal og soldater. I 2019 investerer regjeringen i moderne bekledning og utrustning til Heimevernet samt materiell til objektsikring og vakthold i kystsonen for 119 mill. kroner. Flere investeringsprosjekter leverer materiell til Heimevernet, noe som ventes å særlig avhjelpe Riksrevisjonens påpekte mangler. Det anskaffes i 2019–2020 blant annet om lag 360 feltvogner til Heimevernet, som vil gi økt mobilitet. Heimevernet tilføres ytterligere nye håndvåpen av typen HK-416 til erstatning for de resterende AG-3. Det mangeårige etterslepet på vedlikehold, reservedeler og beredskapsbeholdninger ble i hovedsak tatt inn i løpet av 2018.

Konsept for mottak av alliert forsterkningsstyrker

I Prop. 16 S (2018–2019) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Forsvarsdepartementet* ble det informert om at Forsvarsdepartementet ville komme tilbake til Stortinget på egnet måte med mer informasjon om basestruktur for mottak av allierte styrker. Nedenfor følger informasjon om et konsept som er utarbeidet av Forsvaret og oversendt Forsvarsdepartementet. Regjeringen har besluttet at hovedinnretningen av konseptet skal legges til grunn, men at konkrete løsninger og ambisjonsnivå for Norges evne til alliert mottak skal vurderes som en del av arbeidet med neste langtidsplan for forsvarssektoren.

Allierte forsterkninger er en forutsetning for forsvaret av Norge og må forberedes i fredstid.

Gjeldende langtidsplan innebærer at det «skal legges bedre til rette for mottak av allierte forsterkninger, bilateralt og flernasjonalt samarbeid skal styrkes og den militære tilstedeværelsen for øvings- og treningsaktiviteten skal økes». Forsvaret fikk derfor i oppdrag å utarbeide et oppdatert konsept for mottak av allierte forsterkninger i krise og krig. Siden gjeldende langtidsplan ble vedtatt i 2016, har det vært en ytterligere tilspissing i den sikkerhetspolitiske situasjonen. Arbeidet har tatt tid fordi det er tette forbindelser til nylige oppdateringer av NATOs og nære alliertes forsterkningsplaner for Europa og Norge.

Konseptet fra Forsvaret beskriver hvordan de allierte styrkene skal mottas og understøttes fra norsk side, der både Forsvarets egne og ressurser fra totalforsvaret inngår. Konseptet for alliert mottak gir et fleksibelt rammeverk som identifiserer mulige mottaksområder for allierte forsterkningsstyrker i ulike deler av Norge.

I konseptet legges det særskilt vekt på forsterkning av Nord-Norge, hvor det er mest tidskrittisk med luftstyrker og der både Andøya og Bodø identifiseres som mottaksområder for allierte fly. Andøya er i konseptet definert som en sivil flyplass med høy militær verdi og Bodø er definert som en sivil flyplass med middels høy militær verdi. Det legges derfor opp til at Forsvaret fortsatt bør ha tilgang på noe infrastruktur, drift og vedlikehold i tilknytning til disse stedene. Viktigheten av å se forsterkning i sammenheng med alliert nærvær i Norge i fredstid, spesielt i nord, fremheves.

Regjeringen anser at hovedinnretningen i konseptet samsvarer godt med den sikkerhetspolitiske utviklingen. Hovedinnretningen vil derfor legges til grunn i det videre arbeidet med å styrke Norges evne til mottak av allierte forsterkninger. Det er identifisert et økende behov for og evne i NATO og hos nære allierte til å prioritere nærvær og forsterkning av Norge. Dette kommer tydelig til uttrykk i alliansens og nære alliertes vektlegging av avskrekking og forsvar av alliansens territorium, den reviderte kommandostrukturen, reaksjonsstyrkeinitiativer og oppdaterte planverk. Økt alliert fokus på Norges nærområder er nødvendig for Norges sikkerhet og noe det er arbeidet aktivt med over tid. Samtidig er det viktig med et bevisst forhold til at økt alliert nærvær i Norge skal være i tråd med den norske basepolitikken og kombineres med beroligelse og forutsigbarhet overfor Russland.

Regjeringen legger opp til at Andøya og Bodø vil ha beredskapsroller i Forsvarets fremtidige evne til å motta allierte forsterkningsstyrker.

Dette skal søkes kombinert med offentlig virksomhet, flyplassdrift og annen kommersiell næringsvirksomhet på en hensiktsmessig måte. Forsvarets behov for infrastruktur for alliert motak skal ikke hindre byutviklingen i Bodø, men søkes ivarettatt ved dialog mellom alle aktører. På Andøya har Forsvarsdepartementet ikke identifisert noen konflikter mellom Forsvarets behov og sivil næringsvirksomhet. Videre vil regjeringen fortsatt prioritere Forsvarets evne til å samvirke med allierte landstyrker i indre Troms.

Konseptet fra Forsvaret tar høyde for at volumet og hastigheten i den allierte forsterkningen som vil kunne ankomme Norge er voksende. Det tar også høyde for vedtatte strukturendringer i innværende og tidligere langtidsplaner. Konseptet vil samtidig være skalerbart ressursmessig langs fire faktorer: infrastruktur, organisasjon, forsyninger og tjenester. Regjeringen legger opp til å vurdere konkrete løsninger og ambisjonsnivå for Norges mottaksevne, inkludert merkostnader ved militære behov på sivile lufthavner, som en del av arbeidet med neste langtidsplan for forsvarssektoren.

Status for innfasingen av våpensystemet F-35

Leveransene av kampflyene går som planlagt. I mai ankommer det tre nye F-35 kampfly til Ørland, slik at det vil være 12 fly stasjonert i Norge. Forsvaret er i rute til å nå første operative evne (IOC) med F-35 innen utgangen av 2019. Innfasing av F-35 og utfasing av F-16 er utfordrende for Forsvaret, men både nødvendig personell, materiell og infrastruktur forventes å være på plass til IOC. Den globale logistikk-løsningen for F-35 er fortsatt under utvikling med hovedvekt på vedlikehold, distribusjonsløsning og reservedeler. Logistikk-løsningen understøtter driften av norske F-35.

Kampflyprogrammets usikkerhetsanalyse fra 2018 viser at forventet kostnad for anskaffelse av kampfly med tilleggsutstyr ligger over prisjustert styringsramme, men innenfor prisjustert kostnadsramme, jf. Forsvarsdepartementets Prop. 1 S (2018–2019). Kostnadsrammen og styringsrammen for anskaffelsen ligger fast. Hvorvidt anskaffelsen vil kunne holdes innenfor styringsrammen, vil avhenge av effekten av kostnadsreducerende tiltak, utfallet av fremtidige forhandlinger, og ikke minst utviklingen av valutakursen de neste seks årene.

Regjeringen fremmer bevilgningsbehovet for anskaffelsen i de årlige budsjettproposisjonene.

2.15 Olje- og energidepartementet

Kap. 1840 CO₂-håndtering

Post 72 Fullskala CO₂-håndtering, kan overføres, kan nyttes under post 70

Equinor, Shell og Total samarbeider om forprosjektering av transport og lagring av CO₂. Partnerskapet har besluttet å endre lagerlokasjon fra Smeaheia-området til et område sør for Troll i Johansen-formasjonen. Endringen skyldes at Smeaheia-området nå vurderes som uegnet til lagerlokasjon for dette prosjektet. Selskapene har samtidig anmodet staten om å bidra til finansiering av en undersøkelsesbrønn. Brønnen vil gi mer informasjon om hvor egnet det planlagte reservoaret er, og om kapasiteten i det. En brønn vil redusere risikoen og dermed gi et bedre underlag for partnernes investeringsbeslutning og regjeringens og Stortingets behandling. Brønnen kan senere brukes som en injeksjonsbrønn for CO₂.

Lageraktørene og staten har forhandlet om kostnadsdekning for undersøkelsesbrønnen med tilhørende fjerningskostnader. Partene har blitt enige om at staten dekker 75 pst. og lageraktørene 25 pst., med forbehold om Stortingets samtykke. Statens andel er begrenset oppad til totalt 345 mill. kroner.

Lageraktørene har anslått de samlede kostnadene for undersøkelsesbrønnen til 435 mill. kroner, fordelt med om lag 200 mill. kroner i 2019 og 235 mill. kroner i 2020. Selve boringen planlegges gjennomført i slutten av 2019. Statens andel av utgiftene utgjør henholdsvis 150 og 175 mill. kroner for 2019 og 2020. Statens andel av eventuelle fjerningskostnader (anslått til 100 mill. kroner) er dermed anslått til 20 mill. kroner og vil eventuelt kunne påløpe senere.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på posten med 150 mill. kroner. Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 195 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Bevilgningen på kap. 2440, post 30 Investeringer foreslås økt med 2 000 mill. kroner, til 29 000 mill. kroner. Økningen har sammenheng med oppdaterte investeringsanslag for alle felt. De største endringene er knyttet til Johan Sverdrup og Martin Linge.

Anslaget på kap. 5440, underpost 24.1 Driftsinntekter er redusert med 4 300 mill. kroner, til

Tabell 2.9 Endring av bevilgninger under kap. 2440 og 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (i mill. kroner)

Kap/post/underpost		Gjeldende bevilgning 2019	Forslag til ny bevilgning for 2019	Endring
<i>Kap. 2440</i>				
30	Investeringer	27 000	29 000	2 000
	Sum kap. 2440	27 000	29 000	2 000
<i>Kap. 5440</i>				
24.1	Driftsinntekter	163 500	159 200	-4 300
24.2	Driftsutgifter	-28 500	-27 400	1 100
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100	-2 100	-
24.4	Avskrivninger	-22 100	-20 200	1 900
24.5	Renter av statens kapital	-2 900	-2 900	-
24	Driftsresultat	107 900	106 600	-1 300
30	Avskrivninger	22 100	20 200	-1 900
80	Renter av statens kapital	2 900	2 900	-
	Sum kap. 5440	132 900	129 700	-3 200
Kontantstrøm til SDØE:				
	Innbetalinger	163 500	159 200	-4 300
	Utbetalinger	57 600	58 500	900
	Netto kontantstrøm fra SDØE	105 900	100 700	-5 200

159 200 mill. kroner. Endringen skyldes i hovedsak lavere oljeprisforutsetninger og et lavere anslag for produserte oljevolumer. Nedgangen motvirkes delvis av høyere gassinntekter som følge av økte gassprisforutsetninger. Anslagene baserer seg på en oljepris for 2019 på 558,7 kroner per fat, sammenlignet med 583 kroner per fat i Saldert budsjett 2019.

Anslaget på kap. 5440, underpost 24.2 Driftsutgifter er redusert med 1 100 mill. kroner, til 27 400 mill. kroner. Nedgangen skyldes lavere kostnader for kjøp av gass for videresalg på grunn av lavere volum. Dette motvirkes delvis av økte tariff- og produksjonskostnader.

Anslaget på kap. 5440, underpost 24.4 Avskrivninger er redusert med 1 900 mill. kroner, til 20 200 mill. kroner. Reduksjonen skyldes lavere anslag for salg av gass og olje.

Ovennevnte endringer i underposter medfører at SDØEs anslåtte driftsresultat er redusert med

1 300 mill. kroner, fra 107 900 mill. kroner til 106 600 mill. kroner.

Som følge av ovennevnte endringer foreslås netto kontantstrøm fra SDØE redusert med 5 200 mill. kroner. Det foreslås samlet å redusere bevilgningen på kap. 5440, post 24 med 1 300 mill. kroner og bevilgningen på kap. 5440, post 30 med 1 900 mill. kroner.

Kap. 4800 Olje- og energidepartementet

Post 02 (Ny) Ymse inntekter

Det ble bevilget 1,3 mill. kroner på posten i 2018 fordi Petoro AS skulle tilbakeføre ubenyttede bevilgninger fra to avsluttede rettstvister, jf. Prop. 18 S (2018–2019). Midlene ble først innbetalt i januar 2019.

Det foreslås å bevilge 1,3 mill. kroner på posten.

Kap. 5490 NVE Anlegg*Post 01 Salg av utstyr mv.*

Det er bevilget 0,1 mill. kroner i inntekter fra salg av utstyr mv. i 2019. Inntektene anslås nå til om lag 1,5 mill. kroner, i hovedsak fordi planlagte salg i 2018 ble utsatt til 2019.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 1,4 mill. kroner.

Kap. 5680 Statnett SF*Post 85 Utbytte*

Konsernets overskudd etter skatt for 2018, justert for endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt, utgjør 1 934 mill. kroner. For regnskapsåret 2018 er utbyttet fastsatt til 25 prosent av konsernets justerte årsresultat.

Det foreslås å øke bevilgningen med 41 mill. kroner, til 484 mill. kroner.

Kap. 5685 Aksjer i Equinor ASA*Post 85 Utbytte*

Equinor ASA betaler kvartalsvise utbytter. Styret vedtar utbytte for første, andre og tredje kvartal basert på fullmakt fra generalforsamlingen. Utbytte for fjerde kvartal (og for året totalt) vedtas av generalforsamlingen basert på styrets anbefaling. Utbetalingen av utbytte skjer om lag fire måneder etter at utbytte annonseres i forbindelse med fremleggelsen av selskapets kvartalsresultater.

Utbyttet for tredje og fjerde kvartal 2018 og første og andre kvartal 2019 blir utbetalt i 2019. For tredje kvartal 2018 har Equinor utbetalt utbytte på 0,23 dollar per aksje. For fjerde kvartal 2018 har styret i Equinor foreslått et utbytte på 0,26 dollar per aksje. For budsjettformål legges det til grunn at et tilsvarende utbytte som for fjerde kvartal utbetales for første og andre kvartal 2019. Anslaget er usikkert.

Det foreslås å øke bevilgningen med 2 850 mill. kroner.

Andre saker*Anmodningsvedtak om aktuelle finansieringsmodeller for fullskala CO₂-håndtering*

Det vises til anmodningsvedtak nr. 1007 (2017–2018) av 15. juni 2018:

«Stortinget ber regjeringen ferdigstille kvalitets sikringen knyttet til CO₂-fangstprosjektet til Fortum Oslo Varmes anlegg på Klemetsrud i løpet av sommeren 2018 og snarest sette i gang forprosjektering av CCS både på Norcem og Fortum Oslo Varme, gitt at den kvalitets-sikrede informasjonen tilsier forprosjektering av Fortums anlegg som omtalt i Prop. 85 S (2017–2018). Stortinget ber regjeringen på egnet måte i løpet av våren 2019 legge fram en orientering om aktuelle finansieringsmodeller for fullskala fangst, lagring og transport av CO₂.»

Første del av anmodningsvedtaket er fulgt opp, jf. Olje- og energidepartementets Prop. 1 S (2018–2019).

I Prop. 85 S (2017–2018) redegjorde regjeringen for status i arbeidet med et fullskala demonstrasjonsanlegg for fangst og lagring av CO₂ i Norge. Norcem og Fortum Oslo Varme gjennomfører nå forprosjektering av CO₂-fangst ved sine anlegg. Equinor, Shell og Total gjennomfører forprosjektering av CO₂-transport og lager. Når forprosjektering er fullført og ekstern kvalitetssikring er gjennomført, vil regjeringen vurdere om et demonstrasjonsprosjekt bør realiseres.

FNs klimapanel rapport om effekten av 1,5 graders temperaturøkning viser at CO₂-håndtering vil være ett av mange tiltak som er nødvendig for å nå Parisavtalens temperaturmål. Alternativet er en dramatisk og rask reduksjon av utslipp som innebærer en betydelig omlegging av industri, energisystemer og forbruksmønstre. Regjeringen vil bidra til å utvikle teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂, og har en ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndteringsanlegg i Norge gitt at dette gir teknologitvilling i et internasjonalt perspektiv.

Den nåværende prosjektplanen for fullskalaprojektet tilsier at investeringsbeslutning kan fattes i 2020. Fremdriftsplanen er kvalitetssikret av ekstern kvalitetssikrer. Ekstern kvalitetssikrer mener at en fremdriftsplan som tar sikte på investeringsbeslutning i 2020 synes å være godt planlagt. Ekstern kvalitetssikrer mener at det er betydelig risiko i fremdriftsplanen. Det er likevel kvalitetssikrers oppfatning at planen vil kunne følges, og peker på at det er en fordel at alle aktører er seg risikoen bevisst, og at det arbeides med risikoreduserende tiltak. Regjeringen tar derfor fortsatt sikte på at investeringsbeslutning kan fattes i 2020/2021. Ved investeringsbeslutning vil

blant annet følgende forhold være viktige, jf. omtale i Prop. 85 S (2017–2018):

- Informasjon fra forprosjekteringsfasen, herunder kostnadsutvikling, risiko, læringseffektene opp mot ressursbruk og om et CO₂-håndteringsprosjekt i Norge vil være et effektivt bidrag i den samlede globale klimainnsatsen.
- Det økonomiske handlingsrommet som gjør det krevende å finansiere prosjektet uten betydelig finansiering fra andre kilder.
- At tilsvarende ressursbruk til andre klimatiltak kan gi mye større utslippsreduksjoner.

For at fangst og lagring av CO₂ skal utvikles til å bli et klimatiltak som monner, er demonstrasjon neste steg for å oppnå ytterligere læring og kostnadsreduksjoner.

Regjeringen er opptatt av at det nå gjøres et så godt arbeid som mulig i de pågående prosessene i fullskalaprojektet, slik at Stortinget kan forelegges et grundig beslutningsunderlag.

Finansiering av fangst, transport og lagring av CO₂

En sentral del av det pågående arbeidet i fullskalaprojektet er forhandlinger med Fortum Oslo Varme, Norcem og Equinor, støttet av partnerne Shell og Total, om støtte til investering og drift av fullskalaprojektet. Det forhandles her om hvordan den statlige støtten i fullskalaprojektet kan utformes ved en positiv investeringsbeslutning. Sentrale forhandlingspunkter er blant annet deling av investerings- og driftskostnader, fordeling av risiko, støtteperiodens varighet, ansvar etter nedstenging av CO₂-lager og grad av teknologioverføring i prosjektene.

Olje- og energidepartementet forhandler på vegne av staten med alle industriaktørene. Disse forhandlingene pågår, og det kan derfor ikke gis en grundigere orientering om innholdet i forhandlingene uten at en risikerer å svekke statens forhandlingsposisjon og industriens behov for avtalekonfidensialitet. Informasjon og opplysninger fra forhandlingene kan også gi konkurransevridning mellom aktørene eller være å anse som forretningshemmeligheter der Olje- og energidepartementet har taushetsplikt.

Utfallet av forhandlingene vil være et vesentlig bidrag til å utvikle finansieringsmodeller for fangst, transport og lagring av CO₂. Dette gjelder spesielt for transport- og lagerdelen av prosjektet. CO₂-lageret planlegges med betydelig kapasitet utover det som er nødvendig for det norske demonstrasjonsprosjektet. Det betyr at dersom prosjektet realiseres vil andre industriaktører

kunne fange og lagre sin CO₂ uten selv å investere i utviklingen av et nytt CO₂-lager. Equinor, og partnerne Shell og Total, vil kunne transportere og lagre industriaktørers CO₂ mot betaling. Dersom prosjektet realiseres vil dette bidra til å redusere det som inntil nå har vært en av de største barrierene for fangst og lagring av CO₂ i Europa. Et tilgjengelig CO₂-lager vil kunne utløse nye fangstprosjekter. Hvilke vilkår som kan stilles til lagring av andre industriaktørers CO₂ og hvordan dette kan reguleres er blant temaene som staten nå forhandler med lagerprosjektet om.

Zero og Multiconsult har våren 2019 lagt frem to rapporter som skisserer mulige finansieringsmodeller for fangst og lagring av CO₂. Rapporten til Multiconsult er gjort på oppdrag fra NHO, LO, Norsk Industri, Norsk Olje og Gass, Fellesforbundet og Industri Energi. Regjeringen har mottatt deres innspill og vil vurdere disse rapportene i det videre arbeidet.

Selskapene som gjennomfører forprosjektering av transport og lager av CO₂ har bedt staten om å bidra til finansiering av en undersøkelsesbrønn. Brønnen vil gi mer informasjon om hvor egnet det planlagte reservoaret er, og om kapasiteten i det. Regjeringen ønsker et best mulig beslutningsgrunnlag ved investeringsbeslutning, og har i samråd med selskapene kommet frem til en kostnadsdeling for å gjennomføre boringen.

Regjeringen vil på bakgrunn av fremforhandlede hovedprinsipper for eventuell støtte til investering og drift i fullskalaprojektet ha et bedre grunnlag for å gi en oppdatert redegjørelse for Stortinget om aktuelle finansieringsmodeller. Regjeringen vil derfor komme tilbake til Stortinget med en oppdatert orientering om arbeidet med finansieringsmodeller for fangst, transport og lagring av CO₂ når forhandlingsresultatet foreligger.

Endring av vilkår for Johan Sverdrup gassrørledning

Olje- og energidepartementet vil endre vilkår i tilatelse til anlegg og drift for Johan Sverdrup gassrørledning, slik at Equinor fortsetter som operatør for rørledningen også etter driftsstart. Det ble i tilatelsen stilt vilkår om at Gassco skulle overta som operatør ved driftsstart, jf. omtale i Prop. 114 S (2014–2015). Bakgrunnen for endringen av vilkåret er at det ikke vil være tredjepartsbruk av rørledningen fra driftsstart. Olje- og energidepartementet vil fortsatt ha mulighet til å overføre operatørskapet for rørledningen til Gassco i fremtiden hvis departementet ser dette som hensiktsmessig.

3 Andre saker

3.1 Staten som selvassurandør

Innledning

Den norske staten er selvassurandør. Det innebærer at staten som hovedregel ikke tegner forsikring, men håndterer tap og skader når de oppstår. Begrunnelsen er at staten er en stor aktør med bredt diversifisert risiko, samtidig som staten har høy evne til å bære forsikringsrelatert risiko. Kostnadene ved selvassuransse vil derfor over tid være lavere enn om staten skulle søke å tegne forsikring i det private markedet.

Ordningen med statlig selvassuransse har en lang historie. Bakgrunnen og innretningen av ordningen ble sist gjennomgått på slutten av 1990-tallet av en arbeidsgruppe i Finansdepartementet.¹ Som hovedregel har staten finansiert utgifter som følge av tap eller skader gjennom løpende inntekter, uten at det har vært satt av midler øremerket håndteringen av slike forpliktelser.

I den politiske plattformen fra Granavolden la regjeringen opp til en vurdering av staten som selvassurandør og hvordan store gjenanskaffelser skal finansieres. I april 2019 fremmet regjeringen forslag til ny sentralbanklov. I den forbindelse varslet regjeringen at den vil videreføre ordningen med at staten er selvassurandør og at en nærmere gjennomgang av ordningen ville bli lagt frem for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett. Regjeringen la samtidig frem et lovforslag om at utgifter over statsbudsjettet ikke skal lånefinansieres så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland.

Staten som selvassurandør

Selvassuransseprinsippet i norsk statsforvaltning antas å ha vært gjeldende praksis langt tilbake i tid. Stortinget vedtok i 1949 at staten i alminnelighet ikke skulle tegne forsikringer i forsikringsselskap for å dekke utgifter ved brann, men stå som selvassurandør.² Prinsippet om selvassuransse ble utvidet i 1950. Ved behandlingen av stortingspro-

posisjon om forsikringer av statens risikoer ga Stortinget Finansdepartementet fullmakt til å avgjøre alle spørsmål om forsikring for statens regning av annen risiko enn brannrisiko.³ Forutsetningen fra Stortingets side var at selvassuransseprinsippet skulle gjelde, med unntak kun når særlige forhold tilsa det.

Prinsippet er i dag fastsatt i reglement for økonomistyring i staten⁴ (§ 20) hvor det heter «Staten står som selvassurandør, dersom ikke annet er bestemt av Finansdepartementet.»

Selvassuransseprinsippet gjelder alle virksomheter som juridisk er en del av staten. Dersom virksomheten er organisert som et forvaltningsorgan, herunder forvaltningsbedrift eller forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, vil selvassuransse gjelde fullt ut. Det samme gjelder for domstolene og Stortinget og dets organer. Prinsippet kan også gjelde for en virksomhet organisert som egen juridisk enhet i et aksjeselskap, stiftelse, statsforetak eller etter en særlovgivning dersom virksomheten får sine inntekter og utgifter bevilget over statsbudsjettet. Budsjettmessig dekning for skade eller tap må dermed i prinsippet forelegges Stortinget. For statlige foretak er praksis at selskapene tegner egen forsikring i markedet.

Begrunnelsen for at staten er selvassurandør ligger primært i følgende forhold⁵:

- Staten har i omfang en lignende risikospredning som forsikringsselskapene, men ingen administrasjonskostnader til forsikringsordning. Kostnadene ved selvassuransse vil derfor over tid være lavere enn alternative forsikringsordninger.
- I forhold til statens samlede formue og ansvar, vil enhver skade være relativt liten. Staten vil alltid være i stand til å dekke utgifter i forbindelse med påført skade og oppstått ansvar.

² Vedtak 29. juni 1949 i forbindelse med behandlingen av St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 4.

³ Se St. prp. nr. 54 (1950).

⁴ Fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 12. desember 2003.

⁵ Se arbeidsnotat nr. 3, Utredning om statens selvassuransse, Finansdepartementet, 20. november 1998.

¹ Se arbeidsnotat nr. 3, Utredning om statens selvassuransse, Finansdepartementet, 20. november 1998.

Staten står overfor mange risikofaktorer. De omfatter forhold som private aktører ofte forsikrer seg mot, for eksempel brann og annen bygnings-skade, naturkatastrofer, ulykker, valutakurssvingninger og erstatningsansvar. For mange av statens eiendeler finnes det private forsikringer for slik risiko, mens det for andre eiendeler, som krigsmateriell og infrastruktur, ikke finnes tilsvarende private markeder.

At staten har evne til å bære risiko, illustreres av tilfeller der staten har tatt på seg risiko fordi det ikke er vanlig med private forsikringsordninger og hvor velferdshensyn taler for universelle ordninger. For eksempel kan flere av velferdsytelsene i folketrygden betraktes som forsikring mot arbeidsledighet, ved at staten overtar risiko ved arbeidsledighet, sykdom, uførhet mv. Offentlig finansierte helsetjenester kan betraktes som det samme.

Av lønnsomhetshensyn har Finansdepartementet lagt til grunn en streng praksis når det gjelder å samtykke til unntak fra selvassurans prinsippet. Spørsmålet om i unntakstilfeller å kunne tegne forsikring må rettes til Finansdepartementet og må i hovedsak være begrunnet i praktiske hensyn for å bli innvilget. Det kan for eksempel gjelde dersom en statlig virksomhet for en kortere tid har hånd om utstyr eller kunstgjenstander som tilhører andre, og eieren krever at det tegnes forsikring mot skade ved brann eller annet uhell. I praksis er det få søknader om slike unntak.

Staten er selvassurandør også for de betydelige verdiene på norsk sokkel som forvaltes gjennom Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE). Etter etableringen av SDØE i 1986 ble statens erstatningsansvar på sokkelen understøttet av oppbygging av kapital i Statens petroleumsforsikringsfond, se boks 3.1. Dette fondet ble avvirket og innlemmet i Statens pensjonsfond utland i 2010. Eventuelle erstatningsutbetalinger gjennom SDØE vil bli behandlet på lik linje med statens øvrige utgifter til petroleumsvirksomheten.⁶

Erstatning av tap

Selvassurandørprinsippet innebærer at skade og tap håndteres når de oppstår. Staten må da vurdere gjenanskaffelse av bygninger, materiell og lignende, fortrinnsvis i de ordinære budsjettprosessene. En vurderer da også om det fortsatt er

behov for materiellet som er tapt eller om en oppgave bør løses på annen måte.

Den enkelte virksomhet har ikke rett til automatisk å kunne overskride gjeldende bevilgning dersom det inntreffer brann, tyveri, skade eller uhell. I en del tilfeller må virksomheten selv dekke merutgiftene innenfor tildelt budsjett. For å unngå tap og skade, skal den enkelte statlige virksomhet ha systemer og rutiner for internkontroll og risikostyring.⁷

Hendelser som medfører store, uforutsette utgifter i budsjettåret, håndteres i budsjettprosessen. Det kan fremmes forslag om bevilgninger som følge av særlige hendelser i de ordinære revisjonsrundene av budsjettet (i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett om våren og nysalderingen om høsten). Ved særskilt behov kan det også fremmes egne proposisjoner om tilleggsbevilgninger gjennom året. Dersom Stortinget sitter sammen og det er saker som haster, vil regjeringen kunne legge frem og få behandlet saken i Stortinget innen få uker.

Kongen i statsråd kan samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning dersom det er uomgjengelig nødvendig å pådra utgifter før Stortinget kan gi tilleggsbevilgning.⁸ Dette kan gjøres på svært kort tid. Regjeringen må fremme proposisjon for Stortinget om bevilgning så snart som mulig i ettertid. På områder med særlig behov for umiddelbar innsats, kan det innhentes en årlig fullmakt fra Stortinget til å overskride budsjettet ved særskilte hendelser. Et eksempel er fullmakten Samferdselsdepartementet har til å overskride bevilgningen under Kystverket dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensning.

Det er flere eksempler på at staten kan reagere raskt innenfor gjeldende regelverk når uforutsette hendelser inntreffer. Etter hendelsene 22. juli 2011 ble det ved kongelige resolusjoner 16. september 2011 gitt samtykke til overskridelse av vedtatte bevilgninger på til sammen 723 mill. kroner for nødvendige utgifter frem til 1. november. Få uker etter ble det lagt frem en proposisjon for Stortinget med forslag om samlede, nødvendige tilleggsbevilgninger ut året 2011.⁹ Det påløp betydelige utgifter til opprydding, erstatningslokaler, reparasjon av lokaler, erstatninger og løpende drift etter angrepet mot regjeringsskvartalet i 2011, som alle ble dekket over budsjettet.

⁶ I tråd med lov om Statens pensjonsfond skal det ved beregning av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten fra brutto inntekter fratrekkes blant annet utgifter til direkte investeringer, driftsutgifter og andre direkte utgifter som følge av statens direkte økonomiske engasjement.

⁷ Økonomiregelverket § 14, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten, kap. 2.4.

⁸ Bevilgningsreglementet § 11 annet ledd.

⁹ Prop. 154 S (2010–2011).

Eksempler på andre større tap og skader som er håndtert de seneste årene er oppryddingen etter havariet av Full City 31. juli 2009 utenfor Langesund i Telemark.¹⁰ 15. mars 2012 inntraff en ulykke med et Hercules-fly (luftfartøy av type C-130) fra det norske luftforsvaret ved Kebnekaise. Nytt fly ble finansiert med tilleggsbevilgning, det meste i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett, som ble lagt frem for Stortinget i mai samme år. Skjeggestad bru på E18 i Vestfold kollapset 2. februar 2015. Sørgående løp ble bygget på nytt og gjenåpnet i juli 2016 og delvis finansiert med tilleggsbevilgning til Statens vegvesen.

Selv om staten ikke forsikrer seg, er det etablert ordninger som håndterer enkelte typer hendelser og skadeansvar av mindre omfang. Statens pensjonskasse ivaretar yrkesskadeerstatning og ansvar etter bilansvarsloven for personskade påført av statens biler. Statsbygg setter av midler i reguleringsfond som kan trekkes på ved mindre bygningsskader, mens det ved større bygningsskader må fremmes egen bevilgningssak for Stortinget. For skip i ikke-kommersiell, statlig tjeneste utsteder Sjøfartsdirektoratet et sertifikat som bekrefter at staten dekker forsikringsansvaret etter sjøloven. For utgiftsposter på statsbudsjettet som i hovedsak utbetales i valuta, er det etablert praksis at valutakursendringer som krever bevilgningsendringer innarbeides som del av den ordinære budsjettprosessen. Slike ordninger er beskrevet i boks 3.2.

Selvassuranse i kommunene

Det er ikke særskilte reguleringer for forsikring i kommunesektoren i Norge. Med mindre kommunene eller fylkeskommunene er pålagt forsikring som følge av lov eller avtale, er det opp til den enkelte kommune og fylkeskommune å vurdere egen evne til å bære risiko og behov for forsikring. Det er grunn til å tro at mindre kommuner vil ønske mer risikooverføring til andre enn større kommuner. Oslo kommune har i sin forsikringsstrategi¹¹ fastsatt at kommunen er selvassurandør med mindre det er pålagt forsikring som følge av lov eller avtale. Dette ivaretas gjennom Oslo pensjonsforsikring AS ved at alle erstatninger på kommunens forsikringer som ikke er reassurert, belastes selskapet. Som eiere av Oslo Pensjonsforsikring AS vil Oslo kommune være indirekte selvassurandør. Oslo kommunes forsikringer

omfatter personalforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, tingskadeforsikring (brann- og katastrofeforsikring på eiendommer), kriminalitetsforsikringer, motorvognforsikring og ansvarsforsikringer. Forsikringspremiene, unntatt tingskadepremien, fordeles fullt ut på foretak, etater og bydeler.

Selvassuranse i andre land

Alle nordiske land følger prinsippet om selvassuranse for større gjenanskaffelser. Håndteringen av mindre gjenanskaffelser varierer noe mellom landene.

I Sverige er det etablert en statlig forsikringsordning som administreres av en statlig virksomhet, Kammarkollegiet. Staten står fortsatt som selvassurandør og forsikrer seg ikke i markedet, men den enkelte virksomhet kan sikre seg ved å tegne forsikring internt i staten mot ulike typer hendelser. Det betales premie basert på risiko og egenandel ved skade. Premiebetalingen finansierer skadeutbetalinger. For eiendomsforsikringen (bygg) er eksempelvis dekningsansvaret i ordningen satt til 50 mill. kroner. Skader utover dette og generelt større skader håndteres i den ordinære budsjettprosessen.

Danmark vurderte i 2006 prinsippet om selvassuranse, herunder om det skulle etableres en sentral ordning som i Sverige. En valgte ikke å etablere en ordning etter svensk modell, og Danmark har således et system som ligner på det norske. Mindre skader dekkes innenfor virksomhetens bevilgning. Ved større skader skal det søkes dekning innenfor andre poster på det enkelte departements område. Om nødvendig må det innhentes fullmakt fra finanskomiteen i Folketinget eller tilleggsbevilgning for å dekke statens tap eller ansvar.

Større gjenanskaffelser krever i både Sverige og Danmark vedtak i Riksdagen og Folketinget, etter at en har vurdert om behovet fortsatt er til stede.

Etter brannen i Notre-Dame-kirken i Paris påsken 2019 opplyste den franske staten at også den er selvassurandør ved slike tap.

Statsbudsjettet som styringsverktøy

Statsbudsjettet gir oversikt over alle statlige aktiviteter, legger til rette for politiske prioriteringer og brukes i den finanspolitiske styringen av økonomien. En hovedoppgave for finanspolitikken er å bidra til effektiv bruk av ressursene i norsk økonomi og å styre bruken av offentlige midler i tråd

¹⁰ Se Prop. 52 S (2009–2010).

¹¹ Se Oslo kommunes nettsider for omtale i kommunens vedtatte budsjett for 2018.

med politiske prioriteringer. For å nå disse målene må formålene på statsbudsjettet kunne prioriteres opp mot hverandre i ryddige og oversiktlige budsjettprosesser.

Prinsipper for statlig budsjettarbeid

For å støtte opp under målene har Stortinget gjennom bevilgningsreglementet fastsatt noen hovedprinsipper for statlig budsjettarbeid:

- *Ettårsprinsippet* innebærer at statsbudsjettet bare skal føres for ett år av gangen. Prinsippet bidrar til fleksibilitet og færre formelle langsiktige bindinger i statsbudsjettet, som gjør det enklere å bruke statsbudsjettet som styringsinstrument i den økonomiske politikken.
- *Fullstendighetsprinsippet* sier at alle statlige utgifter og inntekter skal føres opp i budsjettet. Prinsippet skal legge til rette for en helhetlig prioritering av alle utgifter og inntekter.
- *Kontantprinsippet* sier at det skal budsjetteres med de utgiftene som antas å bli utbetalt kontant i budsjettåret og de inntektene som antas å bli innbetalt kontant. Dette prinsippet skal også støtte opp under en helhetlig oversikt over utgifter og inntekter i budsjettåret, og evnen til å kunne bruke budsjettet til å styre den økonomiske politikken.
- *Bruttoprinsippet* innebærer at Stortinget bevilger utgifter og inntekter hver for seg selv også om de refererer til samme virksomhet. Prinsippet er viktig for å få frem hvor store utgifter og hvor store inntekter en virksomhet faktisk har.

Rammeverket for finanspolitikken, med Statens pensjonsfond utland og handlingsregelen, bidrar til langsiktig forvaltning av oljeinntektene og en stabil utvikling i norsk økonomi og i finansieringsgrunnlaget for offentlige tjenester. Uttaket fra fondet skal over tid tilsvare den forventede realavkastningen, anslått til 3 pst. Når bruken av penger bygger på fondets størrelse, er bærekraften i regelen avhengig av at fondet gjenspeiler reell sparing.

I hvert enkelt år skal pengebruken tilpasses konjunktursituasjonen i økonomien. Ved større økonomiske tilbakeslag, som under finanskrisen og etter oljeprisfallet, skal finanspolitikken brukes aktivt for å støtte opp under aktivitet og sysselsetting, selv om det svekker budsjettbalansen på kort sikt. Bruken av oljeinntekter kan da være høyere enn den forventede realavkastningen fra fondet. I gode tider bør bruken av oljepenger reduseres.

Det finanspolitiske rammeverket er også satt opp med sikte på å håndtere svingninger i olje-

inntektene og i pensjonsfondet. Etter hvert som oljeformuen i bakken er blitt omdannet til finansformue i fondet, har usikkerheten om oljeinntektene gradvis fått mindre betydning, mens usikkerhet i verdens finansmarkeder kan gi store utslag i handlingsrommet i finanspolitikken. Ved store endringer i fondsverdien, skal bruken av oljeinntekter tilpasses gradvis.

Handlingsregelen er fleksibel og angir ikke presist hvor mye oljepenger som skal brukes i et bestemt år. Det er mange kilder til usikkerhet i statens formue, inntekter og utgifter, og uforutsette utgifter eller inntektsbortfall er vanlig. I utgangspunktet er det derfor mulig å håndtere uforutsette utgifter, herunder gjenanskaffelser etter skade og tap, innenfor rammeverket. Gjenanskaffelser som følge av at staten er selvassurandør bør på lik linje med andre utgifter tilpasses innenfor en samlet ramme på budsjettet. Den samlede rammen må være ansvarlig i et langsiktig perspektiv og samtidig tilpasset situasjonen i økonomien, i tråd med intensjonen i det finanspolitiske rammeverket.

Alle statlige utgifter og investeringer bidrar til etterspørsel etter varer og tjenester i økonomien og må derfor tilpasses konjunktursituasjonen og kapasiteten i økonomien. Hensynet til økonomiens bæreevne og økonomisk stabilitet gjør at ikke minst store gjenanskaffelser må ses i sammenheng med allerede planlagte utgifter. Økt statlig pengebruk innebærer at det fremtidige statsfinansielle handlingsrommet reduseres. En gjenanskaffelse av for eksempel bygninger vil legge beslag på ressurser som ville gått til andre formål, enten i dag eller i fremtiden, uavhengig av forsikringsordning. Ved behov for større gjenanskaffelser kan det derfor være nødvendig å utsette noe annen aktivitet, for eksempel andre investeringsprosjekter.

Utgiftene i statsbudsjettet var i underkant av 1 300 mrd. kroner i 2018, og statens investeringer i slik realkapital var på nesten 90 mrd. kroner. Offentlig forvaltnings investeringer i realkapital sett under ett er høyere i Norge enn i mange andre sammenlignbare land. I Nasjonal transportplan er det planlagt offentlige investeringer i vei og bane på omkring 1 000 milliarder kroner de neste 12 årene.

For at finanspolitikken og handlingsregelen skal fylle sin hensikt, må det skilles mellom ordinære utgifter og lånetransaksjoner. Alle statens utgifter skal føres som ordinære utgifter med mindre de kan regnes som finansielle plasseringer og omplassering av statens formue. Med utgifter på statsbudsjettet menes ordinære utgifter som inn-

går i det oljekorrigerte budsjettunderskuddet og som håndteres i den ordinære budsjettprosessen, der ulike formål veies opp mot hverandre. For at en bevilgning skal kunne føres som en kapitalplassering og finansieres med lån, er prinsippet at forventet avkastning minst skal tilsvare avkastningen på alternative plasseringer, se omtale i Gul bok 2019. Med avkastning på alternative plasseringer menes finansiell avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen.

Sentralbanklovutvalget foreslo blant annet at det skulle lovfestes at staten ikke skal lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i statens pensjonsfond utland. Regjeringen fremmet i april 2019 forslag om å lovfeste gjeldende praksis om at staten ikke skal lånefinansiere utgifter, i tråd med utvalgets forslag. Lovforslaget innebærer blant annet at utgifter til gjenanskaffelser etter tap og skader fortsatt skal dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene, og ikke gjennom særskilte låneopptak eller kapitalinnskudd.

For statistiske formål og sammenligninger med andre land vil sammenstillinger av den norske stats utgifter og inntekter uansett måtte svare til internasjonale definisjoner. Disse definisjonene følger samme prinsipp som beskrevet over, der reelle utgifter skal inkluderes i det ordinære budsjettunderskuddet uavhengig av hvordan de finansieres. Oppsummeringen av statlige inntekter og utgifter i nasjonalregnskapet, som føres av SSB, vil dermed være upåvirket av hvordan staten regnskapsfører utgifter til gjenanskaffelser.

Vurdering av alternative forsikringsordninger

I dette avsnittet sammenlignes dagens ordning med to alternativer: private forsikringer og et statlig, fondert alternativ.

Statens forsikringsordning bør ivareta flere hensyn:

1. *Kostnadseffektivitet.* Ordningen bør dekke behovet for forsikring til lavest mulig kostnad for staten. En formalisering av den enkelte statlige virksomhets forsikringsbehov vil medføre administrasjonskostnader, blant annet for å fastsette og kreve inn premier, vurdere skader og utbetale korrekt oppgjør. En formalisert forsikringsordning kan også skape insentivproblemer, slik det er innslag av i private forsikringsmarkeder, for eksempel ved at forsikringen misbrukes eller at forsikringstaker ikke behandler forsikrede objekter med nødvendig aktsomhet. I den grad det tegnes forsikring i et privat marked, vil forsikringsselskapene kreve

en kapitalavkastning som står i forhold til risikoen selskapene tar på seg. Slike forhold vil øke kostnadene for staten.

2. *God prioritering av statlige midler.* Statsbudsjettet skal støtte opp under en helhetlig og politisk styrt prioritering av statlige midler, slik at ressursene til enhver tid brukes der de gir høyest mulig nytte for innbyggerne. De statlige budsjettprinsippene skal legge til rette for at ressursinnsatsen vurderes på tvers av departementer og virksomheter. Større tap eller skader vil ofte kunne medføre behov for å tilføre ressurser til virksomheten, men det er ikke alltid behov for å gjenanskaffe en gjenstand eller å løse en oppgave på samme måte etter at et tap er oppstått. En skade eller tap representerer også en opsjon til å løse oppgavene på en ny måte. Det må derfor gjøres konkrete vurderinger i hvert enkelt tilfelle, slik at ressursene kan settes inn der de gjør størst mulig nytte.
3. *God finanspolitisk styring.* Gjenanskaffelser etter tap og skader påvirker økonomien og statens finansformue på lik linje med andre statlige utgifter. Utgiftene til store gjenanskaffelser må tilpasses konjunktursituasjonen innenfor en ansvarlig økonomisk ramme. Slike utgifter må på vanlig måte inngå i de finanspolitiske indikatorene for budsjettets etterspørselsvirkning inn i økonomien, også om utgiftene dekkes av en forsikringsordning.
4. *Forutsigbarhet for virksomhetene.* Den enkelte virksomhet vil normalt ønske stabile og forutsigbare rammevilkår for egen aktivitet. En ikke-statlig virksomhet vil derfor tegne forsikring i et visst omfang for å unngå å bli påført et tap eller en skade som ikke lar seg håndtere innenfor virksomhetens egne økonomiske rammer. Også statlige virksomheter kan tenkes å ønske seg forutsigbarheten som ligger i en slik forsikringsordning, slik at tap eller skade uten videre kompenseres.

Det kan være målkonflikter mellom hensynene en statlig forsikringsordning skal ivareta. For eksempel kan økt forutsigbarhet for virksomhetene samtidig innebære svakere prioritering av statlige midler på tvers av virksomheter. I den grad det er målkonflikter må hensynene veies mot hverandre som ledd i en samlet vurdering av alternative innretninger av statens forsikringsordning.

Statlig selvassurans slik det praktiseres i dag har flere fordeler og enkelte ulemper sett opp mot disse kriteriene. Ordningen er enkel, ubyråkratisk og kostnadseffektiv for den enkelte virksomhet og for staten sett under ett. Det brukes ikke ressur-

ser på avtaler, beregning av forsikringspremier og oppgjør om forsikring, ettersom tap håndteres når de oppstår. Ordningen er kostnadseffektiv. Staten står overfor en bredt diversifisert risiko, samtidig som evnen til å bære risiko er høy. Den norske staten har en betydelig finansiell formue. Staten har likviditet og større handlefrihet i finanspolitikken enn mange andre land.

Dagens ordning legger til rette for god finanspolitisk styring fordi gjenanskaffelser behandles på samme måte som statens øvrige utgifter. At slike utgifter inngår i det oljekorrigerte underskuddet når de påløper, støtter opp under det finanspolitiske rammeverket. Ordningen legger også til rette for en helhetlig prioritering av statlige midler. Dersom den enkelte virksomhet ikke kan dekke tap innenfor egne økonomiske rammer, vil behovet for å tilføre virksomheten ekstra ressurser bli vurdert opp mot andre formål som en del av arbeidet med statsbudsjettet. Behovet for og innretningen av en eventuell gjenanskaffelse vurderes i det enkelte tilfelle.

For den enkelte virksomhet kan dagens ordning derimot oppleves som lite forutsigbar. De mest akutte behovene ivaretas normalt på kort sikt, som opprydning ved havari og erstatningslokaler ved brann. Permanente løsninger eller større gjenanskaffelser kan imidlertid bli skjøvet ut i tid, dels fordi det tar tid å utrede alternativene og dels fordi det er konkurranse om tildeling av knappe budsjettmidler. For regjering og Storting kan det oppleves som politisk vanskelig at en større gjenanskaffelse må prioriteres mot andre formål, særlig i en situasjon der det økonomiske handlingsrommet er lite. Samtidig vil de fleste gjenanskaffelser normalt være forholdsvis små sammenlignet med andre størrelser, som statens øvrige investeringer og samlede utgifter på budsjettet. Risikoen ved selvassurans vil også være mindre enn svingningene i statens inntekter og utgifter som følge av utviklingen i norsk økonomi og i internasjonale finansmarkeder.

Et privat forsikringsalternativ vil innebære at staten i større utstrekning kjøper forsikring i det private markedet. For enkelte typer usikkerhet som staten står overfor, som bygningsskader og personansvar, er det velfungerende private markeder. For andre typer usikkerhet er det i mindre grad slike markeder, for eksempel for forsikring av krigsmateriell. En privat ordning kan innebære at den enkelte virksomhet får ansvar for å forsikre seg mot risikoen som virksomheten ikke kan bære selv. Samtidig vil det trolig verken være mulig eller hensiktsmessig å forsikre seg mot alle typer usikkerhet. Det kan da oppstå en asym-

metri, der staten tegner privat forsikring mot hendelser som innebærer forholdsvis lav risiko for staten, men ikke forsikrer seg mot hendelser som kan påføre staten større utgifter.

En fordel med et privat alternativ er større forutsigbarhet for den enkelte virksomhet enn det som følger av dagens ordning. Ved skade eller tap vil virksomhetene få utbetalt en forsikringssum som kompensasjon. Virksomheten kan da drive videre som før, men den har også muligheten til å omprioritere ved ikke å gjennomføre (en full) gjenanskaffelse, men løse oppgavene på andre måter. På den annen side vil utbetaling direkte til skadelidte svekke hensynet til overordnet prioritering av statlige midler.

Ulempen med et privat forsikringsalternativ sammenlignet med selvassurandørprinsippet er kostnadene. Staten vil påføres betydelige løpende utgifter i form av forsikringspremier. Premiene må dekke administrasjonskostnader til kontraktsinngåelse, fastsettelse og innkreving av premier samt håndtering av korrekt skadeoppgjør. Det vil også påløpe kostnader fordi en privat aktør vil kreve en kapitalavkastning som står i forhold til risikoen selskapet tar på seg. I tillegg kommer kostnadene ved at den enkelte statlige virksomhet skal inngå og følge opp forsikringene det anses å være behov for. I sum vil et privat alternativ være mer komplisert og langt mindre kostnadseffektivt enn dagens ordning med selvassurans. Over tid vil det i så fall kunne føre til et markert mindre økonomisk handlingsrom for prioriterte satsinger.

Et fondert statlig alternativ innebærer at selvassuransprinsippet gjennomføres på en annen måte, ved at det betales forsikringspremie til en sentral statlig ordning. Konkret kan en se for seg at premiebetalingene bevilges som ordinære utgifter som settes til side i et forsikringsfond. Forsikringsutbetalinger eller gjenanskaffelser kan da finansieres ved trekk på forsikringsfondet. Utbetalingene fra et slikt fond vil naturlig nok ikke kunne overstige midlene som tidligere er tilført ordningen i form av premier og renter på disse midlene.

Egenskapene til en fondert ordning avhenger av utformingen. Dersom en etterligner et privat forsikringsmarked med aktuarisk korrekte premier og skaderelaterte utbetalinger, vil ordningen ha mange av de samme egenskapene som det private alternativet. Det kan gi større forutsigbarhet for den enkelte virksomhet og svakere prioritering av statlige midler på tvers av virksomheter. De samlede kostnadene for staten må antas å øke markert sammenlignet med dagens ordning, ettersom det vil kreve betydelig administrasjon i

den enkelte virksomhet og i den sentrale statlige ordningen. Insentivproblemer vil kunne oppstå også med en statlig ordning som motpart. Økte kostnader med en forsikringsmessig utforming vil over tid innebære færre midler til andre formål.

En fondert ordning kan også utformes mer sjablongmessig, ved at den statlige forsikringsordningen ikke tilføres kapital fra de enkelte virksomhetene, men gjennom en sentral statlig utgiftsbevilgning etter hvert som utgiftsbehovet oppstår. Utbetalinger fra forsikringsordningen kan skje etter et søknadsprinsipp og vurderes etter større skader eller tap. En slik ordning vil være noe enklere og mer kostnadseffektiv enn å etterligne et privat forsikringsmarked. Det må imidlertid avgrenses og reguleres hva som skal kunne dekkes av fondet. Den sjablongmessige utformingen kan likevel støtte opp under en helhetlig prioritering av statlige midler, særlig dersom utbetalinger fra ordningen vurderes som et ledd i arbeidet med statsbudsjettet. Det er usikkert om et slikt alternativ vil gi større forutsigbarhet for den enkelte virksomhet enn en videreføring av dagens ordning. Større gjenanskaffelser som ikke kan dekkes av

avsatte midler, vil uansett måtte vurderes i de ordinære budsjettprosessene.

Det vil være mulig å ivareta en god finanspolitisk styring med en statlig fondert forsikringsordning ved at utbetalingene fra fondet, og dermed utgiftene til gjenanskaffelser, vil kunne inngå i beregningen av budsjettets virkning på økonomien.¹² I praksis vil det være liten forskjell om kapitalen spares i et særskilt forsikringsfond eller beholdes i Statens pensjonsfond utland, som ved en videreføring av dagens ordning.

Det er også mange trekk ved dagens velferdsordninger som har forsikringselementer ved seg, som pensjonsforpliktelsene i Statens pensjonskasse og folketrygden, og som beløpsmessig er langt større enn det som staten løpende må dekke av skader og tap som følge av uforutsette hendelser. Disse ordningene baserer seg på «pay as you go»-løsninger, på samme måte som dagens selvsurandørprinsipp innebærer.

¹² Symmetri tilsier tilsvarende korrigerende av innbetalingene, men med motsatt fortegn.

Boks 3.1 Selvassurans i oljesektoren

Statens petroleumsforsikringsfond ble etablert i 1986 i forbindelse med opprettelsen av Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE). Stortinget besluttet at staten skulle være selvassurandør for SDØE, samtidig som det den gang var negativ kontantstrøm fra denne virksomheten.

Fondets formål var å tjene som en reserve for utbetalinger til dekning av skader og ansvar som rammer staten i egenskap av direkte økonomisk deltager i petroleumsvirksomheten. Det ble fra 1986 foretatt løpende fondsavsetninger fra SDØEs kontantstrøm basert på prisen Statoil ASA betalte for å forsikre sine andeler i utvinningstillatelsene, justert for SDØEs eierandel. Ved skade utover fondets størrelse måtte en dekke inn resten fra den årlige kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten.

Regjeringen Stoltenberg foreslo for Stortinget å avvikle fondet i nysalderingen av statsbudsjettet for 2010. Med bakgrunn i størrelsen på Statens pensjonsfond utland og statens årlige netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhe-

ten, var det ikke lenger nødvendig med et eget petroleumsforsikringsfond som buffer mot ekstraordinære skader i petroleumsvirksomheten. Petroleumsforsikringsfondet ble avviklet og midlene overført til SPU per 31. desember 2010. Stortinget sluttet seg til dette ved behandlingen av nysalderingen av budsjettet for 2010.

Selvassuransprinsippet for SDØE fortsetter for øvrig som før ved at systemet for fastsettelse og utbetaling av skadekrav som faller på SDØE videreføres. Økte utgifter og/eller reduserte inntekter som følge av skader vil måtte dekkes over driftsbudsjettet til SDØE og inngå i de ordinære bevilgningene til SDØE. Ved ekstraordinært store forsikringsoppgjør vil dette måtte håndteres som ordinær tilleggsbevilgning under SDØE. Ordningen innebærer at økte utgifter og/eller reduserte inntekter som følge av skader inngår i statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, og vil medføre at overføringene til SPU isolert sett vil bli redusert når staten løpende dekker sin del av forsikringsoppjøret.

Oppsummering og konklusjon

Selvassuranse er en enkel, ubyråkratisk og kostnadseffektiv ordning. Staten har i omfang en lignende risikospredning som forsikringsselskapene, men ingen administrasjonskostnader til forsikring. Kostnadene ved selvassuranse vil derfor over tid være lavere enn ved alternative forsikringsordninger. Solide statsfinanser og et fleksibelt rammeverk for finanspolitikken gir høy evne til å bære risiko og håndtere skade eller tap når de oppstår. For staten er det ikke tilgang på finansiering som er utfordringen ved større gjenanskaffelser, men å finne rom for gjenanskaffelsen innenfor en ansvarlig økonomisk ramme som er tilpasset aktiviteten i norsk økonomi. Andre nordiske land har lignende ordninger som Norge.

Ved tap og skade kan de mest akutte behovene, som opprydning ved havari og erstatningslokaler ved brann, ivaretas på kort sikt enten i den ordinære budsjettprosessen eller tilleggsproposisjon. Det er i dag ingen automatikk i at tap og skade gjenanskaffes. Behovet for gjenanskaffelser eller andre permanente løsninger bør vurderes nærmere og inngå i en helhetlig prioritering av statlige midler. For eksempel må det vurderes om

oppgavene kan ivaretas med andre og rimeligere løsninger. Utgifter til store gjenanskaffelser vil som regel fordeles over flere år og være forholdsvis små sammenlignet med andre risikoer som må håndteres innenfor det finanspolitiske rammeverket.

Alternative innretninger av statens forsikringsbehov er vurdert. Kjøp av forsikring i det private markedet kan gi større forutsigbarhet for den enkelte virksomhet ved større gjenanskaffelser, men administrasjonskostnadene vil øke og private selskaper vil kreve kompensasjon for å ta på seg denne risikoen. Det blir dyrere sammenlignet med dagens ordning og vil redusere det økonomiske handlingsrommet til andre prioriterte formål. Flere av disse ulempene vil også å gjelde om staten oppretter et sentralt forsikringsselskap etter modell av private ordninger. Staten bør derfor fortsatt være selvassurandør som i dag.

Utgifter til gjenanskaffelser vil bidra til etterspørsel etter varer og tjenester i økonomien og legge beslag på ressurser, på lik linje med andre ordinære utgifter. Statens utgifter til gjenanskaffelser må derfor tilpasses konjunktursituasjonen og tas med i indikatorene for hvordan finanspolitikken virker inn på aktiviteten i økonomien.

Boks 3.2 Ulike statlige ordninger for skade og erstatning

Særordning for statens erstatningsansvar

Justisdepartementets rundskriv nr. G-01/2017 av 4. april 2017 gjelder statens erstatningsansvar på grunnlag av ulovfestede eller lovfestede erstatningsrettslige regler med unntak av ansvar i kontraktsforhold. På de vilkår som er nedfelt i rundskrivet, kan ilagt/innrømmet ansvar føres til utgift for kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning, post 71 Erstatningsansvar m.m. Hvis staten blir erstatningsansvarlig for skader forårsaket av eksempelvis forsvarets fly eller statens biler, jf. luftfartsloven og bilansvarsloven, kan erstatningsbeløpet føres på kap. 471, post 71. Skade eller tap på statens egen eiendom skal aldri belastes dette budsjettkapittelet.

Særordning for yrkesskadeerstatning i Statens Pensjonskasse

I likhet med andre arbeidsgivere er staten pålagt å betale yrkesskadeerstatning dersom en arbeidstaker blir påført en skade eller sykdom i tjenesten. For staten følger dette både av lov om yrkesskedeforsikring § 3 og hovedtariffavtalens fellesbestemmelser § 24. Lov om yrkesskedeforsikring § 3 unntar staten fra forsikringsplikten. I St. meld nr. 33 (1993–94) ble det lagt til grunn at all behandling av yrkesskader i staten skulle legges til Statens Pensjonskasse, og at virksomhetene skulle betale en forsikringspremie til SPK, beregnet ut fra forsikringstekniske prinsipper. Ved beregningen av premien skal det blant annet tas hensyn til risikoen i den enkelte virksomhet. Eventuelle utbetalinger som følge av skader som er oppstått etter 1.1.1996, dekkes over kap. 615 under Arbeids- og sosialdepartementets budsjett. Begrunnelsen for at en har valgt å ha en sentralisert behandling av yrkesskadesaker er blant annet at man ønsket å ha en samlet kompetanse på ett sted, og at man skulle sikre skadelidte raskere behandling.

Denne ordningen ligner på en vanlig forsikringsordning, men er ikke et unntak fra prinsippet om at staten er selvassurandør, ettersom det fremdeles er statskassen som dekker erstat-

ningsutbetalinger. Det er imidlertid etablert et annet system for budsjettmessig behandling, ettersom hver enkelt etat ikke skal dekke erstatningsutbetalinger over eget budsjett, men i stedet betale¹ forsikringspremie til Statens Pensjonskasse.

Særordning for reise og ulykkesforsikring for ansatte

På visse vilkår gir staten som arbeidsgiver erstatning for tap og/eller ulykker for ansatte som er på reise, jf. særavtalene for tjenestereiser i staten og Statens personalhåndbok, pkt. 9.2.12 (innenlands) og pkt. 9.3.13 (utenlands). Selvsuransprinsippet gjelder slik at staten dekker erstatningsbeløp over budsjettet uten å tegne forsikringer. I tilfeller der virksomheten betaler årsavgift på kredittkortet til den ansatte, er det forsikringen knyttet til kortet som gjelder. Dersom reisen blir betalt med privat betalt kredittkort, vil den ansatte på reisen også normalt være forsikret gjennom kredittkortselskapet.

Særordning for forvaltningsbedriftene

For forvaltningsbedriftene er det forutsatt at skadetilfeller som hovedregel dekkes opp ved at det trekkes på reguleringsfondet. Dersom det inntreffer særlig store skadetilfeller, må spørsmålet om eventuelt inndekning for erstatningsutbetalinger eller gjenanskaffelse legges frem for Stortinget som en egen sak.

Et aktuelt eksempel er Statsbygg. Statsbyggs forhold til selvsuransprinsippet ble beskrevet i St. prp. nr. 63 (1990–91). Det forutsettes at det i husleien for hver enkelt virksomhet innkalkuleres et særskilt beløp som skal dekke statens utgifter til selvsurans, og at reguleringsfondet alltid har en slik størrelse at det kan dekke sannsynlige påkommende skadetilfelle. I Statsbygg praktiseres dette i 2019 slik at skadetilfeller under 50 mill. kroner finansieres ved at det trekkes på reguleringsfondet, mens erstatning av skader over 50 mill. kroner må fremmes som en egen bevilgningssak overfor Stortinget.

Boks 3.2 forts.

Ansvar etter bilansvarsloven

Ifølge lov om ansvar for skade som motorvogn gjør, jf. lov av 3. februar 1961 (bilansvarsloven) § 16, trenger ikke statens motorvogner å være forsikret etter denne lovs bestemmelser. Staten har likevel det samme ansvar for sine motorvogner som et forsikringsselskap ville hatt om vognen hadde vært forsikret der. Statens pensjonskasse behandler krav for personskade påført av statens biler. Oppgjøret skal dekke økonomisk tap, i tillegg til eventuell mén-erstatning. Skader forvoldt av statens biler belastes kap. 470, post 71, jf. Justisdepartementets rundskriv G-01/2017. Justis- og beredskapsdepartementet har for øvrig gitt en prinsipputtalelse om forsikring av kjøretøy som staten har leaset, der de konkluderer med at «eieren eller staten som bruker etc. må således forsikre leasede kjøretøy etter hovedregelen i § 15». Se uttalelsen fra 2002 på regjeringen.no her.

Ansvar etter sjøloven

Forsikringsplikt av norske skip fremgår av forskrift til sjøloven, forskrift FOR-2013-12-09-1552 om forsikring og annen sikkerhet for ansvar etter enkelte bestemmelser i sjøloven. Av denne fremgår det at det ikke er forsikringsplikt for krigskip og andre skip som eies eller brukes av den norske stat i statlig, ikke-kommersielt øyemed, det vil si at selvassurandørprinsippet gjelder. Sjøfartsdirektoratet utsteder et sertifikat som bekrefter at skipet eies av staten og at staten dekker ansvaret innen begrensningsbeløpet som gjelder.

Naturskadeerstatning

Staten har en egen erstatningsordning for naturskade etter flom, storm, skred eller annen naturulykke. Ordningen dekker skade på eiendeler som ikke kan forsikres gjennom en alminnelig forsikringsordning. I Norge har vi en kombinert statlig og privat løsning for å dekke tap etter naturskader. Dersom en eiendel er forsikret og

blir påført skade etter en naturulykke kan det kreves erstatning fra forsikringsselskapet, mens for skader på eiendeler som ikke kan forsikres, kan det søkes om erstatning fra statens naturskadeordning. Alle bygninger og løsøre som forsikres mot brannskade i et privat forsikringsselskap blir automatisk også forsikret mot naturskade.

Den statlige ordningen for naturskade er regulert gjennom naturskadeerstatningsloven og naturskadeerstatningsforskriften, og er underlagt Landbruks- og matdepartementet. Ordningen forvaltes av Landbruksdirektoratet og er rettet mot private. Kapittel 1148, post 71 *Naturskade – erstatninger* dekker erstatninger i statens naturskadeordning (overslagsbevilgning).

Valuta

Statlige virksomheter inngår ikke sikringsforretninger mot endret valutakurs. Selv om valutakursproblematikk ikke tradisjonelt har vært knyttet til selvassurandørprinsippet, er det i enkelte tilfeller åpnet for tiltak dersom det er gode grunner til det. Dette gjelder særlig for utenriktjenesten der en har eliminert konsekvenser av valutaeksponering for utenriksstasjonene. I hovedbudsjettskrivet for statsbudsjettet er valuta omtalt med mekanismer som bidrar til å korrigere for større endringer i valutakurs og dermed redusere valutarisikoen:

«For løyvingar til tilskot til utanlandske organisasjonar o.l. som blir betalte i framand valuta, skal budsjettforslaget for 2019 vere basert på kursen for vedkomande valuta per 1. juni 2018.

I dei tilfella der ein kan vise at kursen 1. juni 2018 skil seg vesentleg frå det som låg til grunn for løyvinga i 2018, og dermed det konsekvensjusterte budsjettet, kan departementa foreslå ein reduksjon eller eit påslag tilsvarende desse endringane i rammefordelingsforslaget.»

¹ Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet oppgjørsform slik at de utgiftsfører premien på egen driftspost med en samtidig inntektsføring på et felles kap 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse. Nettobudsjetterte virksomheter betaler premien på vanlig måte til SPK.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til vedtak om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019

I

I statsbudsjettet for 2019 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
21		Statsrådet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 190 200 000 til kr 198 200 000	8 000 000
61		Høyesterett:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 112 195 000 til kr 113 795 000	1 600 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 9 991 000 til kr 12 991 000	3 000 000
116		Internasjonale organisasjoner:	
	70	Pliktige bidrag, nedsettes med fra kr 1 605 201 000 til kr 1 565 201 000	40 000 000
117		EØS-finansieringsordningene:	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 559 000 000 til kr 1 309 000 000	250 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 218 000 000 til kr 838 000 000	380 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i> , forhøyes med fra kr 85 532 000 til kr 87 532 000	2 000 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv., nedsettes med fra kr 45 583 000 til kr 43 583 000	2 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
140		Utenriksdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 573 979 000 til kr 1 563 685 000	10 294 000
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec):	
	70	Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 142 000 000 til kr 85 000 000	57 000 000
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid:	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 282 700 000 til kr 282 168 000	532 000
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 292 300 000 til kr 283 500 000	8 800 000
152		Menneskerettigheter:	
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 535 157 000 til kr 536 157 000	1 000 000
159		Regionbevilgninger:	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 675 674 000 til kr 671 643 000	4 031 000
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 574 500 000 til kr 550 500 000	24 000 000
	75	Afrika, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 015 584 000 til kr 995 584 000	20 000 000
	77	Latin-Amerika, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 130 350 000 til kr 126 850 000	3 500 000
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid:	
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 2 764 456 000 til kr 2 723 496 000	40 960 000
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 861 714 000 til kr 863 714 000	2 000 000
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi:	
	70	Næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 621 700 000 til kr 546 700 000	75 000 000
	71	Matsikkerhet og landbruk, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 091 966 000 til kr 1 080 966 000	11 000 000
	75	Norfund – tapsavsetting, forhøyes med fra kr 468 750 000 til kr 543 750 000	75 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
163		Klima, miljø og hav:	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 37 900 000 til kr 60 650 000	22 750 000
164		Likestilling:	
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 372 219 000 til kr 416 219 000	44 000 000
171		FNs utviklingsarbeid:	
	72	Andre tilskudd (FN), <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 196 700 000 til kr 196 200 000	500 000
179		Flyktningiltak i Norge:	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 550 062 000 til kr 662 329 000	112 267 000
200		Kunnskapsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 382 440 000 til kr 383 329 000	889 000
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag:	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 40 671 000 til kr 41 856 000	1 185 000
220		Utdanningsdirektoratet:	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres</i> , <i>kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med fra kr 68 705 000 til kr 88 705 000	20 000 000
225		Tiltak i grunnopplæringen:	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge, forhøyes med fra kr 52 991 000 til kr 70 192 000	17 201 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen, forhøyes med fra kr 294 663 000 til kr 298 491 000	3 828 000
	74	Prosjekttilskudd, nedsettes med fra kr 10 195 000 til kr 9 195 000	1 000 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 177 918 000 til kr 1 202 918 000	25 000 000
	71	Tilskudd til vitensentre, forhøyes med fra kr 67 075 000 til kr 73 775 000	6 700 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.:	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 24 615 000 til kr 27 615 000	3 000 000
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 714 323 000 til kr 717 323 000	3 000 000
231		Barnehager:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i> , nedsettes med fra kr 457 516 000 til kr 454 331 000	3 185 000
241		Felles tiltak for fagskolesektoren:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 17 031 000 til kr 29 599 000	12 568 000
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 12 568 000 til kr 0	12 568 000
251		22. juli-senteret:	
(NY)	1	Driftsutgifter, bevilges med	700 000
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram:	
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr 656 136 000 til kr 642 379 000	13 757 000
253		Folkehøyskoler:	
	70	Tilskudd til folkehøyskoler, forhøyes med fra kr 898 926 000 til kr 903 926 000	5 000 000
256		Kompetanse Norge:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 64 258 000 til kr 63 758 000	500 000
258		Tiltak for livslang læring:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i> , forhøyes med fra kr 214 844 000 til kr 221 724 000	6 880 000
260		Universiteter og høyskoler:	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, nedsettes med fra kr 35 632 559 000 til kr 35 631 932 000	627 000
	70	Private høyskoler, forhøyes med fra kr 1 578 967 000 til kr 1 587 967 000	9 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter:	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 662 779 000 til kr 364 313 000	298 466 000
280		Felles enheter:	
	50	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning, forhøyes med fra kr 450 293 000 til kr 470 793 000	20 500 000
	51	Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning, forhøyes med fra kr 157 654 000 til kr 177 554 000	19 900 000
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i> , forhøyes med fra kr 195 742 000 til kr 210 742 000	15 000 000
285		Norges forskningsråd:	
	55	Virksomhetskostnader, nedsettes med fra kr 792 543 000 til kr 771 043 000	21 500 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med fra kr 6 845 000 til kr 6 445 000	400 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak:	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, forhøyes med fra kr 286 405 000 til kr 299 956 000	13 551 000
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 2 240 253 000 til kr 2 374 335 000	134 082 000
	75	UNESCO-kontingent, nedsettes med fra kr 22 793 000 til kr 20 647 000	2 146 000
290		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 264 480 000 til kr 267 341 000	2 861 000
291		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 53 815 000 til kr 61 415 000	7 600 000
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 8 983 088 000 til kr 9 068 688 000	85 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 2 283 887 000 til kr 2 286 287 000	2 400 000
	62	Kommunale innvandrertiltak, nedsettes med fra kr 269 652 000 til kr 261 022 000	8 630 000
	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet, nedsettes med fra kr 134 953 000 til kr 133 653 000	1 300 000
	73	Tilskudd, forhøyes med fra kr 14 641 000 til kr 15 041 000	400 000
292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forhøyes med fra kr 1 425 376 000 til kr 1 444 076 000	18 700 000
300		Kulturdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 170 252 000 til kr 171 582 000	1 330 000
315		Frivillighetsformål:	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 6 130 000 til kr 11 130 000	5 000 000
	82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, forhøyes med fra kr 189 400 000 til kr 294 400 000	105 000 000
325		Allmenne kulturformål:	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 28 920 000 til kr 27 920 000	1 000 000
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 641 287 000 til kr 641 187 000	100 000
	73	Språkorganisasjoner, forhøyes med fra kr 26 790 000 til kr 26 890 000	100 000
328		Museum og visuell kunst:	
	70	Det nasjonale museumsnettverket, forhøyes med fra kr 1 747 630 000 til kr 1 762 630 000	15 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
334		Filmformål m.m.:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 112 055 000 til kr 113 605 000	1 550 000
	50	Filmfondet, nedsettes med fra kr 520 160 000 til kr 518 610 000	1 550 000
352		Nedsatt funksjonsevne:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med fra kr 15 060 000 til kr 14 730 000	330 000
400		Justis- og beredskapsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 468 178 000 til kr 467 778 000	400 000
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskaps- innhenting, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 30 280 000 til kr 31 280 000	1 000 000
	70	Overføringer til private, forhøyes med fra kr 10 206 000 til kr 11 506 000	1 300 000
410		Domstolene:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 2 540 629 000 til kr 2 570 229 000	29 600 000
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 71 935 000 til kr 81 935 000	10 000 000
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 6 735 000 til kr 2 873 000	3 862 000
430		Kriminalomsorgen:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 4 559 896 000 til kr 4 558 885 000	1 011 000
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 18 016 648 000 til kr 18 163 311 000	146 663 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 139 507 000 til kr 113 587 000	25 920 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 9 189 000 til kr 12 000 000	2 811 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 128 533 000 til kr 103 115 000	25 418 000
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 890 983 000 til kr 1 062 983 000	172 000 000
445		Den høyere påtalemyndighet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 262 057 000 til kr 263 307 000	1 250 000
451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 456, post 1</i> , forhøyes med fra kr 760 355 000 til kr 771 872 000	11 517 000
453		Sivil klareringsmyndighet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 31 927 000 til kr 33 327 000	1 400 000
454		Redningshelikoptertjenesten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 690 652 000 til kr 735 652 000	45 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 3 094 510 000 til kr 2 637 741 000	456 769 000
455		Redningstjenesten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 109 258 000 til kr 110 358 000	1 100 000
456		Nød- og beredskapskommunikasjon:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 451, post 1</i> , forhøyes med fra kr 128 755 000 til kr 144 355 000	15 600 000
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett, nedsettes med fra kr 366 017 000 til kr 347 517 000	18 500 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 35 176 000 til kr 138 176 000	103 000 000
460		Spesialenheten for politisaker:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 47 451 000 til kr 48 851 000	1 400 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 183 838 000 til kr 1 086 102 000	97 736 000
467		Norsk Lovtidend:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 4 340 000 til kr 4 979 000	639 000
469		Vergemålsordningen:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 252 675 000 til kr 262 875 000	10 200 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning:	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning, nedsettes med fra kr 25 713 000 til kr 22 713 000	3 000 000
473		Statens sivilrettsforvaltning:	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 300 000 000 til kr 350 000 000	50 000 000
475		Bobehandling:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 104 851 000 til kr 128 266 000	23 415 000
480		Svalbardbudsjettet:	
	50	Tilskudd, forhøyes med fra kr 360 484 000 til kr 366 484 000	6 000 000
490		Utlendingsdirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 034 196 000 til kr 1 021 696 000	12 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak, forhøyes med fra kr 520 513 000 til kr 705 226 000	184 713 000
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse, nedsettes med fra kr 14 896 000 til kr 13 600 000	1 296 000
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak, forhøyes med fra kr 138 354 000 til kr 183 726 000	45 372 000
	70	Stønader til beboere i asylmottak, forhøyes med fra kr 75 378 000 til kr 103 059 000	27 681 000
	72	Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 72 069 000 til kr 62 954 000	9 115 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 291, post 60</i> , forhøyes med fra kr 11 917 000 til kr 21 066 000	9 149 000
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 11 337 000 til kr 20 478 000	9 141 000
491		Utlendingsnemnda:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 293 582 000 til kr 286 582 000	7 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i> , forhøyes med fra kr 6 370 000 til kr 10 370 000	4 000 000
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 408 001 000 til kr 407 071 000	930 000
	23	Husleie for fellesareal m.m., nedsettes med fra kr 24 664 000 til kr 21 864 000	2 800 000
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon:	
	23	22. juli-senteret, nedsettes med fra kr 12 260 000 til kr 11 560 000	700 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 49 869 000 til kr 52 669 000	2 800 000
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen:	
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 780 400 000 til kr 2 110 400 000	330 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 563 000 000 til kr 625 000 000	62 000 000
533		Eiendommer utenfor husleieordningen:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 20 686 000 til kr 22 136 000	1 450 000
540		Direktoratet for forvaltning og IKT:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 291 044 000 til kr 291 974 000	930 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 24 436 000 til kr 24 936 000	500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
541		IT-politikk:	
	22	Utvikling, gjennomføring og samordning av IT-politikken, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> , nedsettes med fra kr 21 029 000 til kr 20 529 000	500 000
543		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 224 600 000 til kr 214 700 000	9 900 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 16 400 000 til kr 22 400 000	6 000 000
	71	Bredbåndsutbygging, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 199 750 000 til kr 249 750 000	50 000 000
560		Samiske formål:	
	50	Samisk språk, kultur og samfunnsliv, forhøyes med fra kr 497 069 000 til kr 510 069 000	13 000 000
571		Rammetilskudd til kommuner:	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 131 519 299 000 til kr 131 751 689 000	232 390 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner:	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 33 563 319 000 til kr 33 619 319 000	56 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 3 102 591 000 til kr 3 079 791 000	22 800 000
	75	Etablering og tilpasning av bolig, forhøyes med fra kr 481 574 000 til kr 599 074 000	117 500 000
	76	Utleieboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 710 464 000 til kr 458 302 000	252 162 000
595		Statens kartverk:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21 og 45</i> , nedsettes med fra kr 899 021 000 til kr 799 021 000	100 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01 og 45</i> , forhøyes med fra kr 217 920 000 til kr 358 420 000	140 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
601		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:	
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr 36 730 000 til kr 31 730 000	5 000 000
605		Arbeids- og velferdsetaten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 11 681 785 000 til kr 11 701 925 000	20 140 000
611		Pensjoner av statskassen:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 17 500 000 til kr 16 000 000	1 500 000
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 4 253 000 000 til kr 4 970 000 000	717 000 000
	22	Sluttoppgjør, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr -1 849 000 000 til kr -1 649 000 000	200 000 000
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 161 000 000 til kr 176 000 000	15 000 000
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden:	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 24 000 000 til kr 23 000 000	1 000 000
614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 27 000 000 til kr 32 000 000	5 000 000
	90	Utlån, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 5 900 000 000 til kr 10 100 000 000	4 200 000 000
634		Arbeidsmarkedstiltak:	
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 7 110 545 000 til kr 7 095 545 000	15 000 000
	77	Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 503 905 000 til kr 1 518 905 000	15 000 000
660		Krigspensjon:	
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 59 000 000 til kr 58 000 000	1 000 000
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 159 000 000 til kr 160 000 000	1 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
664		Pensjonstrygden for sjømenn:	
	70	Tilskudd, forhøyes med fra kr 37 000 000 til kr 39 000 000	2 000 000
666		Avtalefestet pensjon (AFP):	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 490 000 000 til kr 2 480 000 000	10 000 000
667		Supplerende stønad til personer over 67 år:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 345 000 000 til kr 330 000 000	15 000 000
700		Helse- og omsorgsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 240 961 000 til kr 236 061 000	4 900 000
701		E-helse, helseregistre mv.:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 468 181 000 til kr 480 581 000	12 400 000
704		Helsearkivet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 46 000 000 til kr 49 000 000	3 000 000
709		Pasient- og brukerombud:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 74 021 000 til kr 72 021 000	2 000 000
710		Vaksiner mv.:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 336 375 000 til kr 348 575 000	12 200 000
714		Folkehelse:	
	60	Kommunale tiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 93 013 000 til kr 90 413 000	2 600 000
732		Regionale helseforetak:	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i> , nedsettes med fra kr 874 059 000 til kr 844 059 000	30 000 000
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 53 571 938 000 til kr 54 218 938 000	647 000 000
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 18 781 421 000 til kr 19 008 421 000	227 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 14 270 445 000 til kr 14 442 445 000	172 000 000
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 12 726 632 000 til kr 12 880 632 000	154 000 000
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 37 843 728 000 til kr 37 846 228 000	2 500 000
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 3 119 112 000 til kr 3 007 612 000	111 500 000
	86	Driftskreditter, nedsettes med fra kr 3 359 000 000 til kr 2 159 000 000	1 200 000 000
740		Helsedirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 1 212 918 000 til kr 1 218 418 000	5 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 30 421 000 til kr 35 421 000	5 000 000
744		Direktoratet for e-helse:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 213 594 000 til kr 236 594 000	23 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 150 992 000 til kr 170 992 000	20 000 000
745		Folkehelseinstituttet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 1 044 831 000 til kr 1 045 431 000	600 000
746		Statens legemiddelverk:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 288 252 000 til kr 293 335 000	5 083 000
747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 94 236 000 til kr 99 486 000	5 250 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 18 432 000 til kr 15 232 000	3 200 000
748		Statens helsetilsyn:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 159 164 000 til kr 153 664 000	5 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
761		Omsorgstjeneste:	
	61	Vertskommuner, forhøyes med fra kr 934 778 000 til kr 958 778 000	24 000 000
	62	Dagaktivitetstilbud, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 347 998 000 til kr 332 998 000	15 000 000
	63	Investeringstilskudd – rehabilitering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 69</i> , forhøyes med fra kr 4 213 357 000 til kr 4 253 182 000	39 825 000
	65	Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 482 840 000 til kr 1 346 050 000	136 790 000
	69	Investeringstilskudd – netto tilvekst, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 65 400 000 til kr 104 600 000	39 200 000
	73	Særlige omsorgsbehov, forhøyes med fra kr 24 375 000 til kr 54 375 000	30 000 000
762		Primærhelsetjeneste:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i> , nedsettes med fra kr 121 688 000 til kr 115 288 000	6 400 000
	61	Fengselshelsetjeneste, forhøyes med fra kr 178 866 000 til kr 179 149 000	283 000
765		Psykisk helse og rusarbeid:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i> , forhøyes med fra kr 108 523 000 til kr 119 123 000	10 600 000
	75	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 220 039 000 til kr 216 439 000	3 600 000
844		Kontantstøtte:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 800 890 000 til kr 1 610 000 000	190 890 000
845		Barnetrygd:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 15 872 000 000 til kr 15 790 000 000	82 000 000
846		Familie- og oppveksttiltak:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 61 og post 71</i> , forhøyes med fra kr 12 650 000 til kr 18 050 000	5 400 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	50	Norges forskningsråd, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 3 218 000 til kr 2 718 000	500 000
	61	Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, <i>kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med fra kr 311 985 000 til kr 307 485 000	4 500 000
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i> , forhøyes med fra kr 72 371 000 til kr 87 271 000	14 900 000
	50	Forskning og utvikling, nedsettes med fra kr 17 631 000 til kr 16 131 000	1 500 000
	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med fra kr 36 058 000 til kr 40 158 000	4 100 000
855		Statlig forvaltning av barnevernet:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22 og post 60</i> , forhøyes med fra kr 3 841 242 000 til kr 4 101 242 000	260 000 000
	22	Kjøp av private barnevernstjenester, <i>kan nyttes under post 1</i> , forhøyes med fra kr 2 623 089 000 til kr 2 677 089 000	54 000 000
	60	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak, <i>kan nyttes under post 1</i> , nedsettes med fra kr 426 801 000 til kr 362 801 000	64 000 000
856		Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 156 429 000 til kr 141 429 000	15 000 000
865		Forbrukerpolitiske tiltak:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i> , nedsettes med fra kr 2 244 000 til kr 2 064 000	180 000
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med fra kr 1 453 000 til kr 1 733 000	280 000
882		Kirkebygg og gravplasser:	
(NY)	61	Tilskudd til fredete og verneverdige kirkebygg, <i>kan overføres</i> , bevilges med	20 000 000
900		Nærings- og fiskeridepartementet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 61 927 000 til kr 55 927 000	6 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	22	Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 929, post 51</i> , forhøyes med fra kr 70 000 000 til kr 97 900 000	27 900 000
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 8 045 000 til kr 6 545 000	1 500 000
904		Brønnøysundregistrene:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 328 430 000 til kr 348 430 000	20 000 000
909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk:	
	73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 785 000 000 til kr 1 821 700 000	36 700 000
911		Konkurransetilsynet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 110 450 000 til kr 116 950 000	6 500 000
912		Klagenemndssekretariatet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 19 550 000 til kr 20 744 000	1 194 000
	22	Konkurransesklagemennda, forhøyes med fra kr 2 457 000 til kr 8 257 000	5 800 000
917		Fiskeridirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 404 350 000 til kr 410 100 000	5 750 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 70 966 000 til kr 90 731 000	19 765 000
919		Diverse fiskeriformål:	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, forhøyes med fra kr 519 000 000 til kr 544 146 000	25 146 000
	76	Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 15 000 000 til kr 8 000 000	7 000 000
922		Romvirksomhet:	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA), forhøyes med fra kr 215 375 000 til kr 219 675 000	4 300 000
	71	Internasjonal romvirksomhet, forhøyes med fra kr 465 250 000 til kr 471 950 000	6 700 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	73	EUs romprogrammer, nedsettes med fra kr 487 300 000 til kr 362 670 000	124 630 000
923		Havforskningsinstituttet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 644 800 000 til kr 640 800 000	4 000 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 150 530 000 til kr 170 530 000	20 000 000
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer:	
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr 16 000 000 til kr 6 070 000	9 930 000
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 184 450 000 til kr 188 450 000	4 000 000
929		Institutt for energiteknikk:	
	22	Sikring av atomanlegg, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 40 000 000 til kr 60 000 000	20 000 000
	51	Tilskudd til atomforskning, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 900, post 22</i> , forhøyes med fra kr 147 000 000 til kr 261 000 000	114 000 000
935		Patentstyret:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 258 400 000 til kr 262 900 000	4 500 000
950		Forvaltning av statlig eierskap:	
(NY)	51	Tapsavsetning, egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, bevilges med	43 000 000
	52	Risikokapital, Nysnø Klimainvesteringer AS, forhøyes med fra kr 140 000 000 til kr 175 000 000	35 000 000
(NY)	71	Tilskudd til avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS, bevilges med	20 000 000
	90	Kapitalinnskudd, Nysnø Klimainvesteringer AS, forhøyes med fra kr 260 000 000 til kr 325 000 000	65 000 000
1100		Landbruks- og matdepartementet:	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltnings- organer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i> , nedsettes med fra kr 2 720 000 til kr 120 000	2 600 000
(NY)	49	Kjøp av fast eiendom, bevilges med	2 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1112		Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:	
	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet, forhøyes med fra kr 97 976 000 til kr 127 976 000	30 000 000
1142		Landbruksdirektoratet:	
(NY)	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, <i>kan overføres</i> , bevilges med	20 000 000
1148		Naturskade – erstatninger:	
	71	Naturskade – erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 152 600 000 til kr 175 000 000	22 400 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:	
	71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 43 000 000 til kr 568 000 000	525 000 000
1300		Samferdselsdepartementet:	
	71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv., forhøyes med fra kr 69 000 000 til kr 71 500 000	2 500 000
1320		Statens vegvesen:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 4 334 900 000 til kr 4 625 400 000	290 500 000
	22	Drift og vedlikehold av riksveier, <i>kan overføres, kan nyttes under post 29 og post 30</i> , nedsettes med fra kr 6 631 800 000 til kr 6 275 300 000	356 500 000
	28	Trafikant- og kjøretøytilsyn, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 2 179 500 000 til kr 2 069 500 000	110 000 000
	29	OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i> , nedsettes med fra kr 1 631 400 000 til kr 1 201 400 000	430 000 000
	30	Riksveiinvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22, post 29 og post 31</i> , forhøyes med fra kr 12 555 200 000 til kr 13 465 200 000	910 000 000
	31	Skredsikring riksveier, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i> , nedsettes med fra kr 1 043 400 000 til kr 863 400 000	180 000 000
	73	Tilskudd for reduserte bompenger utenfor byområdene, forhøyes med fra kr 531 400 000 til kr 731 400 000	200 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1352		Jernbanedirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 468 500 000 til kr 358 800 000	109 700 000
	71	Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72, post 73 og post 74</i> , forhøyes med fra kr 8 423 500 000 til kr 8 687 000 000	263 500 000
	72	Kjøp av infrastrukturtenester – planlegging av investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71 og post 73</i> , nedsettes med fra kr 2 153 000 000 til kr 1 642 000 000	511 000 000
	73	Kjøp av infrastrukturtenester – investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71, post 72 og post 74</i> , forhøyes med fra kr 9 988 700 000 til kr 10 089 700 000	101 000 000
(NY)	75	Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane, bevilges med	60 000 000
1360		Kystverket:	
	30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 378 500 000 til kr 416 500 000	38 000 000
	34	Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 25 200 000 til kr 0	25 200 000
	72	Tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 77 400 000 til kr 0	77 400 000
1400		Klima- og miljødepartementet:	
	71	Internasjonale organisasjoner, forhøyes med fra kr 88 053 000 til kr 89 853 000	1 800 000
1410		Kunnskap om klima og miljø:	
	21	Miljøovervåking, nedsettes med fra kr 277 297 000 til kr 274 797 000	2 500 000
1412		Meteorologiformål:	
	50	Meteorologisk institutt, forhøyes med fra kr 313 882 000 til kr 326 782 000	12 900 000
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt, nedsettes med fra kr 172 566 000 til kr 142 668 000	29 898 000
1420		Miljødirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 694 287 000 til kr 699 399 000	5 112 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 208 230 000 til kr 99 900 000	108 330 000
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter, nedsettes med fra kr 20 000 000 til kr 10 000 000	10 000 000
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 640 992 000 til kr 555 000 000	85 992 000
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 137 464 000 til kr 164 000 000	26 536 000
	85	Naturinformasjonssentre, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 69 031 000 til kr 71 531 000	2 500 000
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi:	
	50	Overføring til Klima- og energifondet, forhøyes med fra kr 3 164 450 000 til kr 3 214 450 000	50 000 000
1429		Riksantikvaren:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 148 540 000 til kr 146 473 000	2 067 000
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 37 719 000 til kr 40 719 000	3 000 000
	22	Bevaringsoppgaver, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 24 708 000 til kr 21 708 000	3 000 000
1471		Norsk Polarinstittutt:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 242 376 000 til kr 240 128 000	2 248 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 77 243 000 til kr 75 457 000	1 786 000
1473		Kings Bay AS:	
	70	Tilskudd, forhøyes med fra kr 30 270 000 til kr 32 259 000	1 989 000
1600		Finansdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 390 800 000 til kr 385 800 000	5 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 90 900 000 til kr 84 570 000	6 330 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1605		Direktoratet for økonomistyring:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 507 200 000 til kr 557 200 000	50 000 000
1610		Tolletaten:	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 90 200 000 til kr 102 400 000	12 200 000
1618		Skatteetaten:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 6 062 100 000 til kr 6 055 817 000	6 283 000
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 472 800 000 til kr 414 800 000	58 000 000
	23	Spesielle driftsutgifter, a-ordningen, forhøyes med fra kr 88 100 000 til kr 91 900 000	3 800 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 115 000 000 til kr 108 000 000	7 000 000
	70	Tilskudd, forhøyes med fra kr 3 500 000 til kr 5 000 000	1 500 000
1620		Statistisk sentralbyrå:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 593 300 000 til kr 595 700 000	2 400 000
1632		Kompensasjon for merverdiavgift:	
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 24 600 000 000 til kr 25 400 000 000	800 000 000
1633		Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 6 600 000 000 til kr 6 800 000 000	200 000 000
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning:	
	98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 76 515 000 000 til kr 64 101 000 000	12 414 000 000
1700		Forsvarsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 819 030 000 til kr 858 852 000	39 822 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 128 779 000 til kr 80 000 000	48 779 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 66 346 000 til kr 62 346 000	4 000 000
(NY)	74	Overføring til aksjeselskap, <i>kan overføres</i> , bevilges med	172 000 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 47</i> , nedsettes med fra kr 2 546 032 000 til kr 2 446 032 000	100 000 000
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 9 217 413 000 til kr 9 556 292 000	338 879 000
1731		Hæren:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 5 566 035 000 til kr 5 800 208 000	234 173 000
1732		Sjøforsvaret:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 4 389 630 000 til kr 4 993 976 000	604 346 000
1733		Luftforsvaret:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 5 292 845 000 til kr 5 515 820 000	222 975 000
1734		Heimevernet:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 394 798 000 til kr 1 383 965 000	10 833 000
1735		Etterretningstjenesten:	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 2 005 584 000 til kr 2 023 391 000	17 807 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i> , nedsettes med fra kr 1 629 765 000 til kr 1 568 331 000	61 434 000
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 83 185 000 til kr 56 985 000	26 200 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 45</i> , forhøyes med fra kr 8 952 590 000 til kr 8 986 021 000	33 431 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 205 000 000 til kr 52 111 000	152 889 000
1761		Nye kampfly med baseløsning:	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i> , forhøyes med fra kr 1 176 449 000 til kr 1 276 449 000	100 000 000
1790		Kystvakten:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 157 875 000 til kr 1 076 705 000	81 170 000
1791		Redningshelikoptertjenesten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 866 848 000 til kr 911 487 000	44 639 000
1792		Norske styrker i utlandet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 990 316 000 til kr 992 915 000	2 599 000
1840		CO ₂ -håndtering:	
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> , forhøyes med fra kr 149 000 000 til kr 299 000 000	150 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i> , forhøyes med fra kr 392 941 000 til kr 412 941 000	20 000 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 7 170 151 000 til kr 7 238 318 000	68 167 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 2 983 362 000 til kr 3 418 805 000	435 443 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 742 493 000 til kr 712 753 000	29 740 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 255 776 000 til kr 1 281 286 000	25 510 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 602 006 000 til kr 737 094 000	135 088 000
	74	Tap på utlån, forhøyes med fra kr 386 200 000 til kr 387 500 000	1 300 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 28 594 604 000 til kr 28 588 125 000	6 479 000
2412		Husbanken:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 354 910 000 til kr 356 910 000	2 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 38 844 000 til kr 40 844 000	2 000 000
	90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 14 330 000 000 til kr 15 740 000 000	1 410 000 000
2421		Innovasjon Norge:	
(NY)	80	Næringstiltak på Svalbard, bevilges med	3 200 000
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:	
	30	Investeringer, forhøyes med fra kr 27 000 000 000 til kr 29 000 000 000	2 000 000 000
2445		Statsbygg:	
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 648 401 000 til kr 626 401 000	22 000 000
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 2 237 450 000 til kr 2 437 450 000	200 000 000
	34	Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 713 000 000 til kr 813 000 000	100 000 000
2470		Statens pensjonskasse:	
	24	Driftsresultat:	
	1	Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-652 695 000
	2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	448 822 000
	3	Avskrivninger	130 606 000
	4	Renter av statens kapital	207 000
	5	Til investeringsformål	55 645 000
			-17 415 000
2530		Foreldrepenger:	
	70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 19 174 000 000 til kr 18 480 000 000	694 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 927 000 000 til kr 860 000 000	67 000 000
	72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 485 000 000 til kr 480 000 000	5 000 000
	73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 63 000 000 til kr 56 000 000	7 000 000
2541		Dagpenger:	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 10 253 000 000 til kr 9 200 000 000	1 053 000 000
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:	
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 890 000 000 til kr 845 000 000	45 000 000
2620		Stønad til enslig mor eller far:	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 940 000 000 til kr 1 710 000 000	230 000 000
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 170 000 000 til kr 147 000 000	23 000 000
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 91 700 000 til kr 72 000 000	19 700 000
	76	Bidragforskott, forhøyes med fra kr 704 200 000 til kr 720 000 000	15 800 000
2650		Sykepenger:	
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 37 190 000 000 til kr 37 300 000 000	110 000 000
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 480 000 000 til kr 1 380 000 000	100 000 000
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 000 000 000 til kr 946 500 000	53 500 000
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 2 080 000 000 til kr 2 100 000 000	20 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
2651		Arbeidsavklaringspenger:	
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 31 670 000 000 til kr 29 430 000 000	2 240 000 000
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 229 600 000 til kr 182 000 000	47 600 000
	72	Legeerklæringer, nedsettes med fra kr 425 000 000 til kr 390 000 000	35 000 000
2655		Uførhet:	
	70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 92 950 000 000 til kr 94 490 000 000	1 540 000 000
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 86 000 000 til kr 70 000 000	16 000 000
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 41 000 000 til kr 40 000 000	1 000 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:	
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 761 600 000 til kr 1 740 000 000	21 600 000
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 514 700 000 til kr 1 540 000 000	25 300 000
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning, nedsettes med fra kr 130 000 000 til kr 126 000 000	4 000 000
	74	Tilskudd til biler, nedsettes med fra kr 846 900 000 til kr 735 000 000	111 900 000
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler, nedsettes med fra kr 3 369 600 000 til kr 3 340 000 000	29 600 000
	77	Ortopediske hjelpemidler, nedsettes med fra kr 1 637 300 000 til kr 1 570 000 000	67 300 000
	78	Høreapparater, nedsettes med fra kr 737 670 000 til kr 710 000 000	27 670 000
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år, forhøyes med fra kr 50 450 000 til kr 65 450 000	15 000 000
2670		Alderdom:	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 75 740 000 000 til kr 75 570 000 000	170 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	72	Inntekstpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 2 730 000 000 til kr 2 740 000 000	10 000 000
	73	Sært tillegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 6 158 000 000 til kr 6 180 000 000	22 000 000
2680		Etterlatte:	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 805 000 000 til kr 810 000 000	5 000 000
	72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 85 000 000 til kr 83 000 000	2 000 000
2686		Stønad ved gravferd:	
	70	Stønad ved gravferd, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 196 000 000 til kr 205 000 000	9 000 000
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.:	
	70	Spesialisthjelp, forhøyes med fra kr 2 135 000 000 til kr 2 140 000 000	5 000 000
	71	Psykologhjelp, nedsettes med fra kr 323 000 000 til kr 313 000 000	10 000 000
	72	Tannbehandling, nedsettes med fra kr 2 318 320 000 til kr 2 200 000 000	118 320 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitut, forhøyes med fra kr 1 024 000 000 til kr 1 050 000 000	26 000 000
2751		Legemidler mv.:	
	70	Legemidler, forhøyes med fra kr 9 310 800 000 til kr 9 390 000 000	79 200 000
	71	Legeerklæringer, forhøyes med fra kr 7 000 000 til kr 8 000 000	1 000 000
	72	Medisinsk forbruksmateriell, nedsettes med fra kr 2 042 100 000 til kr 2 010 000 000	32 100 000
2752		Refusjon av egenbetaling:	
	70	Egenandelstak 1, nedsettes med fra kr 5 214 200 000 til kr 5 170 000 000	44 200 000
	71	Egenandelstak 2, nedsettes med fra kr 1 014 000 000 til kr 995 000 000	19 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
2755		Helsetjenester i kommunene mv.:	
	62	Fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i> , forhøyes med fra kr 413 000 000 til kr 429 000 000	16 000 000
	70	Allmennlegehjelp, nedsettes med fra kr 5 274 600 000 til kr 5 150 000 000	124 600 000
	71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i> , forhøyes med fra kr 1 180 000 000 til kr 1 225 000 000	45 000 000
	72	Jordmorhjelp, forhøyes med fra kr 61 000 000 til kr 63 000 000	2 000 000
	73	Kiropraktorbehandling, forhøyes med fra kr 174 000 000 til kr 179 000 000	5 000 000
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling, forhøyes med fra kr 164 000 000 til kr 168 000 000	4 000 000
2756		Andre helsetjenester:	
	70	Helsetjenester i annet EØS-land, forhøyes med fra kr 13 000 000 til kr 16 000 000	3 000 000
	71	Helsetjenester i utlandet mv., nedsettes med fra kr 490 000 000 til kr 400 000 000	90 000 000
	72	Helsetjenester til utenlandsboende mv., nedsettes med fra kr 240 000 000 til kr 220 000 000	20 000 000
2790		Andre helsetiltak:	
	70	Bidrag, nedsettes med fra kr 254 900 000 til kr 250 000 000	4 900 000

Inntekter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
3225		Tiltak i grunnopplæringen:	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 19 734 000 til kr 26 965 000	7 231 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak:	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 5 698 000 til kr 5 111 000	587 000
3292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:	
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 24 185 000 til kr 25 985 000	1 800 000
3400		Justis- og beredskapsdepartementet:	
(NY)	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, bevilges med	1 000 000
3410		Domstolene:	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene, nedsettes med fra kr 5 916 000 til kr 2 873 000	3 043 000
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten:	
	2	Refusjoner mv., nedsettes med fra kr 280 624 000 til kr 261 224 000	19 400 000
	6	Gebyr – utlendingssaker, nedsettes med fra kr 282 259 000 til kr 267 489 000	14 770 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond, forhøyes med fra kr 21 258 000 til kr 25 958 000	4 700 000
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon:	
	1	Abonnementsinntekter, nedsettes med fra kr 347 305 000 til kr 345 705 000	1 600 000
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, forhøyes med fra kr 9 623 000 til kr 104 623 000	95 000 000
3490		Utlendingsdirektoratet:	
	1	Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 1 845 000 til kr 761 000	1 084 000
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 13 255 000 til kr 23 626 000	10 371 000
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 279 091 000 til kr 380 338 000	101 247 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	5	Refusjonsinntekter, nedsettes med fra kr 8 862 000 til kr 6 963 000	1 899 000
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 11 917 000 til kr 21 066 000	9 149 000
	7	Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 14 604 000 til kr 12 926 000	1 678 000
	8	Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 55 128 000 til kr 39 336 000	15 792 000
3595		Statens kartverk:	
	2	Salg og abonnement m.m., forhøyes med fra kr 134 668 000 til kr 143 868 000	9 200 000
3605		Arbeids- og velferdsetaten:	
	1	Administrasjonsvederlag, forhøyes med fra kr 9 260 000 til kr 10 400 000	1 140 000
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag, nedsettes med fra kr 27 600 000 til kr 25 300 000	2 300 000
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:	
	1	Gebyrinntekter, lån, forhøyes med fra kr 23 000 000 til kr 28 000 000	5 000 000
	90	Tilbakebetaling av lån, forhøyes med fra kr 10 900 000 000 til kr 11 100 000 000	200 000 000
3635		Ventelønn mv.:	
	1	Refusjon statlig virksomhet mv., forhøyes med fra kr 8 000 000 til kr 9 000 000	1 000 000
3704		Helsearkivet:	
(NY)	2	Diverse inntekter, bevilges med	3 000 000
3740		Helsedirektoratet:	
	5	Helsetjenester til utenlandsboende mv., forhøyes med fra kr 63 000 000 til kr 75 000 000	12 000 000
3747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet:	
	2	Diverse inntekter, nedsettes med fra kr 19 831 000 til kr 16 931 000	2 900 000
	4	Gebyrinntekter, forhøyes med fra kr 9 151 000 til kr 11 501 000	2 350 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
3855		Statlig forvaltning av barnevernet:	
	60	Kommunale egenandeler, forhøyes med fra kr 1 437 256 000 til kr 1 487 256 000	50 000 000
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard:	
(NY)	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, bevilges med	1 000 000
3912		Klagenemndssekretariatet:	
	2	Refusjoner og andre inntekter, forhøyes med fra kr 206 000 til kr 400 000	194 000
	87	Overtredelsesgebyr, forhøyes med fra kr 100 000 til kr 4 240 000	4 140 000
3917		Fiskeridirektoratet:	
	1	Refusjoner og diverse inntekter, forhøyes med fra kr 103 000 til kr 5 850 000	5 747 000
3935		Patentstyret:	
(NY)	4	Ymse inntekter, bevilges med	4 500 000
3940		Internasjonaliseringstiltak:	
(NY)	70	Tilbakeføring fra Baltiske investeringsprogram, bevilges med	6 700 000
3950		Forvaltning av statlig eierskap:	
(NY)	91	Avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS, bevilges med	20 000 000
4352		Jernbanedirektoratet:	
	1	Diverse inntekter, nedsettes med fra kr 98 600 000 til kr 2 400 000	96 200 000
4481		Salg av klimakvoter:	
	1	Salgsinntekter, nedsettes med fra kr 7 181 722 000 til kr 4 616 722 000	2 565 000 000
4605		Direktoratet for økonomistyring:	
	1	Økonomitjenester, forhøyes med fra kr 51 600 000 til kr 101 600 000	50 000 000
4610		Tolletaten:	
	4	Diverse refusjoner, forhøyes med fra kr 1 100 000 til kr 6 800 000	5 700 000
4618		Skatteetaten:	
	86	Bøter, inndragninger mv., nedsettes med fra kr 1 430 000 000 til kr 1 380 000 000	50 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret, nedsettes med fra kr 262 600 000 til kr 225 000 000	37 600 000
4620		Statistisk sentralbyrå:	
	85	Tvangsmulkt, nedsettes med fra kr 25 000 000 til kr 15 000 000	10 000 000
4700		Forsvarsdepartementet:	
	1	Driftsinntekter, forhøyes med fra kr 25 745 000 til kr 40 165 000	14 420 000
4720		Felleskapasiteter i Forsvaret:	
	1	Driftsinntekter, forhøyes med fra kr 517 737 000 til kr 1 223 509 000	705 772 000
4731		Hæren:	
	1	Driftsinntekter, forhøyes med fra kr 91 984 000 til kr 99 310 000	7 326 000
4734		Heimevernet:	
	1	Driftsinntekter, forhøyes med fra kr 5 766 000 til kr 19 281 000	13 515 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold:	
	1	Driftsinntekter, nedsettes med fra kr 33 090 000 til kr 30 182 000	2 908 000
(NY)	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter, bevilges med	34 460 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter, nedsettes med fra kr 205 036 000 til kr 54 436 000	150 600 000
4791		Redningshelikoptertjenesten:	
	1	Driftsinntekter, forhøyes med fra kr 774 747 000 til kr 819 747 000	45 000 000
4800		Olje- og energidepartementet:	
(NY)	2	Ymse inntekter, bevilges med	1 300 000
5310		Statens lånekasse for utdanning:	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med fra kr 18 530 000 til kr 21 100 000	2 570 000
	29	Termingebyr, nedsettes med fra kr 16 892 000 til kr 10 192 000	6 700 000
	89	Purregebyrer, forhøyes med fra kr 105 016 000 til kr 110 040 000	5 024 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	90	Redusert lån og rentegjeld, forhøyes med fra kr 10 776 474 000 til kr 11 030 233 000	253 759 000
	93	Omgjøring av utdanningslån til stipend, forhøyes med fra kr 6 999 551 000 til kr 7 047 648 000	48 097 000
5325		Innovasjon Norge:	
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning, forhøyes med fra kr 15 000 000 til kr 21 900 000	6 900 000
(NY)	85	Tilbakeføring av avskrevne lån fra såkornkapitalfond, bevilges med	600 000
	91	Tilbakeført kapital, såkornfond, forhøyes med fra kr 10 000 000 til kr 18 200 000	8 200 000
5329		Eksportkredittordningen:	
(NY)	71	Tilbakeføring av tilskudd fra Eksportkreditt Norge AS, bevilges med	22 000 000
5341		Avdrag på utestående fordringer:	
	98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner, nedsettes med fra kr 8 000 000 000 til kr 4 000 000 000	4 000 000 000
5351		Overføring fra Norges Bank:	
	85	Overføring, forhøyes med fra kr 12 000 000 000 til kr 14 798 300 000	2 798 300 000
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	159 200 000 000
		2 Driftsutgifter	-27 400 000 000
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100 000 000
		4 Avskrivninger	-20 200 000 000
		5 Renter av statens kapital	-2 900 000 000
			106 600 000 000
	30	Avskrivninger, nedsettes med fra kr 22 100 000 000 til kr 20 200 000 000	1 900 000 000
5490		NVE Anlegg:	
	1	Salg av utstyr mv., forhøyes med fra kr 100 000 til kr 1 500 000	1 400 000
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:	
	30	Avskrivninger, forhøyes med fra kr 1 574 406 000 til kr 1 577 906 000	3 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5521		Merverdiavgift:	
	70	Merverdiavgift, nedsettes med fra kr 310 000 000 000 til kr 309 982 000 000	18 000 000
5526		Avgift på alkohol:	
	70	Avgift på alkohol, nedsettes med fra kr 14 200 000 000 til kr 14 199 500 000	500 000
5536		Avgift på motorvogner mv.:	
	71	Engangsavgift, nedsettes med fra kr 14 641 000 000 til kr 14 627 000 000	14 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft:	
	70	Avgift på elektrisk kraft, nedsettes med fra kr 11 010 000 000 til kr 11 000 000 000	10 000 000
5570		Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet:	
	70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, nedsettes med fra kr 243 400 000 til kr 239 500 000	3 900 000
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet:	
	74	Fiskeriforskningsavgift, forhøyes med fra kr 236 496 000 til kr 260 496 000	24 000 000
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet:	
	72	Fiskeravgifter, forhøyes med fra kr 19 000 000 til kr 20 000 000	1 000 000
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift:	
	80	Renter av statens faste kapital, nedsettes med fra kr 93 507 000 til kr 93 407 000	100 000
5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:	
	80	Renter, forhøyes med fra kr 963 000 000 til kr 1 048 000 000	85 000 000
5611		Aksjer i Vygruppen AS:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 225 000 000 til kr 233 000 000	8 000 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning:	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 4 857 196 000 til kr 4 851 449 000	5 747 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5622		Aksjer i Avinor AS:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 512 500 000 til kr 584 900 000	72 400 000
5625		Renter og utbytte fra Innovasjon Norge:	
	81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen, forhøyes med fra kr 20 000 000 til kr 24 500 000	4 500 000
	85	Utbytte, lavrisikolåneordningen, forhøyes med fra kr 125 000 000 til kr 152 700 000	27 700 000
(NY)	88	Tilbakeføring av utbytte fra såkornkapitalfond, bevilges med	3 000 000
5631		Aksjer i AS Vinmonopolet:	
	85	Statens overskuddsandel, forhøyes med fra kr 41 200 000 til kr 128 300 000	87 100 000
	86	Utbytte, forhøyes med fra kr 2 000 til kr 5 000	3 000
5652		Statskog SF – renter og utbytte:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 24 750 000 til kr 80 000 000	55 250 000
5656		Aksjer under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 21 635 500 000 til kr 22 997 600 000	1 362 100 000
5680		Statnett SF:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 443 000 000 til kr 484 000 000	41 000 000
5685		Aksjer i Equinor ASA:	
	85	Utbytte, forhøyes med fra kr 16 620 000 000 til kr 19 470 000 000	2 850 000 000
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank:	
	85	Utbytte, nedsettes med fra kr 112 700 000 til kr 83 800 000	28 900 000
5700		Folketrygdens inntekter:	
	71	Trygdeavgift, nedsettes med fra kr 150 681 000 000 til kr 150 676 000 000	5 000 000
5701		Diverse inntekter:	
	71	Refusjon ved yrkesskade, nedsettes med fra kr 940 000 000 til kr 774 500 000	165 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	86	Innkrevning feilutbetalinger, forhøyes med fra kr 1 150 000 000 til kr 1 205 000 000	55 000 000
	87	Diverse inntekter, nedsettes med fra kr 26 950 000 til kr 19 200 000	7 750 000
	88	Hjelpemiddelsentraler m.m., forhøyes med fra kr 63 000 000 til kr 68 000 000	5 000 000
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs:	
	70	Dividende, nedsettes med fra kr 230 000 000 til kr 200 000 000	30 000 000
5705		Refusjon av dagpenger:	
	70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs, nedsettes med fra kr 26 000 000 til kr 13 000 000	13 000 000
	71	Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge, nedsettes med fra kr 800 000 til kr 300 000	500 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Stortinget i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 41 post 01	kap. 3041 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningene 2014–2021 og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, kan overskride bevilgningene under begge postene med en samlet øvre ramme på 200 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakurs, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser i EØS-avtalen.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 704 post 21	kap. 3704 post 02

V

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 935 post 01	kap. 3935 post 04

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	995,5 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Utleieboliger	388,6 mill. kroner

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjektet Energiløsning for nytt regjeringskvartal innenfor en kostnadsramme på 1 400 mill. kroner, i prisnivå per 1. juli 2019.

IX

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	2 772,5 mill. kroner
	77	Varig tilrettelagt arbeid	858,2 mill. kroner

X

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Omsorgstjeneste	
	63	Investeringsstilskudd – rehabilitering	8 765,6 mill. kroner
	69	Investeringsstilskudd – netto tilvekst	1 985,6 mill. kroner

XI

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
900		Nærings- og fiskeridepartementet	
	22	Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg	27 mill. kroner

XII

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
2421		Innovasjon Norge	
	76	Miljøteknologi	750 mill. kroner

XIII

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger	64,5 mill. kroner

XIV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for drift- og vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2019 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	Ramme for forpliktelser som forfaller hvert år
1320		Statens vegvesen		
	22	Drift og vedlikehold	8 400 mill. kroner	3 100 mill. kroner

XV

Fullmakter til å pådra staten forpliktelse for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2019 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning for prosjekter som ikke er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser
1360		Kystverket	
	21 og 30	Investeringer	245 mill. kroner

XVI

Fullmakt til å inngå kontrakter om kjøp av persontransport med tog

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2019 kan inngå kontrakter om kjøp av persontransporttjenester med tog for perioden 2020–2031 innenfor en samlet ramme på 7 290 mill. kroner målt i prisnivået for 2019 på kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 70 Kjøp av persontransport med tog.

XVII

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan foreta bestillinger av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	450 mill. kroner

XVIII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	18,3 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	347,2 mill. kroner

IXX

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret	
	01	Driftsutgifter	2 172 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 080 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	65 050 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	1 910 mill. kroner

XX

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1840		CO ₂ -håndtering	
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering	195 mill. kroner

Andre fullmakter

XXI

Nettoposteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at det i 2019 på kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan nettoføres som utgiftsreduksjoner refusjoner fra Oslo kommune og andre aktører i henhold til avtalte utgiftsfordelinger i forbindelse med bygge- og sikringsprosjekter.

XXII

Utbetaling av tilskudd forvaltet av Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 og at utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XXIII

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2019 kan tilføye stikkordet «kan overføres» på kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 74 Kultur- og ressurscenter for norske rom.

XXIV

Overføring av udisponert beløp

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 75 Romanifolket/taterne fra 2019 til 2020.

XXV

Pensjoner fra statskassen

Arbeids- og sosialdepartementet får fullmakt til å regulere pensjoner fra statskassen på samme måte som for statspensjonister.

XXVI

Fullmakt til tomteerverv

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan kjøpe tomten som omfattes av festeavtalen mellom Salvesen & Thams Eiendom AS og staten v/Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard.

XXVII

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan avhende ikke-aktive gruveeieendommer. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 30 Inntekter fra salg av gruveeieendommer.

XXVIII

Fullmakt om såkornfond opprettet mellom 2006 og 2008

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2019 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å inngå avtaler med eierne av fondene om tiltak for å ivareta verdier i fondene innenfor rammen av notifiseringsordningen til ESA.

XXIX

Fullmakt til å avvikle Staur gård AS

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet kan avvikle Staur gård AS.

XXX

Fullmakt til direkte salg av areal

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet kan gjennomføre direktesalg av arealer som driftes av Holt 4H Læringstun på Holt i Tromsø til Tromsø Kommune. Prisen fastsettes basert på verditakst.

XXXI

Fullmakt til å gjennomføre kapitalinnskudd

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet kan gi NIBIO fullmakt til å gjennomføre kapitalinnskudd i Sagaplant AS i form av et ansvarlig lån på 66 600 kroner fra sin opptjente virksomhetskapi-
tal.

XXXII

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2019 kan selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil 110 mill. kroner. Departementet kan trekke utgifter ved salget fra salgsinntektene før disse inntektsføres.

XXXIII

Fullmakt til å forlenge innkrevingen av lokalt drivstofftilskudd i Tromsø

Stortinget samtykker i at Tromsø Veg AS kan kreve inn lokalt finansieringstilskudd på omsetning av drivstoff i Tromsø frem til 31. juli 2022 dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette gjennom vedtak. Midlene skal finansiere tiltak på offentlig vei. Nærmere vilkår fremgår av omtale i Prop. 114 S (2018–2019).

XXXIV

Overdragelse av Hove steinkirke

Stortinget samtykker i at staten v/Riksantikvaren kan overdra Hove steinkirke vederlagsfritt til Fortidsminneforeningen.

XXXV

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program og Bio-Carbon Fund plus.
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund og Inter-American Development Bank (IDB) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XXXVI

Nettoposteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2019 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, refusjoner fra andre offentlige institusjoner som etaten utvikler løsninger i samarbeid med.

Vedlegg 1**Endringer etter saldert budsjett, utgifter**

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
21		Statsrådet				
	1	Driftsutgifter	190 200	-	8 000	198 200
Sum endringer Regjering				-	8 000	
61		Høyesterett				
	1	Driftsutgifter	112 195	-	1 600	113 795
Sum endringer Høyesterett				-	1 600	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet				
	1	Driftsutgifter	9 991	-	3 000	12 991
116		Internasjonale organisasjoner				
	70	Pliktige bidrag	1 605 201	-	-40 000	1 565 201
117		EØS-finansieringsordningene				
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021	1 559 000	-	-250 000	1 309 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021	1 218 000	-	-380 000	838 000
118		Utenrikspolitiske satsinger				
	21	Spesielle driftsutgifter	85 532	-	2 000	87 532
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	45 583	-	-2 000	43 583
140		Utenriksdepartementet				
	1	Driftsutgifter	1 573 979	-	-10 294	1 563 685
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)				
	70	Uttekslingsordninger	142 000	-	-57 000	85 000
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid				
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	282 700	-	-532	282 168
	73	FN og globale utfordringer	292 300	-	-8 800	283 500

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
152		Menneskerettigheter				
	70	Menneskerettigheter	535 157	-	1 000	536 157
159		Regionbevilgninger				
	71	Europa og Sentral-Asia	675 674	-	-4 031	671 643
	72	Afghanistan	574 500	-	-24 000	550 500
	75	Afrika	1 015 584	-	-20 000	995 584
	77	Latin-Amerika	130 350	-	-3 500	126 850
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid				
	70	Utdanning	2 764 456	-	-40 960	2 723 496
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid	861 714	-	2 000	863 714
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi				
	70	Næringsutvikling og handel	621 700	-	-75 000	546 700
	71	Matsikkerhet og landbruk	1 091 966	-	-11 000	1 080 966
	75	Norfund – tapsavsetning	468 750	-	75 000	543 750
163		Klima, miljø og hav				
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	37 900	-	22 750	60 650
164		Likestilling				
	70	Likestilling	372 219	-	44 000	416 219
171		FNs utviklingsarbeid				
	72	Andre tilskudd (FN)	196 700	-	-500	196 200
179		Flyktningtiltak i Norge				
	21	Spesielle driftsutgifter	550 062	-	112 267	662 329
Sum endringer Utenriksdepartementet				-	-665 600	
200		Kunnskapsdepartementet				
	1	Driftsutgifter	382 440	-	889	383 329
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag				
	21	Spesielle driftsutgifter	40 671	-	1 185	41 856
220		Utdanningsdirektoratet				
	70	Tilskudd til læremidler mv.	68 705	-	20 000	88 705
225		Tiltak i grunnsopplæringen				
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	52 991	-	17 201	70 192

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	294 663	-	3 828	298 491
	74	Prosjekttilskudd	10 195	-	-1 000	9 195
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen				
	21	Spesielle driftsutgifter	1 177 918	-	25 000	1 202 918
	71	Tilskudd til vitensentre	67 075	-	6 700	73 775
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.				
	77	Den tyske skolen i Oslo	24 615	-	3 000	27 615
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem				
	1	Driftsutgifter	714 323	-	3 000	717 323
231		Barnehager				
	21	Spesielle driftsutgifter	457 516	-	-3 185	454 331
241		Felles tiltak for fagskolesektoren				
	21	Spesielle driftsutgifter	17 031	-	12 568	29 599
	70	Andre overføringer	12 568	-	-12 568	0
251		22. juli-senteret				
	1	Driftsutgifter	-	-	700	700
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram				
	70	Tilskudd	656 136	-	-13 757	642 379
253		Folkehøyskoler				
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	898 926	-	5 000	903 926
256		Kompetanse Norge				
	1	Driftsutgifter	64 258	-	-500	63 758
258		Tiltak for livslang læring				
	21	Spesielle driftsutgifter	214 844	-	6 880	221 724
260		Universiteter og høyskoler				
	50	Statlige universiteter og høyskoler	35 632 559	-	-627	35 631 932
	70	Private høyskoler	1 578 967	-	9 000	1 587 967
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter				
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	662 779	-	-298 466	364 313
280		Felles enheter				
	50	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	450 293	-	20 500	470 793

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	51	Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	157 654	-	19 900	177 554
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler				
	1	Driftsutgifter	195 742	-	15 000	210 742
285		Norges forskningsråd				
	55	Virksomhetskostnader	792 543	-	-21 500	771 043
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak				
	21	Spesielle driftsutgifter	6 845	-	-400	6 445
288		Internasjonale samarbeidstiltak				
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	286 405	-	13 551	299 956
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	2 240 253	-	134 082	2 374 335
	75	UNESCO-kontingent	22 793	-	-2 146	20 647
290		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet				
	1	Driftsutgifter	264 480	-	2 861	267 341
291		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere				
	21	Spesielle driftsutgifter	53 815	-	7 600	61 415
	60	Integreringstilskudd	8 983 088	-	85 600	9 068 688
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger	2 283 887	-	2 400	2 286 287
	62	Kommunale innvandrertiltak	269 652	-	-8 630	261 022
	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	134 953	-	-1 300	133 653
	73	Tilskudd	14 641	-	400	15 041
292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere				
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 425 376	-	18 700	1 444 076
Sum endringer Kunnskapsdepartementet				-	71 466	
300		Kulturdepartementet				
	1	Driftsutgifter	168 766	1 486	1 330	171 582

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
315		Frivillighetsformål				
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	6 130	-	5 000	11 130
	82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	189 400	-	105 000	294 400
325		Allmenne kulturformål				
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	28 219	701	-1 000	27 920
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål				
	1	Driftsutgifter	641 287	-	-100	641 187
	73	Språkorganisasjoner	26 790	-	100	26 890
327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.				
	1	Driftsutgifter	-	68 108	-	68 108
	70	Utenlandske krigsgraver i Norge	-	3 170	-	3 170
	71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	-	5 940	-	5 940
328		Museum og visuell kunst				
	70	Det nasjonale museumsnettverket	1 747 630	-	15 000	1 762 630
334		Filmformål m.m.				
	1	Driftsutgifter	112 055	-	1 550	113 605
	50	Filmfondet	520 160	-	-1 550	518 610
340		Den norske kirke				
	70	Rammetilskudd til Den norske kirke	2 184 900	-2 184 900	-	0
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	101 900	-101 900	-	0
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.				
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	384 600	-384 600	-	0
	75	Tilskudd til private kirkebygg	5 000	-5 000	-	0
	78	Ymse faste tiltak	14 510	-14 510	-	0
342		Kirkebygg og gravplasser				
	1	Driftsutgifter	68 108	-68 108	-	0
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	37 641	-37 641	-	0
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	40 470	-40 470	-	0

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	5 940	-5 940	-	0
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda				
	1	Driftsutgifter	-	19 006	-	19 006
351		Likestilling og ikke-diskriminering				
	21	Spesielle driftsutgifter	-	13 868	-	13 868
	70	Likestilling mellom kjønn	-	17 977	-	17 977
	72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	-	11 914	-	11 914
	73	Likestillingssentre	-	15 340	-	15 340
352		Nedsatt funksjonsevne				
	21	Spesielle driftsutgifter	-	15 060	-330	14 730
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	-	224 358	-	224 358
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	-	29 097	-	29 097
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	-	17 397	-	17 397
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet				
	50	Basisbevilgning	-	43 843	-	43 843
Sum endringer Kulturdepartementet				-2 355 804	125 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet				
	1	Driftsutgifter	464 378	3 800	-400	467 778
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting	30 280	-	1 000	31 280
	70	Overføringer til private	10 206	-	1 300	11 506
410		Domstolene				
	1	Driftsutgifter	2 540 629	-	29 600	2 570 229
	21	Spesielle driftsutgifter	71 935	-	10 000	81 935
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskifte-domstoler	6 735	-	-3 862	2 873
430		Kriminalomsorgen				
	1	Driftsutgifter	4 559 896	-	-1 011	4 558 885
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten				
	1	Driftsutgifter	18 016 648	-	146 663	18 163 311
	21	Spesielle driftsutgifter	139 507	-	-25 920	113 587

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	9 189	-	2 811	12 000
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold	128 533	-	-25 418	103 115
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)				
	1	Driftsutgifter	890 983	-	172 000	1 062 983
445		Den høyere påtalemyndighet				
	1	Driftsutgifter	262 057	-	1 250	263 307
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
	1	Driftsutgifter	760 355	-	11 517	771 872
453		Sivil klareringsmyndighet				
	1	Driftsutgifter	31 927	-	1 400	33 327
454		Redningshelikoptertjenesten				
	1	Driftsutgifter	690 652	-	45 000	735 652
455	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 094 510	-	-456 769	2 637 741
		Redningstjenesten				
	1	Driftsutgifter	109 258	-	1 100	110 358
456		Nød- og beredskapskommunikasjon				
	1	Driftsutgifter	128 755	-	15 600	144 355
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur				
		Nødnett	366 017	-	-18 500	347 517
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	35 176	-	103 000	138 176
457		Nasjonalt sikkerhetsmyndighet				
	1	Driftsutgifter	-	316 418	-	316 418
460		Spesialenheten for politisaker				
	1	Driftsutgifter	47 451	-	1 400	48 851
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.				
	1	Driftsutgifter	1 183 838	-	-97 736	1 086 102
467		Norsk Lovtidend				
	1	Driftsutgifter	4 340	-	639	4 979
469		Vergemålsordningen				
	1	Driftsutgifter	252 675	-	10 200	262 875

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning				
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	25 713	-	-3 000	22 713
473		Statens sivilrettsforvaltning				
	70	Erstatning til voldsofre	300 000	-	50 000	350 000
475		Bobehandling				
	1	Driftsutgifter	104 851	-	23 415	128 266
480		Svalbardbudsjettet				
	50	Tilskudd	360 484	-	6 000	366 484
490		Utlendingsdirektoratet				
	1	Driftsutgifter	1 034 196	-	-12 500	1 021 696
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	520 513	-	184 713	705 226
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	14 896	-	-1 296	13 600
	60	Tilskudd til vertskommuner for asyl- mottak	138 354	-	45 372	183 726
	70	Stønader til beboere i asylmottak	75 378	-	27 681	103 059
	72	Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assis- tert retur og reintegrering i hjemlandet	72 069	-	-9 115	62 954
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak	11 917	-	9 149	21 066
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet	11 337	-	9 141	20 478
491		Utlendingsnemnda				
	1	Driftsutgifter	293 582	-	-7 000	286 582
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	6 370	-	4 000	10 370
Sum endringer Justis- og beredskapsdepartementet				320 218	251 424	
500		Kommunal- og moderniserings- departementet				
	1	Driftsutgifter	398 001	10 000	-930	407 071
	23	Husleie for fellesareal m.m.	24 664	-	-2 800	21 864
	50	Forskningsprogrammer	84 000	171 370	-	255 370
510		Departementenes sikkerhets- og service- organisasjon				
	23	22. juli-senteret	12 260	-	-700	11 560
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	49 869	-	2 800	52 669

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen				
	33	Videreføring av byggeprosjekter	1 780 400	-	330 000	2 110 400
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	563 000	-	62 000	625 000
533		Eiendommer utenfor husleieordningen				
	1	Driftsutgifter	20 686	-	1 450	22 136
540		Direktoratet for forvaltning og IKT				
	1	Driftsutgifter	291 044	-	930	291 974
	21	Spesielle driftsutgifter	24 436	-	500	24 936
541		IT-politikk				
	22	Utvikling, gjennomføring og samordning av IT-politikken	7 329	13 700	-500	20 529
	70	Forvaltningsutvikling og samordning av IT-politikken	8 029	7 100	-	15 129
542		Internasjonalt IT-samarbeid				
	70	Internasjonale program	46 408	14 500	-	60 908
543		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet				
	1	Driftsutgifter	-	224 600	-9 900	214 700
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	-	16 400	6 000	22 400
	70	Telesikkerhet og -beredskap	-	183 000	-	183 000
	71	Bredbåndsutbygging	-	199 750	50 000	249 750
	72	Tidlig frigjøring av 700 MHz-båndet	-	150 000	-	150 000
560		Samiske formål				
	50	Samisk språk, kultur og samfunnsliv	497 069	-	13 000	510 069
571		Rammetilskudd til kommuner				
	60	Innbyggertilskudd	131 519 299	-	232 390	131 751 689
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner				
	60	Innbyggertilskudd	33 563 319	-	56 000	33 619 319
581		Bolig- og bomiljøtiltak				
	70	Bostøtte	2 828 591	274 000	-22 800	3 079 791
	75	Etablering og tilpasning av bolig	481 574	-	117 500	599 074
	76	Utleieboliger	710 464	-	-252 162	458 302

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
595		Statens kartverk				
	1	Driftsutgifter	899 021	-	-100 000	799 021
	21	Spesielle driftsutgifter	217 920	-	140 500	358 420
Sum endringer Kommunal- og moderniserings- departementet				1 264 420	623 278	
601		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.				
	22	Kunnskapsutvikling i IA-avtalen m.m.	-	81 000	-	81 000
	70	Tilskudd	34 730	2 000	-5 000	31 730
605		Arbeids- og velferdsetaten				
	1	Driftsutgifter	11 671 125	10 660	20 140	11 701 925
	22	Forsknings- og utredningsaktiviteter	54 185	3 000	-	57 185
611		Pensjoner av statskassen				
	1	Driftsutgifter	17 500	-	-1 500	16 000
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse				
	1	Driftsutgifter	4 253 000	-	717 000	4 970 000
	22	Sluttoppgjør	-1 849 000	-	200 000	-1 649 000
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse	161 000	-	15 000	176 000
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden				
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse	24 000	-	-1 000	23 000
614		Boliglånsordningen i Statens pensjons- kasse				
	1	Driftsutgifter	27 000	-	5 000	32 000
	90	Utlån	5 900 000	-	4 200 000	10 100 000
634		Arbeidsmarkedstiltak				
	76	Tiltak for arbeidssøkere	7 110 545	-	-15 000	7 095 545
	77	Varig tilrettelagt arbeid	1 503 905	-	15 000	1 518 905
640		Arbeidstilsynet				
	1	Driftsutgifter	639 500	45 000	-	684 500
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt				
	50	Statstilskudd	124 875	25 000	-	149 875
660		Krigspensjon				
	70	Tilskudd, militære	59 000	-	-1 000	58 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
664	71	Tilskudd, sivile Pensjonstrygden for sjømenn	159 000	-	1 000	160 000
666	70	Tilskudd Avtalefestet pensjon (AFP)	37 000	-	2 000	39 000
667	70	Tilskudd Supplerende stønad til personer over 67 år	2 490 000	-	-10 000	2 480 000
	70	Tilskudd	345 000	-	-15 000	330 000
Sum endringer Arbeids- og sosialdepartementet				166 660	5 126 640	
700		Helse- og omsorgsdepartementet				
	1	Driftsutgifter	240 961	-	-4 900	236 061
701		E-helse, helseregistre mv.				
	21	Spesielle driftsutgifter	468 181	-	12 400	480 581
704		Helsearkivet				
	21	Spesielle driftsutgifter	46 000	-	3 000	49 000
709		Pasient- og brukerombud				
	1	Driftsutgifter	74 021	-	-2 000	72 021
710		Vaksiner mv.				
	21	Spesielle driftsutgifter	336 375	-	12 200	348 575
714		Folkehelse				
	60	Kommunale tiltak	93 013	-	-2 600	90 413
732		Regionale helseforetak				
	70	Særskilte tilskudd	874 059	-	-30 000	844 059
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF	53 571 938	-	647 000	54 218 938
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF	18 781 421	-	227 000	19 008 421
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF	14 270 445	-	172 000	14 442 445
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF	12 726 632	-	154 000	12 880 632
	76	Innsatsstyrt finansiering	37 843 728	-	2 500	37 846 228
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser	3 119 112	-	-111 500	3 007 612
	86	Driftskreditter	3 359 000	-	-1 200 000	2 159 000
740		Helsedirektoratet				
	1	Driftsutgifter	1 212 918	-	5 500	1 218 418
	21	Spesielle driftsutgifter	30 421	-	5 000	35 421

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
744		Direktoratet for e-helse				
	1	Driftsutgifter	213 594	-	23 000	236 594
	21	Spesielle driftsutgifter	150 992	-	20 000	170 992
745		Folkehelseinstituttet				
	1	Driftsutgifter	1 044 831	-	600	1 045 431
746		Statens legemiddelverk				
	1	Driftsutgifter	288 252	-	5 083	293 335
747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet				
	1	Driftsutgifter	94 236	-	5 250	99 486
	21	Spesielle driftsutgifter	18 432	-	-3 200	15 232
748		Statens helsetilsyn				
	1	Driftsutgifter	159 164	-	-5 500	153 664
761		Omsorgstjeneste				
	61	Vertskommuner	934 778	-	24 000	958 778
	62	Dagaktivitetstilbud	347 998	-	-15 000	332 998
	63	Investeringsstilskudd – rehabilitering	4 213 357	-	39 825	4 253 182
	65	Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene	1 482 840	-	-136 790	1 346 050
	69	Investeringsstilskudd – netto tilvekst	65 400	-	39 200	104 600
	73	Særlige omsorgsbehov	24 375	-	30 000	54 375
762		Primærhelsetjeneste				
	21	Spesielle driftsutgifter	121 688	-	-6 400	115 288
	61	Fengselshelsetjeneste	178 866	-	283	179 149
765		Psykisk helse og rusarbeid				
	21	Spesielle driftsutgifter	108 523	-	10 600	119 123
	75	Vold og traumatisk stress	220 039	-	-3 600	216 439
Sum endringer Helse- og omsorgsdepartementet				-	-83 049	
800		Barne- og familiedepartementet				
	1	Driftsutgifter	150 743	-1 486	-	149 257
	21	Spesielle driftsutgifter	10 111	-701	-	9 410
844		Kontantstøtte				
	70	Tilskudd	1 800 890	-	-190 890	1 610 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
845		Barnetrygd				
	70	Tilskudd	15 872 000	-	-82 000	15 790 000
846		Familie- og oppveksttiltak				
	21	Spesielle driftsutgifter	12 650	-	5 400	18 050
	50	Norges forskningsråd	3 218	-	-500	2 718
	61	Nasjonalt tilskuddsordning mot barnefattigdom	311 985	-	-4 500	307 485
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet				
	21	Spesielle driftsutgifter	72 371	-	14 900	87 271
	50	Forskning og utvikling	17 631	-	-1 500	16 131
	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	36 058	-	4 100	40 158
855		Statlig forvaltning av barnevernet				
	1	Driftsutgifter	3 841 242	-	260 000	4 101 242
	22	Kjøp av private barnevernstjenester	2 623 089	-	54 000	2 677 089
	60	Refusjon av kommunale utgifter til barne- verntiltak	426 801	-	-64 000	362 801
856		Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere				
	1	Driftsutgifter	156 429	-	-15 000	141 429
865		Forbrukerpolitiske tiltak				
	21	Spesielle driftsutgifter	2 244	-	-180	2 064
	70	Tilskudd	1 453	-	280	1 733
870		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda				
	1	Driftsutgifter	19 006	-19 006	-	0
871		Likestilling og ikke-diskriminering				
	21	Spesielle driftsutgifter	13 868	-13 868	-	0
	70	Likestilling mellom kjønn	17 977	-17 977	-	0
	72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	11 914	-11 914	-	0
	73	Likestillingssentre	15 340	-15 340	-	0
872		Nedsatt funksjonsevne				
	21	Spesielle driftsutgifter	15 060	-15 060	-	0
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	224 358	-224 358	-	0
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	29 097	-29 097	-	0

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	17 397	-17 397	-	0
873		Likestillings- og diskrimineringsombudet				
	50	Basisbevilgning	43 843	-43 843	-	0
880		Den norske kirke				
	70	Rammetilskudd til Den norske kirke	-	2 184 900	-	2 184 900
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	-	101 900	-	101 900
881		Tilskudd til trossamfunn m.m.				
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	-	384 600	-	384 600
	75	Tilskudd til private kirkebygg	-	5 000	-	5 000
	78	Ymse faste tiltak	-	14 510	-	14 510
882		Kirkebygg og gravplasser				
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	-	37 641	-	37 641
	61	Tilskudd til fredete og verneverdige kirkebygg	-	-	20 000	20 000
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	-	37 300	-	37 300
Sum endringer Barne- og familiedepartementet				2 355 804	110	
900		Nærings- og fiskeridepartementet				
	1	Driftsutgifter	430 846	-1 100	-	429 746
	21	Spesielle driftsutgifter	71 927	-10 000	-6 000	55 927
	22	Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg	70 000	-	27 900	97 900
	23	Digital Norway/Toppindustrisenteret AS	2 000	-2 000	-	0
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter	8 045	-	-1 500	6 545
904		Brønnøysundregistrene				
	1	Driftsutgifter	328 430	-	20 000	348 430
909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk				
	73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	1 785 000	-	36 700	1 821 700
911		Konkurransetilsynet				
	1	Driftsutgifter	110 450	-	6 500	116 950
912		Klagenemndssekretariatet				
	1	Driftsutgifter	19 550	-	1 194	20 744

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	22	Konkurransseklagenemnda	2 457	-	5 800	8 257
917		Fiskeridirektoratet				
	1	Driftsutgifter	404 350	-	5 750	410 100
	22	Fiskeriforskning og -overvåking	70 966	-	19 765	90 731
919		Diverse fiskeriformål				
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	519 000	-	25 146	544 146
	76	Tilskudd til fiskeriforskning	15 000	-	-7 000	8 000
920		Norges forskningsråd				
	50	Tilskudd til forskning	2 223 200	-142 320	-	2 080 880
922		Romvirksomhet				
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	215 375	-	4 300	219 675
	71	Internasjonal romvirksomhet	465 250	-	6 700	471 950
	73	EUs romprogrammer	487 300	-	-124 630	362 670
923		Havforskningsinstituttet				
	1	Driftsutgifter	644 800	-	-4 000	640 800
	22	Fiskeriforskning og -overvåking	150 530	-	20 000	170 530
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer				
	70	Tilskudd	16 000	-	-9 930	6 070
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy				
	1	Driftsutgifter	184 450	-	4 000	188 450
929		Institutt for energiteknikk				
	22	Sikring av atomanlegg	40 000	-	20 000	60 000
	51	Tilskudd til atomforskning	147 000	-	114 000	261 000
935		Patentstyret				
	1	Driftsutgifter	258 400	-	4 500	262 900
950		Forvaltning av statlig eierskap				
	51	Tapsavsetning, egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	-	-	43 000	43 000
	52	Risikokapital, Nysnø Klimainvesteringer AS	140 000	-	35 000	175 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	71	Tilskudd til avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS	-	-	20 000	20 000
	90	Kapitalinnskudd, Nysnø Klima- investeringer AS	260 000	-	65 000	325 000
Sum endringer Nærings- og fiskeridepartementet				-155 420	332 195	
1100		Landbruks- og matdepartementet				
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer	2 720	-	-2 600	120
	49	Kjøp av fast eiendom	-	-	2 600	2 600
1112		Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet				
	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformid- ling og beredskap, Veterinærinstituttet	97 976	-	30 000	127 976
1142		Landbruksdirektoratet				
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	-	-	20 000	20 000
1148		Naturskade – erstatninger				
	71	Naturskade – erstatninger	152 600	-	22 400	175 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.				
	71	Tilskudd til erstatninger m.m.	43 000	-	525 000	568 000
Sum endringer Landbruks- og matdepartementet				-	597 400	
1300		Samferdselsdepartementet				
	1	Driftsutgifter	194 811	-8 900	-	185 911
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	42 000	-14 500	-	27 500
	71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.	69 000	-	2 500	71 500
	75	Tilskudd til Norsk Teknisk Museum	7 100	-7 100	-	0
1301		Forskning og utvikling mv.				
	21	Utredninger vedrørende miljø, trafikk- sikkerhet mv.	16 000	-1 700	-	14 300
	50	Samferdselsforskning	179 000	-29 050	-	149 950
1320		Statens vegvesen				
	1	Driftsutgifter	4 334 900	-	290 500	4 625 400
	22	Drift og vedlikehold av riksveier	6 631 800	-	-356 500	6 275 300
	28	Trafikant- og kjøretøytilsyn	2 179 500	-	-110 000	2 069 500

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	29	OPS-prosjekter	1 631 400	-	-430 000	1 201 400
	30	Riksveiinvesteringer	12 555 200	-	910 000	13 465 200
	31	Skredsikring riksveier	1 043 400	-	-180 000	863 400
	73	Tilskudd for reduserte bompengetakster utenfor byområdene	531 400	-	200 000	731 400
1352		Jernbanedirektoratet				
	1	Driftsutgifter	468 500	-	-109 700	358 800
	71	Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold	8 423 500	-	263 500	8 687 000
	72	Kjøp av infrastrukturtenester – planlegging av investeringer	2 153 000	-	-511 000	1 642 000
	73	Kjøp av infrastrukturtenester – investeringer	9 988 700	-	101 000	10 089 700
	75	Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane	-	-	60 000	60 000
1360		Kystverket				
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	378 500	-	38 000	416 500
	34	Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	25 200	-	-25 200	0
	72	Tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø	77 400	-	-77 400	0
1380		Nasjonale kommunikasjonsmyndighet				
	1	Driftsutgifter	224 600	-224 600	-	0
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	16 400	-16 400	-	0
	70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap	183 000	-183 000	-	0
	71	Tilskudd til bredbåndsutbygging	199 750	-199 750	-	0
	72	Tidlig frigjøring av 700 MHz-båndet	150 000	-150 000	-	0
Sum endringer Samferdselsdepartementet				-835 000	65 700	
1400		Klima- og miljødepartementet				
	71	Internasjonale organisasjoner	88 053	-	1 800	89 853
1410		Kunnskap om klima og miljø				
	21	Miljøovervåking	277 297	-	-2 500	274 797
1412		Meteorologiformål				
	50	Meteorologisk institutt	313 882	-	12 900	326 782
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt	172 566	-	-29 898	142 668

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1420		Miljødirektoratet				
	1	Driftsutgifter	694 287	-	5 112	699 399
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	208 230	-	-108 330	99 900
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter	20 000	-	-10 000	10 000
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter	640 992	-	-85 992	555 000
	76	Refusjonsordninger	137 464	-	26 536	164 000
	85	Naturinformasjonssentre	69 031	-	2 500	71 531
1428		Reduserte klimagassutslipp, energi- omlegging, energi- og klimateknologi				
	50	Overføring til Klima- og energifondet	3 164 450	-	50 000	3 214 450
1429		Riksantikvaren				
	1	Driftsutgifter	148 540	-	-2 067	146 473
	21	Spesielle driftsutgifter	37 719	-	3 000	40 719
	22	Bevaringsoppgaver	24 708	-	-3 000	21 708
1471		Norsk Polarinstittutt				
	1	Driftsutgifter	242 376	-	-2 248	240 128
	21	Spesielle driftsutgifter	77 243	-	-1 786	75 457
1473		Kings Bay AS				
	70	Tilskudd	30 270	-	1 989	32 259
Sum endringer Klima- og miljødepartementet				-	-141 984	
1600		Finansdepartementet				
	1	Driftsutgifter	390 800	-	-5 000	385 800
	21	Spesielle driftsutgifter	90 900	-	-6 330	84 570
1605		Direktoratet for økonomistyring				
	1	Driftsutgifter	507 200	-	50 000	557 200
1610		Tolletaten				
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	90 200	-	12 200	102 400
1618		Skatteetaten				
	1	Driftsutgifter	6 062 100	-	-6 283	6 055 817
	22	Større IT-prosjekter	472 800	-	-58 000	414 800
	23	Spesielle driftsutgifter, a-ordningen	88 100	-	3 800	91 900
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	115 000	-	-7 000	108 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	70	Tilskudd	3 500	-	1 500	5 000
1620		Statistisk sentralbyrå				
	1	Driftsutgifter	593 300	-	2 400	595 700
1632		Kompensasjon for merverdiavgift				
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	24 600 000	-	800 000	25 400 000
1633		Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift				
	1	Driftsutgifter	6 600 000	-	200 000	6 800 000
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning				
	98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld	76 515 000	-	-12 414 000	64 101 000
Sum endringer Finansdepartementet				-	-11 426 713	
1700		Forsvarsdepartementet				
	1	Driftsutgifter	821 030	-2 000	39 822	858 852
	21	Spesielle driftsutgifter	128 779	-	-48 779	80 000
	71	Overføringer til andre	66 346	-	-4 000	62 346
	74	Overføring til aksjeselskap	-	-	172 000	172 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg				
	47	Nybygg og nyanlegg	2 546 032	-	-100 000	2 446 032
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret				
	1	Driftsutgifter	9 217 413	-	338 879	9 556 292
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet				
	1	Driftsutgifter	316 418	-316 418	-	0
1731		Hæren				
	1	Driftsutgifter	5 566 035	-	234 173	5 800 208
1732		Sjøforsvaret				
	1	Driftsutgifter	4 389 630	-	604 346	4 993 976
1733		Luftforsvaret				
	1	Driftsutgifter	5 292 845	-	222 975	5 515 820
1734		Heimevernet				
	1	Driftsutgifter	1 394 798	-	-10 833	1 383 965
1735		Etterretningstjenesten				
	21	Spesielle driftsutgifter	2 005 584	-	17 807	2 023 391

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold				
	1	Driftsutgifter	1 629 765	-	-61 434	1 568 331
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	83 185	-	-26 200	56 985
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	8 952 590	-	33 431	8 986 021
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	205 000	-	-152 889	52 111
1761		Nye kampfly med baseløsning				
	47	Nybygg og nyanlegg	1 176 449	-	100 000	1 276 449
1790		Kystvakten				
	1	Driftsutgifter	1 157 875	-	-81 170	1 076 705
1791		Redningshelikoptertjenesten				
	1	Driftsutgifter	866 848	-	44 639	911 487
1792		Norske styrker i utlandet				
	1	Driftsutgifter	990 316	-	2 599	992 915
Sum endringer Forsvarsdepartementet				-318 418	1 325 366	
1840		CO ₂ -håndtering				
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering	149 000	-	150 000	299 000
Sum endringer Olje- og energidepartementet				-	150 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning				
	1	Driftsutgifter	392 941	-	20 000	412 941
	50	Avsetning til utdanningsstipend	7 170 151	-	68 167	7 238 318
	70	Utdanningsstipend	2 983 362	-	435 443	3 418 805
	71	Andre stipend	742 493	-	-29 740	712 753
	72	Rentestøtte	1 255 776	-	25 510	1 281 286
	73	Avskrivninger	602 006	-	135 088	737 094
	74	Tap på utlån	386 200	-	1 300	387 500
	90	Økt lån og rentegjeld	28 594 604	-	-6 479	28 588 125
2412		Husbanken				
	1	Driftsutgifter	352 910	2 000	2 000	356 910
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	38 844	-	2 000	40 844
	90	Nye lån	14 330 000	-	1 410 000	15 740 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
2421		Innovasjon Norge				
	80	Næringstiltak på Svalbard	-	-	3 200	3 200
Sum endringer Statsbankene				2 000	2 066 489	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten				
	30	Investeringer	27 000 000	-	2 000 000	29 000 000
Sum endringer Statlig petroleumsvirksomhet				-	2 000 000	
2445		Statsbygg				
	30	Prosjektering av bygg	648 401	-	-22 000	626 401
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter	2 237 450	-	200 000	2 437 450
	34	Videreføring av brukerfinansierte bygge- prosjekter	713 000	-	100 000	813 000
2470		Statens pensjonskasse				
	24	Driftsresultat	-17 415	-	-	-17 415
Sum endringer Statens forretningsdrift				-	278 000	
2530		Foreldrepenger				
	70	Foreldrepenger ved fødsel	19 174 000	-	-694 000	18 480 000
	71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon	927 000	-	-67 000	860 000
	72	Feriepenger av foreldrepenger	485 000	-	-5 000	480 000
	73	Foreldrepenger ved adopsjon	63 000	-	-7 000	56 000
2541		Dagpenger				
	70	Dagpenger	10 253 000	-	-1 053 000	9 200 000
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.				
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	890 000	-	-45 000	845 000
2620		Stønad til enslig mor eller far				
	70	Overgangsstønad	1 940 000	-	-230 000	1 710 000
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid	170 000	-	-23 000	147 000
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger	91 700	-	-19 700	72 000
	76	Bidragforskott	704 200	-	15 800	720 000
2650		Sykepenger				
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv.	37 190 000	-	110 000	37 300 000
	71	Sykepenger for selvstendige	1 480 000	-	-100 000	1 380 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv.	1 000 000	-	-53 500	946 500
	73	Tilskudd til tilretteleggingstiltak mv.	268 660	-268 660	-	0
	75	Feriepenger av sykepenger	2 080 000	-	20 000	2 100 000
	76	Tilskudd til ekspertbistand og kompetansetiltak for sykmeldte	-	102 000	-	102 000
2651		Arbeidsavklaringspenger				
	70	Arbeidsavklaringspenger	31 670 000	-	-2 240 000	29 430 000
	71	Tilleggsstønad	229 600	-	-47 600	182 000
	72	Legeerklæringer	425 000	-	-35 000	390 000
2655		Uførhet				
	70	Uføretrygd	92 950 000	-	1 540 000	94 490 000
	75	Menerstatning ved yrkesskade	86 000	-	-16 000	70 000
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning	41 000	-	-1 000	40 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.				
	70	Grunnstønad	1 761 600	-	-21 600	1 740 000
	71	Hjelpestønad	1 514 700	-	25 300	1 540 000
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	130 000	-	-4 000	126 000
	74	Tilskudd til biler	846 900	-	-111 900	735 000
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	3 369 600	-	-29 600	3 340 000
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 637 300	-	-67 300	1 570 000
	78	Høreapparater	737 670	-	-27 670	710 000
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	50 450	-	15 000	65 450
2670		Alderdom				
	70	Grunnpensjon	75 740 000	-	-170 000	75 570 000
	72	Inntektpensjon	2 730 000	-	10 000	2 740 000
	73	Sært tillegg, pensjonstillegg mv.	6 158 000	-	22 000	6 180 000
2680		Etterlatte				
	71	Tilleggspensjon	805 000	-	5 000	810 000
	72	Sært tillegg	85 000	-	-2 000	83 000
2686		Stønad ved gravferd				
	70	Stønad ved gravferd	196 000	-	9 000	205 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.				
	70	Spesialisthjelp	2 135 000	-	5 000	2 140 000
	71	Psykologhjelp	323 000	-	-10 000	313 000
	72	Tannbehandling	2 318 320	-	-118 320	2 200 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitut	1 024 000	-	26 000	1 050 000
2751		Legemidler mv.				
	70	Legemidler	9 310 800	-	79 200	9 390 000
	71	Legeerklæringer	7 000	-	1 000	8 000
	72	Medisinsk forbruksmateriell	2 042 100	-	-32 100	2 010 000
2752		Refusjon av egenbetaling				
	70	Egenandelstak 1	5 214 200	-	-44 200	5 170 000
	71	Egenandelstak 2	1 014 000	-	-19 000	995 000
2755		Helsetjenester i kommunene mv.				
	62	Fastlønsordning fysioterapeuter	413 000	-	16 000	429 000
	70	Allmennlegehjelp	5 274 600	-	-124 600	5 150 000
	71	Fysioterapi	1 180 000	-	45 000	1 225 000
	72	Jordmorhjelp	61 000	-	2 000	63 000
	73	Kiropraktorbehandling	174 000	-	5 000	179 000
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	164 000	-	4 000	168 000
2756		Andre helsetjenester				
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	13 000	-	3 000	16 000
	71	Helsetjenester i utlandet mv.	490 000	-	-90 000	400 000
	72	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	240 000	-	-20 000	220 000
2790		Andre helsetiltak				
	70	Bidrag	254 900	-	-4 900	250 000
Sum endringer Folketrygden				-166 660	-3 575 690	
Sum endringer utgifter				277 800	-2 870 368	
Herav 90 – 99 poster				-	-6 745 479	

Vedlegg 2**Endringer etter saldert budsjett, inntekter**

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
3225		Tiltak i grunnopplæringen				
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	19 734	-	7 231	26 965
3288		Internasjonale samarbeidstiltak				
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 698	-	-587	5 111
3292		Opplæring i norsk og samfunns-kunnskap for voksne innvandrere				
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	24 185	-	1 800	25 985
3327		Nidaros domkirkes restaurerings-arbeider mv.				
	1	Ymse inntekter	-	20 169	-	20 169
	2	Leieinntekter m.m.	-	3 996	-	3 996
3342		Kirkebygg og gravplasser				
	1	Ymse inntekter	20 169	-20 169	-	0
	2	Leieinntekter m.m.	3 996	-3 996	-	0
3400		Justis- og beredskapsdepartementet				
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	-	-	1 000	1 000
3410		Domstolene				
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	5 916	-	-3 043	2 873
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten				
	2	Refusjoner mv.	280 624	-	-19 400	261 224
	6	Gebyr – utlendingssaker	282 259	-	-14 770	267 489
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visum-fond	21 258	-	4 700	25 958
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon				
	1	Abonnementsinntekter	347 305	-	-1 600	345 705

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	9 623	-	95 000	104 623
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet				
	1	Driftsinntekter	-	11 895	-	11 895
3490		Utlendingsdirektoratet				
	1	Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter	1 845	-	-1 084	761
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	13 255	-	10 371	23 626
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	279 091	-	101 247	380 338
	5	Refusjonsinntekter	8 862	-	-1 899	6 963
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	11 917	-	9 149	21 066
	7	Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter	14 604	-	-1 678	12 926
	8	Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter	55 128	-	-15 792	39 336
3542		Internasjonalt IT-samarbeid				
	1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	-	2 200	-	2 200
3543		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet				
	1	Diverse gebyrer	-	600	-	600
3595		Statens kartverk				
	2	Salg og abonnement m.m.	134 668	-	9 200	143 868
3605		Arbeids- og velferdsetaten				
	1	Administrasjonsvederlag	9 260	-	1 140	10 400
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	27 600	-	-2 300	25 300
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse				
	1	Gebyrinntekter, lån	23 000	-	5 000	28 000
	90	Tilbakebetaling av lån	10 900 000	-	200 000	11 100 000
3635		Ventelønn mv.				
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	8 000	-	1 000	9 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
3704		Helsearkivet				
	2	Diverse inntekter	-	-	3 000	3 000
3740		Helsedirektoratet				
	5	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	63 000	-	12 000	75 000
3747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet				
	2	Diverse inntekter	19 831	-	-2 900	16 931
	4	Gebyrinntekter	9 151	-	2 350	11 501
3855		Statlig forvaltning av barnevernet				
	60	Kommunale egenandeler	1 437 256	-	50 000	1 487 256
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard				
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	-	-	1 000	1 000
3912		Klagenemndssekretariatet				
	2	Refusjoner og andre inntekter	206	-	194	400
	87	Overtredelsesgebyr	100	-	4 140	4 240
3917		Fiskeridirektoratet				
	1	Refusjoner og diverse inntekter	103	-	5 747	5 850
3935		Patentstyret				
	4	Ymse inntekter	-	-	4 500	4 500
3940		Internasjonaliseringstiltak				
	70	Tilbakeføring fra Baltiske investerings- program	-	-	6 700	6 700
3950		Forvaltning av statlig eierskap				
	91	Avskrivning av egenkapital Electronic Chart Centre AS	-	-	20 000	20 000
4300		Samferdselsdepartementet				
	1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 700	-2 200	-	500
4352		Jernbanedirektoratet				
	1	Diverse inntekter	98 600	-	-96 200	2 400
4380		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet				
	1	Diverse gebyrer	600	-600	-	0
4481		Salg av klimakvoter				
	1	Salgsinntekter	7 181 722	-	-2 565 000	4 616 722

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
4605		Direktoratet for økonomistyring				
	1	Økonomitjenester	51 600	-	50 000	101 600
4610		Tolletaten				
	4	Diverse refusjoner	1 100	-	5 700	6 800
4618		Skatteetaten				
	86	Bøter, inndragninger mv.	1 430 000	-	-50 000	1 380 000
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	262 600	-	-37 600	225 000
4620		Statistisk sentralbyrå				
	85	Tvangsmulkt	25 000	-	-10 000	15 000
4700		Forsvarsdepartementet				
	1	Driftsinntekter	25 745	-	14 420	40 165
4720		Felleskapasiteter i Forsvaret				
	1	Driftsinntekter	517 737	-	705 772	1 223 509
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet				
	1	Driftsinntekter	11 895	-11 895	-	0
4731		Hæren				
	1	Driftsinntekter	91 984	-	7 326	99 310
4734		Heimevernet				
	1	Driftsinntekter	5 766	-	13 515	19 281
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold				
	1	Driftsinntekter	33 090	-	-2 908	30 182
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	-	-	34 460	34 460
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	205 036	-	-150 600	54 436
4791		Redningshelikoptertjenesten				
	1	Driftsinntekter	774 747	-	45 000	819 747
4800		Olje- og energidepartementet				
	2	Ymse inntekter	-	-	1 300	1 300
5310		Statens lånekasse for utdanning				
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	18 530	-	2 570	21 100
	29	Termingebyr	16 892	-	-6 700	10 192

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	89	Purregebyrer	105 016	-	5 024	110 040
	90	Redusert lån og rentegjeld	10 776 474	-	253 759	11 030 233
5325	93	Omgjøring av utdanningslån til stipend	6 999 551	-	48 097	7 047 648
		Innovasjon Norge				
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	15 000	-	6 900	21 900
	85	Tilbakeføring av avskrevne lån fra såkornkapitalfond	-	-	600	600
5329	91	Tilbakeført kapital, såkornfond	10 000	-	8 200	18 200
		Eksportkredittordningen				
	71	Tilbakeføring av tilskudd fra Eksportkreditt Norge AS	-	-	22 000	22 000
5341		Avdrag på utestående fordringer				
	98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	8 000 000	-	-4 000 000	4 000 000
5351		Overføring fra Norges Bank				
	85	Overføring	12 000 000	-	2 798 300	14 798 300
Sum endringer Inntekter under departementene				-	-2 404 649	
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten				
	24	Driftsresultat	107 900 000	-	-1 300 000	106 600 000
	30	Avskrivninger	22 100 000	-	-1 900 000	20 200 000
Sum endringer Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet				-	-3 200 000	
5490		NVE Anlegg				
	1	Salg av utstyr mv.	100	-	1 400	1 500
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift				
	30	Avskrivninger	1 574 406	-	3 500	1 577 906
Sum endringer Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.				-	4 900	
5501		Skatter på formue og inntekt				
	70	Trinnskatt, formuesskatt mv. fra personlige skattytere	74 882 000	-18 000	-	74 864 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
	72	Fellesskatt mv. fra personlige skattytere	105 610 000	-94 000	-	105 516 000
5521		Merverdiavgift				
	70	Merverdiavgift	310 000 000	-	-18 000	309 982 000
5526		Avgift på alkohol				
	70	Avgift på alkohol	14 200 000	-	-500	14 199 500
5536		Avgift på motorvogner mv.				
	71	Engangsavgift	14 641 000	-	-14 000	14 627 000
5541		Avgift på elektrisk kraft				
	70	Avgift på elektrisk kraft	11 010 000	-	-10 000	11 000 000
5570		Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet				
	70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	-	243 400	-3 900	239 500
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet				
	74	Fiskeriforskningsavgift	236 496	-	24 000	260 496
5577		Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet				
	75	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	243 400	-243 400	-	0
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet				
	72	Fiskeravgifter	19 000	-	1 000	20 000
Sum endringer Skatter og avgifter				-112 000	-21 400	
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift				
	80	Renter av statens faste kapital	93 507	-	-100	93 407
5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse				
	80	Renter	963 000	-	85 000	1 048 000
5611		Aksjer i Vygruppen AS				
	85	Utbytte	225 000	-	8 000	233 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning				
	80	Renter	4 857 196	-	-5 747	4 851 449

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
5622		Aksjer i Avinor AS				
	85	Utbytte	512 500	-	72 400	584 900
5625		Renter og utbytte fra Innovasjon Norge				
	81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	20 000	-	4 500	24 500
	85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	125 000	-	27 700	152 700
	88	Tilbakeføring av utbytte fra såkornkapitalfond	-	-	3 000	3 000
5631		Aksjer i AS Vinmonopolet				
	85	Statens overskuddsandel	41 200	-	87 100	128 300
	86	Utbytte	2	-	3	5
5652		Statskog SF – renter og utbytte				
	85	Utbytte	24 750	-	55 250	80 000
5656		Aksjer under Nærings- og fiskeri- departementets forvaltning				
	85	Utbytte	21 635 500	-	1 362 100	22 997 600
5680		Statnett SF				
	85	Utbytte	443 000	-	41 000	484 000
5685		Aksjer i Equinor ASA				
	85	Utbytte	16 620 000	-	2 850 000	19 470 000
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank				
	85	Utbytte	112 700	-	-28 900	83 800
Sum endringer Renter og utbytte mv.				-	4 561 306	
5700		Folketrygdens inntekter				
	71	Trygdeavgift	150 714 000	-33 000	-5 000	150 676 000
	72	Arbeidsgiveravgift	191 806 000	-55 000	-	191 751 000
5701		Diverse inntekter				
	71	Refusjon ved yrkesskade	940 000	-	-165 500	774 500
	86	Innkrevning feilutbetalinger	1 150 000	-	55 000	1 205 000
	87	Diverse inntekter	26 950	-	-7 750	19 200
	88	Hjelpemiddelsentraler m.m.	63 000	-	5 000	68 000
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs				
	70	Dividende	230 000	-	-30 000	200 000

1 000 kroner

Kap.	Post	Formål	Saldert budsjett	Endringer foreslått i perioden	Endringer foreslått i denne proposisjonen	Status etter endringen
5705		Refusjon av dagpenger				
	70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs	26 000	-	-13 000	13 000
	71	Refusjon av dagpenger for grense- arbeidere mv. bosatt i Norge	800	-	-500	300
Sum endringer Folketrygden				-88 000	-161 750	
Sum endringer inntekter				-200 000	-1 221 593	
Herav 90 – 99 poster				-	-3 469 944	

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Media AS – 06/2019

